

Tucidide

Storie

a cura di Emilio Piccolo

Classici Latini e Greci
Senecio

Classici Latini e Greci

Senecio

emiliopiccolo@mclink.it

Napoli, 2009

La manipolazione e/o la riproduzione (totale o parziale) e/o la diffusione telematica di quest'opera sono consentite a singoli o comunque a soggetti non costituiti come imprese di carattere editoriale, cinematografico o radio-televisivo.

Tucidide

Storie

a cura di Emilio Piccolo

Classici Latini e Greci
Senecio

Ίστοριῶν α'

[1.1.1] Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἄλλήλους, ἀρξάμενος εύθὺς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἔς αὐτὸν ἀμφότεροι παρασκευῆι τῇ πάσῃ καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρῶν ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εύθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. [1.1.2] κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαίτερα σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων ὃν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντὶ μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὕτε κατὰ τοὺς πολέμους οὕτε ἔς τὰ ἄλλα.

[1.2.1] φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὕσαι τὰ πρότερα καὶ ῥαιδίως ἔκαστοι τὴν ἐαυτῶν ἀπολείποντες βιαζόμενοι ὑπό τινων αἱεὶ πλειόνων.

[1.2.2] τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὕσης, οὐδὲ ἐπιμειγνύντες ἀδεῶς ἄλλήλοις οὕτε κατὰ γῆν οὕτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἔκαστοι ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἀδηλον δὲν ὅπότε τις ἐπελθὼν καὶ ἀτειχίστων ἄμα ὄντων ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἀν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι αὐτὸ οὕτε μεγέθει πόλεων ἵσχυον οὕτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. [1.2.3] μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἱεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἡ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη καὶ Βοιωτία Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ πλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. [1.2.4] διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς αἱ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποίουν ἐξ ὃν ἐφθείροντο, καὶ ἄμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. [1.2.5] τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον

οῦσαν ἄνθρωποι ὥικουν οἱ αὐτοὶ αἰεί. [1.2.6] καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἔστι διὰ τὰς μετοικίας ἑς τὰ ἄλλα μὴ ὄμοιώς αὐξηθῆναι· ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμωι ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι ὡς βέβαιον ὃν ἀνεχώρουν, καὶ πολῖται γιγνόμενοι εύθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν, ὥστε καὶ ἑς Ἰωνίαν ὕστερον ὡς οὐχ ἱκανῆς οὕσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἔξεπεμψαν.

[1.3.1] Δηλοῦ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς· [1.3.2] δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τούνομα τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὔτη, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον ἀφ ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι, "Ἑλληνος δὲ καὶ τῶν παιδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ ὡφελίαι ἑς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ ἐκάστους μὲν ἥδη τῇ ὄμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἑλληνας, οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου [ἔδύνατο] καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. [1.3.3] τεκμηριοῦ δὲ μάλιστα Ὁμηρος· ποιλῶι γὰρ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωικῶν γενόμενος οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαντας ὡνόμασεν, οὐδὲ ἄλλους ἡ τοὺς μετ Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἑλληνες ἦσαν, Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι καὶ Ἀργείους καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε διὰ τὸ μηδὲ Ἑλληνάς πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀντίπαλον ἑς ἔν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. [1.3.4] οἱ δοῦν ὡς ἔκαστοι Ἑλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωικῶν δι ἀσθένειαν καὶ ἀμειξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν. [1.3.5] ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσσηι ἥδη πλείω χρώμενοι ξυνεξῆλθον.

[1.4.1] Μίνως γὰρ παλαίτατος ὡν ἀκοῦι ἵσμεν ναυτικὸν ἐκτήσατο καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησε καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἥρξε τε καὶ οἰκιστής πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξελάσας καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἥγεμόνας ἐγκαταστήσας· τό τε ληιστικόν, ὡς εἰκός, καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφ ὅσον ἔδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ιέναι αἰτῶι.

[1.5.1] οἱ γὰρ Ἑλληνες τὸ πάλαι καὶ τῶν βαρβάρων οἱ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ παραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἥρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς ληιστείαν, ἥγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατάτων κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἔνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς, καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν

άτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις ἥρπαζον καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον· [1.5.2] δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἵς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὄμοιώς ἐρωτῶντες εἰ ληισταί είσιν, ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἵς τε ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι οὐκ ὄνειδιζόντων. ἐλήιζοντο δὲ καὶ κατ ἡπειρον ἀλλήλους, [1.5.3] καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῶι τρόπῳ νέμεται περί τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αίτωλοὺς καὶ Ακαρνάνας καὶ τὴν ταύτην ἡπειρον. τό τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἡπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληιστείας ἔμμεμένηκεν·

[1.6.1] πᾶσα γάρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφάρκτους τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ ἀλλήλους ἐφόδους, καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ ὄπλων ἐποιήσαντο ὕσπειρ οἱ βάρβαροι. [1.6.2] σημεῖον δ ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα τῶν ποτὲ καὶ ἐξ πάντας ὄμοιών διαιτημάτων. [1.6.3] Ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Αθηναῖοι τόν τε σιδηρον κατέθεντο καὶ ἀνειμένηι τῇ διαίτῃ ἐξ τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων διὰ τὸ ἀβροδίαιτον οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττύγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν· ἀφ οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὔτη ἡ σκευὴ κατέσχεν. [1.6.4] μετρίαι δ αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐξ τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἔχρισαντο καὶ ἐξ τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι ισοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. [1.6.5] ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι καὶ ἐξ τὸ φανερὸν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἡλείψαντο· τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὁλυμπικῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἡγωνίζοντο, καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαιται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἵς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἀθλα τίθεται, καὶ διεζωμένοι τοῦτο δρῶσιν. [1.6.6] πολλὰ δ ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξει τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὄμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον.

[1.7.1] Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ὡικίσθησαν καὶ ἥδη πλωιμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων ἐπ αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο καὶ τοὺς ισθμοὺς ἀπελάμβανον ἐμπορίας τε ἔνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἔκαστοι ισχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν ληιστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντίσχουσαν ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ὡικίσθησαν, αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἡπείροις (ἔφερον γάρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσαι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ὥικουν),

καὶ μέχρι τοῦτο ἔτι ἀνωικισμένοι εἰσίν.

[1.8.1] καὶ οὐχ ἡσσον ληισταὶ ἡσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρες τε ὄντες καὶ Φοίνικες· οὗτοι γάρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ὕικησαν. μαρτύριον δέ· Δῆλου γάρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίών ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν ὅσαι ἡσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὄπλων ξυντεθαμένηι καὶ τῷ τρόπῳ ὡι νῦν ἔτι θάπτουσιν. [1.8.2] καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ πλωμάτερα ἐγένετο παρ ἀλλήλους (οἱ γάρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπὸ αὐτοῦ, ὅτεπερ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατώικιζε), [1.8.3] καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἀνθρωποι μᾶλλον ἥδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι βεβαιότερον ὕικουν, καὶ τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο ὡς πλουσιώτεροι ἐαυτῶν γιγνόμενοι· ἐφιέμενοι γάρ τῶν κερδῶν οἵ τε ἡσσούς ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. [1.8.4] καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἥδη ὄντες ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

[1.9.1] Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει προύχων καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὄρκοις κατειλημμένους τοὺς Ἐλένης μνηστῆρας ἄγων τὸν στόλον ἀγείραι. [1.9.2] λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμηι παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἥλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων ἐξ ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησάμενον τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας ἔπιηλυν ὄντα ὅμως σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εύρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εύρυσθέως, ὅτι ἐστράτευε, Μικήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Ξρυσίπου θάνατον), καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εύρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μικηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ ἄμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα τῶν Μικηναίων τε καὶ ὄσων Εύρυσθεὺς ἥρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. [1.9.3] ἡ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν καὶ ναυτικῷ [τε] ἄμα ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἴσχύσας, τὴν στρατείαν οὐ χάριτι τὸ πλέον ἡ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνεται γάρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχών, ὡς Ὁμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἴ τωι ικανὸς τεκμηριώσαι. [1.9.4] καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἄμα τῇ παραδόσει εἴρηκεν αὐτὸν πολλῆσι νήσοισι καὶ Ἀργεῖ παντὶ ἀνάσσειν· [1.9.5] οὐκ ἄν οὖν

νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ οὐκ ἄν πολλαὶ εἶεν) ἡπειρώτης ὃν ἐκράτει, εἰ μὴ τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτηι τῇ στρατείαι οὕτα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς.

[1.10.1] Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμαν νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὃσον οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι καὶ ὁ λόγος κατέχει. [1.10.2] Λακεδαιμονίων γάρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ τὰ τε Ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἄν οἷμαί ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως προελθόντος πολλοῦ χρόνου τοῖς ἐπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι (καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἥγοῦνται καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν· ὅμως δὲ οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως οὔτε Ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ ἄν ύποδεεστέρα), Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων διπλασίαν ἄν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως ἢ ἔστιν. [1.10.3] οὔκουν ἀπιστεῖν εἰκός, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κάνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. [1.10.4] πεποίηκε γάρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν τὰς μὲν Βοιωτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτήτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας· ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἔμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἥσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσὶ δεδήλωκεν· τοξότας γάρ πάντας πεποίηκε τοὺς προσκώπους. περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν ἔξω τῶν βασιλέων καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν, οὐδὲ αὖ τὰ πλοῖα κατάφαρκτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ ληιστικώτερον παρεσκευασμένα. [1.10.5] πρὸς τὰς μεγίστας δοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι οὐ πολλοὶ φαίνονται ἐλθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῆι πεμπόμενοι.

[1.11.1] Αἴτιον δῆν οὐχ ἡ ὄλιγανθρωπία τοσοῦτον ὃσον ἡ ἀχρηματίᾳ. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορίαι τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἥγαγον καὶ ὃσον ἥλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν, ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν (δῆλον δέ· τὸ γάρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἄν ἐτείχισαντο), φαίνονται δοῦν ἐνταῦθα πάσηι τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Ξερσονήσου τραπόμενοι καὶ ληιστείαν τῆς

τροφῆς ἀπορίαι. ἡι καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον βίαι, τοῖς αἰεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὅντες. [1.11.2] περιουσίαν δὲ εἰ ἥλθον ἔχοντες τροφῆς καὶ ὅντες ἀθρόοι ἄνευ ληιστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ραιδίως ἂν μάχηι κρατοῦντες εἴλον, οἵ γε καὶ οὐχ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῶν αἰεὶ παρόντι ἀντεῖχον, πολιορκίαι δ ἄν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσονι τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εῖλον. [1.11.3] ἀλλὰ δι ἀχρηματίαν τά τε πρὸ τούτων ἀσθενή ἦν καὶ αὐτά γε δῆ ταῦτα, ὄνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὅντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος·

[1.12.1] ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατο τε καὶ κατωικίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασαν αὔξηθῆναι. [1.12.2] Ἡ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἕλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχημασε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ ὧν ἐκπίποντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. [1.12.3] Βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν ἔξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν ἐξ Ἀρνητῶν ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηΐδα γῆν καλουμένην ὕικισαν (ἥν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῆι ταύτῃ, ἀφ ὧν καὶ ἐξ Ἱλίου ἐστράτευσαν), Δωριῆς τε ὄγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. [1.12.4] μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη ἀποικίας ἐξέπεμψε, καὶ Ἰωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ὕικισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἄχωρία. πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωικῶν ἐκτίσθη.

[1.13.1] Δυνατωτέρας δὲ γιγνομένης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἡ πρότερον ποιουμένης τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων (πρότερον δὲ ἡσαν ἐπὶ ρήτοις γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι), ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλάς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. [1.13.2] πρῶτοι δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις ἐν Κορίνθῳ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος ναυπηγηθῆναι. [1.13.3] φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας· ἔτη δ ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐξ τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίοις ἥλθεν. [1.13.4] ναυμαχία τε παλαιτάτη ὡν ἴσμεν γίγνεται Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους· ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἔξηκοντα καὶ διακόσιά ἔστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. [1.13.5] οἰκοῦντες γάρ τὴν πόλιν οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ αἰεὶ δῆ ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν Ἕλλήνων τὸ πάλαι

κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἑκίνων παρ ἀλλήλους ἐπιμισγόντων, χρήμασί τε δυνατοὶ ἥσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται· ἀφνειὸν γάρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. ἐπειδὴ τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἔπλωιζον, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ ληιστικὸν καθήιρουν, καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφότερα δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. [1.13.6] καὶ Ἰωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος καὶ Καμβύσου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τῆς τε καθ ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου ναυτικῷ ἰσχύων ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποίησατο καὶ Ῥήνειαν ἐλών ἀνέθηκε τῷ Απόλλωνι τῷ Δηλίῳ. Φωκαῆς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες·

[1.14.1] δυνατώτατα γάρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωικῶν τριήρεσι μὲν ὄλιγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ ἔπι καὶ πλοίοις μακροῖς ἔξηρτυμένα ὥσπερ ἔκεινα. ὄλιγον τε πρὸ τῶν Μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην Περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο καὶ Κερκυραίοις· ταῦτα γάρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη. [1.14.2] Αἰγινῆται γάρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέπτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὥφε τε ἀφ οὗ Αθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν Αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ὅμα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὅντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι αἰσπερ καὶ ἐναυμάχησαν· καὶ αὕται οὕπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

[1.15.1] Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιὰ καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα. ἴσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσσχόντες αὐτοῖς χρημάτων τε προσόδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῆι· ἐπιπλέοντες γάρ τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῇ εἶχον χώραν. [1.15.2] κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· πάντες δὲ ἥσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἐκάστοις, καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπι ἄλλων καταστροφῆι οὐκ ἔξῆσαν οἱ Ἕλληνες, οὐ γάρ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι, οὐδ αὖ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἵσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἔκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. [1.15.3] μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον Ξαλκιδέων καὶ Ἐρετριῶν καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἐκατέρων διέστη.

[1.16.1] ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι, καὶ Ἰωσὶ προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων Κῦρος καὶ ἡ Περσικὴ βασιλεία Κροῖσον καθελοῦσα καὶ ὅσα ἐντὸς Ἀλυος ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν ἐπεστράτευσε καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε, Δαρεῖος τε ὑστερον τῷ Φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν καὶ τὰς νήσους.

[1.17.1] τύραννοί τε ὅσοι ἥσαν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ ἔαυτῶν μόνον προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἔς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν δι ἀσφαλείας ὅσον ἐδύναντο μάλιστα τὰς πόλεις ὕικουν, ἐπράχθη δὲ οὐδὲν ἀπ αὐτῶν ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὐτῶν ἐκάστοις· οἱ γὰρ ἐν Σικελίαι ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως. οὕτω πανταχόθεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο μήτε κοινῆι φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι.

[1.18.1] Ἐπειδὴ δὲ οἵ τε Ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπὶ πολὺ καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι πλὴν τῶν ἐν Σικελίαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἡ γὰρ Λακεδαιμόνων μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν Δωριῶν ἐπὶ πλεῖστον ὃν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα ὅμως ἐκ παλαιτάτου καὶ ηύνομήθη καὶ αἱεὶ ἀτυράννευτος ἦν· ἔτη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὄλιγῳ πλείῳ ἐς τὴν τελευτὴν τούδε τού πολέμου ἀφ οὗ Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται, καὶ δι αὐτὸ δυνάμενοι καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν), μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὑστερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ Μῆδων πρὸς Ἀθηναίους ἐγένετο. [1.18.2] δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ αὐτὴν αὐθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἤλθεν. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος οἵ τε Λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἡγήσαντο δυνάμει προύχοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιόντων τῶν Μῆδων διανοθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἀνασκευασάμενοι ἐξ τὰς ναῦς ἐσβάντες ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῆι τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὑστερον οὐ πολλῷ διεκρίθησαν πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως Ἑλληνες καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἵσχουν γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσίν. [1.18.3] καὶ ὄλιγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὄμαιχμία, ἐπειτα διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴ τινές που διαστᾶεν, πρὸς τούτους ἥδη ἐχώρουν. ὥστε ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἐς τόνδε αἱεὶ τὸν πόλεμον τὰ μὲν σπενδόμενοι, τὰ δὲ πολεμοῦντες ἡ ἀλλήλοις ἡ τοῖς ἔαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις εὗ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ

κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι.

[1.19.1] καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, κατ ὄλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσουσι θεραπεύοντες, Ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πόλεων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες πλὴν Ξίων καὶ Λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἴδια παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἥνθησαν.

[1.20.1] Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ τοιαῦτα ηὔρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἦν ἐπιχώρια σφίσιν ἦι, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ ἀλλήλων δέχονται.

[1.20.2] Ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος Ἰππαρχὸν οἴονται ὑφ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν, καὶ οὐκ ἵσασιν ὅτι Ἰππίας μὲν πρεσβύτατος ὃν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, Ἰππαρχὸς δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἥσαν αὐτοῦ, ὑποτοπήσαντες δέ τι ἐκείνη τῇ ἡμέραι καὶ παραχρῆμα Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν Ἰππίαι μεμηνῦσθαι τοῦ μὲν ἀπέσχοντο ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ πρὶν ξυλληφθῆναι δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ιππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόρειον καλούμενον τὴν Παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι ἀπέκτειναν. [1.20.3] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα καὶ οἱ ἄλλοι "Ἐλληνες οὐκ ὄρθῶς οἴονται, ὥσπερ τούς τε Λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾶς ψήφῳ προστίθεσθαι ἐκάτερον, ἀλλὰ δυοῖν, καὶ τὸν Πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδὲ ἐγένετο πώποτε. οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται.

[1.21.1] ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων ὅμως τοιαῦτα ἂν τις νομίζων μάλιστα ἡ διηλθον οὐχ ἀμαρτάνοι, καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα, ηύρησθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων ὡς παλαιὰ εἶναι ἀποχρώντως. [1.21.2] καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι τὸν παρόντα αἱεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν.

[1.22.1] Καὶ ὅσα μὲν λόγωι εἴπον ἔκαστοι ἡ μέλλοντες πολεμήσειν ἡ ἐν αὐτῷ ἥδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαιμνημονεῦσαι ἦν ἐμοὶ τε ὡν αὐτὸς ἥκουσα καὶ τοῖς ἄλλοιθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ ἀν ἐδόκουν ἐμοὶ ἔκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστ εἰπεῖν, ἔχομένωι ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάστης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἰρηται. [1.22.2] τὰ δ ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πινθανόμενος ἡξίωσα γράφειν, οὐδ ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ οἵ τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἔκάστου ἐπεξελθών. [1.22.3] ἐπιπόνως δὲ ηύρισκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἔκάστοις οὐ ταύτα περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ ὡς ἔκατέρων τις εὔνοίας ἡ μνήμης ἔχοι. [1.22.4] καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἵσως τὸ μῆ μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὐθίς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἕσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔξει. κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἡ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται.

[1.23.1] Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προύβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἴσα οὐχ ἔτερα ἐν ἵσωι χρόνῳ. [1.23.2] οὔτε γάρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἡρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων (εἰοὶ δ αἱ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἀλισκόμεναι), οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν. [1.23.3] τὰ τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργωι δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἵτινεις ἐπὶ πλεῖστον ἄμα μέρος γῆς καὶ ισχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον, ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἱ πικνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὸν χρόνου μνημονεύμενα ξυνέβησαν, αύχμοι τε ἔστι παρ οἵτινες μεγάλοι καὶ ἀπ αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα καὶ μέρος τι φθείρασα ἡ λοιμώδης νόσος· ταῦτα γάρ πάντα μετὰ τοῦ πολέμου ἄμα ξυνεπέθετο. [1.23.4] ἥρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς αἱ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εύβοίας ἄλωσιν. [1.23.5] διότι δ ἔλυσαν, τὰς αἰτίας προύγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς, τοῦ μῆτρας ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἑλλησι κατέστη. [1.23.6] τὴν μὲν γάρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγωι, τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν· αἱ δ ἐς τὸ φανερὸν

λεγόμεναι αιτίαι αἱ δῆσαν ἐκατέρων, ἀφῶν λύσαντες τὰς σπονδὰς ἑς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

[1.24.1] Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι διαύτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος, [1.24.2] ταύτην ἀπώικισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο Φαλίος Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος γένος τῶν ἀφήρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς, ξυνώικισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. [1.24.3] προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων δύναμις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος· [1.24.4] στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. [1.24.5] τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς, οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήιζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [1.24.6] οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. [1.24.7] ταῦτα δὲ ἱκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἡραιον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

[1.25.1] Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἰχοντο θέσθαι τὸ παρόν, καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήροντο εἰς παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκιστῆς καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντα ἀπαύτων ποιεῖσθαι. ὁ διαύτοις ἀνείλε παραδοῦναι καὶ ηγεμόνας ποιεῖσθαι. [1.25.2] ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ ἐπαμῦναι. [1.25.3] Κορίνθιοι δὲ κατά τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἕσσον ἐστῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἡ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, [1.25.4] ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἀποικοι· οὕτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομίζομενα οὕτε Κορινθίωι ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν Ἱερῶν ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατέκεινον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐξ πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προύχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν Φαιάκων

προενοίκησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἔχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς (ἥι καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἡσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς ὅτε ἥρχοντο πολεμεῖν),

[1.26.1] πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἐπεμπον ἐξ τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. [1.26.2] ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὔσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων μὴ κωλύωνται ὑπὲν αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι. [1.26.3] Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἥισθοντο τούς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἔχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὔθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὑστερον ἐτέρῳ στόλῳ τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατὰ ἐπίρειαν δέχεσθαι αὐτούς (ἥλθον γὰρ ἐξ τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἦν προϊσχόμενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) τούς τε φρουρούς οὓς Κορίνθιοι ἐπεμψαν καὶ τούς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. [1.26.4] οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπῆρκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπὶ αὐτούς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. [1.26.5] προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπίεναι· εἰ δὲ μή, ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δὲ ἴσθμὸς τὸ χωρίον)

[1.27.1] ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν, Κορίνθιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἥλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατείαν, καὶ ἄμα ἀποικίαν ἐξ τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἵσηι καὶ ὄμοιαι τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δὲ τὶς τὸ παραυτικά μὲν μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἡσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοὶ καὶ οἱ τάργυριον καταβάλλοντες. [1.27.2] ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσιν. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἥιτησαν καὶ Φλειασίους, Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενάς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὄπλιται.

[1.28.1] Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν, ἐλθόντες

ές Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. [1.28.2] εἱ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἥθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἵ ἄν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν· ὁποτέρων δ ἄν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἥθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντείῳ ἐπιτρέψαι. [1.28.3] πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλονται ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον ὀφελίας ἔνεκα. [1.28.4] οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλεύσεσθαι· πρότερον δ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι. [1.28.5] Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα· ἐτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδάς δὲ ποιήσασθαι ἔως ἄν ἡ δίκη γένηται.

[1.29.1] Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπῆκουον, ἀλλ ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἐβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίοις τε ὀπλίταις ἐπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες· [1.29.2] ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμός τε ὁ Εύρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. [1.29.3] ἐπειδὴ δ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προύπεμψαν αὐτοῖς ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς ὥστε πλωάμους εἶναι καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες, [1.29.4] ὡς δὲ ὁ κῆρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὕσαι ὄγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐποιόρκουν), ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· [1.29.5] καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ ναῦς πέντε καὶ δέκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὄμολογίαι ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν ἔως ἄν ἄλλο τι δόξῃ.

[1.30.1] μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμη τῆς Κερκυραίας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δήσαντες είχον.

[1.30.2] ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπὶ οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ ἑκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην τὸ Ἕλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις. [1.30.3] τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὐ Κορίνθιοι περιιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Ξειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος φυλακῆς ἔνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. [1.30.4] ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμη ναυσί τε καὶ πεζῷ. ἐπέπλεον δὲ οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἥδη ἀνεχώρησαν ἐπὶ οἴκου ἐκάτεροι.

[1.31.1] Τὸν δ ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὄργῃ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυράίους πόλεμον ἐναυηγοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἑρέτας, μισθῶι πείθοντες. [1.31.2] πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ (ἥσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἐνσπονδοί οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἐαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ως τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπὸ αὐτῶν εύρισκεσθαι. [1.31.3] οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἥλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυράίων ναυτικῷ καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ἥι βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἥλθον, καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

[1.32.1] Δίκαιον, ὡς Ἀθηναῖοι, τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προσφειλομένης ἥκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας, ὕσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ως καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ως καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὄργιζεσθαι ἥν ἀτυχῶσιν. [1.32.2] Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἔχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι ἀπέστειλαν ἡμᾶς, [1.32.3] τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρός τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἀλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. [1.32.4] ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν

τῶι πρὸ τοῦ χρόνωι ἔκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἄμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι αὐτὸ καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ήμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίαι τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. [1.32.5] τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ ἥμᾶς ὕρμηνται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὄρῶμεν ὅντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἄμα μέγας ὁ κίνδυνος εἰ ἐσόμεθα ὑπ αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἀμαρτία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνηι ἐναντία τολμῶμεν.

[1.33.1] Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἔτέρους βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε, ἐπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ αἰειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτήμεθα πλὴν τοῦ παρ ὑμῖν πλεῖστον. [1.33.2] καὶ σκέψασθε· τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἔαυτήν, καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς ποιλοὺς ἀρετήν, οἵδε ἐπαμυνεῖτε χάριν, ὑμῖν δ αὐτοῖς ἰσχύν· ἂν ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἄμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι οἵδε ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἡσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. [1.33.3] τὸν δὲ πόλεμον, δι ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἰ τις ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβωι τῷ ὑμετέρῳ πολεμησείοντας καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους παρ αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἔχθροὺς ὄντας καὶ προκαταλαμβάνοντας ἥμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ αὐτοὺς μετ ἄλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἥμᾶς ἢ σφάξαι αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. [1.33.4] ἡμέτερον δέ γ αῦ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

[1.34.1] Ἡν δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων ὡς πᾶσα ἀποικία εὗ μὲν πάσχουσα τιμᾶι τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριοῦται· οὐ γάρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ ἐπὶ τῷ ὄμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. [1.34.2] ὡς δὲ

ἡδίκουν σαφές ἔστιν· προκληθέντες γάρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμωι μᾶλλον ἡ τῶι ἵσωι ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. [1.34.3] καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτηι τε μὴ παράγεσθαι ὑπὲι αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν· ὁ γάρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἄν διατελοί.

[1.35.1] λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους· [1.35.2] εἴρηται γάρ ἐν αὐταῖς, τῶι Ἑλληνίδων πόλεων ἡτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἔξειναι παρ ὁποτέρους ἄν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. [1.35.3] καὶ δεινὸν εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἡκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὥφελίας, εἴτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. [1.35.4] πολὺ δὲ ἐν πλέονι αἵτιαι ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔξομεν· ἡμᾶς μὲν γάρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἔχθροὺς ὄντας ἀπώσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἔχθρῶν ὄντων καὶ ἐπίοντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ ἡ κάκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἡ καὶ ὑμῖν πέμπειν καθ ὅτι ἄν πεισθῆτε ὥφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν. [1.35.5] πολλὰ δέ, ὕσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπείπομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμοι ἡμῖν ἴσταν, ὅπερ σαφεστάτη πίστις, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὄμοια ἡ ἀλλοτρίωσις, ἀλλὰ μάλιστα μέν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἔστιν τοῦτον κεκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μή, ὅστις ἔχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

[1.36.1] Καὶ ὅτι τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι αὐτὰ πειθόμενος τάς σπονδὰς λύσηι, γνώτω τὸ μὲν δεδιός αὐτοῦ ισχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὃν πρὸς ισχύοντας τοὺς ἔχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλέον ἡ καὶ τῶι Αθηνῶι βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οίκειοῦται τε καὶ πολεμοῦται. [1.36.2] τῆς τε γάρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἔσσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν τὸ τε ἐνθένδε πρὸς τάκει παραπέμψαι, καὶ ἔ ταλλα ξυμφορώτατον

έστιν. [1.36.3] βραχυτάτωι δ ἄν κεφαλαίωι, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ ἔκαστον, τῶιδ ἄν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν ὅντα λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ ύμιν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δὲ εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐξ ταύτων ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἂμα ναυμαχήσετε, δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείστοι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι. [1.36.4] τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἴπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ αὐτοὺς τοιάδε.

[1.37.1] Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ιέναι, ἵνα τὴν ἀφ ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. [1.37.2] Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ ἐπὶ κακουργίαι καὶ οὐκ ἀρετῆ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τάδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν οὕτε παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. [1.37.3] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἂμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὥν βλάπτουσί τινα μᾶλλον ἡ κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι, διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκηι καταίροντας δέχεσθαι. [1.37.4] καὶ τοῦτο τὸ εὐπρεπὲς ἀσπονδον οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικῶσιν ἐτέροις προβέβληνται, ἀλλ ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἄν κρατῶσι βιάζωνται, οὗ δ ἄν λάθωσι πλέον ἔχωσιν, ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν ἀναισχυντῶσιν· [1.37.5] καίτοι εἰ ἡσαν ἄνδρες, ὡσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσωι ἀληπτότεροι ἡσαν τοῖς πέλας, τόσωι δὲ φανερωτέραν ἔξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι.

[1.38.1] ἀλλ οὕτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὕτε ἐξ ἡμᾶς τοιοίδε εἰσίν, ἀποικοι δ ὄντες ἀφεστάσι τε διὰ παντὸς καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῷ πάσχειν ἐκπεμφθεῖν. [1.38.2] ἡμεῖς δὲ οὔδ αὐτοί φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. [1.38.3] αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· [1.38.4] καὶ δῆλον ὅτι, εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ ἄν μόνοις οὐκ ὁρθῶς ἀπαρέσκοιμεν, οὐδ ἐπιστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι. [1.38.5] καλὸν δ ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶχαι τῇ ἡμετέραι ὄργῃ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· [1.38.6] ὕβρει δὲ καὶ ἔξουσίᾳ πλούτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν κακουμένην

μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίαι ἐλόντες βίαι
ἔχουσιν.

[1.39.1] Καὶ φασὶ δὴ δίκηι πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι, ἦν γε
οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦ προκαλούμενον λέγειν τι
δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐξ ἵσον τά τε ἔργα ὄμοιώς καὶ τοὺς λόγους πρὶν
διαγνίζεσθαι καθιστάντα. [1.39.2] οὗτοι δὲ οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ
χωρίον, ἀλλ ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ
εὔπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο. καὶ δεῦρο ἥκουσιν οὐ τάκει μόνον
αὐτοὶ ἀμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ χυμμαχεῖν, ἀλλὰ
ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· [1.39.3] οὓς
χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν
ἡδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως
αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες τῆς ὀφελίας νῦν μεταδώσετε καὶ τῶν
ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι τῆς ἀφήμων αἰτίας τὸ ἵσον ἔξετε, πάλαι
δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

[1.40.1] Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων
ἐρχόμεθα καὶ οἴδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδήλωται· ὡς δὲ οὐκ ἀν
δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε μαθεῖν χρή. [1.40.2] εἰ γάρ εἴρηται ἐν ταῖς
σπονδαῖς ἔξειναι παρ ὁποτέρους τις βούλεται τῶν ἀγράφων πόλεων
ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ιοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἔστιν, ἀλλ ὅστις
μὴ ἄλλου ἑαυτὸν ἀποστερῶν ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς
δεξαιμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντείρηνται ποιήσει· ὃ νῦν ὑμεῖς
μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. [1.40.3] οὐ γάρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι
ἄν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμοι· ἀνάγκη γάρ, εἰ
ἴτε μετ αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. [1.40.4] καίτοι
δίκαιοι γέστε μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στῆναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μή,
τούναντίον ἐπὶ τούτους μεθ ἡμῶν ιέναι (Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοί
έστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι ἀνοκωχῆς πώποτε ἐγένεσθε), καὶ τὸν
νόμον μὴ καθιστάναι ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι.
[1.40.5] οὐδὲ γάρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα
ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ¹
αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερῶς δὲ ἀντείπομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους
αὐτὸν τίνα κολάζειν. [1.40.6] εἰ γάρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι
τιμωρήσετε, φανεῖται καὶ ἡ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι,
καὶ τὸν νόμον ἐφ ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἡ ἐφ ἡμῖν θήσετε.

[1.41.1] Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ίκανὰ κατὰ
τοὺς Ἐλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ὀξίωσιν χάριτος τοιάνδε,

ἢν οὐκ ἔχθροι ὄντες ὥστε βλάπτειν οὐδὲ αὖ φίλοι ὥστε ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμέν χρῆναι. [1.41.2] νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μιηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι ήμᾶς Πελοποννησίους αὔτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἵς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπὶ ἔχθροὺς τοὺς σφετέρους ιόντες τῶν ἀπάντων ἀπερίοπτοι είσι παρὰ τὸ νικᾶν· [1.41.3] φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἢν καὶ πρότερον ἔχθρος ἦι, πολέμιον τε τὸν ἀντιστάντα, ἢν καὶ τύχῃ φίλος ὅν, ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονικίας ἔνεκα τῆς αὐτίκα.

[1.42.1] Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθῶν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. [1.42.2] τὸ τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα ἀμαρτάνηι μάλιστα ἔπειται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανερὰν ἔχθραν ἥδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῇς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον [1.42.3] (ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κὰν ἐλάσσων ἦι, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι), [1.42.4] μηδ ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόσασι, τούτῳ ἐφέλκεσθαι· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἔχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν.

[1.43.1] ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἵς ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτὸν τίνα κολάζειν, νῦν παρ ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέραι φύφωι ὡφεληθέντας τῇ θυμετέραι ἡμᾶς βλάψαι. [1.43.2] τὸ δὲ ἵσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ὅ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστάτης ἔχθρός, [1.43.3] καὶ Κερκυραίους τούσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βίαι ἡμῶν μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσιν. [1.43.4] καὶ τάδε ποιοῦντες τὰ προσήκοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς.

[1.44.1] Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἴπον. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ διὸς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέραι οὐχ ἥσσον τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι ὥστε

τοὺς αὐτοὺς ἔχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ ἀν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαῖ), ἐπιμαχίαν δ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦται ἡ Ἀθήνας ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. [1.44.2] ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ως ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖς Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὕσιν, ἥν τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐξ πόλεμον καθιστῶνται. [1.44.3] ἄμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι.

[1.45.1] Τοιαύτηι μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· [1.45.2] ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμονίος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἥν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐξ τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ κωλύειν κατὰ δύναμιν. [1.45.3] προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἔνεκα τὰς σπονδάς.

[1.46.1] αἱ μὲν δὴ νῆσες ἀφικνοῦνται ἐξ τὴν Κέρκυραν, οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πιεντήκοντα καὶ ἐκατόν. ἥσαν δὲ Ἡλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία, αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· [1.46.2] στρατηγοὶ δὲ τούτων ἥσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εύθυκλέους πέμπτος αὐτός, [1.46.3] ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἡπείρῳ ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐξ Ξειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. [1.46.4] ἔστι δὲ λιμήν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κείται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος Ἐφύρη. ἔξισι δὲ παρ αὐτὴν Ἀχερουσίᾳ λίμνῃ ἐξ θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ὢρεων ἐσβάλλει ἐξ αὐτήν, ἀφ οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ὢρεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμός, ὄριζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὃν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Ξειμέριον. [1.46.5] οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

[1.47.1] οἱ δὲ Κερκυραῖοι ως ἥισθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἐκατὸν ναῦς, ὃν ἥρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης

καὶ Εύρυβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾶς τῶν νήσων αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. [1.47.2] ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμηι αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὄπλιται βεβοηθηκότες, [1.47.3] ἥσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

[1.48.1] Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Ξειμερίου νυκτός, [1.47.2] καὶ ἄμα ἔωι πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. [1.47.3] ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὃν ἦρχε <τῶν> τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου εἷς, οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο, [1.47.4] Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἔκαστοι· εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

[1.49.1] ξυμμείξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἐκατέροις ἥρθη, ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὄπλιτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. [1.49.2] ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὅμοιώς, πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλέον προσφερῆς οὖσα. [1.49.3] ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ραιδίως ἀπελύοντο ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν, καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄπλιταις ἐς τὴν νίκην, οἱ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν· διεκπλοι δούκ ήσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ρώμῃ τὸ πλέον ἐναυμάχουν ἥ ἐπιστήμη. [1.49.4] πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾧ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγγινόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πη πιέζοιντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἥρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθηναίων. [1.49.5] μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει· οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἡπειρον καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκβάντες ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. [1.49.6] ταύτηι μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσανῶντό [τε] καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἦι δὲ αὐτοὶ ήσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐώνυμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους

ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. [1.49.7] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὥρῶντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους μᾶλλον ἥδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπειδὴ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἥδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐξ τοῦτο ἀνάγκης ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

[1.50.1] Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἴλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν ἄς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἑτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἥ ζωγρεῖν, τούς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ ἡισθημένοι ὅτι ἡσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέραι, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. [1.50.2] πολλῶν γάρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ ράιδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο ὅποιοι ἐκράτουν ἥ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία γάρ αὕτη "Ἐλλησι πρὸς Ἐλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. [1.50.3] ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐξ τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἑτράποντο, καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἐρῆμος, τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐθίς ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. [1.50.4] οἱ δὲ ταῖς πλωίμοις καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐξ τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. [1.50.5] ἥδη δὲ ἦν ὡψὲ καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐξ ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἔξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεούσας, ἄς uesterον τῶν δέκα βοηθούς ἔξεπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὥσιν.

[1.51.1] ταύτας οῦν προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπὸ Ἀθηνῶν εἴναι οὐχ ὅσας ἐώρων ἀλλὰ πλείους ὑπανεχώρουν. [1.51.2] τοῖς δὲ Κερκυραίοις ἐπέπλεον γάρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς οὐχ ἐωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἴπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν· ξυνεσκόταζε γάρ ἥδη, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. [1.51.3] οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐξ νύκτα. [1.51.4] τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὔται, ὃν ἥρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρους καὶ ? Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου ?, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι κατέπλεον

ές τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῷ ὕστερον ἦ ὥφθησαν. [1.51.5] οἱ δὲ Κερκυραῖοι (ἥν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὥσιν, ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν· καὶ ὠρμίσαντο.

[1.52.1] Τῇδι δὲ ὑστεραίαι ἀναγαγόμεναι αἱ τε Ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλώιμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. [1.52.2] οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες ὄρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὕσαν τῶν νεῶν ἐν χωρίῳ ἐρήμωι. [1.52.3] τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν ὅπῃ κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἥλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

[1.53.1] ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσβιβάσαντας ἄνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πεῖται ποιήσασθαι. [1.53.2] πέμψαντες τε ἔλεγον τοιάδε. ἀδικεῖτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδὼν ἵστασθε ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δὲ ὑμῖν γνώμη ἔστι κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν ἥ ἄλλοσε εἴ ποι βουλόμεθα πλεῖν καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε πρώτους λαβόντες χρήσασθε ὡς πολεμίοις. [1.53.3] οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον ἐπίκουσεν ἀνεβόησεν εὔθυνς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο. [1.53.4] οὕτε ἄρχομεν πολέμου, ὡς ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὕτε τὰς σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμάχοις ούσι βοηθοὶ ἥλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσε ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἥ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.

[1.54.1] Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς ἔξενεχθέντα ὑπό τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες. [1.54.2] γνώμῃ δὲ τοιᾶδε ἐκάτεροι τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτός, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα

καὶ νεκρούς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἐβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἥλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ιδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἥλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν.

[1.55.1] οὕτω μὲν ἕκάτεροι νικᾶν ἡξίουν· οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπὶ οἴκου Ἀνακτόριον, ὁ ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἷλον ἀπάτῃ (ἥν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἑκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπὶ οἴκου, καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν οἵ τινες δοῦλοι ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσον καὶ ἐν θεραπείαι εἶχον πολλῆι, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως, [1.55.2] ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆσες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἔξ αὐτῆς· αἰτία δὲ αὗτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐξ τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

[1.56.1] Μετὰ ταῦτα δεύθυνς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐξ τὸ πολεμεῖν. [1.56.2] τῶν γάρ Κορινθίων πρασσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδεάτας, οἵ τινες οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ισθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους, ἐσαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ύποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐξ Παλλήνην τείχος καθελεῖν καὶ ὅμηρους δοῦναι, τούς τε ἐπιδημιουργούς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι οὓς κατὰ ἔτος ἔκαστον Κορίνθιοι ἐπεμπον, δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν ὑπό τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τούς τε ἄλλους τούς ἐπὶ Θράικης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

[1.57.1] ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτειδεάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εύθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύραι ναυμαχίαν· [1.57.2] οἵ τε γάρ Κορίνθιοι φανερῶς ἥδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου Μακεδόνων βασιλεὺς ἐπεπολέμωτο ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὅν. [1.57.3] ἐπολεμώθη δὲ ὅτι Φιλίππωι τῷ ἐσαυτοῦ ἀδελφῷ καὶ Δέρδαι κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. [1.57.4] δεδιώκει τε ἐπρασσεν ἐξ τε τὴν Λακεδαιμονια πέμπων ὅπως

πόλεμος γένηται αύτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς Ποτειδαίας ἔνεκα ἀποστάσεως· [1.57.5] προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Θράικης Ξαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστῆναι, νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥάιον ἄν τὸν πόλεμον μετ’ αὐτῶν ποιεῖσθαι. [1.57.6] ὡν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γάρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὄπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ’ ἄλλων ? δέκα ? στρατηγοῦντος) ἐπιστέλλονται τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδεατῶν τε ὄμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

[1.58.1] Ποτειδεᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ Ἀθηναίους πρέ σβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐξ τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, [ἔπρασσον] ὅπως ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἦν δέηι, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηνῶν ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ηὔροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ οἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίᾳν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὄμοιώς ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αύτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτείδαιαν ὥστιν Ἀθηναῖοι, ἐξ τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Ξαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες. [1.58.2] καὶ Περδίκκας πείθει Ξαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐξ Ὁλυνθον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς τ ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἔως ἄν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ἥι. καὶ οἱ μὲν ἀνωκίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐξ πόλεμον παρεσκευάζοντο·

[1.59.1] αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐξ τὰ ἐπὶ Θράικης, καὶ καταλαμβάνουσι τὴν τε Ποτείδαιαν καὶ τὰλλα ἀφεστηκότα. [1.59.2] νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ἔξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾶι ἐσβεβληκότων.

[1.60.1] καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκύιας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίᾳν οὔσῶν, δεδιότες περὶ τῶι χωρίῳ καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῶι πείσαντες ἔξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὄπλίτας καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. [1.60.2] ἐστρατήγει

δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἔθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτειδεάταις αἰεί ποτε ἐπιτήδειος. [1.60.3] καὶ ἀφικοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέραι uesterον ἐπὶ Θράικης ἡ Ποτείδαια ἀπέστη.

[1.61.1] Ἡλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εύθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων ὅτι ἀφεστᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ως ἥισθοντο καὶ τοὺς μετ Ἀριστέως ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὄπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν, [1.61.2] οἵ ἀφικόμενοι ἐξ Μακεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ἡιρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας. [1.61.3] προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μέν, ἔπειτα δὲ ἔνυμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ως αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτείδαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας, [1.61.4] καὶ ἀφικόμενοι ἐξ Βέροιαν κάκεῖθεν ἐπὶ Στρέψαν καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτείδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὄπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἵπευσι δὲ ἔξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Παυσανίου· ἄμα δὲ νῆες παρέπλεον ἐβδομήκοντα. [1.61.5] κατ ὄλιγον δὲ προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐξ Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

[1.62.1] Ποτειδεάται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθου ἐν τῷ ἰσθμῷ, καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. [1.62.2] στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξυμμαχοὶ ἡιρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵπου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εύθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδεάταις, Ἰόλαον ἀνθ αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. [1.62.3] ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως τὸ μὲν μεθ ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Ξαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵπον ἐν Ὀλύνθῳ μένειν, καὶ ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσωι ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. [1.62.4] Καλλίας δ αῦ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καὶ οἱ ξυνάρχοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἵππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὄλιγους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἔχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτείδαιαν. [1.62.5] καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ως ἐξ μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ uesterον ξυνέμισγον. [1.62.6] καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως

κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἥσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ ἑαυτοὺς καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολύ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον Ποτειδεατῶν καὶ Πελοποννησίων ἤσσατο ύπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

[1.63.1] Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ὄραι τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον, ἡπόρησε μὲν ὀποτέρωσε διακινδυνεύσῃ χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὄλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτείδαιαν· ἔδοξε δοῦνες ξυναγαγόντι τοὺς μεθ αὐτοῦ ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτείδαιαν, καὶ παρῆλθε παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους μὲν τίνας ἀποβαλών, τοὺς δὲ πλείους σώσας. [1.63.2] οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ὄλύνθου τοῖς Ποτειδεάταις βοηθοί (ἀπέχει δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους καὶ ἔστι καταφανέσ), ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα ἥρθη, βραχὺ μὲν τι προῆλθον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἵππης ἀντιπαρετάζαντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἵππης δὲ οὐδετέροις παρεγένοντο. [1.63.3] μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Ποτειδεάταις· ἀπέθανον δὲ Ποτειδεατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

[1.64.1] τὸ δὲ ἐκ τοῦ ισθμοῦ [τεῖχος] εὔθυνς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δὲ ἐς τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον ἦν· οὐ γάρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τε τῷ ισθμῷ φρουρεῖν καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν, δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτειδεᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι γενομένοις δίχα ἐπίθωνται. [1.64.2] καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἔξακοσίους καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὄρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατὸν κατὰ βραχὺ προϊὼν καὶ κείρων ἄμα τὴν γῆν, [1.64.3] ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῆιε ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης [τεῖχος]. καὶ οὕτως ἥδη κατὰ κράτος ἡ Ποτείδαια ἀμφοτέρωθεν ἐποιορκεῖτο καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἄμα ἐφορμούσαις.

[1.65.1] Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλέον ὁ σῖτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἥθελε

τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων. [1.65.2] καὶ παραμένων ἐν Ξαλκιδεῦσι τά τε ἄλλα ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχήσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν, ἃς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσεν ὅπῃ ὥφελία τις γενήσεται. [1.65.3] μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτείχισιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἔξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Ξαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήιου καὶ ἔστιν ἄ καὶ πολίσματα εἴλεν.

[1.66.1] Τοῖς δ Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προυγεγένηντο ἐς ἄλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις ὅτι τὴν Ποτείδαιαν ἐσαυτῶν οὕσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐποιλόρκουν, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους ὅτι ἐσαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδεατῶν. οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πιω ξυνερρώγει, ἀλλ ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν· ιδίαι γάρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

[1.67.1] πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων καὶ ἄμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνια τοὺς ξυμμάχους καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. [1.67.2] Αἰγινῆται τε φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἕκιστα μετ αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς. [1.67.3] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιησαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. [1.67.4] καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἔκαστοι καὶ Μεγαρῆς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἔτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἰργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς, παρελθόντες δὲ τελευταῖοι Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἔάσαντες πρῶτον παροιδῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπείπον τοιάδε.

[1.68.1] Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὄμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν καθίστησιν· καὶ ἀπ αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίαι δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. [1.68.2] πολλάκις γάρ προαγορευόντων ἡμῶν ἄ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν

λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ίδίαι διαφόρων λέγουσιν· καὶ δι αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσωι καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. [1.68.3] Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἡδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἄν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὃν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὄρᾶτε, τοῖς δὲ ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἄν Κέρκυράν τε ὑπολαβόντες βίαι ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτείδαιαν ἐποιλιόρκουν, ὃν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράικης ἀποχρῆσθαι, ἡ δὲ ναυτικὸν ἄν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίοις.

[1.69.1] καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό τε πρῶτον ἔάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι τείχη, ἐξ τόδε τε αἱεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπὲκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἥδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾶι, εἴπερ καὶ τὴν ἀξιώσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. [1.69.2] μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς· χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ ὅτι ἀμυνούμεθα· οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἥδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. [1.69.3] καὶ ἐπιστάμεθα οἴσι ὅδῷ οἱ Αθηναῖοι καὶ ὅτι κατ ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας, καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἥσσον θαρσοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. [1.69.4] ἡσυχάζετε γάρ, μόνοι Ἕλλήνων, ὃς Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι, καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. [1.69.5] καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὃν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα ἡ τὰ παρ ὑμῶν ἀξίως προσαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Αθηναίους οὐχ ἐκάς, ὃσπερ ἐκείνον, ἀλλ ἐγγὺς ὄντας περιορᾶτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐξ τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Αθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἥδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἡ τῇ ἀφ ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγενημένους, ἐπεὶ αἱ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἥδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύουσι διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ μηδείς ὑμῶν ἐπ ἐχθραὶ τὸ πλέον ἡ αἰτίαι νομίσηι

τάδε λέγεσθαι· αίτια μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων,
κατηγορία δὲ ἔχθρῶν ἀδικησάντων.

[1.70.1] Καὶ ἄμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς
πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων
καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδὲ
ἐκλογίσασθαι πώποτε πρὸς οἴους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν
καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἐσται. [1.70.2] οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ
καὶ ἐπινοήσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ἢ ἄν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ
ὑπάρχοντά τε σώιζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τάναγκαῖα
ἔξικέσθαι. [1.70.3] αὗθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ
γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς
τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι
τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. [1.70.4] καὶ μὴν
καὶ ἄσκονται πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους·
οἵονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπελθεῖν καὶ
τὰ ἔτοῖμα ἄν βλάψαι. [1.70.5] κρατοῦντές τε τῶν ἔχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον
ἐξέρχονται καὶ νικώμενοι ἐπὶ ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. [1.70.6] ἔτι δὲ
τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ δὲ
γνώμῃ οἰκειοτάτῃ ἐξ τὸ πράσσειν τι ὑπέρ αὐτῆς. [1.70.7] καὶ ἢ μὲν
ἄν ἐπινοήσαντες μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκείων στέρεοσθαι ἥγοῦνται, ἢ δὲ
ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἦν
δὲ ἄρα του καὶ πείραι σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν
χρείαν· μόνοι γὰρ ἔχουσι τε ὄμοιώς καὶ ἐλπίζουσιν ἄν επινοήσωσι
διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἄν γνῶσιν. [1.70.8] καὶ
ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι ὄλου τοῦ αἰώνος μοχθοῦσι,
καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ αἱεὶ κτᾶσθαι καὶ
μήτε ἔօρτὴν ἄλλο τι ἥγεισθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι ξυμφοράν τε οὐχ
ἥσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε εἴ τις αὐτοὺς
ξυνελών φαίνεται εἴπι τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους ἔξαν, ὄρθως ἄν εἴποι.

[1.71.1] Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκίας πόλεως, ὡς
Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τούτοις τῶν
ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρκεῖν οἱ ἄν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια
πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἦν ἀδικῶνται, δῆλοι ὡσι μὴ ἐπιτρέψοντες, ἀλλ
ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι
τὸ ἵστον νέμετε. [1.71.2] μόλις δὲ ἄν πόλει ὄμοισι παροικοῦντες
ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ, ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιότροπα
ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν. [1.71.3] ἀνάγκη δὲ ὥσπερ

τέχνης αἱεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχαζούσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ιέναι πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. δι ὅπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται. [1.71.4] μέχρι μὲν οῦν τοῦδε ώρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδεάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐξ τὴν Ἀττικήν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἔχθιστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίαι πρὸς ἔτεραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. [1.71.5] δρῶμεν δ ἄν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὄρκίων οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δι ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ οἱ μὴ βοηθοῦντες οἵς ἄν ξυνομόσωσιν. [1.71.6] βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦμεν· οὔτε γὰρ ὅσια ἄν ποιοῦμεν μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθεστέρους ἄν ἄλλους εὔροιμεν. [1.71.7] πρὸς τάδε βουλεύεσθε εῦ καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἔξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.

[1.72.1] Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἴπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ περὶ ἄλλων παροῦσα, καὶ ὡς ἥισθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐξ τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομένους ὃν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντὸς ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ ἐν πλέονι σκεπτέον. καὶ ἄμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὃν ἥιδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἔξήγησιν ὃν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἄν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. [1.72.2] προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐξ τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύοι. οἱ δὲ ἐκέλευόν τε παριέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε.

[1.73.1] Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐξ ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὃν ἡ πόλις ἐπεμψεν· αἰσθανόμενοι δὲ καταβοήν οὐκ ὀλίγην οὔσαν ἡμῶν παρήλθομεν οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἄν γίγνοιντο), ἀλλ ὅπως μὴ ῥαιδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χεῖρον βουλεύσησθε, καὶ ἄμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐξ ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἄ κεκτήμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν. [1.73.2] Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὃν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὄσα

αύτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι ὄχλου μᾶλλον ἔσται αἱέι προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν· καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ ὠφελίαι ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. [1.73.3] ρήθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἡ μαρτυρίου καὶ δηλώσεως πρὸς οἵαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἄγων καταστήσεται. [1.73.4] φαμὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἥλθεν, οὐχ ἰκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐξ τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆσαι, ὥπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἀν ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. [1.73.5] τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησεν· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὕσης τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν.

[1.74.1] τοιούτου μέντοι τούτου ξυμβάντος, καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἕλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἔξι αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν τε νεῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μὲν γε ἐξ τὰς τετρακοσίας ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὥπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐτιμήσατε μάλιστα δὴ ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων· [1.74.2] προθυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἦδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων ἡξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες μηδ ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ ἐσβάντες ἐξ τὰς ναῦς κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὄργισθῆναι ὅτι ἡμῖν οὐ προυτιμωρήσατε. [1.74.3] ὥστε φαμὲν οὐχ ἡσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἡ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον, ἐβοηθήσατε (ὅτε γοῦν ἡμεν ἔτι σῶοι, οὐ παρεγένεσθε)· ἡμεῖς δὲ ἀπό τε τῆς οὐκ οὕσης ἔτι ὄρμώμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείαι ἐλπίδι οὕσης κινδυνεύοντες ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. [1.74.4] εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δείσαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώραι, ἡ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσβῆναι ἐξ τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, ούδεν ἀν ἔδει ἔτι ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ ἡσυχίαν ἀν αὐτῷ προυχώρησε τὰ πράγματα ἦι ἐβούλετο.

[1.75.1] Ήρ ἄξιοί ἐσμεν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἔνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἡς ἔχομεν τοῖς Ἑλλησι μὴ οὔτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; [1.75.2] καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστῆναι· [1.75.3] ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. [1.75.4] καὶ οὐκ ἀσφαλές ἔτι ἐδόκει εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους, καὶ τινων καὶ ἡδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὄμιοις φίλων, ἀλλ ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἀν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων εὗ τίθεσθαι.

[1.76.1] ὑμεῖς γοῦν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἔξηγεισθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπόρχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὕσπερ ἡμεῖς, εὗ ἵσμεν μὴ ἂν ἥσσον ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἡ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἡ αὐτοὺς κινδυνεύειν. [1.76.2] οὔτως οὐδ ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχήν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν ύπὸ <τριῶν> τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας, οὐδ αὖ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ αἱεὶ καθεστῶτας τὸν ἵστω ύπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιοί τε ἄμα νομίζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδείς πω παρατυχὸν ἴσχυί τι κτήσασθαι προθείσ τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. [1.76.3] ἐπαινεῖσθαι τε ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἐτέρων ἄρχειν δικαιότεροι ἡ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένωνται. [1.76.4] ἄλλους γ ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα εἴ τι μετριάζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἡ ἐπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

[1.77.1] Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὄμοιοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. [1.77.2] καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν τοῖς καὶ ἄλλοθι που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ ἥσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὕσι διότι τοῦτο οὐκ ὄνειδίζεται· βιάζεσθαι γὰρ οἵς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. [1.77.3] οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἵσου ὄμιλεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι

ἢ γνώμηι ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως δὲ οὐδὲ ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεὼν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. [1.77.4] ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὄργιζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γάρ ἀπὸ τοῦ ἵσου δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. [1.77.5] ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἡνείχοντο, ἢ δὲ ἡμετέρᾳ ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γάρ αἱὲ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις, [1.77.6] ὑμεῖς γ ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἀρξαῖτε, τάχα ἂν τὴν εὔνοιαν ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε μεταβάλοιτε, εἴπερ οἴσα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι ὄλιγου ἡγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὅμοια καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμεικτα γὰρ τὰ τε καθ ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε καὶ προσέτι εἰς ἔκαστος ἔξιών οὕτε τούτοις χρῆται οὕθ οἵς ἢ ἄλλῃ Ἑλλὰς νομίζει.

[1.78.1] Βουλεύεσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκεῖον πόνον πρόσθησθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι προδιάγνωτε· [1.78.2] μηκυνόμενος γάρ φιλεῖ ἐξ τύχας τὰ πολλὰ περιίστασθαι, ὃν ἵσον τε ἀπέχομεν καὶ ὀποτέρως ἔσται ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. [1.78.3] ιόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐξ τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν ὑστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἥδη τῶν λόγων ἄπτονται. [1.78.4] ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτη ἀμαρτία ὄντες οὕτοι οὕθ ύμᾶς ὄρῶντες λέγομεν ὑμῖν, ἔως ἂντι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἢ εύβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκαιη λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην. [1.78.5] εἰ δὲ μή, θεοὺς τοὺς ὄρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτη τῇ ἂν ὑφηγήσθε.

[1.79.1] Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἥκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐξ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων ἢ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. [1.79.2] καὶ τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἥδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετός δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε.

[1.80.1] Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἥδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὡ

Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρῳ, ὥστε μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαι τίνα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. [1.80.2] εὔροιτε δὲ ἂν τόνδε περὶ οὐδὲν βουλεύεσθε οὐκέ τινας ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τίς αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. [1.80.3] πρὸς μὲν γάρ Πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀστυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἵον τε ἐφ ἔκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας οἵ γῆν τε ἐκὰς ἔχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἄριστα ἔξηρτυνται, πλούτῳ τε ιδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ δόσος οὐκέ τινας ἄλλωι ἐνί γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρους ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρὴ πρὸς τούτους ῥαιδίως πόλεμον ἄρασθαι καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκεύους ἐπειχθῆναι; [1.80.4] πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλά ἡσσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ πλέον ἔτι τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὕτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ιδίων φέρομεν.

[1.81.1] τάχ ἂν τις θαρσοίῃ ὅτι τοῖς ὄπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηιοῦν ἐπιφοιτῶντες, [1.81.2] τοῖς δὲ ἄλλῃ γῇ ἐστὶ πολλὴ ἡς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὡν δέονται ἐπάξονται. [1.81.3] εἰ δ αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλέον οὓσι νησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; [1.81.4] εἰ μὴ γάρ ἡ ναυσὶ κρατήσομεν ἡ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν ἀφ ὡν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω. [1.81.5] κάν τούτῳ οὐδὲ καταλύεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. [1.81.6] μὴ γάρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμεθα ὡς ταχὺ παισθήσεται ὁ πόλεμος, ἦν τὴν γῆν αὐτῶν τέμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι μήτε ὕσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

[1.82.1] Οὐ μὴν οὔδε ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἔᾶν βλάπτειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας μήθ ὡς ἐπιτρέψομεν, κάν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἔξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἡ ναυτικοῦ ἡ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα (ἀνεπίφθονον δέ, ὅσοι ὕσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπὸ Αθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα, μὴ Ἐλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι), καὶ τὰ αὐτῶν ἄμα ἐκποριζώμεθα. [1.82.2] καὶ ἦν μὲν ἐσακούωσί τι πρεσβευομένων

ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μή, διελθόντων ἐτῶν δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἥδη, ἦν δοκῆι, πεφραγμένοι ἵμεν ἐπί αὐτούς, [1.82.3] καὶ ἵσως ὁρῶντες ἡμῶν ἥδη τίν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῆι ὅμοῖα ὑποσημαίνοντας μᾶλλον ἀν εἰκοεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὕπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. [1.82.4] μὴ γάρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἡ ὅμηρον ἔχειν καὶ οὐχ ἡσσον ὅσῳ ἄμεινον ἔξειργασται· ἣς φειδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. [1.82.5] εἰ γάρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. [1.82.6] ἐγκλήματα μὲν γάρ καὶ πόλεων καὶ ἴδιωτῶν οἵον τε καταλῦσαι· πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἔνεκα τῶν ιδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ ὅτι χωρήσει, οὐ ράιδιον εὔπρεπῶς θέσθαι.

[1.83.1] Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾶς πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκείτω εἶναι. [1.83.2] εἰσὶ γάρ καὶ ἕκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλέον ἀλλὰ δαπάνης, δι ἦν τὰ ὅπλα ὧφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. [1.83.3] πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρόμεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαίνοντων τὸ πλέον ἐπί ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ ἡσυχίαν τι αὐτῶν προϊδωμεν.

[1.84.1] καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γάρ σχολαίτερον ἀν παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἔχειρεῖν, καὶ ἄμα ἐλευθέραν καὶ εύδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ εἶναι· [1.84.2] μόνοι γάρ δι αὐτὸ εύπραγίας τε οὐκ ἔξυβριζομεν καὶ ξυμφοραῖς ἡσσον ἐτέρων εἰκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίνωι ἔξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα ἥδονῇ, καὶ ἦν τις ἄρα ξὺν κατηγορίαι παροξύνῃ, οὐδὲν δὴ μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπείσθημεν. [1.84.3] πολεμικοί τε καὶ εὑβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία, εὑβουλοι δὲ ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἡ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξέναι, νομίζειν δὲ τάς τε διαινοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. [1.84.4] αἱεὶ δὲ ὡς πρὸς εὔ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευαζόμεθα· καὶ οὐκ

έξ ἐκείνων ως ἀμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοούμενων. πολύ τε διαιφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

[1.85.1] Ταύτας οὖν ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὥφελούμενοι ἔχομεν μὴ παρῷμεν, μηδὲ ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ ἡσυχίαν. ἔξεστι δ ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων διά ισχύν. [1.85.2] καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτειδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ως ἐπὶ ἀδικοῦντα ιέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἄμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. [1.85.3] καὶ οἱ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἰπεν· παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὧν, ἔλεξεν [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ὥδε.

[1.86.1] Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἔαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ως οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται. [1.86.2] ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δούκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. [1.86.3] ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἔστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Αθηναίοις ἔστιν, οὐδὲ δίκαιας καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγωι καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. [1.86.4] καὶ ως ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδασκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. [1.86.5] ψηφίζεσθε οὖν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον, καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔστε μείζους γίγνεσθαι μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας.

[1.87.1] Τοιαῦτα λέξας ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὧν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. [1.87.2] ὁ δέ (κρίνουσι γὰρ βοήι καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν ὅποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον

όρμησαι ἔλεξεν ὅτωι μὲν ὑμῶν, ὥς Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἕκεινο τὸ χωρίον, δεῖξας τι χωρίον αὐτοῖς, ὅτωι δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα. [1.87.3] ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο οἵς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. [1.87.4] προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἴπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῦεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν, ὥπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἦν δοκῆι. [1.87.5] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπι οἴκου διαπρατάμενοι ταῦτα, καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον ἐφ ἄπερ ἥλθον χρηματίσαντες· [1.87.6] ἡ δὲ διαγνώμῃ αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκούσιν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εύβοϊκά.

[1.88.1] ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι καὶ πολεμητέα εἶναι οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις ὅσον φοβούμενοι τούς Ἀθηναίους μὴ ἐπι μεῖζον δυνηθῶσιν, ὄρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἥδη ὄντα.

[1.89.1] Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῶιδε ἥλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὔξηθησαν. [1.89.2] ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εύρώπης νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἐλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπι οἴκου ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι ἥδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως ὑπομείναντες Σηστὸν ἐπολιόρκουν Μῆδων ἔχόντων, καὶ ἐπιχειμάσαντες εἰλον αὐτὴν ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων, καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ως ἔκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς ὅθεν ὑπεξέθεντο πάιδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν, καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο καὶ τὰ τείχη· τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα είστηκει καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνωσαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

[1.90.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἥλθον πρεσβείαι, τὰ μὲν καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἄν ὄρῶντες μήτ ἐκείνους μήτ ἄλλον μηδένα τείχος ἔχοντα, τὸ δὲ πλέον τῶν ξυμμάχων ἔξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς

τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. [1.90.2] ἡξίουν τε αύτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μᾶλλον ὅσοις εἰστήκει ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους, τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑποπτὸν τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὗθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἔχυροῦ ποθέν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὄρμασθαι· τήν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν ἰκανὴν εἶναι. [1.90.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι Θεμιστοκλέους γνώμηι τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ταῦτα εἰπόντας ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αύτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν εὔθὺς ἀπήλλαξαν· ἔστι δὲ τὸ ἔκελευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν, ἄλλους δὲ πρὸς ἔστι τοῦτο ἐλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλὰ ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου ἔως ἂν τὸ τεῖχος ἰκανὸν ἄρωσιν ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὑψους· τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεῖ τοὺς ἐν τῇ πόλει [καὶ αύτοὺς καὶ γυναικας καὶ πάτερα], φειδομένους μήτε ιδίους μήτε δημοσίους οἰκοδομήματος ὅθεν τις ὀφελία ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας πάντα. [1.90.4] καὶ οἱ μὲν ταῦτα διδάξας καὶ ὑπειπὼν τάλλα ὅτι αὐτὸς τάκει πράξοι ὕικετο. [1.90.5] καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐλθῶν οὐ προσήγει πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ δῆγε καὶ προυφασίζετο. καὶ ὅποτε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅτι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὕσης αύτοὺς ὑπολειφθῆναι, προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν καὶ θαυμάζειν ὡς οὕπω πάρεισιν.

[1.91.1] οἱ δὲ ἀκούοντες τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο διὰ φιλίαν αὐτοῦ, τῶν δὲ ἄλλων ἀφικούμενων καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἥδη ὑψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀποστῆσαι. [1.91.2] γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αύτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοί καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι σκεψάμενοι. [1.91.3] ἀποστέλλουσιν οὖν, καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν (ἥδη γάρ καὶ ἥκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Αἴρωνιχός τε ὁ Λυσικλέους καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἰκανῶς τὸ τεῖχος) ἐφοβεῖτο γάρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὅποτε σαφῶς ἀκούσειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. [1.91.4] οἵ τε οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις, ὥσπερ ἐπεστάλη, κατέχον, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἥδη ὥστε ἰκανὴ εἶναι σώιζειν τοὺς ἐνοικοῦντας, εἰ δέ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἥ οἱ ξύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ

λοιπὸν ἰέναι τά τε σφίσιν αὐτοῖς ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. [1.91.5] τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἃνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι, καὶ ὅσα αὖ μετ ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμηι φανῆναι. [1.91.6] δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ιδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὀφελιμώτερον ἔσεσθαι· [1.91.7] οὐ γὰρ οἴον τ εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς ὄμοιόν τι ἥ ἵσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. ἥ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν ἥ καὶ τάδε νομίζειν ὄρθως ἔχειν.

[1.92.1] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὄργην μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο, ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν τὰ μάλιστ αὐτοῖς ἐτύγχανον), τῆς μέντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες ἀδήλως ἤχθοντο. οἵ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐπ οἴκου ἀνεπικλήτως.

[1.93.1] Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. [1.93.2] καὶ δῆλη ἡ οἰκοδομία ἦτι καὶ νῦν ἐστὶν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο· οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται καὶ οὐ ξυνεργασμένων ἔστιν ἥ, ἀλλ ὡς ἔκαστόν ποτε προσέφερον, πολλαὶ τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι είργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περιβόλος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινοῦντες ἡπείγοντο. [1.93.3] ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν (ὑπῆρκτο δ αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς ἥ τις κατ ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἥρξε) νομίζων τὸ τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγενημένους μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν [1.93.4] (τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἔστι), καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζεν. [1.93.5] καὶ ὡικοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους ὅπερ νῦν ἔτι δῆλον ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ· δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ οὔτε πηλὸς ἥν, ἀλλὰ ξυνωικοδομημένοι μεγάλοι λίθοι καὶ ἐντομῆι ἐγγώνιοι, σιδήρωι πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὑψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὐδενοεῖτο. [1.93.6] ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλάς, ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακήν, τοὺς δ ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆσεσθαι. [1.93.7] ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἴδων, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον εύπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν· τὸν

τε Πειραιᾶ ὡφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρήινει, ἦν ἂρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντας ἐξ αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. [1.93.8] Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτείχισθησαν καὶ τἄλλα κατεσκευάζοντο εύθὺς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

[1.94.1] Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμονος στρατηγὸς τῶν Ἐλλήνων ἔξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. [1.94.2] καὶ ἑστράτευσαν ἐξ Κύπρον καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐξ Βυζάντιον Μήδων ἔχόντων, καὶ ἔξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ.

[1.95.1] ἥδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἵ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Ἰωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἡλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἥξιον αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γίγνεσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ Παυσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἦν που βιάζηται. [1.95.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὃς οὐ περιοψόμενοι τάλλα τε καταστησόμενοι ἦι φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. [1.95.3] ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Παυσανίαν ἀνακρινοῦντες ὃν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γάρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία. [1.95.4] ξυνέβη τε αὐτῷ καλεῖσθαι τε ἄμα καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἑκείνου ἔχθει παρ Ἀθηναίους μετατάξασθαι πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. [1.95.5] ἐλθὼν δὲ ἐξ Λακεδαιμονα τῶν μὲν ἰδίαι πρὸς τινα ἀδικημάτων ηὔθυνθη, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μη ἀδικεῖν· κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα μηδισμὸς καὶ ἐδόκει σαφέστατον εἶναι. [1.95.6] καὶ ἑκεῖνον μὲν οὐκέτι ἔκπεμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς μετ αὐτοῦ στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἵσι οὐκέτι ἔφίεσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. [1.95.7] οἱ δὲ αἰσθόμενοι ἀπῆλθον, καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἔξεπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἔξιόντες χείρους γίγνωνται, ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσανίᾳ ἐνεῖδον, ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανούς ἔξηγεῖσθαι καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους.

[1.96.1] Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκόντων τῶν ξυμμάχων διὰ τὸ Παυσανίου μῆσος, ἔταξαν ἄς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον καὶ ἄς ναῦς·

πρόσχημα γάρ ἦν ἀμύνεσθαι ὡν ἔπαθον δηιοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. [1.96.2] καὶ Ἐλληνοταμία τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχή, οἱ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὕτω γάρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν δ ὁ πρῶτος φόρος ταχθεὶς τετρακόσια τάλαντα καὶ ἔξηκοντα. ταμιεῖον τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς, καὶ αἱ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο.

[1.97.1] ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους νεωτερίζοντας καὶ Πελοποννησίων τοὺς αἱεὶ προστυχάνοντας ἐν ἑκάστῳ. [1.97.2] ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἄπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν τὸ χωρίον καὶ ἡ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν ἡ αὐτὰ τὰ Μηδικά· τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἄμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων ἐν οἴωι τρόπῳ κατέστη.

[1.98.1] Πρῶτον μὲν Ἡιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι Μήδων ἔχόντων πολιορκίαι εῖλον καὶ ἡνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. [1.98.2] ἔπειτα Σκύρον τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσον, ἦν ὕικουν Δόλοπες, ἡνδραπόδισαν καὶ ὕικισαν αὐτοί. [1.98.3] πρὸς δὲ Κρυστίους αὐτοῖς ἄνευ τῶν ἄλλων Εύβοέων πόλεμος ἐγένετο, καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ ὄμολογίαν. [1.98.4] Ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν καὶ πολιορκίαι παρεστήσαντο, πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἑκάστη ξυνέβη.

[1.99.1] αἵτιαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων καὶ μέγισται αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἔκδειαι καὶ λιποστράτιον εἴ τωι ἐγένετο· οἱ γάρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον καὶ λυπηροὶ ἦσαν οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. [1.99.2] Ἠσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἀρχοντες, καὶ οὕτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ Ἰσου ῥάιδιόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους, ὃν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι· [1.99.3] διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατεῶν οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀπ οἴκου ὕσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ίκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν, καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἦν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν, αὐτοὶ δέ, ὃπότε ἀποστᾶεν, ἀπαράσκευοι καὶ

ᾶπειροι ἔς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

[1.100.1] Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ Εύρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίαι πεζομαχία καὶ ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, καὶ εἶλον τριήρεις Φοινίκων καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἔς διακοσίας. [1.100.2] χρόνῳ δὲ ὑστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρα Θράκηι ἐμπορίων καὶ τοῦ μετάλλου ἢ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν καὶ ἔς τὴν γῆν ἀπέβησαν, [1.100.3] ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ύπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὄδούς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὄδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν, ἃς εἶχον Ἡδωνοί, προελθόντες δὲ τῆς Θράκης ἐς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Δραβησκῷ τῇ Ἡδωνικῇ ύπὸ τῶν Θραικῶν ξυμπάντων, οἵς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον [αἱ Ἐννέα ὄδοι] κτιζόμενον.

[1.101.1] Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχῃ καὶ πολιορκούμενοι Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευσον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικήν. [1.101.2] οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ύπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἴλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριάται τε καὶ Αίθαιῆς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλεῖστοι δὲ τῶν Είλωτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ἥι καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. [1.101.3] πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις, Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθηναίοις τεῖχός τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τὴν τε ἥπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

[1.102.1] Λακεδαιμόνιοι δέ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους καὶ Ἀθηναίους· οἱ δὲ ἥλθον Κίμωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ. [1.102.2] μάλιστα δ αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι, τοῖς δὲ πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκίας τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βίαι γάρ ἂν εἴλον τὸ χωρίον. [1.102.3] καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γάρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βίαι οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ ἀλλοφύλους ἄμα ἡγησάμενοι, μή τι, ἦν παραμείνωσιν, ύπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες

νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. [1.102.4] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου, καὶ δεινὸν ποιησάμενοι καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδωι ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς Ἀργείοις τοῖς ἐκείνων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο, καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἄμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὄρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

[1.103.1] Οἱ δὲ ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ ὡι ἔξισιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἦν δὲ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. [1.103.2] ἦν δὲ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ, τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφιέναι. [1.103.3] ἔξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ ἔχθος ἥδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐξ Ναύπακτον κατώκισαν, ἦν ἔτυχον ἡρηκότες νεωστὶ Λοκρῶν τῶν Ὁζολῶν ἔχόντων. [1.103.4] προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐξ ξυμμαχίαν Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὄρων πολέμωι κατεῖχον· καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ὡικοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐξ Νίσαιαν καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ Κορινθίοις μὲν οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῆσος ἥρξατο πρῶτον ἐξ Ἀθηναίους γενέσθαι.

[1.104.1] Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, Λίβυς, βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἴγυπτοι, ὄρμώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως ἀπέστησεν Αἴγυπτου τὰ πλείω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου, καὶ αὐτὸς ἀρχῶν γενόμενος Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. [1.104.2] οἱ δὲ (ἔτυχον γάρ ἐξ Κύπρου στρατεύμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἤλθον ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον, καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐξ τὸν Νεῖλον τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν πρὸς τὸ τρίτον μέρος ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος ἐπολέμουν· ἐνῆσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες καὶ Αἴγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες.

[1.105.1] Ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἀλιᾶς πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο, καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. καὶ ὑστερον Ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ἐπὶ Κεκρυφαλείᾳ Πελοποννησίων ναυσί, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. [1.105.2] πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς Αἴγινήτας Ἀθηναίοις μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίγνεται ἐπ Αἴγινηι μεγάλῃ Ἀθηναίων

καὶ Αἰγινητῶν, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκατέροις παρῆσαν, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι καὶ ναῦς ἐβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν ἐξ τὴν γῆν ἀπέβησαν καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. [1.105.3] ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγινήταις ἐξ μὲν τὴν Αἴγιναν τριακοσίους ὀπλίτας πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον καὶ ἐξ τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν ἐν τε Αἰγίνῃ ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἦν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ Αἰγίνης ἀναιστήσεσθαι αὐτούς. [1.105.4] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰγίνηι στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δὲ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἱ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐξ τὰ Μέγαρα Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. [1.105.5] καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς Κορινθίους διεκρίθησαν ἀπ ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἐκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. [1.105.6] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν Κορινθίων τροπαῖον ἔστησαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι κακίζομενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων καὶ παρασκευασάμενοι, ἡμέραις ὕστερον δώδεκα μάλιστα ἐλθόντες ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθήσαντες ἐκ τῶν Μεγάρων τούς τε τὸ τροπαῖον ἰστάντας διαφεύγουσι καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν.

[1.106.1] οἱ δὲ νικώμενοι ὑπεχώρουν, καὶ τι αὐτῶν μέρος οὐκ ὄλιγον προσβιασθὲν καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ ἐσέπεσεν ἐξ του χωρίον ιδιώτου, ὃι ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. [1.106.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες κατὰ πρόσωπόν τε εἵργον τοῖς ὀπλίταις καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς κατέλευσαν πάντας τοὺς ἐσελθόντας, καὶ πάθος μέγα τοῦτο Κορινθίοις ἐγένετο. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ οἴκου.

[1.107.1] "Ἡρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη Ἀθηναῖοι ἐξ θάλασσαν οἰκοδομεῖν, τό τε Φαληρόνδε καὶ τὸ ἐξ Πειραιᾶ. [1.107.2] καὶ Φωκέων στρατευσάντων ἐξ Δωριᾶς τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιὸν καὶ Κυτίνιον καὶ Ἐρινεόν, καὶ ἐλόντων ἐν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαιμόνιοι Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως νέου ὄντος ἔτι ἡγουμένου ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν ἐαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις, καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦνται τὴν πόλιν ἀπεχώρουν πάλιν. [1.107.3] καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτούς, διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰ βούλοιντο

περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν· διὰ δὲ τῆς Γερανείας οὐκ ἀσφαλές αὐτοῖς ἐφαίνετο Ἀθηναίων ἔχόντων Μέγαρα καὶ Πηγὰς πορεύεσθαι. δύσοδός τε γάρ ἡ Γερανεία καὶ ἐφρουρεῖτο αἱεὶ ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ τότε ἡσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτηι κωλύσειν. [1.107.4] ἔδοξε δαύτοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμείνασι σκέψασθαι ὅτωι τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα. [1.107.5] ἐβοήθησαν δὲ ἐπαύτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι πανδημεῖ καὶ Ἀργείων χίλιοι καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἔκαστοι· ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. [1.107.6] νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς, καὶ τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως ὑποψίᾳ. [1.107.7] ἥλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἵππος τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, οἱ μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λακεδαιμονίους.

[1.108.1] γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγραι τῆς Βοιωτίας ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. [1.108.2] καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς τὴν Μεγαρίδα ἐλθόντες καὶ δενδροτομήσαντες πάλιν ἀπῆλθον ἐποϊκού διὰ Γερανείας καὶ Ἰσθμοῦ· Ἀθηναῖοι δὲ δευτέραι καὶ ἔξηκοστῇ ἡμέραι μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς Μυρωνίδου στρατηγοῦντος, [1.108.3] καὶ μάχῃ ἐν Οινοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικήσαντες τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος καὶ Ταναγραίων τὸ τείχος περιεῖλον καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπουντίων ἐκατὸν ἄνδρας ὁμίρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον, τά τε τείχη ἐαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπετέλεσαν. [1.108.4] ὡμολόγησαν δὲ καὶ οἱ Αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες καὶ ναῦς παραδόντες φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἐπειτα χρόνον. [1.108.5] καὶ Πελοπόννησον περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος, καὶ τὸ νεώριον τῶν Λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν καὶ Ξαλκίδα Κορινθίων πόλιν εἴλον καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

[1.109.1] Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς πολλαὶ ιδέαι πολέμων κατέστησαν. [1.109.2] τὸ μὲν γάρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαιμονία Μεγάβαζον ἄνδρα Πέρσην χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων ἀπ Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους. [1.109.3] ὡς δὲ αὐτῷ οὐ προυχώρει καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀνηλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἀνεκομίσθη, Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρου

πέμπει ἄνδρα Πέρσην μετὰ στρατιᾶς πολλῆς: [1.109.4] ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν τούς τε Αἴγυπτίους καὶ τούς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε καὶ ἐκ τῆς Μέμφιδος ἔξήλασε τοὺς Ἕλληνας καὶ τέλος ἐς Προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλησε καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ ἔξ μηνας, μέχρι οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα καὶ παρατρέψας ἄλλη τὸ ὕδωρ τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἥπειρον, καὶ διαβάς εἶλε τὴν νῆσον πεζῇ.

[1.110.1] οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη ἔξ ἔτη πολεμήσαντα· καὶ ὄλιγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς Λιβύης ἐς Κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἀπώλοντο. [1.110.2] Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἔλους οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν, καὶ ἄμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἴγυπτίων οἱ ἔλειοι. [1.110.3] Ἰνάρως δὲ ὁ Λιβύων βασιλεύεις, ὃς τὰ πάντα ἐπραξει περὶ τῆς Αἴγυπτου, προδοσίαι ληφθείς ἀνεσταυρώθη. [1.110.4] ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντάκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι ἐς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγονότων οὔδεν· καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ καὶ ἐκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικὸν διέφθειραν τάς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δὲ λάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς Αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

[1.111.1] Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὁρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου υἱὸς τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως φεύγων ἔπεισεν Ἀθηναίους ἐσαυτὸν κατάγειν· καὶ παραλαβόντες Βοιωτούς καὶ Φωκέας ὅντας ξυμμάχους οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὄπλων (οἱ γάρ ιππῆς τῶν Θεσσαλῶν εἵργον), τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἶλον, οὐδὲ ἄλλο προυχώρει αὐτοῖς οὐδὲν ὃν ἔνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ ἀπεχώρησαν πάλιν Ὁρέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. [1.111.2] μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὑστερον χίλιοι Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες (εἴχον δ αὐτοὶ τὰς Πηγάς) παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα Περικλέους τοῦ Ξανθίπου στρατηγοῦντος, καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμείζαντας μάχῃ ἐκράτησαν. [1.111.3] καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἅχαιοὺς καὶ διαπλεύσαντες πέραν τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν καὶ ἐπολιόρκουν, οὐ μέντοι εἶλόν γε, ἀλλ ἀπεχώρησαν ἐπ οἴκου.

[1.112.1] "Υστερον δὲ διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν σπονδαὶ γίγνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πεντέτεις. [1.112.2] καὶ Ἐλληνικοῦ

μὲν πολέμου ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων Κίμωνος στρατηγοῦντος. [1.112.3] καὶ ἔξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπὸ αὐτῶν ἐπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως, αἱ δὲ ἄλλαι Κίτιον ἐποιλόρκουν. [1.112.4] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος καὶ λιμοῦ γενομένου ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου, καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ Φοίνιξ καὶ Κυπρίοις καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἄμα, καὶ νικήσαντες ἀμφότερα ἀπεχώρησαν ἐπὶ οἴκου καὶ αἱ ἔξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν [αι] ἐλθοῦσαι μετὰ αὐτῶν. [1.112.5] Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ιερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν, καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν Δελφοῖς ιεροῦ παρέδοσαν Δελφοῖς· καὶ αὕθις ὕστερον Ἀθηναῖοι ἀποχωρησάντων αὐτῶν στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες παρέδοσαν Φωκεῦσιν.

[1.113.1] Καὶ χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι, Βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἔχόντων Ὁρχομενὸν καὶ Ξαιρώνειαν καὶ ἄλλα ἄπτα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν ἐαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος, καὶ Ξαιρώνειαν ἐλόντες καὶ ἀνδραποδίσαντες ἀπεχώρουν φυλακὴν καταστήσαντες. [1.113.2] πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορωνείᾳ ἐπιτίθενται οἱ τε ἐκ τῆς Ὁρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν καὶ Λοκροὶ μετὰ αὐτῶν καὶ Εὔβοέων φυγάδες καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἥσαν, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον. [1.113.3] καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ ὧ τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. [1.113.4] καὶ οἱ φευγόντες Βοιωτῶν κατελθόντες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

[1.114.1] Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἥδη Περικλέους στρατιᾶ Αθηναίων ἡγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον· ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους ἀπέστησαν οἱ Μεγαρῆς. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Εὔβοιας. [1.114.2] καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριῶζε ἐσβαλόντες ἐδήιωσαν Πλειστοάνακτος τοῦ Παιασανίου βασιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένου, καὶ τὸ πλέον οὐκέτι προελθόντες ἀπεχώρησαν ἐπὶ οἴκου. [1.114.3] καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὔβοιαν διαβάντες Περικλέους στρατηγοῦντος κατεστρέψαντο πᾶσαν,

καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίαι κατεστήσαντο, Ἐστιαιᾶς δὲ ἐξοικίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον.

[1.115.1] ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εύβοίας οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἔνυμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες Νισαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαίαν· ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων. [1.115.2] Ἐκτῷ δὲ ἔτει Σαμίοις καὶ Μίλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ Πριήνης, καὶ οἱ Μίλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ παρὰ Ἀθηναίους ἐλθόντες κατεβόων τῶν Σαμίων. Ξυνεπελάθοντο δὲ καὶ ἔξι αὐτῆς τῆς Σάμου ἀνδρες ιδιῶται νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. [1.115.3] πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐξ Σάμου ναυσὶ τεσσαράκοντα δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὅμηρους ἔλαβον τῶν Σαμίων πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἵσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐξ Λῆμνον, καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. [1.115.4] τῶν δὲ Σαμίων ἥσαν γάρ τινες οἱ οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ ἔψυγον ἐξ τὴν ἥπειρον, ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσούθνη τῷ Ύστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε ξυλλέξαντες ἐξ ἑπτακοσίους διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐξ τὴν Σάμον, [1.115.5] καὶ πρῶτον μὲν τῷ δῆμῳ ἐπανέστησαν καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων, ἐπειτα τοὺς ὅμηρους ἐκκλέψαντες ἐκ Λήμνου τοὺς αὐτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας οἱ ἥσαν παρὰ σφίσιν ἐξέδοσαν Πισσούθνη, ἐπὶ τε Μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. Ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.

[1.116.1] Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἥισθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἐξήκοντα ἐπὶ Σάμου ταῖς μὲν ἐκκαίδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἔχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐξ προσκοπὴν τῶν Φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δὲ ἐπὶ Ξίου καὶ Λέσβου περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν), τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρι Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος ἐναυμάχησαν πρὸς Τραγίαι τῇ νήσῳ Σαμίων ναυσὶν ἐβδομήκοντα, ὃν ἥσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες (ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι), καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. [1.116.2] ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα καὶ Ξίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι, καὶ ἀποβάντες καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ ἐποιλιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν καὶ ἐκ θαλάσσης ἄμα. [1.116.3] Περικλῆς δὲ λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν ὥιχετο κατὰ τάχος ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι νῆες ἐπὶ αὐτοὺς πλέουσιν· ὥιχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε ναυσὶ Στησαγόρας καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας.

[1.117.1] ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι

ἀφάρκτωι τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες τάς τε προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τέσσαρας καὶ δέκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἄ ἐβούλοντο. [1.117.2] ἐλθόντος δὲ Περικλέους πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλήσθησαν. καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἀγγωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους, ἐκ δὲ Ξίου καὶ Λέσβου τριάκοντα. [1.117.3] καὶ ναυμαχίαν μὲν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι, ἀδύνατοι δὲ ὅντες ἀντίσχειν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνὶ καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίαι, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ὅμήρους δόντες καὶ ναῦς παραδόντες καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα ταξάμενοι κατὰ χρόνους ἀποδοῦνται. ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι ὥσπερ καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.

[1.118.1] Μετὰ ταῦτα δὲ ἥδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τά τε Κερκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτειδεατικὰ καὶ ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. [1.118.2] ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἑλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα μεταξὺ τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· ἐν οἷς οἱ Αθηναῖοι τὴν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἔχωρησαν δυνάμεως, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὕτε ἐκώλυσον εἰ μὴ ἐπὶ βραχύ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου, ὅντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ιέναι ἔς τοὺς πολέμους, ἦν μὴ ἀναγκάζωνται, τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι, πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἥιρετο καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. τότε δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσηι προθυμίᾳ καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχύς, ἦν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. [1.118.3] αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδάς καὶ τοὺς Αθηναίους ἀδικεῖν, πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὃς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

[1.119.1] αὗθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἴπον ἄ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γίγνεσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ίδιαι ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῇ

Ποτειδαίαι μὴ προδιαφθαρῆι, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

[1.120.1] Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὡς ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἄν
ἔτι αἰτιασάμεθα ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι καὶ
ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γάρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ
ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων
προτιμῶνται. [1.120.2] ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἥδη ἐνηλλάγησαν
οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς: τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν
μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατωκημένους εἰδέναι χρὴ ὅτι, τοῖς κάτω
ἥν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων
καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὥν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν
λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι
δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω πρόσοιντο, κāν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν,
καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἥσσον νῦν βουλεύεσθαι. [1.120.3] δι ὅπερ καὶ μὴ
όκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντείρηνται μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν
γάρ σωφρόνων μέν ἔστιν, εἰ μὴ ἀδικοῦντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ
ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου
πάλιν ξυμβῆναι, καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὔτυχια ἐπαιρεσθαι μήτε
τῷ ἡσύχῳ τῆς εἰρήνης ἥδομενον ἀδικεῖσθαι. [1.120.4] ὁ τε γὰρ διὰ
τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν τάχιστ ἄν ἀφαιρεθείη τῆς ῥαιστώνης τὸ τερπνὸν
δι ὅπερ ὄκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὁ τε ἐν πολέμῳ εὔτυχια πλεονάζων οὐκ
ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστωι ἐπαιρόμενος. [1.120.5] πολλὰ γάρ κακῶς
γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντα κατωρθώθη, καὶ ἔτι
πλειώ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τούναντίον αἰσχρῶς περιέστη·
ἐνθυμεῖται γάρ οὐδεὶς ὅμοια τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ
ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

[1.121.1] Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν
καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἑγκλήματα, καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους,
καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. [1.121.2] κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς
ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ,
ἐπειτα ὅμοιώς πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ιόντας, [1.121.3]
ναυτικὸν τε, ὡς ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας
ἔξαρτυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὄλυμπίαι χρημάτων·
δάνεισμα γάρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἷοί τ εἶσμὲν μισθῶι μείζονι τοὺς
ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὧνητή γάρ ἡ Ἀθηναίων δύναμις μᾶλλον ἡ
οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἥσσον ἄν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλέον
ἰσχύουσα ἡ τοῖς χρήμασιν. [1.121.4] μιᾶι τε νίκῃ ναυμαχίας κατὰ τὸ
εἰκὸς ἀλίσκονται· εἰ δ ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέον

χρόνωι τὰ ναυτικά, καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἵσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὁ γάρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἄν γένοιτο διδαχῆι· ὁ δὲ ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προύχουσι, καθαιρετὸν ἡμῖν ἐστὶ μελέτη. [1.121.5] χρήματα δὲ ὥστε ἔχειν ἐς αὐτά, οἴσομεν· ἡ δεινὸν ἄν εἴη εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείαι τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἔχθρούς καὶ αὐτοὶ ἄμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπὲκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

[1.122.1] ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὄδοι τοῦ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα παραίρεσις οὕσα τῶν προσόδων αἵσιχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώραι, ἄλλα τε ὄσα οὐκ ἄν τις νῦν προΐδοι. ἦκιστα γάρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὔτῳ προσομιλήσας βεβαιότερος, ὁ δὲ ὄργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει. [1.122.2] Ἐνθυμῷμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἡσαν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων αἱ διαφοραί, οίστὸν ἄν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ίκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι, ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἔκαστον ἄστυ μιᾶς γνώμηι ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἡσαν, εἰ καὶ δεινόν τωι ἀκοῦσαι, ίστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἡ ἀντικρυς δουλείαν· [1.122.3] ὁ καὶ λόγωι ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἡ δικαίως δοκοῖμεν ἄν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἡλευθέρωσαν, ἡμεῖς δὲ ούδ ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δὲ ἐν μιᾶς μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. [1.122.4] καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξινεσίας ἡ μαλακίας ἡ ἀμελείας. οὐ γάρ δὴ πεφευγότες αὐτὰ ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάψασαν καταφρόνησιν κεχωρήκατε, ἡ ἐκ τοῦ πολλούς σφάλλειν τὸ ἐναντίον ὅνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

[1.123.1] τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον ἡ ἐς ὄσον τοῖς νῦν ξυμφέρει αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν (πάτριον γάρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι), καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἔξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε (οὐ γάρ δίκαιον ἂ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι), ἀλλὰ θαρσοῦντας ιέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀπάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ

δὲ ὠφελίαι. [1.123.2] σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἃς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παραβεβάσθαι, ἡδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

[1.124.1] Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν καὶ ἡμῶν κοινῇ τάδε παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον τὸ ταύτα ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἴδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδεάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὕσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὗ πρότερον ἦν τούναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν, ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἡδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ, εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μέν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· [1.124.2] ἀλλὰ νομίσαντες ἐξ ἀνάγκην ἀφίχθαι, ὡς ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ ἀπ αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται, ἀφ ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὄμοιώς ἀκίνδυνον. [1.124.3] καὶ τὴν καθεστηκοῦσαν ἐν τῇ Ελλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὄμοιώς καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἡδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες, καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους "Ἐλληνας ἐλευθερώσωμεν. τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

[1.125.1] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ ἀπάντων ἥκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπίγναγον τοῖς ξυμμάχοις ἄπιστον ὅσοι παρῆσαν ἔξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. [1.125.2] δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκεύοις οὕσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκάστοις ἡ πρόσφορα ἦν καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὄμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρισθαι φανερῶς.

[1.126.1] ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἦν μή τι ἐσακούωσιν. [1.126.2] Καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευσον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ· τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. [1.126.3] Κύλων ἦν Ἀθηναῖος ἀνὴρ Ὄλυμπιονίκης τῶν πάλαι εὐγενῆς τε καὶ δυνατός, ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. [1.126.4] χρωμένωι δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἐօρτῇ καταλαβεῖν τὴν

Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. [1.126.5] ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἐօρτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἔαυτῷ τι προσήκειν Ὄλύμπια νενικηκότι. [1.126.6] εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἡ ἄλλοθι που ἡ μεγίστη ἐօρτὴ εἴρητο, οὕτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου (ἔστι γάρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια ἡ καλεῖται Διὸς ἐօρτὴ Μειλιχίου μεγίστη ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ᾧ πανδημεὶ θύουσι πολλὰ οὐχ Ἱερεῖα, ἀλλ *<ἀγνά>* θύματα ἐπιχώρια), δοκῶν δὲ ὅρθως γιγνώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. [1.126.7] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπὶ αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐποιόρκουν. [1.126.8] χρόνου δὲ ἐγγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρίᾳ ἀπῆλθον οἱ πολλοί, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τήν τε φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι ἥι ἢν ἄριστα διαγιγνώσκωσιν· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. [1.126.9] οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίαν. [1.126.10] ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἵκεται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. [1.126.11] ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ Ἱερῷ, ἐφ ὡς μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν τοῖς βωμοῖς ἐν τῇ παρόδῳ ἀπεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοι τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ ἀπὸ ἐκείνων. ἥλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους, ἥλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὄστα ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

[1.127.1] τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευσον ἐλαύνειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ράιον *<ἄν>* σφίσι προχωρεῦν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. [1.127.2] οὐ μέντοι τοσοῦτον ἥλπιζον παθεῖν ἄν αὐτὸν τοῦτο ὄσον διαβολὴν οἴσιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. [1.127.3] ὃν γάρ δυνατώτατος τῶν καθ ἔαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν ἡναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἴσι ὑπείκειν, ἀλλ ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

[1.128.1] Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος [ἀπὸ Ταινάρου] τῶν Εἰλώτων ἱέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν, δι᾽ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ. [1.128.2] ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Ξαλκοίου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἔγενετο δὲ τοιόνδε. [1.128.3] ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ κριθεὶς ὑπὸ αὐτῶν ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίαι μὲν οὐκέτι ἔξεπέμφθη, ιδίαι δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν Ἐρμιονίδα ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐξ Ἑλλήσποντον, τῷ μὲν λόγῳ ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. [1.128.4] εὔεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐξ βασιλέα κατέθετο καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο· [1.128.5] Βυζάντιον γὰρ ἐλὼν τῇ προτέραι παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς οἱ ἔσλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων, τῷ δὲ λόγῳ ἀπέδρασαν αὐτόν. [1.128.6] ἐπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριῶς, ὡς περ ἐπέτρεψε τό τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ἐπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα αὐτῷ· [1.128.7] ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε ἐν αὐτῇ, ὡς Ὁστερον ἀνηυρέθη· Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τούτο δέ τοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπει δορὶ ἐλών, καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἴ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι καὶ σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν δι οὗ τὸ λοιπὸν τούς λόγους ποιησόμεθα.

[1.129.1] τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου, Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε Δασκυλίτιν σατραπείαν παραλαβεῖν Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε, καὶ παρὰ Παυσανίαν ἐξ Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει αὐτῷ ὡς τάχιστα διαπέμψαι καὶ τὴν σφραγῖδα ἀποδεῖξαι, καὶ ἦν τι αὐτῷ Παυσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἐσαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. [1.129.2] ὁ δὲ ἀφικόμενος τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὥσπερ εἴρητο καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν· ἀντενεγέγραπτο δὲ τάδε· [1.129.3] ὥδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίαι. καὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσωσας κείσεται σοι εὔεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐξ

αἱεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καὶ σε μήτε νὺξ μήθ ἡμέρα ἐπισχέτω ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὡν̄ ἐμοὶ ὑπισχνῆι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνηι κεκωλύσθω μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴ̄ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι, ἀλλὰ μετ̄ Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὃν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ ὅπηι κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔξει ἀμφοτέροις.

[1.130.1] ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ τότε μᾶλλον ἥρτο καὶ οὐκέτι ἐδύνατο ἐν τῷ καθεστώτι τρόπωι βιοτεύειν, ἀλλὰ σκευάς τε Μηδοικὰς ἐνδυόμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἔξηιει καὶ διὰ τῆς Θραϊκῆς πορεύομενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν, τράπεζάν τε Περσικήν παρετίθετο καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἐδύνατο, ἀλλ ἔργοις βραχέσι προυδήλου ἢ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐς ἔπειτα ἔμελε πράξειν. [1.130.2] δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε καὶ τῇ ὄργῃ ὡς πάντας ὁμοίως ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι· δι ὄπερ καὶ πρὸς τοὺς Αθηναίους οὐχ ἡκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη.

[1.131.1] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι τό τε πρῶτον δι αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἐρμιονίδι νηὶ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας οὐ κελευσάντων αὐτῶν τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν, καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ̄ Αθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρωιάδας ἴδρυθεὶς πράσσων τε ἐστηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τοὺς βαρβάρους καὶ οὐκ ἐπ̄ ἀγάθῳ τὴν μονὴν ποιούμενος, οὕτω δὴ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι καὶ σκυτάλην εἴπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι, εἰ δὲ μή, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. [1.131.2] ὁ δὲ βουλόμενος ὡς ἡκιστα ὑποπτος εἶναι καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολὴν ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἰρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔχεστι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο), ἔπειτα διαπραξάμενος ὕστερον ἐξῆλθε καὶ καθίστησιν ἐαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν.

[1.132.1] καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιάται σημεῖον, οὕτε οἱ ἔχθροι οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτωι ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα (Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λεωνίδου ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι ἀνεψιὸς ὧν ἐπετρόπευεν), [1.132.2] ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε τῇ τε παρανομίᾳ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων μὴ ἵσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι, τά

τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴ τι που ἔξεδεδιήτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἑλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἤξιώσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ιδίαι τὸ ἐλεγεῖον τόδε·

Ἐλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὥλεσε Μήδων,
Παυσανίας Φοίβῳ μνῆμ ἀνέθηκε τόδε.

[1.132.3] τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔξεκόλαψαν εύθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο καὶ ἐπέγραψαν ὄνομαστὶ τὰς πόλεις ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον ἔστησαν τὸ ἀνάθημα· τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τότε ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεὶ γε δὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. [1.132.4] ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ ἐξ τοὺς Εἴλωτας πράσσειν τι αὐτὸν, καὶ ἦν δὲ οὕτως· ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑποιχνεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, ἦν ξυνεπαναστῶσι καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται.

[1.132.5] ἀλλ οὐδ ὡς οὐδὲ τῶν Εἴλωτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες ἤξιωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν ἐξ αὐτὸν, χρώμενοι τῶι τρόπῳ ὡι περ εἰώθασιν ἐξ σφᾶς αὐτούς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων βουλεύσαί τι ἀνήκεστον, πρὶν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικά ποτε ὧν αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτής γίγνεται, δείσας κατὰ ἐνθύμησίν τινα ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο, καὶ παρασημηνάμενος σφραγίδα, ἵνα, ἦν ψευσθῆι τῆς δόξης ἡ καὶ ἐκείνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῶι, λύει τὰς ἐπιστολάς, ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτον προσεπεστάθαι καὶ αὐτὸν ηὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.

[1.133.1] τότε δὴ οἱ ἔφοροι δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἱέτου οἰχομένου καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐξ ἦν τῶν [τε] ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας ἥισθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα καὶ τἄλλα ἀποφαίνοντος καθ ἔκαστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν τοῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθεί δ ἐν ἵσωι τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν, κάκείνου αὐτά τε ταῦτα ξυνομιλογοῦντος καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὄργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἰεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι

καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν.

[1.134.1] ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι, βεβαίως δὲ ἥδη εἰδότες ἐν τῇ πόλει τὴν ξύληψιν ἐποιοῦντο. λέγεται δι αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἐνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι ἐφ ὥι ἔχωρει, ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου καὶ δηλώσαντος εύνοίαι πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Ξαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ καὶ προκαταφυγεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα ὅ ἦν τοῦ ἱεροῦ ἐσελθών, ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. [1.134.2] οἱ δὲ τὸ παραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον καὶ τὰς θύρας ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν καὶ ἀπολαβόντες ἔσω ἀπωικοδόμησαν, προσκαθεζόμενοί τε ἔξεπολιόρκησαν λιμῶν. [1.134.3] καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι ἔξαγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπονουν ὄντα, καὶ ἔξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα. [1.134.4] καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν [οὕπερ τοὺς κακούργους] ἐσβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὑστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὕπερ ἀπέθανε (καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῆι στῆλαι δηλοῦσι) καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὃν τὸ πεπραγμένον δύο σώματα ἀνθ ἐνὸς τῇ Ξαλκιοίκωι ἀποδοῦνται. οἱ δὲ ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν.

[1.135.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. [1.135.2] Τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου οἱ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους ξυνεπιτιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς ηὔρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων, ήξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτὸν. [1.135.3] οἱ δὲ πεισθέντες (ἔτυχε γάρ ὁ στρατισμένος καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν Ἀργεί, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν ἄνδρας οὓς εἴρητο ἄγειν ὅπου ἀν περιτύχωσιν.

[1.136.1] ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὃν αὐτῶν εὐεργέτης, δεδιέναι δὲ φασκόντων Κερκυραίων ἔχειν αὐτὸν ὥστε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπεχθέσθαι, διακομίζεται ὑπὸ αὐτῶν ἐς τὴν ἡπειρον τὴν καταντικρύ. [1.136.2] καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων κατὰ πύστιν ἦι χωροί, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἀδμητον τὸν Μολοσσῶν βασιλέα ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον καταλῦσαι. [1.136.3] καὶ ὁ μὲν οὐκ

ἔτυχεν ἐπιδημῶν, ὁ δὲ τῆς γυναικὸς ἵκέτης γενόμενος διδάσκεται ὑπὸ αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθέζεσθαι ἐπὶ τὴν ἐστίαν. [1.136.4] καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου δηλοῖ τε ὅς ἔστι καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεἶπεν αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένωι, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι· καὶ γὰρ ἂν ὑπὸ ἐκείνου πολλῷ ἀσθενεστέρου ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν, γενναῖον δὲ εἶναι τοὺς ὄμοιούς ἀπὸ τοῦ Ἰσου τιμωρεῖσθαι. καὶ ἄμα αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρείας τινὸς καὶ οὐκ ἐξ τὸ σῶμα σώιζεσθαι ἐναντιωθῆναι, ἐκεῖνον δὲ, εἰ ἐκδοίη αὐτόν (εἰπὼν ὑφ̄ ὧν καὶ ἐφ̄ ὧι διώκεται), σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς ἀποστερῆσαι.

[1.137.1] ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησι τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, ὃσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἵκέτευμα τοῦτο, καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλὰ ἀποστέλλει βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ ἐξ Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. [1.137.2] ἐν ᾧ ὁλκάδος τυχών ἀναγομένης ἐπὶ Ιωνίας καὶ ἐπιβὰς καταφέρεται χειμῶνι ἐξ τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὁ ἐπολιόρκει Νάξον. καὶ (ἥν γὰρ ἀγνῶς τοῖς ἐν τῇ νηὶ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἔστι καὶ δι ἀ φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτόν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πιεσθεῖς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεώς μέχρι πλοῦς γένηται· πειθομένωι δὲ αὐτῷ χάριν ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖ τε ταῦτα καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου ὕστερον ἀφικνεῖται ἐξ Ἔφεσον. [1.137.3] καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἔθεράπευσε χρημάτων δόσει (ἥλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων καὶ ἐξ Ἀργους ἀ ὑπεξέκειτο) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω ἐσπέμπει γράμματα πρὸς βασιλέα Ἀρταξέρχην τὸν Ξέρξου νεωστὶ βασιλεύοντα. [1.137.4] ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἴκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκῃ ἡμυνόμην, πολὺ δὲ ἔπι πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. καὶ μοι εὐεργεσία ὀφείλεται (γράψας τήν τε ἔκ Σαλαμίνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἥν ψευδῶς προσεποιήσατο, τότε δι αὐτὸν οὐ διάλυσιν), καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι πάρειμι διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δὲνιαυτὸν ἐπισχῶν αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω δηλῶσαι.

[1.138.1] βασιλεὺς δέ, ὡς λέγεται, ἔθαύμασέ τε αὐτοῦ τὴν διάνοιαν καὶ ἐκέλευε ποιεῖν οὕτως, ὁ δὲν τῷ χρόνῳ ὃν ἐπέσχε τῆς τε Περσίδος

γλώσσης ὅσα ἐδύνατο κατενόησε καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας· [1.138.2] ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν γίγνεται παρ αὐτῷ μέγας καὶ ὅσος οὐδείς πω Ἑλλήνων διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι. [1.138.3] Ἡν γάρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας καὶ διαφερόντως τι ἐξ αὐτὸ μᾶλλον ἐτέρου ἄξιος θαυμάσαι· οἰκείαι γάρ ξυνέσει καὶ οὕτε προμαθὼν ἐξ αὐτὴν οὐδὲν οὔτε ἐπιμαθών, τῶν τε παραχρῆμα δι ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής· καὶ ἂ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἔξηγήσασθαι οὗτος τε, ὃν δ ἀπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπίγλακτο· τό τε ἄμεινον ἡ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μάλιστα. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι κράτιστος δὴ οὕτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ τελευτᾶι τὸν βίον· [1.138.4] λέγουσι δέ τινες καὶ ἐκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἄ οὐ πέσχετο. [1.138.5] μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ· ταύτης γάρ ἥρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ Μαγνησίαν μὲν ἄρτον, ἡ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ, Λάμψακον δὲ οῖνον (ἐδόκει γάρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι), Μυσῦντα δὲ ὄψον. [1.138.6] τὰ δὲ ὄστα φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἰκαδε κελεύσαντος ἑκείνου καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γάρ ἔξην θάπτειν ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησεν.

[1.139.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ Ἀθηναίους Ποτειδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευσον καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἄν γίγνεσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. [1.139.2] οἱ δὲ Αθηναῖοι οὕτε τάλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήιρουν, ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ιερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. [1.139.3] τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ Λακεδαιμονος, Ραμφίου τε καὶ Μελησίπου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὃν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε ὅτι Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ ἄν εἰ τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε, ποιήσαντες

έκκλησίαν οι Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἄπαξ περὶ ἀπάντων βουλευσαμένους ἀποκρίνασθαι. [1.139.4] καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον ἐπὶ ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν, καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίπου, ἀνήρ κατ ἑκείνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρήινει τοιάδε.

[1.140.1] Τῆς μὲν γνώμης, ᾥς Ἀθηναῖοι, αἱεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὓς τῇ αὐτῇ ὄργῃ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὅρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορθοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἡσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· δι ὅπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἀν παρὰ λόγον ξυμβῆι, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. [1.140.2] Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερον τε δῆλοι ήσαν ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἕκατέρους ἄ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἥτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται δὲ πολέμωι μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἥδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεισιν. [1.140.3] Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφίέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφίέναι. [1.140.4] ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος ἄν πολεμεῖν, εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἄν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδὲ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. [1.140.5] τὸ γάρ βραχύ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης. οἵσι εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εύθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβωι καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀποσχυρισάμενοι δὲ σαφές ἄν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἵσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

[1.141.1] αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἡ ὑπακούειν πρίν τι βλαβῆναι, ἢ εἰ πολεμήσομεν, ὃσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ ἐπὶ μεγάληι καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὄμοιώς προφάσει μὴ εἴξοντες μηδὲ ξὺν φόβῳ εἴξοντες ἡ κεκτήμεθα· τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἡ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαιώσις ἀπὸ τῶν ὄμοιών πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.

[1.141.2] Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐκατέροις ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἔξομεν γνῶτε καθ ἕκαστον ἀκούοντες. [1.141.3] αὐτουργοί τε γάρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὕτε ιδίαι οὕτε ἐν κοινῷ χρήματά ἔστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπὶ ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπιφέρειν. [1.141.4] καὶ οἱ τοιοῦτοι οὕτε ναῦς πληροῦντες οὕτε πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ιδίων τε ἅμα ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι· [1.141.5] αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλλον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσιν. σώμασί τε ἐτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κάν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κάν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται. [1.141.6] μάχῃ μὲν γάρ μιᾶς πρὸς ἄπαντας Ἑλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρῆμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὄμόφυλοι τὸ ἐφ ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἔξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελές γίγνεσθαι. [1.141.7] καὶ γάρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαι τίνα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἡκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. χρόνιοί τε ἔνιοις ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσι τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεῖα πράσσουσι, καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπέρ ἑαυτοῦ τι προϊδεῖν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ιδίαι δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον.

[1.142.1] Μέγιστον δέ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσιν· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. [1.142.2] καὶ μὴν οὐδὲ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. [1.142.3] τὴν μὲν γάρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον κατασκευάσασθαι, ἢ που δὴ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ οὐχ ἵσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτείχισμένων· [1.142.4] φρούριον δὲ οὐ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἃν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ίκανόν γε ἔσται ἐπιτείχιζεν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐξ τὴν ἐκείνων καί, ἡπερ ἴσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι· [1.142.5] πλέον γάρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ ἡπειρον ἐξ τὰ ναυτικά. [1.142.6] τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ ραΐδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. [1.142.7] οὐδὲ γάρ ὑμεῖς μελετῶντες αὐτὸς εύθὺς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἔξειργασθέ πω· πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ

ήμῶν πολλαῖς ναυσὶν αἱεὶ ἐφορμεῖσθαι, ἄξιον ἃν τι δρῶιεν; [1.142.8] πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας κάν διακινδυνεύσειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσονται καὶ δι αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. [1.142.9] τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἑστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μῆδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι.

[1.143.1] Εἴ τε καὶ κινήσαντες τῶν Ὄλυμπίασιν ἡ Δελφοῖς χρημάτων μισθῶι μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὅντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἃν ἦν· νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει, καί, ὥσπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἡ ἄπασα ἡ ἄλλῃ Ἑλλάς. [1.143.2] καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἃν δέξαιτο τῶν ξένων τήν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσονος ἄμα ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἔνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. [1.143.3] Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε ὥνπερ ἐκείνοις ἐμεμψάμην ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἵσου μεγάλα ἔχειν. [1.143.4] ἦν τε ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου τε μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἄπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ, ἡμῖν δὲ στὶ γῇ πολλὴ καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ ἡπειρον· μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. [1.143.5] σκέψασθε δέ εἰ γὰρ ἤμεν νησιῶται, τίνες ἃν ἀληπτότεροι ἡσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὄργισθέντας πολλῷ πλέοσι μὴ διαμάχεσθαι (κρατήσαντές τε γὰρ αὐθίς οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ισχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὅντων ἐπ αὐτοὺς στρατεύειν), τίνιν τε ὀλόφυρον μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ὡιμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἃν ἔξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηιῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις ὅτι τούτων γε ἔνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

[1.144.1] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἄμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αύθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἡ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. [1.144.2] ἀλλ ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἄμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις

ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἔάσομεν ἀγορᾶι καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε), τάς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφῆσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοισ] ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ οὐτοῖς ἐκάστοις ὡς βούλονται· δίκας τε ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἄμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. [1.144.3] εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχώμεθα, ἵσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἴδιώτῃ μέγισται τίμαι περιγίγνονται. [1.144.4] οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὄρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμηι τε πλέονι ἥ τύχῃ καὶ τόλμηι μείζονι ἥ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. [1.144.5] ὃν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἔχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.

[1.145.1] Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἂ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμηι, καθ ἔκαστά τε ὡς ἔφρασε καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκηι δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἔτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ Ἰσηὶ καὶ ὄμοιᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο·

[1.146.1] αἵτιαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εύθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνωι καὶ Κερκύρᾳ ἐπεμείγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ παρ ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μέν, ἀνυπόπτως δὲ οὕτη σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

‘Ιστοριῶν β’

[2.1.1] Ἀρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἥδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων, ἐν ᾧ οὕτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτεῖ παρ ἄλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἔξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

[2.2.1] Τέσσαρα μὲν γάρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ αἱ ἐγένοντο μετ Εὔβοιάς ἄλωσιν· τῶι δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Ξρυσίδος ἐν Ἀργεί τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθιδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίος, μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίαι μάχην μηνὶ ἔκτῳ καὶ ἅμα ἥρι ἀρχομένωι Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων (ἥγοντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὄνητορίδου) ἐσῆλθον περὶ πρώτον ὑπὸν ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας οὖσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα.

[2.2.2] ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέωιχαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ αὐτοῦ, βουλόμενοι ιδίας ἐνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. [2.2.3] ἐπραξαν δὲ ταῦτα δι Εύρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γάρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος ἐβούλοντο τὴν Πλάταιαν αἱεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν. ἢ καὶ ῥᾶιον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκούσας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα τοῖς μὲν ἐπαγγομένοις οὐκ ἐπείθοντο ὥστε εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ιέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, γνώμην δ ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ αὐτοὺς τὰ ὅπλα), νομίζοντες σφίσι ραιδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

[2.3.1] οἱ δὲ Πλαταιῆς ὡς ἥισθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἔξαπιναίως κατειλημένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γάρ ἔώρων ἐν τῇ νυκτὶ πρὸς ξύμβασιν ἔχωρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐξ οὐδένεν ἐνεωτέριζον. [2.3.2] πράσσοντες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαιδίως κρατήσειν· τῶι γάρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένωι ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. [2.3.3] ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι, καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους παρ ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὥσιν ίόντες, ἀμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐξ τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵνα ἀντί τείχους ἦι, καὶ τᾶλλα ἐξήρτυον ἦι ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. [2.3.4] ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἑτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἔχωρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπι αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι προσφέροιντο καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἶσου γίγνωνται, [2.3.5] ἀλλ ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἡσσους ὥσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. προσέβαλόν τε εύθὺς καὶ ἐξ χεῖρας ἤισαν κατὰ τάχος.

[2.4.1] οἱ δὲ ὡς ἔγνωσαν ἔξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς καὶ τὰς προσβολὰς ἦι προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. [2.4.2] καὶ δίς μὲν ἦ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἐπειτα πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἄμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὄλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἄμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἐφευγόν διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ τῶν διόδων ἦι χρὴ σωθῆναι (καὶ γάρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν), ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο οἱ πολλοί. [2.4.3] τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας ἦι ἐσῆλθον καὶ αἴπερ ἥσαν μόναι ἀνεῳγμέναι ἔκλησε στυρακίῳ ἀκοντίῳ ἀντί βαλάνου χρησάμενος ἐξ τὸν μοχλὸν, ὥστε μηδὲ ταύτηι ἔξιδον ἔτι εἶναι. [2.4.4] διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μέν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τείχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐξ τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοὺς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους γυναικὸς δούσης πέλεκυν λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοί (αἴσθησις γάρ ταχεῖα ἐπεγένετο), ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλυντο. [2.4.5] τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον ἐσπίπτουσιν ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἄντικρυς δίοδον ἐξ τὸ ἔξω. [2.4.6]

όρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν ὡσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἴκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. [2.4.7] τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιήσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα χρήσασθαι ὅτι ἂν βούλωνται. [2.4.8] οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὔτως ἐπεπράγεσαν·

[2.5.1] οἱ δὲ ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾶ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροί τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἄμα καθ ὁδὸν αὐτοῖς ὥρθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. [2.5.2] ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἐβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν· ὁ γάρ Ασωπὸς ποταμὸς ἐρρύν μέγας καὶ οὐ ῥαιδίως διαβατὸς ἦν. [2.5.3] πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὕστερον παρεγένοντο, ἥδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἔχομένων. [2.5.4] ὡς δὲ ἡσθόντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν· ἥσαν γὰρ καὶ ἀνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου· ἐβούλοντο γάρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἥν ἄρα τύχωσί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διενοοῦντο, [2.5.5] οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἐσεσθαι καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὅσια δράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειράσαντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. [2.5.6] Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δὲ οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων ἥν τι ξυμβαίνωσι, καὶ ἐπομόσαι οὕ φασιν. [2.5.7] ἐκ δὲ οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἥσαν δὲ ὄγδοήκοντα καὶ ἐκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εύρυμαχος εῖς αὐτῶν ἥν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες.

[2.6.1] τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἐπεμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις, τά τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα ἥ δέδοκει αὐτοῖς. [2.6.2] τοῖς δὲ Αθηναίοις ἡγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἥσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν

ἔπειμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτὸι βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν· [2.6.3] οὐ γάρ ἡγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἰεν. ἄμα γάρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἔξηρε, ὁ δὲ δεύτερος ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημένων· καὶ τῶν ὑστερον οὐδὲν ἥιδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος οὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. [2.6.4] καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐξ Πλάταιαν σῆτόν τε ἐστήγαγον καὶ φρουρούς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἔξεκόμισαν.

[2.7.1] Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου καὶ λελυμένων λαμπρῶν τῶν σπονδῶν οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες, παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλοσ πρὸς τοὺς βαρβάρους, εἴ πιθέν τινα ὧφελίαν ἥλπιζον ἐκάτεροι προσλήψεσθαι, πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι ὅσαι ἤσαν ἐκτός τῆς ἐσυτῶν δυνάμεως. [2.7.2] καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας τοῖς τάκείνων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθη ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὡς ἐξ τὸν πάντα ἀριθμὸν πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων, καὶ ἀργύριον ρήτον ἐτοιμάζειν, τά τε ἄλλα ἡσυχάζοντας καὶ Ἀθηναίους δεχομένους μιᾶς νηὶ ἔως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ. [2.7.3] Ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον καὶ ἐξ τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χωρία ἐπρεσβεύοντο, Κέρκυραν καὶ Κεφαλληνίαν καὶ Ἀκαρνανας καὶ Ζάκυνθον, ὄρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτα εἴη βεβαίως, πέριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσοντες.

[2.8.1] ὄλιγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ ἔρρωντο ἐξ τὸν πόλεμον οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γάρ πάντες ὀξύτερον ἀντιλαμβάνονται, τότε δὲ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὔσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλὴ δὲν ταῖς Αθήναις οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου, ἢ τε ἄλλη Ἑλλὰς ἀπασα μετέωρος ἦν ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. [2.8.2] καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγοι ἥιδον ἐν τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. [2.8.3] ἔτι δὲ Δῆλος ἐκινήθη ὄλιγον πρὸ τούτων, πρότερον οὕπω σεισθεῖσα ἀφ οὐ "Ἑλληνες μέμνηνται· ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι σημῆναι. εἴ τέ τι ἄλλο τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα ἀνεζητεῖτο. [2.8.4] ἡ δὲ εὔνοια παρὰ πολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐξ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προειπόντων ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. ἔρρωτό τε πᾶς καὶ ἴδιώτης καὶ πόλις εἴ

τι δύναιτο καὶ λόγωι καὶ ἔργωι ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἐκάστῳ τὰ πράγματα ὡς μή τις αὐτὸς παρέσται. [2.8.5] οὕτως <έν> ὄργηι εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ μὴ ἀρχῶσι φοβούμενοι.

[2.9.1] Παρασκευῇ μὲν οὖν καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὕρμηντο, πόλεις δὲ ἑκάτεροι τάσδε ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. [2.9.2] Λακεδαιμονίων μὲν οἰδε ξύμμαχοι· Πελοποννήσοι μὲν οἱ ἐντὸς Ἰσθμοῦ πάντες πλὴν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν (τούτοις δὲ ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν· Πελληνῆς δὲ Ἀχαιῶν μόνοι ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον, ἐπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἅπαντεσ), ἔξω δὲ Πελοποννήσου Μεγαρῆς, Βοιωτοί, Λοκροί, Φωκῆς, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι, Ἀνακτόροι. [2.9.3] τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Κορίνθιοι, Μεγαρῆς, Σικυώνιοι, Πελληνῆς, Ἡλεῖοι, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι, ἱππέας δὲ Βοιωτοί, Φωκῆς, Λοκροί· αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρεῖχον. αὕτη μὲν Λακεδαιμονίων ξυμμαχία· [2.9.4] Ἀθηναίων δὲ Ξῖοι, Λέσβιοι, Πλαταιῆς, Μεσσήνιοι οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, Ακαρνάνων οἱ πλείους, Κερκυραῖοι, Ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε, Καρία ἡ ἐπὶ θαλάσση, Δωριῆς Καρσί πρόσοικοι, Ἰωνία, Ἐλλήσποντος, τὰ ἐπὶ Θράικης, νῆσοι ὅσαι ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ Κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, πᾶσαι αἱ Κυκλαδες πλὴν Μήλου καὶ Θήρας. [2.9.5] τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Ξῖοι, Λέσβιοι, Κερκυραῖοι, οἱ δὲ ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. [2.9.6] ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν.

[2.10.1] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς εύθὺς περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι τά τε ἐπιτήδεια οἷς εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον ἐκδημον ἔχειν, ως ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν Ἀττικὴν. [2.10.2] ἐπειδὴ δὲ ἑκάστοις ἐτοῖμα γίγνοιτο, κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον ξυνῆσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἐκάστης ἐς τὸν Ἰσθμόν. [2.10.3] καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἔξοδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρήινε τοιάδε.

[2.11.1] Ἄνδρες Πελοποννήσοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἀπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ τῆσδε οὕπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἔξηλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι

στρατεύοντες. [2.11.2] δίκαιον ούν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γάρ Ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὄρμῃ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὔνοιαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἢ ἐπινοοῦμεν. [2.11.3] οὐκουν χρή, εἴ τωι καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἔνεκα ἀμελεόστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἐκάστης ἥγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐξ κίνδυνόν τινα ἥξειν. [2.11.4] ἄδηλα γάρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι ὄργης αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται· πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος δεδιός ἀμεινον ἡμύνατο τοὺς πλέονας διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκεύους γενέσθαι. [2.11.5] χρὴ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δ ἔργῳ δεδιότας παρεσκευάσθαι· οὕτω γάρ πρός τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εύψυχότατοι ἂν εἴεν πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέ στατοι. [2.11.6] ἡμεῖς δὲ οὐδὲ ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην, ὥστε χρὴ καὶ πάνυ ἐλπίζειν διὰ μάχης ιέναι αὐτούς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὡρμηνται ἐν ᾧ οὕπω πάρεσμεν, ἀλλ ὅταν ἐν τῇ γῇ ὄρῶσιν ἡμᾶς δηιοῦντάς τε καὶ τάκεινων φθείροντας. [2.11.7] πᾶσι γάρ ἐν τοῖς ὅμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ὄρبان πάσχοντάς τι ἄηθες ὄργη προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι θυμῷ πλεῖστα ἐξ ἔργον καθίστανται. [2.11.8] Ἀθηναίους δὲ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἱ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηιοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄρδαν. [2.11.9] ως ούν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἐπεσθ ὅπηι ἂν τις ἡγῆται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι καὶ τὰ παραγγελλόμενα ὀξέως δεχόμενοι· κάλλιστον γάρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἐνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι.

[2.12.1] Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐξ τὰς Ἀθήνας τὸν Διακρίτου ἄνδρα Σπαρτιάτην, εἴ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι ὄρῶντες σφᾶς ἥδη ἐν ὄδῳ ὄντας. [2.12.2] οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐξ τὴν πόλιν οὐδ ἐπὶ τὸ κοινόν· ἦν γάρ Πειρικλέους γνώμη πρότερον νενικηκυῖα κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λακεδαιμονίων ἔξεστρατευμένων· ἀποπέμπουσιν ούν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὄρων εἶναι αὐθημερόν, τό τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἦν τι βούλωνται, πρεσβεύεσθαι. Ξυμπέμπουσί τε τῷ Μελησίππῳ ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. [2.12.3] ὁ δ ἐπειδὴ ἐπὶ τοῖς ὄροις

έγένετο καὶ ἔμελλε διαλύσεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν ἐπορεύετο ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει. [2.12.4] ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέν πω ἐνδώσουσιν, οὕτω δὴ ἄρας τῷ στρατῷ προυχώρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. [2.12.5] Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἵπιέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἐδήιουν.

[2.13.1] Ἐτὶ δὲ τῶν Πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἐν ὄδῳ ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικήν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου στρατηγὸς ὧν Ἀθηναίων δέκατος αὐτός, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὧν ἐτύγχανε, μὴ πολλάκις ἡ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ καὶ μὴ δηιώσῃ, ἡ καὶ Λακεδαιμονίων κελευσάντων ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐσαυτοῦ γένηται τοῦτο, ὕσπερ καὶ τὰ ἄγη ἐλαύνειν προεῖπον ἔνεκα ἐκείνου, προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι Ἀρχίδαμος μὲν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως γένοιτο, τοὺς δὲ ἀγροὺς τοὺς ἐσαυτοῦ καὶ οἰκίας ἦν ἄρα μὴ δηιώσωσιν οἱ πολέμιοι ὕσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίσιν αὐτὰ δημόσια εἶναι καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. [2.13.2] παρήινε δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων ἄπερ καὶ πρότερον, παρασκευάζεσθαι τε ἐς τὸν πόλεμον καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, ἐς τε μάχην μὴ ἐπεξίέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικόν, ἥπιπερ ίσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι, τά τε τῶν ξυμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν, λέγων τὴν ίσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου, τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου γνώμηι καὶ χρημάτων περιουσίαι κρατεῖσθαι. [2.13.3] Θαρσεῖν τε ἐκέλευε προσιόντων μὲν ἐξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἐξακισχίλιων ταλάντων (τὰ γὰρ πλεῖστα τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο, ἀφ ὧν ἐς τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τάλλα οἰκοδομήματα καὶ ἐς Ποτείδαιαν ἀπανηλώθη), [2.13.4] χωρὶς δὲ χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου ἐν τε ἀναθήμασιν ἱδίοις καὶ δημοσίοις καὶ ὅσα Ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ σκύλα Μηδικὰ καὶ εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος [ἥν] ἡ πεντακοσίων ταλάντων. [2.13.5] Ἐτὶ δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων Ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὄλιγα, οἵς χρήσεσθαι αὔτούς, καὶ ἦν πάνυ ἔξειργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις· ἀπέφαινε δ ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἄπαν. χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ

ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι πάλιν. [2.13.6] χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἔθάρσυνεν αὐτούς, ὥπλίτας δὲ τρισχιλίους καὶ μυρίους εἶναι ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ τῶν παρ ἔπαλξιν ἔξακισχιλίων καὶ μυρίων. [2.13.7] τοσοῦτο γάρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον ὅπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλοιεν, ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων ὅσοι ὀπλίται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεως, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα (ἔστι δὲ αὐτοῦ ὅ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ), τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ τεσσαράκοντα σταδίων, ὃν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο· καὶ τοῦ Πειραιῶς ξὺν Μουνιχίᾳ ἔξηκοντα μὲν σταδίων ὁ ἄπας περίβολος, τὸ δὲ ἐν φυλακῇ ὃν ἥμισυ τούτου. [2.13.8] ιππέας δὲ ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους ξὺν ιπποτοξόταις, ἔξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωίμους τριακοσίας. [2.13.9] ταῦτα γάρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις καὶ οὐκ ἐλάσσω ἔκαστα τούτων, ὅτε ἡ ἐσβολὴ τὸ πρῶτον ἔμελλε Πελοποννησίων ἔσεσθαι καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα οἴαπερ εἰώθει Περικλῆς ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ.

[2.14.1] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἀνεπείθοντό τε καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἥι κατ οἴκον ἔχρωντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες τὴν ξύλωσιν· πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὔβοιαν διεπέμψαντο καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. [2.14.2] χαλεπῶς δὲ αὐτοῖς διὰ τὸ αἰεὶ εἰώθεναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο.

[2.15.1] ξυνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἐτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις τοῦτο. ἐπὶ γάρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησέα αἱεὶ κατὰ πόλεις ὡικεῖτο πρυτανεῖά τε ἔχούσας καὶ ἄρχοντας, καὶ ὅπότε μή τι δείσειαν, οὐ ξυνῆισαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ ἀυτοὶ ἔκαστοι ἐπολίτευον καὶ ἔβουλεύοντο· καὶ τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν, ὕσπερ καὶ Ἐλευσίνοι μετ Εὔμόλου πρὸς Ἐρεχθέα. [2.15.2] ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς τὰ τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἐν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, ξυνώικισε πάντας, καὶ νεμομένους τὰ αὐτῶν ἐκάστους ἄπερ καὶ πρὸ τοῦ ἡνάγκασε μιᾶς πόλει ταύτηι χρῆσθαι, ἥ ἀπάντων ἥδη ξυντελούντων ἐς αὐτὴν μεγάλη γενομένη παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἐπειτα· καὶ ξυνοίκια ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἐօρτὴν δημοτελῆ ποιοῦσιν. [2.15.3] τὸ

δὲ πρὸ τοῦ ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὕσα πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπὸ αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· [2.15.4] τὰ γάρ ιερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστὶ καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἴδρυται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὄλυμπου καὶ τὸ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς καὶ τὸ <τοῦ> ἐν Λίμναις Διονύσου, ὡς τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια [τῇ δωδεκάτῃ] ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὕσπειρ καὶ οἱ ἀπὸ Ἀθηναίων Ἰωνες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν. ἴδρυται δὲ καὶ ἄλλα ιερὰ ταύτηι ἀρχαῖα. [2.15.5] καὶ τῇ κρήνῃ τῇ νῦν μὲν τῶν τυράννων οὔτω σκευασάντων Ἐννεακρούνωι καλουμένηι, τὸ δὲ πάλαι φανερῶν τῶν πηγῶν ούσῶν Καλλιρόῃ ὀνομασμένηι, ἐκεῖνοι τε ἔγγὺς οὕστη τὰ πλείστου ἄξια ἔχρωντο, καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρὸ τε γαμικῶν καὶ ἐξ ἄλλα τῶν ιερῶν νομίζεται τῷ υἱοτάτῳ χρῆσθαι· [2.15.6] καλεῖται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτηι κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπὸ Ἀθηναίων πόλις.

[2.16.1] τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονόμωι οἰκήσει μετεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυνωικίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὑστερὸν μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου γενόμενοι τε καὶ οἰκήσαντες οὐ ραιδίως πανοικεσίαι τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ Μηδικά· [2.16.2] ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλείποντες καὶ ιερὰ ἄ διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια δίαιτάν τε μέλλοντες μεταβάλλειν καὶ οὔδεν ἄλλο ἢ πόλιν τὴν αὐτοῦ ἀπολείπων ἔκαστος.

[2.17.1] ἐπειδή τε ἀφίκοντο ἐξ τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μέν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἡ οἰκείων καταφυγή, οἱ δὲ πολλοὶ τά τε ἐρῆμα τῆς πόλεως ωικησαν καὶ τὰ ιερά καὶ τὰ ἡρώια πάντα πλὴν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κληιστὸν ἦν· τό τε Πελαργικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὡς τὸ Πελαργικὸν ἀργὸν ἄμεινον, ὅμως ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξωικήθη. [2.17.2] καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τούναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γάρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως, ὃν οὐκ ὄνομάζον τὸ μαντεῖον προήιδει μὴ ἐπ ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθησόμενον. [2.17.3] κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ καὶ ως ἔκαστός που ἐδύνατο· οὐ γάρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις, ἀλλ ὑστερὸν δὴ τά τε μακρὰ τείχη ὥικησαν κατανειμάμενοι καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλά.

[2.17.4] ἄμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἥπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες καὶ τῇ Πελοποννήσῳ ἐκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἔξαρτύοντες.
[2.17.5] καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἤσαν.

[2.18.1] Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προϊὼν ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐξ Οἰνόην πρῶτον, ἥπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· [2.18.2] ἡ γὰρ Οἰνόη οὕσα ἐν μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρώντο ὅπότε πόλεμος καταλάβοι. τάς τε οὖν προσβολὰς ηύτρεπιζοντο καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. [2.18.3] αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπὸ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν· ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατός, ἡ τε ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης διέβαλεν αὐτόν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ Οἰνόῃ ἐπίσχεσις. [2.18.4] οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἄν διὰ τάχους πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. [2.18.5] ἐν τοιαύτῃ μὲν ὄργῃ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθεδρᾷ εἶχεν. ὁ δὲ προσδεχόμενος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίου οὕσης ἐνδώσειν τι καὶ κατοκνήσειν περιιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, ἀνεῖχεν.

[2.19.1] ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνόῃ καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες οὐκ ἐδύναντο ἔλεῖν, οἵ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο, οὕτω δὴ ὄρμήσαντες ἀπὸ αὐτῆς μετὰ τὰ ἐν Πλαταίαι [τῶν ἐσελθόντων Θηβαίων] γενόμενα ἡμέραι ὄγδοηκοστῇ μάλιστα, θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐξ τῆν Ἀττικῆν· ἥγειτο δε Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. [2.19.2] καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον καὶ τροπήν τινα τῶν Ἀθηναίων ἵπτεων περὶ τοὺς Ῥείτους καλουμένους ἐποιήσαντο· ἐπειτα προυχώρουν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Αἰγάλεων ὄρος διὰ Κρωπίας, ἕως ἀφίκοντο ἐξ Ἀχαρνάς, χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν δήμων καλουμένων, καὶ καθεζόμενοι ἐξ αὐτὸς στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες ἔτεμνον.

[2.20.1] γνώμηι δὲ τοιᾶδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐξ μάχην ταξάμενον μεῖναι καὶ ἐξ τὸ πεδίον ἐκείνηι τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι· [2.20.2] τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἥλπιζεν, ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ καὶ παρεσκευασμένους ἐξ πόλεμον ὡς οὕπω πρότερον,

ἴσως ἄν ἐπεξελθεῖν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἄν περιιδεῖν τμηθῆναι. [2.20.3] ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο περὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος εἰς ἐπεξίσιν· [2.20.4] ἃμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἃμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὅντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὄπλιται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ ὄρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν ἐκείνη τῇ ἑσβιολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἥδη ἐς τὸ ὕστερον τό τε πεδίον τεμεῖν καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι· τοὺς γὰρ Ἀχαρνέας ἐστερημένους τῶν σφετέρων οὐχ ὄμοιώς προθύμους ἔσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτηι μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς Ἀχαρνὰς ἦν.

[2.21.1] Ἀθηναῖοι δὲ μέχρι μὲν οὗ περὶ Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καί τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προΐεναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα καὶ Θριῶζε στρατῷ Πελοποννησίων πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαροι καὶ δέκα ἔτεσιν ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών (δι ὃ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι [τὴν ἀναχώρησιν])· [2.21.2] ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἔξηκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ αὐτοῖς, ὡς εἰκός, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἐμφανεῖ, ὃ οὕπια ἔօράκεσαν οἵ γε νεώτεροι, οὔδ οἱ πρεσβύτεροι πλὴν τὰ ἔօράκεσαν οἵ γε νεώτεροι, οὔδ οἱ πρεσβύτεροι πλὴν τὰ Μηδικά, δεινὸν ἐφαίνετο καὶ ἔδόκει τοῖς τέ ἄλλοις καὶ μάλιστα τῇ νεότητι ἐπεξένειν καὶ μὴ πειροῦν. [2.21.3] κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν κελεύοντες ἐπεξένειν, οἱ δέ τινες οὐκ ἐῶντες, χρησμολόγοι τε ἥιδον χρησμοὺς παντοίους, ὃν ἀκροᾶσθαι ὡς ἔκαστος ὥρμητο. οἱ τε Ἀχαρνῆς οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνīγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὄργῃ εἶχον, καὶ ὃν παρήινεσε πρότερον ἐμέμνηντο οὐδέν, ἀλλ ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὃν οὐκ ἐπεξάγοι, αἴτιον τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὃν ἔπασχον.

[2.22.1] Περικλῆς δὲ ὄρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων δὲ ὄρθως γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξένειν, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποιεὶ αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὄργῃ τι μᾶλλον ἡ γνώμη ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τήν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν. [2.22.2]

ίππεας μέντοι ἔξεπεμπεν αἰεὶ τοῦ μὴ προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίποντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν· καὶ ἵππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα ἐν Φρυγίοις τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἐν τῶν ἵππεών καὶ Θεσσαλοῖς μετ αὐτῶν πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἵππεας, ἐν ᾧ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοί, μέχρι οὐ προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὄπλιτῶν τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί· ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν ἀσπόνδους, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. [2.22.3] ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀφίκοντο παρ αὐτοὺς Λαρισαῖοι, Φαρσάλιοι, [Παράσιοι], Κραννώνιοι, Πυράσιοι, Γυρτώνιοι, Φεραῖοι. ἤγοῦντο δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαρίσης Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως ἕκατερος, ἐκ δὲ Φαρσάλου Μένων· ἥσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

[2.23.1] Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξῆισαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν ἐδήιουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους τῶν μεταξὺ Πάρνηθος καὶ Βριλησσοῦ ὄρους. [2.23.2] ὅντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον ἀσπερ παρεσκευάζοντο καὶ χλίους ὄπλιτας ἐπι αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους· ἐστρατήγει δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. [2.23.3] καὶ οἱ μὲν ἄραντες τῇ παρεσκευῇ ταύτῃ περιέπλεον, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσου εἶχον τὰ ἐπιπτίδεια ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ἥπερ ἐσέβαλον· παριόντες δὲ Ωρωπὸν τὴν γῆν τὴν Γραϊκὴν καλούμενην, ἦν νέμονται Ωρώποι Αθηναίων ὑπήκοοι, ἐδήιωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελύθησαν κατὰ πόλεις ἔκαστοι.

[2.24.1] Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἐμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἦν δέ τις εἴπη ἡ ἐπιψηφίσηι κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἦν μὴ οἱ πολέμιοι νητίτηι στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. [2.24.2] τριήρεις τε μετ αὐτῶν ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἔκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς, ὃν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾶς ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἦν δέῃ.

[2.25.1] Οι δέ ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι καὶ Κερκυραῖοι μετ αὐτῶν πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἀλλα τε ἑκάκουν περιπλέοντες καὶ ἐξ Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες τῷ τείχει προσέβαλον ὅντι ἀσθενεῖ καὶ ἀνθρώπων ούκ ἐνόντων. [2.25.2] ἔτυχε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδας ὁ Τέλλιδος ἀνὴρ Σπαρτιάτης φρουρὰν ἔχων, καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὄπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραφαρμένον ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ αὐτοῦ τὴν τε πόλιν περιεποίησε καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηινέθη ἐν Σπάρτῃ. [2.25.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραντες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἡλείας ἐξ Φειὰν ἐδήιουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης Ἡλιδος τριακοσίους λογάδας καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιοικίδος Ἡλείων μάχηι ἐκράτησαν. [2.25.4] ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾳ λιμένα, οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τούτῳ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐδυνάμενοι ἐπιβῆναι κατὰ γῆν χωρήσαντες τὴν Φειὰν αἴροῦσιν. [2.25.5] καὶ ὑστερὸν αἱ τε νῆες περιπλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς καὶ ἔξανάγονται ἐκλιπόντες Φειάν, καὶ τῶν Ἡλείων ἡ πολλὴ ἥδη στρατιὰ προσβεβοηθήκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήιουν.

[2.26.1] Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἔξεπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα καὶ Εύβοίας ἄμα φυλακήν· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίος. [2.26.2] καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἀ ἐδήιωσε καὶ Θρόνιον εἴλεν, ὄμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόπηι τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχηι ἐκράτησεν.

[2.27.1] Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναικας, ἐπικαλέσαντες ούχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν. καὶ ἔξεπεμψαν ὑστερὸν οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. [2.27.2] ἐκ πεσοῦσι δὲ τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατά τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον καὶ ὅτι σφῶν εὐεργέται ἥσαν ὑπὸ τὸν σεισμὸν καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ Θυρεᾶτις γῆ μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς

έστιν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἔνταῦθα ὥικησαν, οἱ δὲ ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

[2.28.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους νουμηνίαι κατὰ σελήνην, ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατόν, ὁ ἥλιος ἔξελιπε μετὰ μεσημβρίαν καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδῆς καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

[2.29.1] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδωρον τὸν Πύθεω ἄνδρα Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκης, δυνάμενον παρ αὐτῷ μέγα οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες πρόξενον ἐποιήσαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκην σφίσι τὸν Τήρεω, Θραικῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. [2.29.2] ὁ δὲ Τήρης οὗτος ὁ τοῦ Σιτάλκου πατήρ πρῶτος Ὁδρύσας τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλέον τῆς ἄλλης Θραϊκῆς ἐποίησεν· πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θραικῶν. [2.29.3] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπὸ Ἀθηνῶν σχόντι γυναικά προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδέν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θραϊκῆς ἐγένοντο, ἀλλ ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς [ό Τηρεὺς] ὕικει, τότε ὑπὸ Θραικῶν οἰκουμένης, καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Ἰτυν αἱ γυναικεῖς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔπραξαν (πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήμῃ Δαυλιάς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται), εἰκός τε καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσούτου ἐπ ὀφελίαι τῇ πρὸς ἀλλήλους μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐξ Ὁδρύσας ὅδοι. Τήρης δὲ οὐδὲ τὸ αὐτὸ δόνομα ἔχων βασιλεύς [τε] πρῶτος ἐν κράτει Ὁδρυσῶν ἐγένετο. [2.29.4] οὐ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην οἱ Ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποιοῦντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θραϊκῆς χωρία καὶ Περδίκκαν ξυνεξελεῖν αὐτόν. [2.29.5] ἐλθών τε ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος τὴν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε καὶ Σάδοκον τὸν οὐίον αὐτοῦ Ἀθηναῖον τὸν τε ἐπὶ Θραϊκῆς πόλεμον ὑπεδέχετο καταλύσειν· πεισειν γὰρ Σιτάλκην πέμπειν στρατιὰν Θραικίαν Ἀθηναῖοις ἵππεων τε καὶ πελταστῶν. [2.29.6] ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς Ἀθηναῖοις καὶ Θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι· ξυνεστράτευσέ τε εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ Ξαλκιδέας μετὰ Ἀθηναίων καὶ Φορμίωνος. [2.29.7] οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω Θραικῶν βασιλεὺς ξύμμαχος ἐγένετο Ἀθηναῖος καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου Μακεδόνων βασιλεύς.

[2.30.1] Οἱ δὲ ἐν ταῖς ἔκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἔτι ὄντες περὶ Πελοπόννησον Σόλλιόν τε Κορινθίων πόλισμα αἰροῦσι καὶ παραδιδόσαι Παλαιρεῦσιν Ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι· καὶ Ἀστακόν, ἣς Εὔαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ κράτος καὶ ἔξελάσαντες

αύτὸν τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. [2.30.2] ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες προσηγάγοντο ἄνευ μάχης· κεῖται δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρναίαν καὶ Λευκάδα τετράπολις οὖσα, Παλῆς, Κράνιοι, Σαμαῖοι, Προνναῖοι. [2.30.3] ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆσες ἐς τὰς Ἀθήνας.

[2.31.1] Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι πανδημεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα Περικλέους τοῦ Ξανθίπου στρατηγοῦντος. καὶ οἱ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατόν ναυσὶν (ἔτυχον γάρ ἡδη ἐν Αἰγίνῃ ὅντες ἐπὶ οἴκου ἀνακομιζόμενοι) ὡς ἥισθοντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾶι ἐν Μεγάροις ὄντας, ἔπλευσαν παρ αὐτοὺς καὶ ξυνεμείχθησαν. [2.31.2] στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο ἀθρόον Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως καὶ οὕπω νενοσηκυίας· μυρίων γάρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Ποτειδαίᾳ τρισχίλοι ήσαν), μέτοικοι δὲ ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ ὄλιγος. δηιώσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. [2.31.3] ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἔκαστον ἐσβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα καὶ ιππέων καὶ πανστρατιᾶι, μέχρι οὗ Νίσαια ἐάλω ὑπὸ Ἀθηναίων.

[2.32.1] Ἐτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη ὑπὸ Ἀθηναίων φρούριον τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἡ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ ληιστὰς ἐκπλέοντας ἐξ Ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκρίδος κακουργεῖν τὴν Εὔβοιαν. Ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τούτῳ μετὰ τὴν Πελοποννησίων ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο.

[2.33.1] τοῦ δὲ πιγιγνομένου χειμῶνος Εὔαρχος ὁ Ἀκαρνὰν βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν πείθει Κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις ἐαυτὸν κατάγειν πλεύσαντας, καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινάς προσεμισθώσατο· ἥρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμου καὶ Τιμόξενος ὁ Τιμοκράτους καὶ Εὔμαχος ὁ Ξρύσιδος, [2.33.2] καὶ πλεύσαντες κατήγαγον· καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἡ χωρία βουλόμενοι προσποιήσασθαι καὶ πειραθέντες, ὡς οὐκ ἐδύναντο, ἀπέπλεον ἐπὶ οἴκου. [2.33.3] σχόντες δὲ ἐν τῷ παράπλωι ἐς τὴν Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπὸ αὐτῶν ἐξ ὅμολογίας τινὸς ἄνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκήτοις τῶν Κρανίων, καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι

έκομίσθησαν ἐπὶ οἴκου.

[2.34.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι δῆμοσίαι ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῶδε. [2.34.2] τὰ μὲν ὅστα προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἔκαστος ἦν τι βουλήται· [2.34.3] ἐπειδὰν δὲ ἡ ἐκφορὰ γῆ, λάρνακας κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἄμαξαι, φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ ὅστα ἣς ἔκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, ὃ ἂν μὴ εὑρεθῶσιν ἔς ἀναίρεσιν. [2.34.4] ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναικες πάρεισιν αἱ προστήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι. [2.34.5] τιθέασιν οὖν ἔς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως, καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπρεπῇ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. [2.34.6] ἐπειδὰν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνὴρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκηι, λέγει ἐπὶ αὐτοῖς ἐπαινον τὸν πρέποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. [2.34.7] ὥδε μὲν θάπτουσιν· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἔχρῶντο τῷ νόμῳ. [2.34.8] ἐπὶ δούντος τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίπου ήρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὄμιλου, ἔλεγε τοιάδε.

[2.35.1] Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἥδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὄρατε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὗ τε καὶ χειρὸν εἰπόντι πιστευθῆναι. [2.35.2] χαλεπὸν γάρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ τε γάρ ξυνειδῶς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ ἂν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἄ βουλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσει δηλοῦσθαι, ὅ τε ἀπειρος ἐστιν ἄ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γάρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἐπαινοὶ εἰσὶ περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἔκαστος οἴηται ίκανὸς εἶναι δρᾶσαι τι ὕν ἱκουσεν· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἥδη καὶ ἀπιστοῦσιν. [2.35.3] ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν

ώς ἐπὶ πλεῖστον.

[2.36.1] Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἄμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι ἀρετὴν παρέδοσαν. [2.36.2] καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οὓς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. [2.36.3] τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἴδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκούσι ἡλικίᾳ ἐπιμεξόσαμεν καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐξ πόλεμον καὶ ἐξ εἰρήνην αὐταρκεστάτην. [2.36.4] ὃν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οὓς ἔκαστα ἑκτήθη, ἥ εἴ τι αὐτοὶ ἥ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἥ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἡμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος ἔάσω· ἀπὸ δὲ οἵας τε ἐπιτηδεύσεως ἥλθομεν ἐπ αὐτὰ καὶ μεθ οἵας πολιτείας καὶ τρόπων ἔξ οἰων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπί τε τῷ παρόντι οὐκ ἄν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν.

[2.37.1] Χρώμεθα γὰρ πολιτείαι οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἥ μιμούμενοι ἐτέρους, καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐξ ὀλίγους ἀλλ ἐξ πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἵσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἔκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐξ τὰ κοινὰ ἥ ἀπ ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ αὕ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείαι κεκώλυται. [2.37.2] ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐξ τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι ὄργης τὸν πέλας, εἰ καθ ἡδονὴν τι δρᾶι, ἔχοντες, οὐδεὶς ἀζημίους μέν, λυπηράς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. [2.37.3] ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ ὠφελίαι τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὄμιλογουμένην φέρουσιν.

[2.38.1] Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὃν καθ ἡμέραν ἥ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. [2.38.2] ἐπεορέχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης

γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέραι τῇ απολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

[2.39.1] Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τήν τε γάρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ιδὼν ὥφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ ἡμῶν αὐτῶν ἐξ τὰ ἔργα εύψυχω· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνωι ἀσκήσει εὔθὺς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἥσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. [2.39.2] τεκμήριον δέ· οὕτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ ἑαυτούς, μεθ ἀπάντων δὲ ἐξ τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τήν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν. [2.39.3] ἀθρόαι τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδείς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἄμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δέ που μορίῳ τινὶ προσμείζωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ ἀπάντων ἥστησθαι. [2.39.4] καίτοι εἰ φίαιθυμιάι μᾶλλον ἢ πόνων μελέτηι καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγενοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐξ αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἱεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τῇ πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.

[2.40.1] Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ εύτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὄμιλογειν τινὶ αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἰσχιον. [2.40.2] ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἄμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἐτέροις πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλὰ ἀχρεῖον νομίζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἡτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὄρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἄ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. [2.40.3] διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὃ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ ἀν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖν οἱ τά τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. [2.40.4] καὶ τὰ ἐξ ἀρετὴν ἐνηντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες

εὗ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους, βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὥστε ὄφειλομένην δι εύνοίας ὡι δέδωκε σώιζειν· ὁ δὲ ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ ἐς ὄφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. [2.40.5] καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινὰ ὠφελοῦμεν.

[2.41.1] Ξυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εῖναι καὶ καθ ἕκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστ ἄν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ ἄν εύτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι. [2.41.2] καὶ ως οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἡ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. [2.41.3] μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὕτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ οἴων κακοπαθεῖ οὕτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ως οὐχ ὑπ ὀξίων ἄρχεται. [2.41.4] μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθόμεθα, καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὕτε Ὄμηρου ἐπαινέτου οὕτε ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέραι τόλμηι καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κάγαθῶν ἀίδια ξυγκατοικίσαντες. [2.41.5] περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἶδε τε γενναίως δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἔθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν.

[2.42.1] Δι ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἵσου ἡμῖν εῖναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἵ τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὄμοιώς, καὶ τὴν εὐλογίαν ἀμα ἐφ οἵ νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. [2.42.2] καὶ εἰρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἡ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἄν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανεί. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα καὶ τελευταία βεβαιοῦσα ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή. [2.42.3] καὶ γὰρ τοῖς τάλλα χείροις δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῶι γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ιδίων ἔβλαψαν. [2.42.4] τῶνδε δὲ οὕτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη οὕτε πενίας ἐλπίδι, ως κἄν ἔτι διαφυγῶν αὐτὴν πλουτήσειν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἀμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες

έβουσλήθησαν μετ αύτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανές τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἥδη ὄρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι ἢ [τὸ] ἐνδόντες σώιζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν καὶ δι ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἄμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.

[2.43.1] Καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὥφελίαν, ἢν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλῃ δόξῃ εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἀνδρες αὐτά ἐκτήσαντο, καὶ ὅπότε καὶ πείραι του σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προϊέμενοι. [2.43.2] κοινῇ γάρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίαι τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἱεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ αἰείμηντος καταλείπεται. [2.43.3] ἀνδρῶν γάρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται. [2.43.4] οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εῦδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δὲ ἐλεύθερον τὸ εὔψυχον κρίναντες μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. [2.43.5] οὐ γάρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἄν τοῦ βίου, οἵ τε ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ οἵ τε ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἢν τι πταίσωσιν. [2.43.6] ἀλγεινοτέρα γάρ ἀνδρὶ γε φρόνημα ἔχοντι ἢ μετὰ τοῦ [ἐν τῷ] μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετά ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἄμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος.

[2.44.1] Δι ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρόποις γάρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες· τὸ δεύτηχές, ὃ ἄν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὕστερον οἴδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ οἵ τε ἐνευδαιμονῆσαι τε ὁ βίος ὄμοιώς καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. [2.44.2] χαλεπὸν μὲν οὖν οἴδα πείθειν ὅν, ὃν καὶ πολλάκις ἔξετε ὑπομνήματα ἐν

ἄλλων εύτυχίαις, αἵς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἡγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὃν ἄν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ οὐδὲ ἄν ἔθας γενόμενος ἀφαιρεθῆι. [2.44.3] καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παιῶν ἐλπίδι, οἵτινες τὴν ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ιδίαι τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἐκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλείαι, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἶον τε ἵσον τι ἡ δίκαιον βουλεύεσθαι ὃ ἄν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. [2.44.4] ὅσοι δ αὖ παρηβήκατε, τόν τε πλέονα κέρδος ὃν ηύτυχείτε βίον ἡγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὔκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι.

[2.45.1] παισὶ δ αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε ἡ ἀδελφοῖς ὄρῳ μέγαν τὸν ἀγῶνα (τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἄπας εἴωθεν ἐπαινεῖν), καὶ μόλις ἄν καθ ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοῖοι, ἀλλ ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπαλον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν ἀνανταγωνίστωι εύνοίαι τετίμηται. [2.45.2] εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείαι ἔσονται, μνησθῆναι, βραχεῖαι παραινέσει ἄπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροσι γενέσθαι ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἡς ἄν ἐπ ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἡ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ἦται.

[2.46.1] Εἴρηται καὶ ἔμοι λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον πρόσφορα, καὶ ἔργωι οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἥδη κεκόσμηνται, τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίαι ἡ πόλις μέχρι ἡβῆς θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδε τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προτιθεῖσα· ἀθλα γὰρ οἵτινες κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσιν. [2.46.2] νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἐκάστωι ἄπιτε.

[2.47.1] Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ· καὶ διελθόντος αὐτοῦ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τοῦδε ἐτελεύτα. [2.47.2] τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐσέβαλον ἐξ τὴν Ἀττικήν (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύσ), καὶ καθεζόμενοι ἐδήιοιν τὴν γῆν. [2.47.3] καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις, οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς οὐδὲ φθορὰ οὕτως

άνθρωπων ούδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. [2.47.4] οὕτε γάρ ίατροὶ ἥρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ οὐτοὶ μάλιστα ἔθνησκον ὅσωι καὶ μάλιστα προσῆσαν, οὕτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη ούδεμίᾳ· ὅσα τε πρὸς Ἱεροῖς ἱκέτευσαν ἢ μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν, τελευτῶντές τε αὐτῶν ἀπέστησαν ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι.

[2.48.1] ἥρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἴγυπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐξ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη καὶ ἐξ τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. [2.48.2] ἐξ δὲ τὴν Αθηναίων πόλιν ἔξαπιναίως ἐσέπεσε, καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ ἤψατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐξ τὰ φρέατα· κρῆναι γάρ οὕπω ἥσαν αὐτόθι. Ὁστερον δὲ καὶ ἐξ τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἥδη. [2.48.3] λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἔκαστος γιγνώσκει καὶ ίατρὸς καὶ ἰδιώτης, ἀφ ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό, καὶ τὰς αἰτίας ἀστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανάς εἶναι δύναμιν ἐξ τὸ μεταστῆσαι σχεῖν· ἐγὼ δὲ οἶόν τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ ὧν ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὔθις ἐπιπέσοι, μάλιστ ἀν ἔχοι τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω αὐτός τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ίδων ἄλλους πάσχοντας.

[2.49.1] Τὸ μὲν γάρ ἔτος, ὡς ὠμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐξ τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὃν· εἰ δέ τις καὶ προύκαμνέ τι, ἐξ τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη. [2.49.2] τοὺς δὲ ἄλλους ἀπὸ οὐδεμιᾶς προφάσεως, ἀλλ ἔξαιφνης ὑγιεῖς ὄντας πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἴσχυραι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε, καὶ τὰ ἐντός, ἢ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἰματώδη ἦν καὶ πνεῦμα ἀτοπον καὶ δυσωδεῖς ἡφίει· [2.49.3] ἔπειτα ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο, καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινεν ἐξ τὰ στήθη ὁ πόνος μετὰ βηχὸς ἴσχυροῦ· καὶ ὥποτε ἐξ τὴν καρδίαν στηρίξειν, ἀνέστρεφε τε αὐτὴν καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ίατρῶν ὀνομασμέναι εἰσὶν ἐπῆσαν, καὶ αὖται μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. [2.49.4] λύγξ τε τοῖς πλέοσιν ἐνέπιπτε κενή, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἴσχυρόν, τοῖς μὲν μετὰ ταῦτα λωφήσαντα, τοῖς δὲ καὶ πολλῷ ὕστερον. [2.49.5] καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἀποτομένῳ σῶμα οὕτη ἄγαν θερμὸν ἦν οὕτε χλωρόν, ἀλλ ὑπέρυθρον, πελιτνόν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἐλκεσιν ἔξηγθηκός· τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκάετο ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἴματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς μηδ ἄλλο τι ἢ γυμνοὶ ἀνέχεσθαι, ἥδιστά τε ἀν ἐξ ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐξ φρέατα,

τῇ δίψηι ἀπαύστωι ξυνεχόμενοι· καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει τὸ τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. [2.49.6] καὶ ἡ ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διὰ παντός, καὶ τὸ σῶμα, ὅσονπερ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ ἀντεῖχε παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρίᾳ, ὥστε ἡ διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἐβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος, ἔτι ἔχοντές τι δυνάμεως, ἡ εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατίοντος τοῦ νοσήματος ἐξ τὴν κοιλίαν καὶ ἐλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης καὶ διαρροίας ἄμα ἀκράτου ἐπιπιπτούσης οἱ πολλοὶ ὕστερον δι αὐτὴν ἀσθενεία διεφθείροντο. [2.49.7] διεξήιει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἰδρυθὲν κακόν, καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένετο, τῶν γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσῆμαινεν. [2.49.8] κατέσκηπτε γὰρ ἐξ αἰδοῖα καὶ ἐξ ἄκρας χεῖρας καὶ πόδας, καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων διέφευγον, εἰσὶ δ ὅ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε παραυτίκα ἀναστάντας τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἡγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους.

[2.50.1] γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἡ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἐκάστωι καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὃν ἡ τῶν ξυντρόφων τι· τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα ὅσα ἀνθρώπων ἀπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων ἡ οὐ προσήιει ἡ γευσάμενα διεφθείρετο. [2.50.2] τεκμήριον δέ· τῶν μὲν τοιούτων ὄρνιθων ἐπίλειψις σαφῆς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἐωρῶντο οὕτε ἄλλως οὕτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν· οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἰσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι.

[2.51.1] Τὸ μὲν οὖν νόσημα, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ως ἐκάστωι ἐτύγχανε τι διαφερόντως ἐτέρῳ πρὸς ἐτέρον γιγνόμενον, τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν τὴν ιδέαν. καὶ ἄλλο παρελύπει κατ ἐκεῖνον τὸν χρόνον οὐδὲν τῶν εἰωθότων· δὲ καὶ γένοιτο, ἐξ τοῦτο ἐτελεύτα. [2.51.2] ἔθνησκον δὲ οἱ μὲν ἀμελεῖαι, οἱ δὲ καὶ πάνυ θεραπευόμενοι. ἐν τε οὐδὲ ἐν κατέστη ἴαμα ως εἰπεῖν ὅτι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν· τὸ γάρ τωι ξυνενεγκὸν ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτεν. [2.51.3] σῶμά τε αὔταρκες ὃν οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτὸν ἰσχύος πέρι ἡ ἀσθενείας, ἀλλὰ πάντα ξυνήρει καὶ τὰ πάσηι διαίτῃ θεραπευόμενα. [2.51.4] δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ ἡ τε ἀθυμία ὥποτε τις αἰσθοίτο κάμνων (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὔθυնς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀντεῖχον), καὶ ὅτι ἐτερος ἀφ ἐτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι ὥσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει. [2.51.5] εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν δεδιότες

ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἐρῆμοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίαι τοῦ θεραπεύσοντος· εἴτε προσίοιεν, διεφθείροντο, καὶ μάλιστα οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι· αἰσχύνη γὰρ ἡφείδουν σφῶν αὐτῶν ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπειὶ καὶ τὰς ὄλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἔξεκαμνον ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. [2.51.6] ἐπὶ πλέον δ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τόν τε θνήσκοντα καὶ τὸν πονούμενον ὥικτίζοντο διὰ τὸ προειδέναι τε καὶ αὐτοὶ ἥδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι· δις γὰρ τὸν αὐτόν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανεν. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ καὶ ἐς τὸν ἐπείτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κούφης μηδ ἄν ύπερ ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι.

[2.52.1] Ἐπίεσε δ αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστο, καὶ οὐχ ἡσσον τοὺς ἐπελθόντας. [2.52.2] οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὕραι ἔτους διαιτωμένων ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδὲνī κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο καὶ περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθνῆτες τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίαι. [2.52.3] τά τε ἱερά ἐν οἷς ἐσκήνηντο νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων· ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔχοντες ὅτι γένωνται, ἐς ὄλιγωρίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὄσιών ὄμοιώς. [2.52.4] νόμοι τε πάντες ξυνεταράχθησαν οἵς ἔχρωντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς, ἔθαπτον δὲ ὡς ἔκαστος ἐδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο σπάνει τῶν ἐπιτηδείων διὰ τὸ συχνοὺς ἥδη προτεθνάναι σφίσιν· ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας φθάσαντες τοὺς νήσαντας οἱ μὲν ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν ὑφῆπτον, οἱ δὲ καιομένου ἄλλου ἐπιβαλόντες ἄνωθεν ὃν φέροιεν ἀπῆισαν.

[2.53.1] Πρῶτόν τε ἥρξε καὶ ἐς τᾶλλα τῇ πόλει ἐπὶ πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ὅσιον γὰρ ἐτόλμα τις ἄ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ ἥδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὄρῶντες τῶν τε εὔδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὔθὺς δὲ τάκείνων ἔχόντων. [2.53.2] ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἡξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὄμοιώς ἡγούμενοι. [2.53.3] καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν τῷ δόξαντι καλῶι οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄσηλον νομίζων εἰ πρὶν ἐπ αὐτὸ ἐλθεῖν διαφθαρήσεται· ὅτι δὲ ἥδη τε ἥδυ πανταχόθεν τε ἐς αὐτὸ κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. [2.53.4] θεῶν δὲ φόβος ἦ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπείργε, τὸ μὲν κρίνοντες ἐν ὄμοιώι καὶ σέβειν καὶ μὴ ἐκ τοῦ πάντας ὄρᾶν ἐν ἵσωι ἀπολλυμένους, τῶν δὲ

άμαρτημάτων ούδεις ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἢν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι, πολὺ δὲ μεῖζω τὴν ἥδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἦν πρὶν ἐμπεσεῖν εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι.

[2.54.1] Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τὸ ἔνδον θνητισκόντων καὶ γῆς ἔξω δημομένης. [2.54.2] ἐν δὲ τῷ κακῷ οἴα εἰκὸς ἀνέμνησθαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ἄιδεσθαι ἥξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἄμ αὐτῷ. [2.54.3] ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὡνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν, ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λοιμὸν εἰρῆσθαι· οἱ γὰρ ἀνθρωποι πρὸς ἄ ἔπασχον τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἦν δέ γε οἷμαί ποτε ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωριακὸς τοῦδε ὕστερος καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμόν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ἀισονται. [2.54.4] μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν ἀνεῖλε κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτός ἔφη ξυλλήψεσθαι. [2.54.5] περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου τὰ γιγνόμενα ἥικαζον ὁμοῖα εἶναι· ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἡ νόσος ἥρεστο εύθυς, καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, ὅτι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, ἐπενείματο δὲ Ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα.

[2.55.1] Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρείου, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἔστιν Ἀθηναίοις, καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην ἦι πρὸς Πελοπόννησον ὄραι, ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς Εὔβοιάν τε καὶ Ἄνδρον τετραμένην. [2.55.2] Περικλῆς δὲ στρατηγὸς ὧν καὶ τότε περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν ὕσπερ καὶ ἐν τῇ προτέραι ἐσβολῇ.

[2.56.1] ἔτι δ αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὅντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν ἐλθεῖν, ἐκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ Πελοποννήσῳ παρεσκευάζετο, καὶ ἐπειδὴ ἐτοῦμα ἦν, ἀνήγετο. [2.56.2] ἥγε δ ἐπὶ τῶν νεῶν ὄπλιτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους καὶ ἴππεας τριακοσίους ἐν ναυσὶν ἴππαγωγοῖς πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσαις· ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Ξῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. [2.56.3] ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὐτὴ Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον τῆς Ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ. [2.56.4] ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἑπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες ἐς ἐλπίδα μὲν ἥλθον τοῦ ἐλεῖν, οὐ μέντοι προυχώρησέ γε. [2.56.5] ἀναγαγόμενοι

δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ Ἀλιάδα καὶ Ἐρμιονίδα· ἔστι δὲ ταῦτα πάντα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. [2.56.6] ἄραντες δὲ ἀπὸ αὐτῶν ἀφίκοντο ἐξ Πρασιὰς τῆς Λακωνικῆς πόλισμα ἐπιθαλάσσιον, καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον καὶ αὐτὸ τὸ πόλισμα εἶλον καὶ ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅντας, ἀλλ ἀνακεχωρηκότας.

[2.57.1] Ὅσον δὲ χρόνον οἱ τε Πελοποννήσιοι ἥσαν ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀθηναίων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος ἐν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους ἔφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ ἐλέχθη τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπυνθάνοντο τῶν αὐτομόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη καὶ θάπτοντας ἄμα ἡισθάνοντο, θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἔξελθεῖν. [2.57.2] τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτηι πλειστόν τε χρόνον ἐνέμειναν καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον· ἡμέρας γάρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο.

[2.58.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους Ἀγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, ξυστράτηγοι ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ἦπερ ἐκεῖνος ἔχρήσατο ἐστράτευσαν εὐθὺς ἐπὶ Ξαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Ποτείδαιαν ἔτι πολιορκουμένην, ἀφικόμενοι δὲ μηχανάς τε τῇ Ποτείδαιαί προσέφερον καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρῶντο ἔλειν.

[2.58.2] προυχώρει δὲ αὐτοῖς οὕτε ἡ αἱρεσίς τῆς πόλεως οὕτε τάλλα τῆς παρασκευῆς ἀξίως· ἐπιγενομένη γάρ ἡ νόσος ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιάν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς ξὺν Ἀγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνωι ύγιαίνοντας. Φορμίων δὲ καὶ οἱ ἔξακοσιοι καὶ χίλιοι οὐκέτι ἥσαν περὶ Ξαλκιδέας. [2.58.3] ὁ μὲν οὖν Ἀγνων ἀνεχώρησε ταῖς ναυσὶ ἐξ τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὀπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις· οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται κατὰ χώραν μένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Ποτείδαιαν.

[2.59.1] Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἡ τε γῆ αὐτῶν ἐτέμητο τὸ δεύτερον καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἄμα καὶ ὁ πόλεμος ἡλοίωντο τὰς γνώμας, [2.59.2] καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ είχον ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν καὶ δι ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο ξυγχωρεῖν· καὶ πρέσβεις τινάς πέμψαντες ὡς αὐτοὺς ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστηκότες

ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ. [2.59.3] ὁ δὲ ὄρῶν αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας καὶ πάντα ποιοῦντας ἅπερ αὐτὸς ἥλπιζε, ξύλογον ποιήσας (ἔτι δ ἐστρατήγει) ἔβούλετο θαρσῦναι τε καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὄργιζόμενον τῆς γνώμης πρὸς τὸ ἡπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι· παρελθὼν δὲ ἔλεξε τοιάδε.

[2.60.1] Καὶ προσδεχομένωι μοι τὰ τῆς ὄργῆς ὑμῶν ἐς με γεγένηται (αἰσθάνομαι γάρ τὰς αἰτίας) καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἔνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω καὶ μέμψωμαι εἴ τι μὴ ὄρθως ἡ ἐμοὶ χαλεπαίνετε ἡ ταῖς ξυμφορᾶς εἰκετε. [2.60.2] ἐγὼ γάρ ἡγοῦμαι πόλιν πλειώ ξύμπασαν ὄρθουμένην ὀφελεῖν τοὺς ιδιώτας ἡ καθ ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὔπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. [2.60.3] καλῶς μὲν γάρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ ἑαυτὸν διαφθειρομένης τῆς πατρίδος οὐδὲν ἡσσον ξυναπόλλυται, κακοτυχῶν δὲ ἐν εὔτυχούσῃ πολλῷ μᾶλλον διασώζεται. [2.60.4] ὥποτε οὖν πόλις μὲν τὰς ιδίας ξυμφορὰς οἴσα τε φέρειν, εἴς δ ἕκαστος τὰς ἑκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρή πάντας ἀμύνειν αὐτῇ, καὶ μὴ ὁ νῦν ὑμεῖς δράτε· ταῖς κατ οἶκον κακοπραγίαις ἐκπεπληγμένοι τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὁ ξυνέγγνωτε δι αἰτίας ἔχετε. [2.60.5] καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὄργιζεσθε ὃς οὐδενὸς ἡσσων οἴομαι εἶναι γνῶναι τε τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων. [2.60.6] ὅ τε γάρ γνοὺς καὶ μὴ σαφῶς διδάξας ἐν ἴσωι καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ τε ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσονους, οὐκ ἄν ὄμοιώς τι οἰκείως φράζοι· προσόντος δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἐνὸς ἄν πωλοῖτο. [2.60.7] ὥστ εἴ μοι καὶ μέσως ἡγούμενοι μᾶλλον ἐτέρων προσεῖναι αὐτὰ πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ ἄν εἰκότως νῦν τοῦ γε ἀδίκειν αἰτίαν φεροίμην.

[2.61.1] Καὶ γάρ οῖς μὲν αἱρεσίς γεγένηται τἄλλα εὔτυχοῦσι, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ ἀναγκαῖον ἦν ἡ εἰξαντας εύθὺς τοῖς πέλας ὑπακοῦσαι ἡ κινδυνεύσαντας περιγενέσθαι, ὁ φυγῶν τὸν κίνδυνον τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. [2.61.2] καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός είμι καὶ οὐκ ἔξισταμαι· ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ κακουμένοις, καὶ τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης μὴ ὄρθὸν φαίνεσθαι, διότι τὸ μὲν λυποῦν ἔχει ἡδη τὴν αἰσθήσιν ἔκαστωι, τῆς δὲ ὀφελίας ἄπεστιν ἔτι ἡ δήλωσις ἄπαισι, καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου, ἐμπεσούσης ταπεινὴ ὑμῶν ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν ἀ ἔγνωτε. [2.61.3] δουλοῦ γάρ φρόνημα τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον καὶ τὸ πλείστῳ παραλόγῳ ξυμβαῖνον· ὃ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον

γεγένηται. [2.61.4] ὅμως δὲ πόλιν μεγάλην οίκοιντας καὶ ἐν ἥθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους χρεών καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἔθέλειν ὑφίστασθαι καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν (ἐν ἵσωι γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰτιᾶσθαι ὅστις μαλακίᾳ ἐλλείπει καὶ τῆς μὴ προσηκούσης μισεῖν τὸν θρασύτητι ὄρεγόμενον), ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι.

[2.62.1] Τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον, μὴ γένηται τε πολὺς καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα οὐκ ὄρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον, δηλώσω δὲ καὶ τόδε, ὃ μοι δοκεῖτε οὔτι αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχον ὑμῖν μεγέθους πέρι ἐξ τὴν ἀρχὴν οὔτι ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις: οὐδὲ ἄν νῦν ἔχρησάμην κομπωδεστέραν ἔχοντι τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ καταπεληγμένους ὑμᾶς παρὰ τὸ εἰκὸς ἐώρων. [2.62.2] οἵεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνων ἄρχειν, ἐγὼ δὲ ἀποφάνω δύο μερῶν τῶν ἐξ χρῆσιν φανερῶν, γῆς καὶ θαλάσσης, τοῦ ἐτέρου ὑμᾶς πιαντὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε καὶ ἡνὶ ἐπὶ πλέον βουληθῆτε· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι κωλύσει. [2.62.3] ὥστε οὐ κατὰ τὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν, ὥν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι, αὕτη ἡ δύναμις φαίνεται· οὐδὲ εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν αὐτῶν μᾶλλον ἡ οὐ κηπίον καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας ὀλιγωρῆσαι, καὶ γνῶναι ἐλευθερίαν μὲν, ἣν ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς διασώσωμεν, ῥαιδίως ταῦτα ἀναληψιμένην, ἄλλων δὲ ὑπακούσασι καὶ τὰ προκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσούσθαι, τῶν τε πατέρων μὴ χείρους κατ ἀμφότερα φανῆναι, ὃ μετὰ πόνων καὶ οὐ παρ ἄλλων δεξάμενοι κατέσχον τε καὶ προσέτι διασώσαντες παρέδοσαν ὑμῖν αὐτά (αἰσχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι ἡ κτωμένους ἀτυχῆσαι), ιέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. [2.62.4] αὐχημα μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ ἀμαθίας εύτυχοῦς καὶ δειλῶι τινὶ ἐγγίγνεται, καταφρόνησις δὲ ὅς ἄν καὶ γνώμηι πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προύχειν, ὃ ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἔχυρωτέραν παρέχεται, ἐλπίδι τε ἡσσον πιστεύει, ἡς ἐν τῷ ἀπόρῳ ή ἰσχύς, γνώμηι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, ἡς βεβαιοτέρα ἡ πρόνοια.

[2.63.1] τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς τῷ τιμωμένωι ἀπὸ τοῦ ἄρχειν, ὡὶ περ ἄπαντες ἀγάλλεσθε, βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους ἡ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν· μηδὲ νομίσαι περὶ ἐνὸς μόνου, δουλείας ἀντ

έλευθερίας, ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς στερήσεως καὶ κινδύνου ὡν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπόχθεσθε. [2.63.2] ής οὐδὲ ἐκστῆναι ἔτι ὑμῖν ἔστιν, εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιώς ἀπραγμοσύνηι ἀνδραγαθίζεται· ως τυραννίδα γάρ ἥδη ἔχετε αὐτήν, ἢν λαβεῖν μὲν ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ ἐπικίνδυνον. [2.63.3] τάχιστ ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι ἐτέρους τε πείσαντες ἀπολέσειαν καὶ εἰ που ἐπὶ σφῶν αὐτῶν αὐτόνομοι οἰκήσειαν· τὸ γάρ ἀπραγμόν οὐ σώιζεται μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρχούσῃ πόλει ξυμφέρει, ἀλλ ἐν ὑπηκόῳ, ἀσφαλῶς δουλεύειν.

[2.64.1] Ύμεῖς δὲ μήτε ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν παράγεσθε μήτε ἐμὲ δι ὄργης ἔχετε, ὡς καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν, εἰ καὶ ἐπελθόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν ἅπερ εἰκός ἦν μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑπακούειν, ἐπιγεγένηται τε πέρα ὡν προσεδεχόμεθα ἡ νόσος ἥδε, πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν πάντων ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον. καὶ δι αὐτὴν οἵδιο μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι, οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὑ πράξητε ἔμοι ἀναθήσετε. [2.64.2] φέρειν δὲ χρή τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως τά τε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως· ταῦτα γάρ ἐν ἔθει τῇδε τῇ πόλει πρότερόν τε ἦν νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῆ. [2.64.3] γνῶτε δὲ ὄνομα μεγίστον αὐτὴν ἔχουσαν ἐν ἄπασιν ἀνθρώποις διὰ τὸ ταῖς ξυμφοραῖς μὴ εἰκείν, πλειστα δὲ σώματα καὶ πόνους ἀνηλωκέναι πολέμωι, καὶ δύναμιν μεγίστην δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, ἦς ἐξ ἀΐδιον τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἦν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε (πάντα γάρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι), μνήμη καταλελείψεται, Ἑλλήνων τε ὅτι Ἑλληνες πλείστων δὴ ἥρξαμεν, καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀντέσχομεν πρός τε ξύμπαντας καὶ καθ ἐκάστους, πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εύπορωτάτην καὶ μεγίστην ὡικήσαμεν. [2.64.4] καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαιτ ἄν, ὁ δὲ δρᾶν τι καὶ αὐτὸς βουλόμενος ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. [2.64.5] τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ ὅσοι ἐτεροι ἐτέρων ἡξίωσαν ἄρχειν· ὅστις δὲ ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὄρθως βουλεύεται. μῆσος μὲν γάρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει, ἡ δὲ παραυτίκα τε λαμπρότης καὶ ἐξ τὸ ἔπειτα δόξα αἰείμνηστος καταλείπεται. [2.64.6] ὑμεῖς δὲ ἔς τε τὸ μέλλον καλὸν προγνόντες ἔς τε τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν τῷ ἥδη προθύμωι ἀμφότερα κτήσασθε, καὶ Λακεδαιμονίοις μήτε ἐπικηρυκεύεσθε μήτε ἔνδηλοι ἔστε τοῖς παροῦσι πόνοις βαρυνόμενοι, ως οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμηι μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὕτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοι εἰσίν.

[2.65.1] Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε

ές αύτὸν ὄργης παραλύειν καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν γνώμην. [2.65.2] οἱ δὲ δημοσίαι μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπειθούτο καὶ οὕτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπειμπον ἐς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρμηντο, ιδίαι δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο, ὁ μὲν δῆμος ὅτι ἀπὸ ἑλασσόνων ὄρμώμενος ἐστέρητο καὶ τούτων, οἱ δὲ δυνατοὶ καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις τε καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες, τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντι εἰρήνης ἔχοντες. [2.65.3] οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὄργῃ ἔχοντες αὐτὸν πρὶν ἐζημιώσαν χρήμασιν. [2.65.4] ὕστερον διαδίκτιος οὐ πολλῷ, ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἴλοντο καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν, ὃν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἔκαστος ἥλγει ἀμβλύτεροι ἡδη ὄντες, ὃν δὲ ἡ ξύμπασα πόλις προσεδεῖτο πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι. [2.65.5] ὅσον τε γάρ χρόνον προύστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτήν, καὶ ἐγένετο ἐπὶ ἐκείνου μεγίστη, ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. [2.65.6] ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη καὶ ἔξι μῆνας· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἡ ἐξ τὸν πόλεμον. [2.65.7] ὁ μὲν γάρ ήσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύοντας ἔφη περιέσεσθαι· οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐξ τούναντίον ἔπραξαν καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα εἶναι κατὰ τὰς ἴδιας φιλοτιμίας καὶ ἴδια κέρδη κακῶς ἐς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν, ἡ κατορθούμενα μὲν τοῖς ἴδιώταις τιμὴ καὶ ὡφελίᾳ μᾶλλον ἦν, σφαλέντα δὲ τῇ πόλει ἐξ τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. [2.65.8] αἴτιον δὲ ἡν ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὃν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἥγετο μᾶλλον ὑπὸ αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἥγε, διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἔξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ ἔχων ἐπὶ ἀξιώσει καὶ πρὸς ὄργην τι ἀντειπεῖν. [2.65.9] ὥστε γοῦν αἴσθοιτο τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι, καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγωι μὲν δημοκρατίᾳ, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχῆ. [2.65.10] οἱ δὲ ὕστερον οἵσοι μᾶλλον αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους ὄντες καὶ ὄρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἔκαστος γίγνεσθαι ἐτράποντο καθ ἡδονὰς τῶι δήμῳ καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι. [2.65.11] ἔξ ὃν ἄλλα τε πολλά, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἔχουσῃ, ἡμαρτήθη καὶ ὁ ἐξ Σικελίαν πλοιοῦς, ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης ἀμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπῆισαν, ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις ἐπιγιγνώσκοντες,

άλλὰ κατὰ τὰς ίδίας διαβολὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας τά τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἔταράχθησαν. [2.65.12] σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ ἄλληι τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μορίῳ καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἥδη ἐν στάσει ὅντες ὅμως τρία [δέκα] μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι πολεμίοις καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι, Κύρωι τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ προσγενομένῳ, ὃς παρεῖχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐξ τὸ ναυτικόν, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν ἡ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ τὰς ίδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν. [2.65.13] τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε τότε ἀφ ὧν αὐτὸς προέγνω καὶ πάνυ ἄν ραιδίως περιγενέσθαι τὴν πόλιν Πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ.

[2.66.1] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἐκατὸν ἐξ Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἡ κεῖται ἀντιπέρας Ἡλιδος· εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι καὶ Αθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ Λακεδαιμονίων χίλιοι ὀπλῖται καὶ Κνῆμος Σπαρτιάτης ναύαρχος, ἀποβάντες δὲ ἐξ τὴν γῆν ἐδήιωσαν τὰ πολλά. καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐπ οἴκου.

[2.67.1] Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀριστεὺς Κορίνθιος καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις Ἄντιριστος καὶ Νικόλαος καὶ Πρατόδαμος καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας καὶ Ἀργεῖος ίδιαι Πόλλις, πορευόμενοι ἐξ τὴν Ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴ πως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε παρασχεῖν καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐξ Θράικην, βουλόμενοι πεῖσαι τε αὐτόν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς Αθηναίων ξυμμαχίας στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν Ποτείδαιαν, οὗ ἦν στράτευμα τῶν Αθηναίων πολιορκοῦν, καὶ ἡπερ ὡρμηντο, δι ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ Ἑλλήσποντου ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα ἀναπέμψειν. [2.67.2] παρατυχόντες δὲ Αθηναίων πρέσβεις Λέαρχος Καλλιμάχου καὶ Ἀμεινιάδης Φιλήμονος παρὰ τῷ Σιτάλκῃ πείθουσι τὸν Σάδοκον τὸν γεγενημένον Αθηναῖον, Σιτάλκου υἱόν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ διαβάντες ὡς βασιλέα τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάψωσιν. [2.67.3] ὃ δὲ πεισθεὶς πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς Θράικης ἐπὶ τὸ πλοῖον ὡς ἔμελλον τὸν Ἑλλήσποντον περαιώσειν, πρὶν ἐσβαίνειν ξυλλαμβάνει, ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου καὶ Ἀμεινιάδου, καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις παραδοῦναι· οἱ δὲ λαβόντες ἐκόμισαν ἐξ τὰς Αθήνας, [2.67.4] ἀφικομένων δὲ αὐτῶν δείσαντες οἱ Αθηναῖοι τὸν Ἀριστέα μὴ αὔθις σφᾶς ἔτι πλείω κακουργῆι διαφυγών, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς Ποτείδαιας καὶ τῶν ἐπὶ Θράικης

πάντα ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἂ εἰπεῖν αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας καὶ ἡς φάραγγα ἑσέβαλον, δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι οἶσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐν ὄλκάσι περὶ Πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες καὶ ἡς φάραγγας ἑσβαλόντες, πάντας γὰρ δὴ κατ ἀρχὰς τοῦ πολέμου Λακεδαιμόνιοι ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετὰ Ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας καὶ τοὺς μηδὲ μεθ ἐτέρων.

[2.68.1] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ Ἀμπρακιῶται αὐτοί τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες ἐστράτευσαν ἐπ Ἀργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ τὴν ἄλλην Ἀμφιλοχίαν. [2.68.2] ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς Ἀργείους ἀπὸ τοῦδε αὐτοῖς ἥρξατο πρῶτον γενέσθαι. [2.68.3] Ἀργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην ἔκτισε μὲν μετὰ τὰ Τρωικὰ οἰκαδε ἀναχωρήσας καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἀργεί καταστάσει Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἔαυτοῦ πατρίδι Ἀργος ὄνομάσας [2.68.4] (καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας), [2.68.5] ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὑστερον πιεζόμενοι Ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους ἐπηγάγοντο, καὶ ἡλληνίσθησαν τὴν νῦν γλώσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάρβαροί είσιν. [2.68.6] ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργείους οἱ Ἀμπρακιῶται χρόνῳ καὶ αὐτοὶ ἰσχουσι τὴν πόλιν. [2.68.7] οἱ δὲ Ἀμφίλοχοι γενομένου τούτου διδόσασιν ἔαυτοὺς Ἀκαρνᾶσι, καὶ προσπαρακαλέσαντες ἀμφότεροι Ἀθηναίους, ὁ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπειψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικομένου [δὲ] τοῦ Φορμίωνος αἱροῦσι κατὰ κράτος Ἀργος καὶ τοὺς Ἀμπρακιώτας ἡνδραπόδισαν, κοινῇ τε ὕκισαν αὐτὸ Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀκαρνᾶνες. [2.68.8] μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία πρῶτον ἐγένετο Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. [2.68.9] οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργείους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποίησαντο, ὑστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τίνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αὐτῶν τε καὶ Ξαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἀργος τῆς μὲν χώρας ἐκράτουν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ οἴκου καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

[2.69.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον καὶ Φορμίωνα στρατηγόν, ὃς ὄρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε μήτ ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου

κόλπου μηδένα μήτε ἐσπλεῖν, ἔτέρας δὲ ἐξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας καὶ Μελήσανδρον στρατηγόν, ὃπως ταῦτά τε ἀργυρολογῶσι καὶ τὸ ληιστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν αὐτόθεν ὄρμώμενον βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὀλκάδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἡπείρου. [2.69.1] ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Αθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος ἀποθνήσκει καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε νικηθεὶς μάχῃ.

[2.70.1] Τοῦ δ αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτειδεῖται ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλα αἴ τε ἐς τὴν Αττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς Αθηναίους ὅ τε σῖτος ἐπελεοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἥδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγέγευντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Αθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εύριπίδου καὶ Ἐστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. [2.70.2] οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὄρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀνηλωκυίας δὲ ἥδη τῆς πόλεως δισχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. [2.70.3] ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτοὺς καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικούρους ξὺν ἐνὶ ίματίῳ, γυναῖκας δὲ ξὺν δυοῖν, καὶ ἀργύριον τι ῥότὸν ἔχοντας ἐφόδιον. [2.70.4] καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἐς τε τὴν Ξαλκιδικὴν καὶ ἦι ἔκαστος ἐδύνατο· Αθηναῖοι δὲ τούς τε στρατηγοὺς ἐπιητιάσαντο ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν (ἐνόμιζον γάρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ἦι ἐβούλοντο), καὶ ὕστερον ἐποίκους ἐπέμψαν ἐαυτῶν ἐς τὴν Ποτείδαιαν καὶ κατώκισαν. [2.70.5] ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο, καὶ [τὸ] δεύτερον ἔτος ἐτελέύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[2.71.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Αττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλάταιαν· ἥγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηιώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιάδε· [2.71.2] Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδ ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἔστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Παυσανίας γάρ ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν μῆδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης ἥ παρ ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾳ ἱερὰ Διὶ ἐλευθεριώι καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε

μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπὶ αὐτοὺς μηδ ἐπὶ δουλείαι· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. [2.71.3] τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἔνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάναντία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἔχθιστων ἐπὶ δουλείαι τῇ ἡμετέραι ἥκετε. [2.71.4] μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὄρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρώιους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, ἐᾶν δὲ οίκειν αὐτονόμους καθάπερ Παισανίας ἐδικαίωσεν.

[2.72.1] Τοσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπεν· δίκαια λέγετε, ὡς ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις, καθάπερ γὰρ Παισανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ εἰσὶ νῦν ὑπὸ Ἀθηναίοις, παρασκευή τε τοσῆδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. Ἡς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὄρκοις· εἰ δὲ μή, ἄπερ καὶ πρότερον ἥδη προυκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ ἐτέρων, δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει. [2.72.2] ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐξ τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥήθεντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἢ προκαλεῖται ἄνευ Αθηναίων (πιᾶδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ ἐκείνοις εἴεν), δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφο τέρους δέχεσθαι, αὔθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. [2.72.3] ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατὸν ἐξ ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἔως ἂν ὁ πόλεμος ἦι· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν ἢ ἄν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες ἢ ἄν ὑμῖν μέλληι ίκανὴ ἔσεσθαι.

[2.73.1] οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὔθις ἐξ τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται ἢ προκαλεῖται Αθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον, καὶ ἣν πειθώσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευσον καὶ τὴν γῆν μὴ δηλοῦν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο ἐν αἷς εἰκὸς ἣν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν

ούκ ἔτεμνεν. [2.73.2] ἐλθόντες δὲ οἱ [Πλαταιῆς] πρέσβεις ὡς τοὺς Αθηναίους καὶ βουλευσάμενοι μετ αὐτῶν πάλιν ἥλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε· [2.73.3] οὕτε ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνωι, ᾧ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Αθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκῆπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὅρκων οὓς οἱ πατέρες ὕμισσαν μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξύμμαχίαν.

[2.74.1] τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο Αθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὄρῳντας καὶ ἄλλο πάσχοντας ὅτι ἂν ξυμβαίνῃ· ἔξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἔστιν ἢ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. [2.74.2] ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἔγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὡδε· [2.74.3] θεοὶ δοσοὶ γῆν τὴν Πλαταιίδα ἔχετε καὶ ἡρωες, ξυνίστορές ἔστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἥλθομεν, ἐν ᾧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μήδων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εύμενῃ ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἑλλησιν, οὔτε νῦν, ἦν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκαλεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδίκιας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως.

[2.75.1] Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν, καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσαν αύτοὺς τοῖς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἐπεξίεναι, ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αίρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. [2.75.2] ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος παρωικοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα· ἐφόρουν δὲ ὅλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. [2.75.3] ἡμέρας δὲ ἔχουν ἐβδομήκοντα καὶ νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ ἀναπαύλας, ὕστε τοὺς μὲν φέρειν, τοὺς δὲ ὕπνον τε καὶ σῖτον αἱρεῖσθαι· Λακεδαιμονίων τε οἱ ξεναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἡνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. [2.75.4] οἱ δὲ Πλαταιῆς ὄρῳντες τὸ χῶμα αἱρόμενον, ξύλινον τείχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ έσαιτῶν τείχει ἦι προσεχοῦτο, ἐσωικοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. [2.75.5] ξύνδεσμος δ ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψηλὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, καὶ προκαλύμματα

εῖχε δέρσεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. [2.75.6] ἡρετοῦ δὲ τὸ ὄψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον ἀντανήιει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσιν· διελόντες τοῦ τείχους ἦι προσέπιπτε τὸ χῶμα ἐσεφόρουν τὴν γῆν.

[2.76.1] οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνίλλοντες ἐσέβαλλον ἐξ τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ διαχεόμενον ὥσπερ ἡ γῆ φοροῖτο. [2.76.2] οἱ δὲ ταύτηι ἀποκληιόμενοι τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὄρυξαντες καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφεῖλκον αὔθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστε ἐπιβάλλοντας ἡσσοναὶ ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ ιζάνοντος αἱεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. [2.76.3] δεδιότες δὲ μὴ οὐδὲ οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξηῦρον τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρέξαμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐξ τὴν πόλιν ἐσωικοδόμουν, ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἀλίσκοιτο, τοῦτο ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὔθις πρὸς αὐτὸν χοῦν καὶ προχωροῦντας ἔσω διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. [2.76.4] ἄμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανὰς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μὲν ἡ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλληι τοῦ τείχους, ἀς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκούς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπέρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίας, ὃπότε προσπεσεῖσθαι πηι μέλλοι ἡ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἡ δὲ ρύμηι ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προῦχον τῆς ἐμβολῆς.

[2.77.1] Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἱ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῶι χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. [2.77.2] πρότερον δὲ πιρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι εἰ δύναιντο πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν οὓσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. [2.77.3] φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐξ τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου

πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσσῃ ἥψαν τὴν ὄλην. [2.77.4] καὶ ἔγένετο φλὸξ τοσαύτη ὅστην οὐδείς πιὼν ἔξ γε ἐκείνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν· ἥδη γὰρ ἐν ὕρεσιν ὡλη τριφθεῖσα ὑπὸ ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταύτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπὸ αὐτοῦ ἀνήκεν. [2.77.5] τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιάς τὰλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦμά τε εἰς ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἥλπιζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἀν διέφυγον. [2.77.6] νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὅδωρ [έξ ούρανοῦ] πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα καὶ οὕτω παυσθῆναι τὸν κίνδυνον.

[2.78.1] Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλέον ἀφέντες περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον· τάφρος δὲ ἐντὸς τε ἦν καὶ ἔξωθεν ἔξ ἣς ἐπιλινθεύσαντο. [2.78.2] καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἔξειργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους (τὸ δὲ ἡμίσυον Βοιωτοὶ ἐφύλασσον) ἀνεχώρησαν τῶι στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. [2.78.3] Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἥσαν ἔς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐποιορκοῦντο ἔγκαταλειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὄγδοικοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. [2.78.4] τοσοῦτοι ἥσαν οἱ ξύμπαντες ὅτε ἔς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἵνα ἐν τῷ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτε ἐλεύθερος, τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

[2.79.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους καὶ ἅμα τῇ τῶν Πλαταιῶν ἐπιστρατείᾳ Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὄπλιταις ἐσαυτῶν καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις ἐπεστράτευσαν ἐπὶ Ξαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράικης καὶ Βοττιαίους ἀκμάζοντος τοῦ σίτου· ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εύριπίδου τρίτος αὐτός. [2.79.2] ἐλθόντες δὲ ὑπὸ Σπάρτωλον τὴν Βοττικήν τὸν σῖτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπὸ τινῶν ἔνδοθεν πρασσόντων. προσπεμψάντων δὲ ἔς "Ολυνθον τῶν οὐ ταύτα βουλομένων ὄπλιται τε ἥλθον καὶ στρατιὰ ἔς φυλακήν· ἣς ἐπεξελθούσης ἐκ τῆς Σπαρτώλου ἔς μάχην καθίστανται οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ αὐτῆς τῇ πόλει. [2.79.3] καὶ οἱ μὲν ὄπλιται τῶν Ξαλκιδέων καὶ ἐπίκουροι τινες μετ αὐτῶν νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ φιλοὶ νικῶσι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἱππέας καὶ φιλούς· [2.79.4] εἶχον δέ τινας οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς Κρουσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς

μάχης γεγενημένης ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς Ὄλύνθου. [2.79.5] καὶ οἱ ἑκ τῆς Σπαρτώλου ψιλοὶ ὡς εἶδον, Θαρσήσαντες τοῖς τε προσγιγνομένοις καὶ ὅτι πρότερον οὐχ ἥσσηντο, ἐπιτίθενται αὐθίς μετὰ τῶν Ξαλκιδέων ἵππεών καὶ τῶν προσβοηθησάντων τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις ἃς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. [2.79.6] καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον. οἱ τε ἵπποις τῶν Ξαλκιδέων προσιππεύοντες ἦτορ δοκοίη προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπεδίωξαν ἐπὶ πολύ. [2.79.7] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἔτι τὴν Ποτείδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι ἔτι τὰς Ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ· ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντες. οἱ δὲ Ξαλκιδῆς καὶ Βοττιαῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀνελόμενοι διελύθησαν κατὰ πόλεις.

[2.80.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, Ἀμπρακιῶται καὶ Ξάονες βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν τὴν πᾶσαν καταστρέψασθαι καὶ Ἀθηναίων ἀποστῆσαι πείθουσι Λακεδαιμονίους ναυτικόν τε παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς ξυμμαχίδος καὶ ὀπλίτας χιλίους πέμψαι ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, λέγοντες ὅτι, ἦν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἄμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὅντων ξυμβοηθεῖν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνάνων ῥαιδίως Ἀκαρνανίαν σχόντες καὶ τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσσοιτο Ἀθηναίοις ὅμοιώς περὶ Πελοπόννησον· ἐλπίδα δὲ εἶναι καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. [2.80.2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες Κνῆμον μὲν ναύαρχον ἔτι ὅντα καὶ τοὺς ὀπλίτας ἐπὶ ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι, τῶι δὲ ναυτικῷ περιήγγειλαν παρασκευασαμένωι ὡς τάχιστα πλεῖν ἐξ Λευκάδα. [2.80.3] ἥσαν δὲ Κορίνθιοι ξυμπροθυμούμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις ἀποίκοις οὖσιν. καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἐκ τε Κορίνθου καὶ Σικυῶνος καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, τὸ δὲ ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας πρότερον ἀφικόμενον ἐν Λευκάδι περιέμενεν. [2.80.4] Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ αὐτοῦ χίλιοι ὀπλῖται ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα, δις ἥρχε τῶν εἴκοσι νεῶν τῶν Ἀττικῶν αἱ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρους, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν. [2.80.5] καὶ αὐτῷ παρῆσαν Ἑλλήνων μὲν Ἀμπρακιῶται καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οὓς αὐτὸς ἔχων ἥλθε χίλιοι Πελοποννησίων, βάρβαροι δὲ Ξάονες χίλιοι ἀβασίλευτοι, ὃν ἥγοῦντο ἐπετησίῳ προστατείαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γένους Φώτιος καὶ Νικάνωρ. ξυνεστρατεύοντο δὲ μετὰ Ξαόνων καὶ Θεσπρωτοί ἀβασίλευτοι. [2.80.6] Μολοσσοὺς δὲ ἥγε καὶ Ατιντάνας Σαβύλινθος

ἐπίτροπος ὃν Θάρυπος τοῦ βασιλέως ἔτι παιδὸς ὅντος, καὶ Παραυαίους Ὄροιδος βασιλεύων. Ὁρέσται δὲ χίλιοι, ὃν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὄροιδαι Ἀντίοχου ἐπιτρέψαντος. [2.80.7] ἔπειτα δὲ καὶ Περδίκκας κρύφα τῶν Ἀθηναίων χιλίους Μακεδόνων, ὃ ὑστερον ἥλθον. [2.80.8] τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθου ναυτικόν, καὶ διὰ τῆς Ἀργείας ὥρας Λιμναίαν, κώμην ἀτείχιστον, ἐπόρθησαν. ἀφικνοῦνται τε ἐπὶ Στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς Ἀκαρνανίας, νομίζοντες, εἰ ταύτην πρώτην λάβοιεν, ῥαιδίως σφίσι τάλλα προσχωρήσειν.

[2.81.1] Ἀκαρναῖς δὲ αἰσθόμενοι κατά τε γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἄμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὕτε ξυνεβοήθουν ἐφύλασσόν τε τὰ αὐτῶν ἔκαστοι, παρά τε Φορμίωνα ἔπειταν κελεύοντες ἀμύνειν· ὁ δὲ ἀδύνατος ἔφη εἶναι ναυτικοῦ ἐκ Κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν Ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. [2.81.2] οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν ἔχώρουν πρὸς τὴν τῶν Στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγοις πείθοιεν, ἔργῳ πειρῶντο τοῦ τείχους. [2.81.3] καὶ μέσον μὲν ἔχοντες προσῆσαν Ξάονες καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ἐκ δεξαῖς δ αὐτῶν Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οἱ μετὰ τούτων, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνῆμος καὶ οἱ Πελοποννήσιοι καὶ Ἀμπρακιῶται· διεῖχον δὲ πολὺ ἀπὸ ἄλλήλων καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἐωρῶντο. [2.81.4] καὶ οἱ μὲν Ἑλληνες τεταγμένοι τε προσῆσαν καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἔως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἐπιτηδείῳ· οἱ δὲ Ξάονες σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνη ἡπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι οὕτε ἐπέσχον τὸ στρατόπεδον καταλαβεῖν, χωρήσαντές τε ρύμηι μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων ἐνόμισαν αὐτοῖς ἄν τὴν πόλιν ἐλεῖν καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. [2.81.5] γνόντες δ αὐτοὺς οἱ Στράτοι ἔτι προσιόντας καὶ ἡγησάμενοι, μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἄν ἔτι σφίσι τούς Ἑλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, προλοχίζουσι δὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμόσες χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν προσπίπουσιν. [2.81.6] καὶ ἐς φόβον καταστάντων διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν Ξαόνων, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ ἐς φυγὴν κατέστησαν. [2.81.7] τῶν δὲ Ἑλληνικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ἦισθετο τῆς μάχης διὰ τὸ πολὺ προελθεῖν αὐτοὺς καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. [2.81.8] ἐπεὶ δ ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀνελάμβανόν τε αὐτοὺς καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ιόντων σφίσι τῶν Στρατίων διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους

Ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι, ἄπωθεν δὲ σφενδονώντων καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων· οὐ γάρ ἦν ἄνευ ὅπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι δὲ οἱ Ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν.

[2.82.1] ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνῆμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν Ἀναπόν ποταμόν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὡγδοήκοντα Στράτου, τούς τε νεκρούς κομίζεται τῇ ύστεραιαί ύποσπόνδους, καὶ Οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν ἀναχωρεῖ παρ αὐτοὺς πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κάκεθεν ἐπὶ οἴκου ἀπῆλθον ἔκαστοι. οἱ δὲ Στράτιοι τροπαῖον ἔστησαν τῆς μάχης πρὸς τοὺς βαρβάρους.

[2.83.1] Τὸ δέ ἑκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ Κρισάιου κόλπου ναυτικόν, ὃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμῳ, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Ἀκαρνᾶνες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ ἡναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐν Στράτῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων αἱ ἐφρούρους ἐν Ναυπάκτῳ. [2.83.2] ὁ γάρ Φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἐτήρει, βουλόμενος ἐν τῇ εύρυχωρίᾳ ἐπιθέσθαι. [2.83.3] οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔπλεον μὲν οὐχ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαι, ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι ἐς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ οὐκ ἄν οἰόμενοι πρὸς ἐπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας τολμῆσαι τοὺς Ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ἐπειδὴ μέντοι ἀντιπαραπλέοντάς τε ἐώρων αὐτούς, παρὰ γῆν σφῶν κομιζομένων, καὶ ἑκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἥπειρον διαβάλλοντες ἐπὶ Ἀκαρνανίας κατεῖδον τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς Ξαλκίδος καὶ τοῦ Εύήνου ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι καὶ οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ἀφορμισάμενοι, οὕτω δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. [2.83.4] στρατηγοὶ δὲ ἡσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων ὃ παρεσκευάζοντο, Κορινθίων δὲ Μαχάων καὶ Ἰσοκράτης καὶ Ἀγαθαρχίδας. [2.83.5] καὶ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐτάξαντο κύκλον τῶν νεῶν ὡς μέγιστον οἰοί τ ἡσαν μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρώιρας μὲν ἔξω, ἔσω δὲ τὰς πρύμνας, καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα ἢ ξυνέπλει ἐντὸς ποιοῦνται καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πη προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι.

[2.84.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ καὶ ξυνῆγον ἐς ὄλιγον, ἐν χρῶι αἱεὶ παραπλέοντες καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν· προείρητο δ αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν πρὶν ἄν αὐτὸς σημήνῃ. [2.84.2] ἥλπιζε γάρ αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, ὥσπερ ἐν γῆι πεζήν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς

ναῦς καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν παρέξειν, εἴ τ ἐκπνεύσειν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ἐπὶ τὴν ἔω, οὐδένα χρόνον ἡσυχάσειν αὐτούς· καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ ἑσυτῶι τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπόταν βούληται, τῶν νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι. [2.84.3] ὡς δὲ τό τε πνεῦμα κατήει καὶ αἱ νῆες ἐν ὄλιγῳ ἥδη οὔσαι ὑπὸ ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου τῶν τε πλοίων, ἄμα προσκειμένων ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε καὶ τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο, βοῇ τε χρώμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῆι τε καὶ λοιδορίᾳ οὐδὲν κατήκουον οὕτε τῶν παραγγελλομένων οὕτε τῶν κελευστῶν, καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὅντες ἐν κλύδωνι ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπεσόντες πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἡ̄ χωρήσειαν διέφθειρον, καὶ κατέστησαν ἐξ ἀλκῆν μὲν μηδένα τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δὲ ἐξ Πάτρας καὶ Δύμην τῆς Ἀχαΐας. [2.84.4] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταδιώξαντες καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλεύστους ἀνελόμενοι ἐξ Μολύκρειον ἀπέπλεον, καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ Ῥίῳ καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι ἀνεχώρησαν ἐξ Ναύπακτον. [2.84.5] παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν ἐξ Κυλλήνην τὸ Ἡλείων ἐπίνειον· καὶ ἀπὸ Λευκάδος Κνῆμος καὶ αἱ ἑκείνων νῆες, ᾧς ἔδει ταύταις ξυμμεῖξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὴν ἐν Στράτῳ μάχην ἐξ τὴν Κυλλήνην. [2.85.1] Πέμψουσι δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς Τιμοκράτῃ καὶ Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω παρασκευάζεσθαι καὶ μὴ ὑπὸ ὄλιγων νεῶν εἵρεσθαι τῆς θαλάσσης. [2.85.2] ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς ἄλλως τε καὶ πρῶτον ναυμαχίας πειρασμένοις πολὺς ὁ παράλογος εἶναι, καὶ οὐ τοσούτῳ ὕιοντο σφῶν τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν, οὐκ ἀντιτίθέντες τὴν Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι ὄλιγου μελέτης, ὄργηī οὖν ἀπέστελλον. [2.85.3] οἱ δὲ ἀφικόμενοι μετὰ τοῦ Κνήμου ναῦς τε προσπειήγγειλαν κατὰ πόλεις καὶ τὰς προϋπαρχούσας ἔξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. [2.85.4] πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς Ἀθήνας τὴν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας ἦν ἐνίκησαν φράσοντας, καὶ κελεύων αὐτῶι ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς καθ ἡμέραν ἐκάστην ἐλπίδος οὕσης αἱεὶ ναυμαχήσειν. [2.85.5] οἱ δὲ ἀποέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ, τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπέστειλαν ἐξ Κρήτην πρῶτον ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ Κρήτης Γορτύνιος πρόξενος ὃν πείθει

αύτοὺς ἐπὶ Κυδωνίαν πλεῦσαι, φάσκων προσποιήσειν αὐτὴν οὕσαν πολεμίαν· ἐπῆγε δὲ Πολιχνίταις χαριζόμενος ὄμόροις τῶν Κυδωνιατῶν. [2.85.6] καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰς ναῦς ὥχετο ἐξ Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδήιου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν, καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον·

[2.86.1] οἱ δὲ ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι, ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κατείχοντο, παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν παρέπλευσαν ἐξ Πάνορμον τὸν Ἀχαιϊκόν, οὗπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει. [2.86.2] παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ 'Ρίον τὸ Μολυκρικὸν καὶ ὡρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἴκοσιν, αἴσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. [2.86.3] ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ 'Ρίον φίλιον τοῖς Αθηναίοις, τὸ δὲ ἔτερον 'Ρίον ἐστὶν ἀντιπέρας, τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· διέχετον δὲ ἀπὸ ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἐπτὰ τῆς Θαλάσσης, τοῦ δὲ Κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτο ἐστιν. [2.86.4] ἐπὶ οὖν τῷ 'Ρίῳ τῷ Ἀχαιϊκῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὡρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἐπτὰ καὶ ἐβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Αθηναίους εἶδον. [2.86.5] καὶ ἐπὶ μὲν ἔξ ἡ ἐπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις μελετῶντές τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν, γνώμην ἔχοντες οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν 'Ρίων ἐξ τὴν εύρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον πάθος, οἱ δὲ μὴ ἐσπλεῖν ἐξ τὰ στενά, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὅλιγῳ ναυμαχίαν. [2.86.6] ἔπειτα ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Πελοποννησίων στρατηγοί, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν Αθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὀρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἥσσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθύμους ὄντας παρεκελεύσαντο καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

[2.87.1] Ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία, ὡς ἄνδρες Πελοποννήσιοι, εἴ τις ἄρα δι αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι. [2.87.2] τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεής ἐγένετο, ὥσπερ ἦστε, καὶ οὐχὶ ἐξ ναυμαχίαν μᾶλλον ἡ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέομεν· ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι, καί πού τι καὶ ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας ἔσφηλεν. [2.87.3] ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἥσσασθαι προσεγένετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθέν, ἔχον δέ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς γε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι, νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ ὄρθως ἀνδρείους εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν τοῦ ἀνδρείου παρόντος

προβαλλομένους είκότως ἄν ἐν τινὶ κακοὺς γενέσθαι. [2.87.4] ὑμῶν δὲ οὐδὲ ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται ὅσον τόλμη προύχετε· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖσθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα καὶ μνήμην ἔξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἢ ἔμαθεν, ἀνευ δὲ εὐψυχίας οὐδεμίᾳ τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει, τέχνη δὲ ἀνευ ἀλκῆς οὐδὲν ὠφελεῖ. [2.87.5] πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε, πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἥσσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν. [2.87.6] περιγίγνεται δὲ ὑμῖν πλῆθος τε νεῶν καὶ πρὸς τῇ γῆι οἰκείαι οὕσῃ ὀπλιτῶν παρόντων ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ τῶν πλεόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἔστιν. [2.87.7] ὥστε οὐδὲ καθ ἐν εὐρίσκομεν είκότως ἄν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγενόμενα διδασκαλίαν παρέξει. [2.87.8] Θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνῆται καὶ ναῦται τὸ καθ ἑαυτὸν ἔκαστος ἔπεσθε, χώραν μὴ προλείποντες ἥι ἄν τις προσταχθῇ. [2.87.9] τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χείρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδὲν κακῷ γενέσθαι· ἥν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ, οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.

[2.88.1] Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων δεδιώκει καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὄρρωδίαν καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας θαρσῦναι τε καὶ παραίνεστιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. [2.88.2] πρότερον μὲν γὰρ αἱεὶ αὐτοῖς ἔλεγε καὶ προπαρεσκεύαζε τὰς γνώμας ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον, ἥν ἐπιπλέη, ὅτι οὐχ ὑπομενετέον ἔστι, καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι ὄντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν· [2.88.3] τότε δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὄρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν, καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τοιάδε.

[2.89.1] Ὁρῶν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὄρρωδίαι ἔχειν. [2.89.2] οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν διὰ τὸ προνενικῆσθαι καὶ μηδ αὐτοὶ οἴεσθαι ὅμοιοι ἡμῖν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἵσου παρεσκευάσαντο· ἐπειτα ὡς μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι, οὐ δι ἄλλο τι θαρσοῦσιν ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν τὰ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. [2.89.3] τὸ δ ἐκ τοῦ δικαίου ἡμῖν

μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἑκείνωι, ἐπεὶ εὔψυχίαι γε οὐδὲν προφέρουσι, τῷ δὲ ἑκάτεροί τι εἶναι ἐμπειρότεροι θρασύτεροί ἔσμεν. [2.89.4] Λακεδαιμόνιοί τε ἡγούμενοι αὐτῶν διὰ τὴν σφετέραν δόξαν ἄκοντας προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐνεχείρησαν ἡσσηθέντες παρὰ πολὺ αὐθίς ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν δείσητε. [2.89.5] πολὺ δὲ ὑμεῖς ἑκείνοις πλειώ φόβον παρέχετε καὶ πιστότερον κατά τε τὸ προνενικηκέναι καὶ ὅτι ούκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς τι ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ πράξειν ἀνθίστασθαι ὑμᾶς. [2.89.6] ἀντίπαλοι μὲν γάρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὗτοι, τῇ δυνάμει τὸ πλέον πίσυνοι ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται· οἱ δὲ ἐκ πολλῶι ὑποδεεστέρων, καὶ ἄμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον ἔχοντες ἀντιτολῶσιν. ἀλογιζόμενοι οὗτοι τῷ οὐκ εἰκότι πλέον πεφόβηνται ἡμᾶς ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ. [2.89.7] πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἥδη ἐπεσεν ύπο ἐλασσόνων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔστι δὲ ἄ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ· ὃν οὐδετέρου ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. [2.89.8] τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκὼν εἶναι ποιήσομαι οὐδ ἐσπλεύσομαι ἐς αὐτόν. ὥρω γάρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείροις καὶ ἄμεινον πλεούσαις ἡ στενοχωρία οὐ ξυμφέρει. οὕτε γάρ ἂν ἐπιπλεύσει τις ως χρὴ ἐς ἐμβολήν, μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολεμίων ἐκ πολλοῦ, οὕτε ἂν ἀποχωρήσειν ἐν δέοντι πιεζόμενος· διέκπλοι τε οὐκ εἰσὶν οὐδ ἀναστροφάι, ἄπερ νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν ἔργα ἔστιν, ἀλλὰ ἀνάγκη ἂν εἴη τὴν ναυμαχίαν πεζομαχίαν καθίστασθαι, καὶ ἐν τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσσους γίγνονται. [2.89.9] τούτων μὲν οὖν ἐγὼ ἔξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν· ὑμεῖς δὲ εὔτακτοι παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τὰ τε παραγγελλόμενα ὀξέως δέχεσθε, ἄλλως τε καὶ δι ὀλίγου τῆς ἐφορμήσεως οὕσης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε, ὅ ἐς τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμίων ξυμφέρει καὶ ναυμαχίαι οὐχ ἥκιστα, ἀμύνεσθέ τε τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. [2.89.10] ὁ δὲ ἀγῶν μέγας ὑμῖν, ἡ καταλῦσαι Πελοποννησίων τὴν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ ἢ ἐγγυτέρω καταστῆσαι Ἀθηναίοις τὸν φόβον περὶ τῆς θαλάσσης. ἀναμιμνήσικω δ αὖ ὑμᾶς ὅτι νενικήκατε αὐτῶν τοὺς πολλούς· ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνῶμαι πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὄμοιαι εἶναι.

[2.90.1] Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Φορμίων παρεκελεύσατο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Αθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενά, βουλόμενοι ἄκοντας ἔσω προσαγαγεῖν αὐτούς, ἀναγαγόμενοι ἄμα ἔωι ἔπλεον, ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς ἐπὶ τὴν ἐσυτῶν γῆν, ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου, δεξιῶι κέραι ἡγουμένωι, ὥσπερ καὶ ὥρμουν· [2.90.2] ἐπὶ δ αὐτῶι εἴκοσιν ἔταξαν τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως, εἰ ἄρα νομίσας ἐπὶ

τὴν Ναύπακτον αὐτοὺς πλεῖν ὁ Φορμίων καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν ταύτηι παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ ἀῦται αἱ νῆες περικλήσειαν. [2.90.3] ὁ δέ, ὅπερ ἐκεῖνοι προσεδέχοντο, φοβηθεὶς περὶ τῶν χωρίων ἐρήμωι ὅντι, ὡς ἐώρα ἀναγομένους αὐτούς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας ἔπλει παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὁ πεζὸς ἄμα τῶν Μεσσηνίων παρεβοήθει. [2.90.4] ἴδοντες δέ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας καὶ ἥδη ὅντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῆι, ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα, ἀπὸ σημείου ἐνὸς ἄφνω ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἔκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. [2.90.5] τῶν δὲ ἔνδεκα μέν τινες αἴπερ ἡγοῦντο ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρας τῶν Πελοποννησίων καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εύρυχωρίαν· τὰς δ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες ἔξεωσάν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας καὶ διέφθειραν, ἄνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν ὅσοι μὴ ἔξενευσαν αὐτῶν. [2.90.6] καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εῖλκον κενάς (μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἰλον ἥδη), τὰς δέ τινας οἱ Μεσσήνιοι παραβοηθήσαντες καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὄπλοις ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπιβάντες ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἐλκομένας ἥδη.

[2.91.1] Ταύτηι μὲν οὖν οἱ Πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε καὶ διέφθειραν τὰς Ἀππικὰς ναῦς· αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐδίώκον τὰς ἔνδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων αἴπερ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εύρυχωρίαν. καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς πλὴν μιᾶς νεώς προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν Ναύπακτον, καὶ σχοῦσαι ἀντίπρωροι κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον παρεσκευάζοντο ἀμυνούμενοι, ἦν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς πλέωσιν. [2.91.2] οἱ δὲ παραγενόμενοι ὕστερον ἐπαιάνιζόν τε ἄμα πλέοντες ὡς νενικήκοτες, καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων τὴν ὑπόλοιπον ἐδίωκε Λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. [2.91.3] ἔτυχε δέ ὅλκὰς ὄρμοῦσα μετέωρος, περὶ ἦν ἡ Ἀππικὴ ναῦς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα τῇ Λευκαδίᾳ διωκούσῃ ἐμβάλλει μέσπι καὶ καταδύει. [2.91.4] τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησίοις γενομένου τούτου ἀπροσδοκήτου τε καὶ παρὰ λόγον φόβος ἐμπίπτει, καὶ ἄμα ἀτάκτως διώκοντες διὰ τὸ κρατεῖν αἱ μέν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς κώπας ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὄλιγου ἀντεφόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι, αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεα ἀπειρίαι χωρίων ὥκειλαν.

[2.92.1] τοὺς δ Ἀθηναίους ἴδοντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἐνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες ἐπ αὐτοὺς ὥρμησαν. οἱ δὲ

διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἀμαρτήματα καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν ὄλιγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐξ τὸν Πάνορμον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. [2.92.2] ἐπιδιώκοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τάς τε ἐγγὺς οὕσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἔξι καὶ τὰς ἐσυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῆι διαφθείραντες τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τούς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. [2.92.3] ἐπὶ δὲ τῆς Λευκαδίας νεώς, ἥ περι τὴν ὄλκαδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, ἔσφαξεν ἐσυτόν, καὶ ἐξέπεσεν ἐξ τὸν Ναυπακτίων λιμένα. [2.92.4] ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν ἀναγαγόμενοι ἐκράτησαν, καὶ τοὺς νεκρούς καὶ τὰ ναυάγια ὅσα πρὸς τῇ ἐσυτῶν ἦν ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδοσαν. [2.92.5] ἔστησαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον ὡς νενικηκότες τῆς τροπῆς, ἃς πρὸς τῇ γῆι διέφθειραν ναῦς· καὶ ἡνπερ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Ἀχαιϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. [2.92.6] μετὰ δὲ ταῦτα φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐξ τὸν κόλπον τὸν Κρισαῖον καὶ Κόρινθον ἄπαντες πλὴν Λευκαδίων. [2.92.7] καὶ οἱ ἐκ τῆς Κρήτης Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσίν, αἵς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγενέσθαι, οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν ἀφικοῦνται ἐξ τὴν Ναύπακτον, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[2.93.1] Πρὶν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐξ Κόρινθόν τε καὶ τὸν Κρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαν ναυτικόν, ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν Πελοποννήσιων ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος ἐβούλοντο διδαξάντων Μεγαρέων ἀποπειρᾶσαι τοῦ Πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηναίων· ἦν δὲ ἀφύλακτος καὶ ἄκλητος εἰκότως διὰ τὸ ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ. [2.93.2] ἐδόκει δὲ λαβόντα τῶν ναυτῶν ἔκαστον τὴν κώπην καὶ τὸ ὑπηρέσιον καὶ τὸν τροπωτῆρα πεζῇ ἰέναι ἐκ Κορίνθου ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐξ Μέγαρα καθελκύσαντας ἐκ Νισαίας τοῦ νεωρίου αὐτῶν τεσσαράκοντα ναῦς, αἵ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, πλεῦσαι εύθὺς ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ· [2.93.3] οὕτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσον ἐν αὐτῷ οὐδὲν οὕτε προσδοκία οὐδεμίᾳ μὴ ἄν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν, ἐπεὶ οὐδὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς τολμῆσαι ἀν καθ ἡσυχίαν, οὐδὲ εἰ διενοοῦντο, μὴ οὐκ ἄν προαισθέσθαι. [2.93.4] ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὔθυς· καὶ ἀφικόμενοι νυκτὸς καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς Νισαίας τὰς ναῦς ἐπλεον ἐπὶ μὲν τὸν Πειραιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ διενοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον (καὶ τις καὶ ἀνεμος αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι), ἐπὶ δὲ τῆς Σαλαμίνος τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς Μέγαρα ὄρῶν· καὶ φρούριον ἐπ αὐτοῦ ἦν καὶ νεῶν τριῶν φυλακὴ τοῦ μὴ ἐσπλεῖν Μεγαρεῦσι

μηδὲ ἐκπλεῖν μηδέν. τῶι τε φρουρίῳ προσέβαλον καὶ τὰς τριήρεις ἀφείλκυσαν κενάς, τήν τε ἄλλην Σαλαμῖνα ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες ἐπόρθουν.

[2.94.1] ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας φρυκτοί τε ἥιροντο πολέμιοι καὶ ἐκπληξις ἔγενετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐλάσσων. οἱ μὲν γάρ ἐν τῷ ἄστει ἐς τὸν Πειραιᾶ ὕιοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἥδη, οἱ δὲ ἐν τῷ Πειραιῇ τὴν τε Σαλαμῖνα ἡρῆσθαι καὶ παρὰ σφᾶς ὅσον οὐκ ἐσπλεῦν αὐτούς· ὅπερ ἄν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνῆσαι, ῥαιδίως ἐγένετο, καὶ οὐκ ἄν ἀνεμος ἐκώλυσεν. [2.94.2] βοηθήσαντες δὲ ἄμ ήμέραι πανδημεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ ναῦς τε καθεῖλκον καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα ἔπλεον, τῷ πεζῷ δὲ φυλακάς τοῦ Πειραιῶς καθίσταντο. [2.94.3] οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὡς ἥισθοντο τὴν βοήθειαν, καταδραμόντες τῆς Σαλαμῖνος τὰ πολλὰ καὶ ἀνθρώπους καὶ λείαν λαβόντες καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ Βουδόρου τοῦ φρουρίου κατὰ τάχος ἐπὶ τῆς Νισαίας ἀπέπλεον· ἔστι γάρ ὅτι καὶ αἱ νῆες αὐτούς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι καὶ οὐδὲν στέγουσαι ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ Μέγαρα πάλιν ἐπὶ τῆς Κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζῇ· [2.94.4] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι οὐκέτι καταλαρβόντες πρὸς τῇ Σαλαμῖνι ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί, καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν ἥδη τοῦ Πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο λιμένων τε κλήισει καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείαι.

[2.95.1] Ὅπο δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω Ὁδρύσης Θραικῶν βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου Μακεδονίας βασιλέα καὶ ἐπὶ Ξαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θραίκης, δύο ὑποσχέσεις τὴν μὲν βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ αὐτὸς ἀποδοῦναι. [2.95.2] ὁ τε γάρ Περδίκκας αὐτῷ ὑποσχόμενος, εἰ Ἀθηναίοις τε διαιλάξειεν ἑαυτὸν κατ ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζόμενον καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ, ἢ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε Αθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ Θραίκης Ξαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. [2.95.3] ἀμφοτέρων οὖν ἔνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο καὶ τὸν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Μακεδόνων ἥγε καὶ τῶν Αθηναίων πρέσβεις, ὃ ἔτυχον παρόντες τούτων ἔνεκα, καὶ ἥγεμόνα Ἀγνωνα· ἔδει γάρ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρατιᾶι ὡς πλείστηι ἐπὶ τοὺς Ξαλκιδέας παραγενέσθαι.

[2.96.1] ἀνίστησιν οὖν ἐκ τῶν Ὁδρυσῶν ὄρμώμενος πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ Αἴμου τε ὄρους καὶ τῆς Ῥοδόπης Θραϊκας, ὅσων ἥρχε μέχρι

θαλάσσης [ές τὸν Εὔξεινόν τε πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον], ἔπειτα τοὺς ὑπερβάντι Αἴμον Γέτας καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ Εὔξείνου πόντου κατώικητο· εἰσὶ δοι Γέται καὶ οἱ ταύτῃ ὄμοροί τε τοῖς Σκύθαις καὶ ὄμόσκευοι, πάντες ἵπποτοξόται. [2.96.2] παρεκάλει δὲ καὶ τῶν ὀρεινῶν Θραικῶν πολλοὺς τῶν αὐτονόμων καὶ μαχαιροφόρων, ὁ Δῖοι καλοῦνται, τὴν Ἱρδόπην οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες· καὶ τοὺς μὲν μισθῶ ἔπειθεν, οἱ δο ἔθελονται ξυνηκολούθουν. [2.96.3] ἀνίστη δὲ καὶ Ἀγριάνας καὶ Λαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικὰ ὡν ἥρχε καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν· μέχρι γάρ Λαιαίων Παιόνων καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκόμβρου ὄρους δι Αγριάνων καὶ Λαιαίων ῥεῖ, [οὗ] ὥριζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς Παιόνας αὐτονόμους ἥδη. [2.96.4] τὰ δὲ πρὸς Τριβαλλούς, καὶ τούτους αὐτονόμους, Τρῆρες ὥριζον καὶ Τιλαταῖοι· οἰκοῦσι δο οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ Σκόμβρου ὄρους καὶ παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ Ὀσκίου ποταμοῦ. ῥεῖ δο οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὅθενπερ καὶ ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἔβρος· ἔστι δὲ ἐρῆμον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἔχομενον τῆς Ἱρδόπης.

[2.97.1] Ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ Ὁδρυσῶν μέγεθος ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον μέχρι Ἰστρου ποταμοῦ· αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ τὰ ξυντομώτατα, ἣν αἱεὶ κατὰ πρύμναν ιστήται τὸ πνεῦμα, νηὶ στρογγύλῃ τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἴσων νυκτῶν· ὅδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἰστρον ἀνήρ εὔζωνος ἐνδεκατᾶος τελεῖ. [2.97.2] τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν τοσαύτη ἦν, ἐς ἡπειρον δὲ ἀπὸ Βυζαντίου ἐς Λαιαίους καὶ ἐπὶ τὸν Στρυμόνα (ταύτη γάρ διὰ πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἐγίγνετο) ἡμερῶν ἀνδρὶ εὔζωνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. [2.97.3] φόρος τε ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου καὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ὃσον προσῆξαν ἐπὶ Σεύθου, ὃς ὑστερον Σιτάλκου βασιλεύσας πλεῖστον δὴ ἐποίησε, τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἣ χρυσὸς καὶ ἀργυρος ἡιει· καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσεφέρετο, χωρὶς δὲ ὅσα ὑφαντά τε καὶ λεῖα καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή, καὶ οὐ μόνον αὐτῶι, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσί τε καὶ γενναίοις Ὁδρυσῶν. [2.97.4] κατεστήσαντο γάρ τούναντίον τῆς Περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὃντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις Θραιξί, λαμβάνειν μᾶλλον ἡ διδόναι (καὶ αἴσχιον ἦν αἰτηθέντα μὴ δοῦναι ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν), ὄμως δὲ κατὰ τὸ δύνασθαι ἐπὶ πλέον αὐτῶι ἔχρήσαντο· οὐ γάρ ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἥλθεν ἰσχύος. [2.97.5] τῶν γάρ ἐν τῇ Εύρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Εὔξείνου πόντου μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδωι καὶ τῇ

ἄλληι εύδαιμονίαι, ἵσχυί δὲ μάχης καὶ στρατοῦ πλήθει πολὺ δευτέρα μετὰ τὴν Σκυθῶν. [2.97.6] ταύτηι δὲ ἀδύνατα ἔξισοῦσθαι οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ Εὔρωπῃ, ἀλλ οὐδὲν τῇ Ασίᾳ ἔθνος ἐν πρὸς ἐν οὐκ ὅστιν ὅτι δυνατὸν Σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστῆναι. οὐ μὴν οὐδὲν ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται.

[2.98.1] Σιτάλκης μὲν οὖν χώρας τοσαύτης βασιλεύων παρεσκευάζετο τὸν στρατόν. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἐτοῖμα ἦν, ἄρας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, ἐπειτα διὰ Κερκίνης ἐρήμου ὄρους, ὃ ἐστι μεθόριον Σιντῶν καὶ Παιόνων· ἐπορεύετο δὲ δι αὐτοῦ τῇ ὁδῷ ἦν πρότερον αὐτὸς ἐποίησατο τεμὰν τὴν Ὂλην, ὅτε ἐπὶ Παιόνιας ἐστράτευσεν. [2.98.2] τὸ δὲ ὄρος ἐξ Ὁδρυσῶν διιόντες ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον Παιόνιας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Σιντοὺς καὶ Μαιδούς. διελθόντες δὲ αὐτὸς ἀφίκοντο ἐξ Δόβηρον τὴν Παιονικήν. [2.98.3] πορευομένωι δὲ αὐτῷ ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ εἰ μὴ τι νόσωι, προσεγίγνετο δέ· πολλοὶ γάρ τῶν αὐτονόμων Θραικῶν ἀπαράκλητοι ἐφ ἀρπαγὴν ἡκολούθουν, ὥστε τὸ πᾶν πλῆθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ δέκα μυριάδων γενέσθαι· [2.98.4] καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον πεζὸν ἦν, τριτημόριον δὲ μάλιστα ἰππικόν. τοῦ δ ἰππικοῦ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ Ὁδρύσαι παρείχοντο καὶ μετ αὐτοὺς Γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ οἱ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν οἱ ἐκ τῆς Ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες, ὃ δὲ ἄλλος ὅμιλος ξύμμεικτος πλήθει φοβερώτατος ἤκολούθει.

[2.99.1] ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἣς ὁ Περδίκκας ἥρχεν. [2.99.2] τῶν γάρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ Λυγκησταὶ καὶ Ἐλιμῶται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἡ ξύμμαχα μέν ἐστι τούτοις καὶ ὑπήκοος, βασιλείας δὲ ἔχει καθ αὐτά. [2.99.3] τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατήρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, Τημενίδαι τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἀργους, πρῶτοι ἐκτήσαντο καὶ ἐβασίλευσαν ἀναστήσαντες μάχηι ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, ὃ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ὥικησαν Φάγρητα καὶ ἄλλα χωρία (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ), ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, ὃ νῦν ὅμοροι Ξαλκιδέων οἰκοῦσιν· [2.99.4] τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Αξιὸν ποταμὸν στενήν τινα καθήκουσαν ἀνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτήσαντο, καὶ πέραν Αξιοῦ μέχρι Στρυμόνος τὴν Μυγδονίαν καλουμένην Ἡδῶνας ἐξελάσαντες νέμονται. [2.99.5]

άνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης Ἐορδούς, ὃν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δέ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν κατώκηται, καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμωπας. [2.99.6] ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἀ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τόν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν ὅτε Σιτάλκης ἐπήιε.

[2.100.1] Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὅντες ἀμύνεσθαι ἔς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τείχη, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώραι, ἐσεκομίσθησαν. [2.100.2] ἦν δὲ οὐ πολλά, ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς βασιλεὺς γενόμενος τὰ νῦν ὅντα ἐν τῇ χώραι ὡικοδόμησε καὶ ὀδούς εὐθείας ἔτεμε καὶ τάλλα διεκόσμησε τά [τε] κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσονι ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. [2.100.3] ὃ δὲ στρατὸς τῶν Θραικῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἔς τὴν Φιλίππου πρότερον οὔσαν ἀρχήν, καὶ εἶλεν Εἰδομενὴν μὲν κατὰ κράτος, Γορτυνίαν δὲ καὶ Ἀταλάντην καὶ ἄλλα ἄπτα χωρία ὁμοιογίαι διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος· Εύρωπὸν δὲ ἐποιλόρκησαν μέν, ἐλεῖν δὲ οὐκ ἐδύναντο. [2.100.4] ἐπειτα δὲ καὶ ἔς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προυχώρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ Πέλλης καὶ Κύρρου. ἔσω δὲ τούτων ἔς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πιερίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τὴν τε Μυγδονίαν καὶ Γρηστωνίαν καὶ Ἀνθεμοῦντα ἐδίζιουν. [2.100.5] οἱ δὲ Μακεδόνες πεζῷ μὲν οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμψάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπη δοκοίη, ὀλίγοι πρὸς πολλούς ἐσέβαλλον ἔς τὸ στράτευμα τῶν Θραικῶν. [2.100.6] καὶ ἦι μὲν προσπέσσοιεν, οὐδεῖς ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθούς καὶ τεθωρακισμένους, ὑπὸ δὲ πλήθους περικλητόμενοι αὐτοὺς πολλαπλασίωι τῷ ὥμιλῳ ἔς κίνδυνον καθίστασαν, ὥστε τέλος ἡσυχίαν ἤγον, οὐ νομίζοντες ἴκανοι εἶναι πρὸς τὸ πλέον κινδυνεύειν. [2.101.1] ὃ δὲ Σιτάλκης πρός τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο ὃν ἔνεκα ἐστράτευσε, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσίν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἤξειν, δῶρα δὲ καὶ πρέσβεις ἐπεμψαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς Ξαλκιδέας καὶ Βοττιαίους μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει, καὶ τειχήρεις ποιήσας ἐδήιου τὴν γῆν. [2.101.2] καθημένου δ αὐτοῦ περὶ τούς χώρους τούτους οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοί καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἑλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἤσαν. [2.101.3] ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς βορέαν Θρᾳκες, ὅσοι πεδία εἶχον, Παναῖοι καὶ

Όδόμαντοι καὶ Δρῶι καὶ Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ εἰσὶ πάντες. [2.101.4] παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἑλληνας, μὴ ύπερ αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρίσωσιν. [2.101.5] ὁ δὲ τήν τε Ξαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν ἄμα ἐπέχων ἔφθειρε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο ὃν ἔνεκα ἐσέβαλε καὶ ἡ στρατιὰ σῆτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ καὶ ύπο χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ύπο Σεύθου τοῦ Σπαραδόκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος καὶ μέγιστον μεθ ἑαυτὸν δυναμένου, ὥστε ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας ύποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν καὶ χρήματα ἐπι αὐτῇ προσποιεῖται. [2.101.6] καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν Ξαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπι οἴκου· Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθη, ὥσπερ ύπερσχετο. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο.

[2.102.1] Οἱ δὲ ἐν Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου ἐστράτευσαν, παραπλεύσαντες ἐπὶ Ἀστακοῦ καὶ ἀποβάντες, ἐξ τὴν μεσόγειαν τῆς Ἀκαρνανίας τετρακοσίοις μὲν ὀπίλταις Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ Μεσσηνίων, καὶ ἔκ τε Στράτου καὶ Κορόντων καὶ ἄλλων χωρίων ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἔξηλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐξ Κόροντα καταγαγόντες ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. [2.102.2] ἐξ γὰρ Οἰνιάδας αἱέι ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνάνων οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι χειμῶνος ὄντος στρατεύειν· ὁ γὰρ Ἀχελῶις ποταμὸς ρέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀμφιλόχων καὶ διὰ τοῦ Ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν, ἐξ θάλασσαν δ ἔξιεις παρ Οἰνιάδας καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ύπο τοῦ ὅδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. [2.102.3] κείνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν Ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ Οἰνιαδῶν τοῦ Ἀχελώιου τῶν ἑκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι, ὥστε μέγας ὃν ὁ ποταμὸς προσχοῖ αἱέι καὶ εἰοὶ τῶν νήσων αἱ ἡπείρωνται, ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινὶ ἄν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν· [2.102.4] τὸ τε γὰρ ρεῦμά ἐστι μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερόν, αἱ τε νῆσοι πυκναί, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως [τῷ μὴ σκεδάννυσθαι] ξύνδεσμοι γίγνονται, παραλλάξ καὶ οὐ κατὰ στοῖχον κείμεναι, οὐδὲ ἔχουσαι εὔθείας διόδους τοῦ ὅδατος ἐξ τὸ πέλαγος. [2.102.5] ἐρῆμοι δ εἰσὶ καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέων τῷ Ἀμφιάρεω, ὅτε δὴ ἀλλάσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρός, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, ύπειπόντα οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων πρὶν ἄν εύρων ἐν ταύτῃ τῇ χώραι κατοικίσηται ἥτις

ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα μήπω ὑπὸ ἡλίου ἐωρᾶτο μηδὲ γῆ ἦν, ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. [2.102.6] ὁ δὲ ἀπορῶν, ὡς φασι, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελώιου, καὶ ἐδάκει αὐτῷ ἵκανή ἂν κεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι ἀφ οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐξ τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους ἐδυνάστευσε τε καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἐσυτοῦ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπεν. τὰ μὲν περὶ Ἀλκμέωνα τοιαῦτα λεγόμενα παρελάβομεν.

[2.103.1] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἀφικόμενοι ἐξ τὴν Ναύπακτον ἅμα ἥρι κατέπλευσαν ἐξ τὰς Ἀθήνας, τούς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, ὃ ἀνὴρ ἀντὶ ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἀς εἴλον. [2.103.2] καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

‘Ιστοριῶν γ’

[3.1.1] Τοῦ δ’ ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἄμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐξ τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήιουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἵππεων ὅπῃ παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἵργον τὸ μὴ προεξίοντας τῶν ὅπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν.

[3.1.2] ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὐ εἶχον τὰ σιτία ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις,

[3.2.1] Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εὔθὺς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπ’ Ἀθηναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀλλ’ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἦ διενοούντο ποιήσασθαι.

[3.2.2] τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἂ μεταπεμπόμενοι ἥσαν. [3.2.3] Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ιδίαι ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐξ τὴν Μυτιλήνην βίαι καὶ τὴν παρασκευήν ἄπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἴ μή τις προκαταλήψεται ἥδη, στερερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

[3.3.1] οἱ δ’ Ἀθηναῖοι (ἥσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπό τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένους καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἥγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντα τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀλληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἐπειθόν τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν

καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. [3.3.2] καὶ πέμπουσιν ἔξαιριάς τε σσαράκοντα ναῦς αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν· Κλεϊππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. [3.3.3] ἐστηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ώς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν τῇ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω, καὶ ἦν μὲν ξυμβῆν ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθόμενων δὲ πολεμεῖν. [3.3.4] καὶ αἱ μὲν νῆες ὕιχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τρίηρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἔξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. [3.3.5] τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς ἐς Εὔβοιαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχών, πλῶι χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. [3.3.6] οἱ δὲ οὕτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φαρξάμενοι ἐφύλασσον.

[3.4.1] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολλῷ ὕστερον καταπλεύσαντες ώς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. [3.4.2] ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἔξαιρινης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ώς ἐπὶ ναυμαχίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἐπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν λόγους ἥδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικῇ ἀποψέμψασθαι. [3.4.3] καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Αθηναίων ἀπεδέξαντο καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἰκανοὶ ώσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. [3.4.4] καὶ ἀνοκωχῆν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἔνα, ὃ μετέμελεν ἥδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ώς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. [3.4.5] ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τρίηρει, λαθόντες τὸ τῶν Αθηναίων ναυτικόν, οἱ ὥρμους ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Αθηναίων προχωρήσειν. [3.4.6] καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἐπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἥξει·

[3.5.1] οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ώς οὐδὲν ἥλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Αθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἰμβριοι καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. [3.5.2] καὶ ἔξοδον

μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχῃ ἐγένετο, ἐν ᾧ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὕτε ἐπηυλίσαντο οὕτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· [3.5.3] ἐπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι εἰ προσγένοιτό τι κινδυνεύειν· [3.5.4] καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἐρμαιώνδας Θηβαῖος, οἱ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρήινουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

[3.6.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὄρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τούς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. [3.6.2] καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἴργον μὴ χρῆσθαι τούς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθηκότες ἥδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορὰ ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

[3.7.1] Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι καὶ περὶ Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγόν, κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ οὐδὲν ἡ ξυγγενῆ ἄρχοντα. [3.7.2] καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. [3.7.3] ἐπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐξ Ναύπακτον, [3.7.4] καὶ ὕστερον Ἀκαρνάνας ἀναστήσας πανδημεὶ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας, καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἐπλευσε καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδήιου τὴν χώραν. [3.7.5] ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐξ Λευκάδα καὶ ἀπόβασιν ἐξ Νήρικον ποιησάμενος ἀναχωρῶν διαφθείρεται αὐτὸς τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτοθεν τε ξυμβοηθησάντων καὶ φρουρῶν τινῶν ὀλίγων. [3.7.6] καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

[3.8.1] Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἴπον Όλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως

καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὄλυμπιαν· ἦν δὲ Ὄλυμπιὰς ἥι Δωριεὺς Ήρόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

[3.9.1] Ὁ τὸ μὲν καθεστὸς τοῖς Ἑλλησι νόμιμον, ὡς Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἵσμεν· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι, νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων χείρους ἥγονται. [3.9.2] καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξιώσις ἔστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἄλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοντο Ἰσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὔνοίαι, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικῆς μηδεμίᾳ ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὁ ἡμῖν καὶ Αθηναίοις οὐκ ἦν. μηδέ τωι χείρους δόξωμεν εἶναι εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.

[3.10.1] Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἄλλήλους γίγνοντο καὶ τάλλα ὄμοιότροποι εἴεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. [3.10.2] ἡμῖν δὲ καὶ Αθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. [3.10.3] ξύμμαχοι μέντοι ἐγένομεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἐλλήνων Αθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησιν. [3.10.4] καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ Ἰσου ἥγοντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐώρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἡμεν. [3.10.5] ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἐν γενόμενοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων· [3.10.6] ἡμεῖς δὲ αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὄνόματι ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Αθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι· οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

[3.11.1] καὶ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἡμεν ἄπαντες, βεβαιότεροι ἀν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰσου ὄμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσειν καὶ πρὸς τὸ πλέον ἥδη εἰκον τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου,

ἄλλως τε καὶ ὅσωι δυνατώτεροι αύτοὶ αύτῶν ἐγίγνοντο καὶ ἡμεῖς ἔρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐξ ξυμμαχίαν· ὃ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος τῷ μὴ προύχων ἀν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. [3.11.2] αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δί’ ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐξ τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. [3.11.3] ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἔχρωντο μὴ ἀν τούς γε ἴσωψήφους ἄκοντας, εἰ μὴ τι ἡδίκουν οἵς ἐπῆισαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες τοῦ ἄλλου περιηρημένου ἀσθενέστερα ἔμελλον ἔξειν. εἰ δὲ ἀφ’ ἡμῶν ἥρξαντο, ἔχόντων ἔτι τῶν πάντων αὐτῶν τε ἴσχὺν καὶ πρὸς ὅτι χρὴ στῆναι, οὐκ ἀν ὄμοιώς ἔχειρώσαντο. [3.11.4] τό τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχε τίνα φόβον μὴ ποτε καθ’ ἐν γενόμενον ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλῳ τῷ προσθέμενον κίνδυνον σφίσι παράσχῃ. [3.11.5] τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν αἱεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα. [3.11.6] οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ γ’ ἀν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐξ τοὺς ἄλλους.

[3.12.1] τίς οὖν αὔτη ἡ φιλία ἐγίγνετο ἢ ἐλευθερία πιστή, ἐν ᾧ παρὰ γνώμην ἄλλήλους ὑπεδεχόμεθα, καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιούμεν· ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῦ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἔχυρὸν παρεῖχε, δέει τε τὸ πλέον ἡ φιλία κατεχόμενοι ξύμμαχοι ἡμεν· καὶ ὀποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροι τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον. [3.12.2] ὥστε εἴ τωι δοκοῦμεν ἀδικεῖν προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐξ ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδένειν εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὄρθως σκοπεῖ. [3.12.3] εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεν ἐκ τοῦ ἵσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι καὶ ἀντιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὄμοιού ἐπ’ ἐκείνοις εἶναι; ἐπ’ ἐκείνοις δὲ ὅντος αἱεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν καὶ ἐφ’ ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

[3.13.1] Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὡς Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ικανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων κωλυθέντας· νῦν δὲ ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προυκαλέσαντο εὐθὺς ὑπηκούσαμεν, καὶ ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων μὴ ξὺν κακῶς

ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπό τε Ἀθηναίων μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρωι ἀλλὰ προποιῆσαι. [3.13.2] ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται καὶ ἀπαράσκευος· ἦτι καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἵδει καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες, καιρὸς δὲ ὡς οὕπω πρότερον. [3.13.3] νόσωι τε γὰρ ἐφθάραται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνη, νῆές τε αὐτοῖς αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσίν, αἱ δὲ ἐφ' ἡμῖν τετάχαται. [3.13.4] ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἦν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσὶ τε καὶ πεζῷ ἄμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον, ἀλλ' ἡ ὑμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας ἢ ἀπὸ ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. [3.13.5] νομίσητε τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκείον κίνδυνον ἔξειν. Ὡς γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὀφελίαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὡς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. [3.13.6] ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται· οὕτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοιμέν τ' ἣν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. [3.13.7] βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, οὕπερ ὑμῶν μάλιστα προσδεῖ, καὶ Ἀθηναίους ῥάιον καθαιρήσετε ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους (θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται), τὴν τε αἵτιαν ἀποφεύξεσθε ἦν εἶχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις. Ἠν δὲ ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἔξετε.

[3.14.1] Ἄισχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν Ἑλλήνων ἐξ ὑμᾶς ἐλπίδας καὶ Δία τὸν Ὄλύμπιον, ἐν οὐ τῷ ἰερῷ ἵσα καὶ ίκέται ἐσμέν, ἐπαμύνατε Μυτιληναῖοίς ξύμμαχοι γενόμενοι, καὶ μὴ προῃσθε ἡμᾶς ἵδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφελίαν ἅπασι δώσοντας, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ μὴ πεισθέντων ὑμῶν σφαλησόμεθα. [3.14.2] γίγνεσθε δὲ ἄνδρες οἴουσπερ ὑμᾶς οἵ τε Ἑλληνες ἀξιοῦσι καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται.'

[3.15.1] Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἴπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἥκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποίησαντο, καὶ τὴν ἐξ τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ιέναι ἐξ τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὀλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐξ τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἄμα ἐπιόντες. [3.15.2] καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἐπρασσον, οἱ δὲ ἄλλοι

ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἥσαν καὶ ἀρρωστίαι τοῦ στρατεύειν.

[3.16.1] αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὄρθως ἐγνώκασιν ἀλλ᾽ οἴοι τέ είσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ραιδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοί τε πλὴν ἵππεων καὶ πεντακοσιομεδίμνων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν Ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ἥι δοκοίη αὐτοῖς. [3.16.2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὄρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ρήθεντα ἥγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἄμα οὐ παρῆσαν καὶ ἡγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆσες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. [3.16.3] Ὁστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅτι πέμψουσιν ἔς τὴν Λέσβον, καὶ κατὰ πόλεις ἐπίγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. [3.16.4] ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

[3.17.1] [καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆσες ἐπλεον ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆσες ἄμ’ αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. [3.17.2] τὴν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἔτεραι ἑκατὸν ἥσαν, χωρὶς δὲ αἱ περὶ Ποτείδαιαν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἄμα ἐγίγνοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. [3.17.3] καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτείδαιας. τὴν τε γὰρ Ποτείδαιαν δίδραχμοι ὄπλιται ἐφρούρουν (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας), τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὅν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν, ἐξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον· νῆσες τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. [3.17.4] τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπανηλώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆσες τοσαῦται δὴ πλεῖσται ἐπληρώθησαν.]

[3.18.1] Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἥσαν ἐπὶ Μήθυμναν ως προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ἥι προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου, καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα καὶ τείχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

[3.18.2] ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσάίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. [3.18.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανούς ὄντας εἴργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἥδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους ὄπλιτας ἐσαυτῶν. [3.18.4] οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρούρια δ' ἔστιν ᾧ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατωικοδόμηται. [3.18.5] καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἥδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἥρχετο γίγνεσθαι.

[3.19.1] Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφορὰν διακόσια τάλαντα, ἔξεπεμψαν καὶ ἐπὶ τούς ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα καὶ Λυσικλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγὸν. [3.19.2] ὁ δὲ ἄλλα τε ἡργυρολόγει καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιτῶν αὐτός τε διαφθείρεται καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

[3.20.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε σίτωι ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμίᾳ ἐλπὶς ᾧν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλῃ σωτηρίᾳ ἐφαίνετο, ἐπιβου λεύουσιν αὐτοί τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἔξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ᾧν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου ἀνδρός μάντεως καὶ Εύπομπίδου τοῦ Δαιμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· [3.20.2] ἐπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἔξοδῳ ἐθελονταὶ τρόπωι τοιωδε. [3.20.3] κλίμακας ἐποιήσαντο ἵσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἦ τε τούχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἔξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἡριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἄμα τὰς ἐπιβολάς, καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἀμαρτήσεσθαι οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἄμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαιδίως καθορωμένου ἐς ὁ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. [3.20.4] τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

[3.21.1] τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇοι οίκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἄλλήλων. [3.21.2] τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο [οἱ ἑκκαίδεκα πόδεσ] τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ωικοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. [3.21.3] διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἴσοπλατεῖς τῷοι τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δὶ' αὐτῶν μέσων διῆισαν. [3.21.4] τὰς οὖν νύκτας, ὅπότε χειμὼν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἕκ δὲ τῶν πύργων ὅντων δὶ' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ὡι περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς τοιοῦτον ἦν.

[3.22.1] οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἄμα ἀσέληνον ἔξῆισαν· ἡγοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἥ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμειξαν τῷοι τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφωι δὲ τῷοι ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· [3.22.2] ἄμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουσόμενα πρὸς ἄλληλα αἰσθησιν παρέχοι. Ἠσαν δὲ εὔσταλεῖς τε τῇοι ὄπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδᾳ ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. [3.22.3] κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου καὶ πρῶτος ἀνέβη· μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι, ἔξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον. ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἔχώρουν, οἵς ἔτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ράιον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὅπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴεν. [3.22.4] ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ἥισθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἥ πεσοῦσσα δοῦπον ἐποίησεν. [3.22.5] καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ἥιδει ὅτι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὅντος, καὶ ἄμα οἱ ἐν τῇοι πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολειμμένοι ἔξελθόντες προσέβαλον τῷοι τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιν ἥ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. [3.22.6] ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδείς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἐαυτῶν

φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἥσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. [3.22.7] καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἵς ἑτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι δέοι, ἔχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βούν. φρυκτοί τε ἥιροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· [3.22.8] παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσφαφῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἥι καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἥ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἔξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦ ἀντιλάβοιντο.

[3.23.1] οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ώς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἰργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἄμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. [3.23.2] ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἡκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τείχος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. [3.23.3] ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἔχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. [3.23.4] οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἔώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες ἥσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως: [3.23.5] κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπίγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου [ἥ βορέου] Ὂδατῶδης μᾶλλον, καὶ ἡ νῦξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονειφομένη πολὺ τὸ ὄδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερ ἔχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

[3.24.1] ὄρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἔχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὄδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἥρωιον, νομίζοντες ἥκιστ' <ἄν> σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἄμα ἔώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυός κεφαλὰς τὴν ἐπ' Αθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. [3.24.2] καὶ ἐπὶ μὲν ἔξ ή ἐπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἔχώρησαν, ἐπειθ' ὑποστρέψαντες ἥσαν

τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐξ Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὄρῶν διαιφεύγουσιν ἐξ τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετράποντο ἐξ τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. [3.24.3] οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παισάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπιάσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

[3.25.1] Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαίμονος ἐξ Μυτιλήνην τριήρει, καὶ πλεύσας ἐξ Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά, ἥι ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐξ τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσβολή τε ἄμα ἐξ τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἂς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προσπορεμφθῆναι τε αὐτὸς τούτων ἔνεκα καὶ ἄμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. [3.25.2] καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἥσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[3.26.1] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ τὰς ἐξ τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἄρχοντα Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐξ τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἥσσον ταῖς ναυσὶν ἐξ τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. [3.26.2] ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Παισανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱός βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὲ ἀδελφὸς ὧν. [3.26.3] ἐδήιωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα [καὶ] εἴ τι ἐβεβλαστήκει καὶ ὄσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτῃ ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. [3.26.4] ἐπιμένοντες γάρ αἱεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἥδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὃν προσεδέχοντο καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

[3.27.1] Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἱ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει,

ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε. [3.27.2] ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις; [3.27.3] οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὕτε ἡκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἄπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

[3.28.1] γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὕτ’ ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ’ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὄμολογίαν πρὸς τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἔξειναι βουλεῦσαι περὶ Μυτιληναίων ὅποιον ἄν τι βούλωνται καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἔαυτῶν· ἐν ὕσωι δ’ ἄν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδέ ἀνδραποδίσαι μήτε ἀποκτεῖναι. ἢ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο, [3.28.2] οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἡνέσχοντο, ἀλλ’ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσιν· Πάχης δ’ ἀναστήσας αὐτούς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. [3.28.3] πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τὰλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

[3.29.1] Οἱ δ’ ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμείξαντες δ’ ἀπ’ αὐτῆς τῇ Ικάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἔαλωκεν. [3.29.2] βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβατὸν τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκύια επίτα ὅτε ἐς τὸ Ἐμβατὸν κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων, καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

[3.30.1] Ἀλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. [3.30.2] κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἔχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εύρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἢ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὕσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν

κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. [3.30.3] εὶς οὖν προσπέσσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετά τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἥμιν ἐστὶν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. [3.30.4] καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ κενὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὄρθοῖτο.'

[3.31.1] Ὁ μὲν τοσαῦτα είπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπὸ Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι <οἱ> ξυμπλέοντες παρήινουν, ἔπειδη τούτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινὰ ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὄρμωμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν (ἐλπίδα δ' εἶναι· ούδενὶ γάρ ἀκουσίως ἀφῆθαι) καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὕσαν Ἀθηναίων [ἢν] ὑφέλωσι, καὶ ἄμα, ἦν ἔφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἰεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. [3.31.2] ὃ δὲ ούδε ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἔπειδη τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμεῖξαι.

[3.32.1] ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηίων τοὺς αἰχμαλώτους οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. [3.32.2] καὶ ἐς τὴν Ἐφεσὸν καθορμισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦνταί τούτον, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὕτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὕτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἔχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. [3.32.3] καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε καὶ Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὥρωντες γάρ τάς ναῦς οἱ ἀνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀππικαῖς καὶ ἐλπίδα ούδε τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

[3.33.1] ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὥφθη γάρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον ὄρμῶν (αἱ δ' ἀπὸ Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι), καὶ δεοίώς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῆι ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ.

[3.34.1] Τῶι δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἥλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὕσης τῆς Ἰωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἄμα προσπίπτοντες τὰς

πόλεις, αύτάγγελοι δ' αύτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρωι ἥ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμίνια ἔφρασαν. [3.34.2] ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ώς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἔφαινετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἡναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. [3.34.3] παραπέδων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐξ Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατώκηντο Κολοφώνιοι τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ίταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν ἐπαχθέντων· ἔάλω δὲ μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐξ τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. [3.34.4] ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ οἱ καταψυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὐθίς στασιάσαντες, οἱ μὲν παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους Ἀρκάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγαγόμενοι ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον, οἱ δὲ ὑπεξελθόντες τούτους καὶ ὅντες φυγάδες τὸν Πάχητα ἐπάγονται. [3.34.5] ὁ δὲ προκαλεσάμενος ἐξ λόγους Ίππιαν τῶν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἦν μηδὲν ἀρέσκον λέγηι, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐξ τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ, ὃ μὲν ἔξῆλθε παρ' αὐτόν, ὃ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμωι εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἔξαπιναίως καὶ οὐ προσδεχομένων αἰρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας, καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ίππιαν ὕστερον ἐσαγαγὼν ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἐνδον ἦν, ξυλλαμβάνει καὶ κατατοξεύει. [3.34.6] Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίωσι πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες κατὰ τοὺς ἔαυτῶν νόμους κατώκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ πού τις ἦν Κολοφωνίων.

[3.35.1] Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐξ τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐξ τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἄμα οὓς κατέθετο καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἰτίος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· [3.35.2] ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ἥ αὐτῷ ἐδόκει.

[3.36.1] ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἂ παρεχόμενον τά τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γάρ ἐποιλορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους· [3.36.2] περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὄργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπαντας

Μυτιληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παιᾶς δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποίήσαντο, καὶ προσέμυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐξ Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. [3.36.3] πέμπουσιν οὖν τριήρη ως Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. [3.36.4] καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὔθὺς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγι ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. [3.36.5] ως δ' ἤισθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὔθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥάιον, διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδῆλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὔθις τινας σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. [3.36.6] καταστάσης δ' εὔθὺς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεαίνετου, ὥσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὥν καὶ ἐξ τὰ ἄλλα βιαίωτατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὔθις ἔλεγε τοιάδε.

[3.37.1] Πολλάκις μὲν ἥδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέραι περὶ Μυτιληναίων μεταμελείαι. [3.37.2] διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεές καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἄλλήλους καὶ ἐξ τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅτι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτητε ἢ οἰκτωι ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐξ ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐξ τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, οἱ οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ισχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εύνοιαί περιγένησθε. [3.37.3] πάντων δὲ δεινότατον εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστίξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροις νόμοις ἀκίνητοις χρωμένην πόλις κρείσσων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλέον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. [3.37.4] οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε αἱεὶ λεγομένων ἐξ τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ως ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις· οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εῖναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος

μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὅντες ἀπὸ τοῦ ἕσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὄρθοῦνται τὰ πλείω. [3.37.5] ὡς οὖν χρή καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

[3.38.1] Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός είμι τῇ γνώμῃ καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὐθίς περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὃ ἔστι πρὸς τῶν ἡδικηκότων μᾶλλον (ό γάρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέραι τῇ ὄργῃ ἐπεξέρχεται, ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον ὃν μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει), θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὕσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. [3.38.2] καὶ δῆλον ὅτι ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, ἡ κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται. [3.38.3] ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων τὰ μὲν ἄθλα ἐτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. [3.38.4] αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὗ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἥδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγωι καλῶς ἐπιτιμησάντων· [3.38.5] καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἔθέλειν, δοῦλοι ὅντες τῶν αἱεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰώθότων, [3.38.6] καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἔκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαύτα λέγουσι μὴ ὑστεροὶ ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὁξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα καὶ προνοήσαι βραδεῖς τὰ ἔξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, [3.38.7] ζητοῦντες τε ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς· ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῆι ἡσσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

[3.39.1] Ὡν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἡδικηκότας ὑμᾶς. [3.39.2] ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβιούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων

παρασκευῇ οὐκ ἄφαρκτοι ἥσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οίκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἔς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὕτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν (ἀπόστασις μὲν γε τῶν βίαιον τι πασχόντων ἐστίν), ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ' αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. [3.39.3] παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἥδη ἡμῶν ἔχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εύδαιμονία παρέσχεν ὕκνον μὴ ἐλθεῖν ἔς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ισχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ὡήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. [3.39.4] εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἵ τινα μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραγία ἔλθη, ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εύτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν ῥάιον ἀπωθοῦνται ἢ εύδαιμονίαν διασώζονται. [3.39.5] χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἄν ἔς τόδε ἐξύβρισαν· πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἀνθρωπος τὸ μὲν θεραπεύον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. [3.39.6] κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξιώς τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὄλιγοις ἢ αἰτίᾳ προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ὑμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἵς γ' ἔξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὄλιγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπέστησαν. [3.39.7] τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἰσθε ὄντινα οὐ βραχεῖαι προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; [3.39.8] ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί, καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ισχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

[3.40.1] Ὁύκουν δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν οὔτε χρήμασιν ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. [3.40.2] ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξιμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτωι καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείαι,

άμαρτάνειν. [3.40.3] ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὄμοίους δίκαιος ἀντίδιόσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὗτ' ἀντοικτοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἱὲι πολεμίους· οἵ τε τέρποντες λόγωι ρήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἥσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αύτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὗ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήφονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς τοὺς ὄμοίους τε καὶ οὐδὲν ἥσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. [3.40.4] ἐν τε ξυνελὼν λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐξ Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἄμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὔτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὕτοι ὄρθως ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεών ἀρχοίτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. [3.40.5] τῇ τε αὐτῇ ζημίαι ἀξιώσατε ἀμύνασθαι καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρχαντας ἀδίκιας. [3.40.6] μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διολύναι, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἔχθροῦ· ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἵσης ἔχθροῦ. [3.40.7] 'Μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἀν ἐτιμήσασθε αὔτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. [3.40.8] κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ ἦν γνῶσιν, ἥσσον τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.'

[3.41.1] Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπεν· μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εύκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέραι ἐκκλησίαι ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθών καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε. [3.42.1] 'Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὗθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι ἐπαινῶ, νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εύβουλίαι εῖναι, τάχος τε καὶ ὄργην, ὡν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. [3.42.2] τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν ἢ ιδίαι τι αὐτῷ διαφέρει ἀξύνετος μέν, εἰ ἄλλωι τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ'

αύτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι εῦ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εῦ δὲ διαβαλὼν ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσμένους. [3.42.3] χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδειξιν τίνα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατητιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης πείσας τε ὑποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυχῶν μετά ἀξυνεσίας καὶ ἀδίκος. [3.42.4] ἡ τε πόλις οὐκ ὀφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὄρθιοτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖν ἀμαρτάνειν. [3.42.5] χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἵσου φαίνεσθαι ἀμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εῦ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. [3.42.6] οὕτω γὰρ ὅ τε κατορθῶν ἥκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὅ τε μὴ ἐπιτυχῶν ὄρεγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος.

[3.43.1] Ὡν ἡμεῖς τάναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι ἦν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἔνεκα τὰ βέλτιστα δὲ ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν τὴν φανερὰν ὀφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. [3.43.2] καθέστηκε δὲ τάγαθά ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὕστε δεῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμεινῶ λέγοντα φευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. [3.43.3] μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ ἔξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πηγὴ πλέον ἔξειν. [3.43.4] χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὄλιγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. [3.43.5] εἰ γὰρ ὅ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπιτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς ὄργὴν ἥντινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

[3.44.1] Ἔγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὑβουλίας. [3.44.2] ἦν τε

γάρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον, ἢν τε καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης εἴεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. [3.44.3] νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο ὁ μάλιστα Κλέων ισχυρίζεται, ἐξ τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἥσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐξ τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάναντία γιγνώσκω. [3.44.4] καὶ οὐκ ἄξιω ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερος γάρ ὧν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὄργὴν ἐξ Μυτιληναίους τάχ' ἄν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν.

[3.45.1] "Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι πρόκεινται, καὶ οὐκ ἵσων τῷδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ ούδεις πω καταγνοὺς ἔαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ επιβουλεύματι ἥλθεν ἐξ τὸ δεινόν. [3.45.2] πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ξυμμαχίαι τούτῳ ἐπεχείρησεν; [3.45.3] πεφύκασί τε ἄπαντες καὶ ίδιαι καὶ δημοσίαι ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασι γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἀνθρώποι προστιθέντες, εἴ πως ἥσσον ἀδικοῦντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐξ τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσιν· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. [3.45.4] ἡ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὐρετέον ἔστιν ἢ τόδε γε ούδεν ἐπίσχει, ἀλλ' ἡ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἔξουσία ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι ὄργῃ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐκάστη τίς κατέχεται ύπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος ἐξάγουσιν ἐξ τοὺς κινδύνους. [3.45.5] ἡ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί, ὁ μὲν ἥγούμενος, ἡ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὅντα ἀφανῆ κρείσσω ἔστι τῶν ὄρωμένων δεινῶν. [3.45.6] καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς ούδεν ἐλασσον ξυμβάλλεται ἐξ τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκήτως γάρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἥσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἔκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. [3.45.7] ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εύηθείας, ὅστις οἴεται τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὄρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι ἀποτροπήν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύν ἢ ἄλλωι τωι δεινῶι.

[3.46.1] Ὁύκουν χρὴ οὕτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίαι ὡς ἔχεγγύωι πιστεύσαντας χεῖρον βουλεύσασθαι οὕτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἄμαρτίαν καταλῦσαι. [3.46.2] σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μέν, ἦν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις γνῶι μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἀν ἐς ξύμβασιν δυνατὴ οὕσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ τίνα οἴεσθε ἥντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἡ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ δὲ παρατενῆσθαι ἐξ τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῆι καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; [3.46.3] ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβῃ δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον καὶ, ἦν ἔλωμεν, πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ισχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῶιδε. [3.46.4] ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ήμᾶς μᾶλλον τῶν ἔξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι ἢ ὄραν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐξ χρημάτων λόγον ισχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακήν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. [3.46.5] οὐ νῦν τούναντίον δρῶντες, ἦν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. [3.46.6] χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως μηδ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἰωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.

[3.47.1] "Υμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἀν καὶ τοῦτο ἄμαρτάνοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. [3.47.2] νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἔστι, καὶ ἡ οὐ δυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἥ, ἐὰν βιασθῆι, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐξ πόλεμον ἐπέρχεσθε. [3.47.3] εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μυτιληναίων, ὃς οὕτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἐκῶν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βιούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἔξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὄμοιώς κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. [3.47.4] δεῖ δέ, καὶ εἰ ἡδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως ὁ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἔστι μὴ πολέμιον γένηται. [3.47.5] καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἠγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ήμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὖς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εύρισκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὃν ἄμα γίγνεσθαι.

[3.48.1] Ὦμεις δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ μήτε οἴκτωι πλέον νείμαντες μήτ’ ἐπιεικείαι, οἵς οὐδὲ ἔγὼ ἐῶ προσάγεσθαι, ἀπ’ αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ως ἀδικοῦντας κρῖναι καθ’ ἡσυχίαν, τοὺς δ’ ἄλλους ἔσπειρεν. [3.48.2] τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἥδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὗ βουλεύεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἔστιν ἢ μετ’ ἔργων ἰσχύος ἀνοίαι ἐπιών.

[3.49.1] Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδοτος εἶπεν. ῥήθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἄγῶνα ὅμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διόδοτου. [3.49.2] καὶ τριήρη εὔθυնας ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, ὥσπερ μὴ φθασάσης τῆς προτέρας εὔρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέραι καὶ νυκτὶ μάλιστα. [3.49.3] παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἴνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσειν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε ἥσθιόν τε ἄμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἡριοῦντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἥλαυνον. [3.49.4] κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεώς οὐ σπουδὴν πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα, ἡ δὲ ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

[3.50.1] τοὺς δ’ ἄλλους ἄνδρας οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ως αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως Κλέωνος γνώμηι διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι (ἥσαν δὲ ὀλίγῳ πλειούς χιλίων), καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. [3.50.2] ὑστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχλίους τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱερούς ἔξειλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἵς ἀργύριον Λεσβίοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. [3.50.3] παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον ὑστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

[3.51.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τὴν Λέσβου ἄλωσιν Ἀθηναῖοι Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἐστράτευσαν ἐπὶ Μινώιαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἔχρωντο δὲ αὐτῇ πύργον

ένοικοδομήσαντες οι Μεγαρῆς φρουρίωι. [3.51.2] ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακήν αὐτόθεν δί' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμίνος εἶναι, τούς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ ληιστῶν ἐκπομπάῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἄμα μηδὲν ἐσπλεῖν. [3.51.3] ἐλὼν οὖν ἀπὸ τῆς Νισαίας πρῶτον δύο πύργω προύχοντες μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης καὶ τὸν ἔσπλουν ἐξ τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἡπείρου, ἥι κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἡπείρου. [3.51.4] ὡς δὲ τοῦτο ἔξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπών καὶ φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

[3.52.1] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. [3.52.2] προσέβαλλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν (εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων), προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βιούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἑκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. [3.52.3] τοσαῦτα μὲν ὁ κῆρυξ εἶπεν· οἱ δέ (ἥσαν γὰρ ἥδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. [3.52.4] ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορία μὲν οὐδεμία προυτέθη, ἥρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγάθόν [τι] ειργασμένοι είσιν. [3.52.5] οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Αἰειμνήστου πρόξενον ὅντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

[3.53.1] Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὡς Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἄν ἄλλοις δεξάμενοι, ὡσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι [ἢ ὑμῖν], ἡγούμενοι τὸ ἵσον μάλιστ' ἄν φέρεσθαι. [3.53.2] νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἄμα ἡμαρτήκαμεν· τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν καὶ

ύμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης ἥι χρὴ ἀντειπεῖν (ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἡιτησάμεθα) τὸ τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ὃι τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. [3.53.3] πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥήθεις λόγος τοῖς ὡδὶς ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἄν ἦν. [3.53.4] χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὅντες ἄλλήλων ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἀπειροὶ ἥτε ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸν ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

[3.54.1] παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἄ ἔχομεν δίκαια πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἔς ὕμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἔλληνας, τῶν εὗ δεδραμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα. [3.54.2] Ὁφαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῶιδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὕμᾶς μὴ εὗ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. [3.54.3] τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἔς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. [3.54.4] καὶ γὰρ ἡπειρῶταί τε ὅντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέραι γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ· εἴ τε τὸ ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἔλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. [3.54.5] καὶ ὑμῖν, ὥ Λακεδαιμόνιοι, ιδίαι, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλάτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἔξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὧν οὐκ εἰκός ἀμνημονεῖν.

[3.55.1] Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε καὶ πρὸς Αθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι ὡς ἔγγὺς ὅντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. [3.55.2] ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. [3.55.3] εἰ δ' ἀποστῆναι Αθηναίων οὐκ ἡθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἡδικοῦμεν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὗ παθών τις

καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ιέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. [3.55.4] ἀ δὲ ἔκάτεροι ἔξηγεισθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ’ οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὄρθως ἔχοντα.

[3.56.1] Ὁθηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἡδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ καὶ τάδε πάσχομεν. [3.56.2] πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ ὄρθως τε ἐτίμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὄσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, καὶ νῦν οὐκ ἀν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. [3.56.3] εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὄρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. [3.56.4] καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληνες μᾶλλον τότε ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἥτε. νῦν μὲν γὰρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαιν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἥσαν. [3.56.5] καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὐρήσετε καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπηινοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βελτιστα. [3.56.6] ὧν ἡμεῖς γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. [3.56.7] καίτοι χρὴ ταύτα περὶ τῶν αὐτῶν ὄμοιώς φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἱεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται.

[3.57.1] Ἄποινα τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν), ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς Ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὔεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. [3.57.2] δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τούς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικεσίαι διὰ Θερβαίους ἔξαλεψαι. [3.57.3] ἐς τοῦτο

γάρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλλύμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις Θηβαίων ἡσσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῶι διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου δίκηι κρίνεσθαι. [3.57.4] καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐξ τοὺς "Ἐλληνας ἔρημοι καὶ ἀτιμώρητοι" καὶ οὕτε τῶν τότε ξυμμάχων ὥφελεῖ οὐδεῖς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.

[3.58.1] 'Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἔνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐξ τοὺς "Ἐλληνας καμφθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε, τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει, σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· [3.58.2] βραχὺ γάρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἔχθροὺς γάρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας, [3.58.3] ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ὅδειαν ποιοῦντες ὄσια ἀν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ό δὲ νόμος τοῖς "Ἐλλησι μὴ κτείνειν τούτους), ἔτι δὲ καὶ εὔεργέτας γεγενημένους διὰ παντός, [3.58.4] ἀποβλέψατε γάρ ἐξ πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέραι ἐτίμωμεν κατὰ ἔτος ἔκαστον δημοσίαι ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὃν ὑμεῖς τούναντίον ἀν δράσαιτε μὴ ὄρθῶς γνόντες. σκέψασθέ τε· [3.58.5] Παυσανίας μὲν γάρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῇ τε φιλίαι τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἡ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν ὃν νῦν ἴσχουσι καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν ἐν ἥι ἡλευθερώθησαν οἱ "Ἐλληνες δουλώσετε, ιερά τε θεῶν οῖς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν ἔρημοῦτε καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἐσσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε.

[3.59.1] 'Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τάδε, οὕτε ἐξ τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐξ τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν οὕτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἔνεκα ἔχθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτωι σώφρονι λαβόντας, μὴ ὃν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί

τε ἄν ὅντες πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς ὥ τινί ποτ' ἄν καὶ ἀναξῖω ξυμπέσοι. [3.59.2] ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, αἴτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμιθωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τάδε· προφερόμενοι ὄρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὠμοσαν μὴ ἀμνημονεῖν ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώιων τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς ἔχθιστοις φίλτατοι ὅντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἑκίνης ἦ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. [3.59.3] ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὡδεῖς ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι λέγομεν ἥδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν (εἰλόμεθα γὰρ ἄν πρό γε τούτου τῶι αἰσχίστωι ὀλέθρῳ λιμῶι τελευτῆσαι), ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν (καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐξ τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἔσσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι), [3.59.4] ἐπισκήπτομέν τε ἄμα μὴ Πλαταιῆς ὅντες οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς "Ἑλληνας γενόμενοι Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἔχθιστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως ἱκέται ὅντες, ὥ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ὑμῶν καὶ μὴ τοὺς ἄλλους "Ἑλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι.'

[3.60.1] Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τι ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἑκίνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἑκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

[3.61.1] 'Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἄν ἡιτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἄμα οὐδὲ ἡιτησάμενων ποιλὴν τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον ὡν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ὑμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθές περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε. [3.61.2] "Ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα πρῶτον ὅτι ὑμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἡ ξυμμείκτους ἀνθρώπους ἔξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἡξίουν οὔτοι, ὕσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον,

άνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

[3.62.1] Ἔπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἥλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. [3.62.2] ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμεν διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέαι ὑστερον ιόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας μόνους αὐτοὺς Βοιωτῶν ἀπτικίσαι. [3.62.3] καίτοι σκέψασθε ἐν οἷς εἴδει ἔκατεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ή πόλις τότε ἐτύγχανεν οὕτε κατ' ὄλιγαρχίαν ἴσονομον πολιτεύουσα οὕτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστείᾳ ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. [3.62.4] καὶ οὗτοι ἵδιας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἴσχυί τοῦ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτὸν· καὶ ή ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἐσυτῆς τοῦτο ἔπραξεν, οὐδὲ ἄξιον αὐτῇ ὄνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἡμαρτεν. [3.62.5] ἐπειδὴ γοῦν ὅ τε Μήδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων ὑστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν ἥδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείαι καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἡλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵπους τε παρέχοντες καὶ παρασκευὴν ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων.

[3.63.1] Καὶ τὰ μὲν ἔς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα· ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἡδικήκατε τοὺς Ἑλληνας καὶ ἀξιώτεροι ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. [3.63.2] ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέραι τιμωρίαι, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ', αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἥδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἦν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ίκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθηναίων. [3.63.3] καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἑλληνας καταπροδοῦναι, οἵ ξυνωμόσατε, ἡ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. [3.63.4] καὶ οὐκ ἵσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην· ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτούς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὄμοιάς χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν

μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὄφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας.

[3.64.1] δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἔνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντίᾳ. [3.64.2] καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἐτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὡφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώιζεσθαι. [3.64.3] ἀπέλιπτε γάρ αὐτὴν καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκαλύετε, καὶ ταῦτα οὕτε ἄκοντες ἔχοντες τε τοὺς νόμους οὕσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐξ ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. [3.64.4] τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς "Ἑλλησι μισοῖντο, οἴτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προύθεσθε; καὶ ἂ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἢ δὲ ἡ φύσις αἱεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γάρ Ἀθηναίων ἄδικον ὄδὸν ίόντων ἔχωρήσατε.

[3.65.1] 'Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκούσιον ἀπτικισμὸν τοιαῦτα ἀποφάνομεν· ἂ δὲ τελευταίᾳ φατε ἀδικηθῆναι, παρανόμως γάρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ Ἱερομηνίᾳ ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. [3.65.2] εἰ μὲν γάρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηιοῦμεν ὡς πολέμοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παύσαι, ἐς δὲ τὰ κοινά τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἔκόντες, τί ἀδικοῦμεν; οἱ γάρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. [3.65.3] ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὕτε ἡμεῖς· πολῆται δὲ ὅντες ὥσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἔσωτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὅντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὄμοιώς ἐνσπόνδους.

[3.66.1] τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὕτε γάρ ἡδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν

πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. [3.66.2] καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἥσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὅντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐκ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὄμοια οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγοις τε πείθειν ὥστε ἔξελθεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὄμοιώς ἀλγοῦμεν (κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον), οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; [3.66.3] καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τὴν τε λυθεῖσαν ὄμοιογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. [3.66.4] οὕκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὄρθα γιγνώσκωσιν· πάντων δὲ αὐτῶν ἔνεκα κολασθήσεσθε.

[3.67.1] Καὶ ταῦτα, ὡς Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἔνεκα ἐπεξήλθομεν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὄσιώτερον τετιμωρημένοι. [3.67.2] καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἀμαρτάνουσιν. μηδὲ ὄλοφυρμῷ καὶ οἴκτωι ὠφελείσθων, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. [3.67.3] καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὡς πατέρες οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείαι, οἱ δὲ πρεσβύτεροι λελειμένοι καὶ οἰκίαι ἐρῆμοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι. [3.67.4] οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ δικαίως, ὡσπερ οἴδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. [3.67.5] καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἔσαιτοὺς ἔχουσιν· τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἐκόντες ἀπεώσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν τιμωρίαν· ἔννομα γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὡσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐξ δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. [3.67.6] ἀμύνατε οὖν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῶι τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν ὃν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς Ἐλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες

άλλ' ἔργων, ὃν ἀγαθῶν μὲν ὅντων βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεισι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. [3.67.7] ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὕσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἥσσον τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλούς ζητήσει.'

[3.68.1] Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὄρθως ἔξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἡξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιάς Παιυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ ὅτε ὕστερον ἂν πρὸ τοῦ περιτειχίεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκεῖνα, ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἐαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἥδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, [3.68.2] αὖθις τὸ αὐτὸν ἔνα ἔκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὅπότε μὴ φαίεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἔξαιρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. [3.68.3] διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἡνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα [Θηβαῖοι] Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιήσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐξ ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ὡικοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν πανταχῆι, κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ ὁροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἔχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίναις κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡραι, καὶ νεών ἐκατόμπεδον λίθινον ὡικοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. [3.68.4] σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἐνεκα, νομίζοντες ἐξ τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὡφελίμους εἶναι. [3.68.5] καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο οὕτως ἐτελεύτησεν.

[3.69.1] Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι καὶ ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρεῖς καὶ δέκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδαι ἐπεληλυθότα. [3.69.2]

έβούλοντο γάρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες ἐξ τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δῶδεκα μὲν ναυσὶ μόναις παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον, πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικόν, ὥστας προφθάσωσι, καὶ παρεσκευάζοντο ὅ τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα.

[3.70.1] Οἱ γάρ Κερκυραῖοι ἔστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἥλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἐπρασσον οὗτοι, ἔκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὥστας ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. [3.70.2] καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεώς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἄγουσῶν καὶ ἐξ λόγους καταστάντων ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι ὥσπερ καὶ πρότερον. [3.70.3] καὶ (ἥν γάρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δῆμου προειστήκει) ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐξ δίκιην, λέγοντες Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. [3.70.4] ὃ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διός τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου· ζημία δὲ καθ' ἐκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. [3.70.5] ὀφρόντων δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ιερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὥστας ταξιάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γάρ καὶ βουλῆς ὧν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. [3.70.6] οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἔξειργοντο καὶ ἄμα ἐπιυθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἔως ἅπι βουλῆς ἔστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἔχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια ἔξαπιναίως ἐξ τὴν βουλὴν ἐσελθόντες τόν τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐξ ἔξήκοντα· οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐξ τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἅπι παροῦσαν.

[3.71.1] δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἴπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἄν δουλωθεῖν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἡ μιᾶς νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἥγεῖσθαι. ὡς δὲ εἴπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἡνάγκασαν τὴν γνώμην. [3.71.2] πέμπουσι δὲ καὶ ἐξ τὰς Ἀθήνας εὔθὺς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὥστας μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.

[3.72.1] ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐξ Αἴγιναν. [3.72.2] Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. [3.72.3] ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐξ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὕπερ οἱ πολλοὶ ὕικουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

[3.73.1] τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡκροβολίσαντό τε ὄλιγα καὶ ἐξ τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑποιχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἐτέροις ἐκ τῆς ἥπειρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

[3.74.1] διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὐθίς γίγνεται καὶ νικᾶι ὁ δῆμος χωρίων τε ἴσχυί καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. [3.74.2] γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὄψιαν, δείσαντες οἱ ὄλιγοι μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειν ἐπελθών καὶ σφᾶς διαφθείρειν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ τοι φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐξ αὐτήν. [3.74.3] Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἤσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐξ τὴν ἥπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

[3.75.1] τῇ δὲ ἐπιγιγνομένηι ἡμέραι Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὄπλιταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἵ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Αθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἔχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. [3.75.2] καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἤσσον τι ἐν κινήσει ὔσιν οἱ ἐναντίοι, ἵσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν.

[3.75.3] καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἔχθροὺς κατέλεγον ἐξ τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἑκεῖνοι μὴ ἐξ τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐξ τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. [3.75.4] Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὄπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιές διανοούμενων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπίσται, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἵς ἐπέτυχον, εἴ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. [3.75.5] ὥρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐξ τὸ "Ηραιον" ἵκεται καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησι τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐξ τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἑκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

[3.76.1] Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὕσης τετάρτη ἡ πέμπτη ἡμέραι μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐξ τὴν νῆσον διακομίδην αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ιωνίας πλοῦν ἔφορμοι οὖσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα· ἥρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὅσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὥρμισάμενοι δὲ ἐξ Σύβοτα λιμένα τῆς ἡπείρου ἄμα ἔωι ἐπέπλεον τῇ Κερκύραι.

[3.77.1] οἱ δὲ πολλῷ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν παρεσκευάζοντό τε ἄμα ἔξήκοντα ναῦς καὶ τὰς αἱεὶ πληρουμένας ἔξεπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἔᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἄμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. [3.77.2] ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἥσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ηύτομόλησαν, ἐν ἐτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο, ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. [3.77.3] ιδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὃν ἥσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

[3.78.1] καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὄλιγας προσπίπτοντες ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὐτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἐαυτοὺς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περιέπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. [3.78.2] γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι, καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἄμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. [3.78.3] οἱ δ' ὑπεχώρουν ἥδη πρύμναν κρουόμενοι καὶ ἄμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἐαυτῶν σχολῆι

τε ύποχωρούντων καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων.

[3.79.1] Ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν, καὶ οἱ Κερκυραῖοι δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ πολέμιοι ἥ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν ἥ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ "Ηραιον διεκόμισαν καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. [3.79.2] οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἔτολμησαν πλεῦσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἥπειρον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. [3.79.3] τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδέν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὅντας καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδαι, ισοψήφου δὲ οὐκ ὅντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς.

[3.80.1] ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ περιδεής γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ἥσιαν ἐς λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις, καὶ τίνας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γάρ ὅμως τριάκοντα προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν. [3.80.2] οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δηιώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἔξηκοντα νῆες Αθηναίων προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ἃς οἱ Αθηναῖοι πυνθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῦν ἀπέστειλαν καὶ Εύρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.

[3.81.1] οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ισθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὄφθῶσιν, ἀποκομίζονται. [3.81.2] Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἥγαγον πρότερον ἔξω ὅντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἔχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ "Ηραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. [3.81.3] οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἔωρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ιερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἔκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. [3.81.4] ἡμέρας τε ἐπτά, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εύρυμέδων ταῖς ἔξηκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἔχθρους δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἵτιαν

ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ιδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὄφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· [3.81.5] πᾶσά τε ιδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπώντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδημήτεντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

[3.82.1] Οὕτως ὡμὴ <ἡ> στάσις προυχώρησε, καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν ούσῶν ἐκασταχοῦ τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι καὶ τοῖς ὄλιγοις τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἀν ἔχόντων πρόφασιν οὐδ' ἔτοιμων παρακαλεῖν αὐτούς, πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἐκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει ῥαιδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. [3.82.2] καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χαλεπά κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἱεὶ ἐσόμενα, ἔως ἀν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ἦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα καὶ τοῖς εἰδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἀν ἐκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ἔντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ιδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐξ ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελῶν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὄργας τῶν πολλῶν ὄμοιοι. [3.82.3] ἐστασίαζε τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που πύστει τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίαι. [3.82.4] καὶ τὴν εἰώθυιν ἀξίωσιν τῶν ὄνομάτων ἐξ τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθῆς δειλία εὐπρεπῆς, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἄπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ ἀνδρὸς μοίραι προσετέθη, ἀσφαλεία δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. [3.82.5] καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς αἱεί, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ ὑποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχών ξυνετὸς καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῇς τε ἑταιρίας διαλυτής καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένους. ἀπλῶς δὲ ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν ἐπηινεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. [3.82.6] καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο διὰ τὸ ἐτοιμότερον εῖναι ἀπροφασίστως τολμᾶν· οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίας

αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίαι. καὶ τὰς ἐξ σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἔκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. [3.82.7] τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῆι, εἰ προύχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα περὶ πλείονος ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἐκατέρω διδόμενοι ἵσχυον οὐκ ἔχοντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἵδοι ἄφαρκτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς, καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτηι περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανεν. ῥᾶιον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ ἀμαθεῖς ἀγάθοι, καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. [3.82.8] πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ὄρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐξ τὸ φιλονικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετὰ ὄνόματος ἐκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες ἄθλα ἐποιῶντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἑτόλμησάν τε τὰ δεινότατα ἐπεξῆισάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐξ δὲ τὸ ἐκατέροις που αἱεὶ ἡδονὴν ἔχον ὄριζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἐτοῖμοι ἥσαν τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἵξ ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, ἅμεινον ἥκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι διεφθείροντο.

[3.83.1] Οὕτω πᾶσα ἴδεα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ, καὶ τὸ εὔηθες, οὗ τὸ γενναιόν πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἡφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν· [3.83.2] οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὔτε λόγος ἔχυρὸς οὔτε ὅρκος φοβερός, κρέισσους δὲ ὄντες ἄπαντες λογισμῷ ἐξ τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου μὴ παθεῖν μᾶλλον προυσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. [3.83.3] καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο· τῷ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε ἡσσους ὡσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἔχώρουν. [3.83.4] οἱ δὲ καταφρονοῦντες κάν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἢ γνώμηι ἔξεστιν, ἄφαρκτοι μᾶλλον διεφθείροντο.

[3.84.1] [Ἐν δ' οὗν τῇ Κερκύραι τὰ πολλὰ αὐτῶν προυτολμήθη, καὶ ὀπόσα ύβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον ἡ σωφροσύνη ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν, πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξίοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους, ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν, οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ Ἰου δὲ μάλιστα ἐπιόντες ἀπαιδευσίᾳ ὄργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι ὡμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. [3.84.2] Ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἀδήλωσεν ἀκρατής μὲν ὄργῆς οὕσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος· οὐ γάρ ἂν τοῦ τε ὄσιου τὸ τιμωρεῖσθαι προυτίθεσαν τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ισχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. [3.84.3] ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἀνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἄπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κανὸν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.]

[3.85.1] Οἱ μὲν οὕν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὄργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἔχρήσαντο, καὶ ὁ Εὔρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν· [3.85.2] Ὁστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων (διεσώθησαν γάρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες, ἢ ἦν ἐν τῇ ἡπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς καὶ ἔξ αὐτῆς ὄρμώμενοι ἐλήιζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει. [3.85.3] ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, Ὁστερον χρόνῳ πλοΐα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἔξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες, [3.85.4] καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ἦι τοῦ ἄλλο τι ἡ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

[3.86.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν καὶ Χαροιάδην τὸν Εύφιλήτου. [3.86.2] οἱ γάρ Συρακόσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. Ξύμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἥσαν πλὴν Καμαριναίων αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἴπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε, τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις καὶ Καμάρινα· τῆς δὲ Ἰταλίας Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων

ῆσαν, Ἄρχοντες δὲ κατὰ τὸ ξυγγενές Λεοντίνων. [3.86.3] ἐξ οὗ τὰς Ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἰωνεῖς ἦσαν πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς· ύπὸ γὰρ τῶν Συρακοσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. [3.86.4] καὶ ἔπειψαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐξ τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν πρόπειράν τε ποιούμενοι εἰς σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. [3.86.5] καταστάντες οὖν ἐξ Ἄρχιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[3.87.1] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δέ τις ὅμως διοκωχή. [3.87.2] παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ, τὸ δὲ πρότερον καὶ δύο ἔτη, ὥστε Ἀθηναίους γε μὴ εἶναι ὅτι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. [3.87.3] τετρακοσίων γάρ ὀπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἔλασσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων καὶ τριακοσίων ἵππεων, τοῦ δὲ ἄλλου ὅχλου ἀνεξέρετος ἀριθμός. [3.87.4] ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τότε τῆς γῆς, ἐν τε Ἀθήναις καὶ ἐν Εὔβοιᾷ καὶ μάλιστα ἐν Ὁρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

[3.88.1] Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἄρχοντες τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας· θέρους γὰρ δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. [3.88.2] νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτάς, Κνιδίων ἄποικοι ὄντες, οίκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὄρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην καὶ Στρογγύλην καὶ Ιεράν. [3.88.3] νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνη ἄνθρωποι ἐν τῇ Ιερᾷ ώς ὁ Ἡφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κείνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακοσίων. [3.88.4] τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ώς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐξ τὸ Αρχίον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[3.89.1] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ισθμοῦ ἥλθον ώς ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἀγίδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου Λακεδαιμονίων βασιλέως, σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν ἀπετράποντο πάλιν καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. [3.89.2] καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους, τῶν σεισμῶν κατεχόντων,

τῆς Εύβοίας ἐν Ὄροβιαις ἡ θάλασσα ἐπανελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἔστι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. [3.89.3] καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὄπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἔτεραν κατέαξεν. [3.89.4] ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε καὶ τὸ πρυτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. [3.89.5] αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιούτου, ἥι ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν καὶ ἔξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν· ἀνεύ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιούτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

[3.90.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἐκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἀ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἦ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν ἥ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπόλεμοι, τούτων μνησθήσομαι. [3.90.2] Χαροιάδου γάρ ἥδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ Λάχης ἄπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλαῖς τὰς Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι καὶ τίνα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. [3.90.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι καὶ διαφθείρουσι πολλούς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες ἡνάγκασαν ὄμολογίαι τὴν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι καὶ ἐπὶ Μεσσηνην ξυστρατεῦσαι. [3.90.4] καὶ μετὰ τοῦτο ἐπελθόντων οἱ Μεσσηνοί τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων προσεχώρησαν καὶ αὐτοί, ὄμήρους τε δόντες καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι.

[3.91.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὃν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἔξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον καὶ δισχιλίους ὄπλιτας· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. [3.91.2] τοὺς γάρ Μηλίους ὄντας νησιώτας καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν οὐδὲ ἔς τοι αὐτῶν ξυμμαχικὸν ιέναι ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. [3.91.3] ὡς δὲ αὐτοῖς δηιουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου αὐτοὶ μὲν ἐπλευσαν ἐς Ωρωπὸν τῆς Γραιϊκῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ

σχόντες εύθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὄπλιται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῆι ἐς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. [3.91.4] οἱ δὲ ἕκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἰππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος καὶ Εύρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ σημείου ἐξ τὸ αὐτὸν κατὰ γῆν ἀπήντων. [3.91.5] καὶ στρατοπεδεύσαμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγραι ἐδήιουν καὶ ἐνηλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας καὶ ὅπλα λαβόντες καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. [3.91.6] καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἔξικοντα ναυσὶ τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου.

[3.92.1] Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχίνιαι ἀποικίαν καθίσταντο ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης. [3.92.2] Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι Ἰριῆς Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οίταίων ὄμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναῖοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὥσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαιμονα, ἐλόμενοι πρεσβευτὴν Τεισαμενόν. [3.92.3] Ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οίταίων καὶ αὐτοὶ ἐφθείροντο. [3.92.4] ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην εῖχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν, καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι· ἐπὶ τε γὰρ τῇ Εὔβοιᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἄν, ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θράικης παρόδου χρησίμως ἔξειν. τό τε ξύμπαν ὄρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. [3.92.5] πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο, κελεύοντος δὲ ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἔπεσθαι πλὴν Ιώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὃν ἄλλων ἔθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Δαμάγων. [3.92.6] καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπολῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ εἵρξαν τὸ κατὰ Θερμοπύλας κατ' αὐτὸν τὸ στενόν, ὅπως εύφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

[3.93.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εύβοιᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἔστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εύβοιάς. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη· οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. [3.93.2] αἴτιον δὲ ἦν οἱ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτηι

χωρίων, καὶ ὡν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ ἴσχυὶ παροικῶσιν, ἔφθειρον καὶ διὰ παντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἥως ἔξετρύχωσαν γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς (πᾶς γάρ τις Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων θαρσαλέως ἦιε, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν)· [3.93.3] οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον καὶ ἐξ ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλοὺς χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἂ οὐ καλῶς ἔξηγούμενοι, ὥστε ῥᾶιον ἥδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν.

[3.94.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐν Ἑλλομενῷ τῆς Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἐπειτα ὑστερὸν ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἥλθον, Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἱ πανδημὲι πλὴν Οίνιαδῶν ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πέντε καὶ δέκα ναυσίν. [3.94.2] καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι τῆς τε ἔξω γῆς δηιουμένης καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ, ἐν ᾧ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες ἥξιον Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς, νομίζοντες ῥαιδίως γ' ἄν ἐκπολιορκῆσαι καὶ πόλεως αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. [3.94.3] Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τούτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης Αἴτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι καί, ἣν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαιδίως καὶ τὸ ἄλλο Ἕπειρωτικὸν τὸ ταύτηι Ἀθηναίοις προσποιήσειν. [3.94.4] τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἴτωλῶν καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. [3.94.5] ἐπὶχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδωτοῖς, ἐπειτα δὲ Ὁφιονεῦσι καὶ μετά τούτους Εύρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἴτωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὡμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται· τούτων γὰρ ληφθέντων ῥαιδίως καὶ τάλλα προσχωρήσειν.

[3.95.1] ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἡπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἴτωλῶν δύνασθαι ἄν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Οζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἥως καταβαίη ἐς Φωκέας, οἱ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων αἰεὶ ποτε φιλίαν ξυστρατεύσειν ἥ καν βίαι προσαχθῆναι (καὶ Φωκεῦσιν ἥδη

ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν), ἄρας οῦν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος ἀκόντων τῶν Ἀκαρνάνων παρέπλευσεν ἐξ Σάλλιον. [3.95.2] κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτεχίσιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις καὶ Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πέντε καὶ δέκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆσες), ἐστράτευσεν ἐπ’ Αἴτωλούς. [3.95.3] ὠρμάτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος, οἱ δὲ Ὁζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾳ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ τὴν μεσόγειαν· ὅντες γὰρ ὅμοροι τοῖς Αἴτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι μεγάλῃ ὥφελίᾳ ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες μάχης τε ἐμπειρία τῆς ἐκείνων καὶ χωρίων.

[3.96.1] αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμείου τῷ Ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτηι ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἔωι ἄρας ἐπορεύετο ἐξ τὴν Αἴτωλίαν. [3.96.2] καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέραι Ποτιδανίαν καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον καὶ τῇ τρίτῃ Τείχιον, ἔμενέ τε αὐτοῦ καὶ τὴν λείαν ἐξ Εὔπαλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψεν· τὴν γὰρ γνώμην εἶχε τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος οὕτως ἐπὶ Όφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐξ Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας στρατεῦσαι ὑστερον. [3.96.3] Τοὺς δὲ Αἴτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὔτη ἡ παρασκευὴ οὕτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Όφιονέων οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθίκοντες Βωμῆς καὶ Καλλιῆς ἐβοήθησαν.

[3.97.1] τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσήνιοι παρήινουν· ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἴτωλῶν ὡς εἴη ῥαιδία ἡ αἱρεσίς, ιέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τάς κώμας καὶ μὴ μένειν ἔως ἀν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δὲ ἐν ποσὶν αἱεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. [3.97.2] ὁ δὲ τούτοις τε πεισθείς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἡναντιοῦτο, τούς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα) ἔχώρει ἐπὶ Αἰγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ’ ὑψηλῶν χωρίων ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὄγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. [3.97.3] οἱ δὲ Αἴτωλοι (βεβοηθηκότες γὰρ ἥδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν καὶ ἐστράγοντιζον, καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέροις

ἥσσους ἥσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

[3.98.1] μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἵ τε ἥσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντεῖχον (τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἴτωλοὶ ἄνθρωποι ψιλοὶ ἀνεστέλλοντο). ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος οὗτοι διεσκεδάσθησαν καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἴτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον, καὶ ἐσπίποντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρίᾳ ὡν οὐκ ἥσαν ἔμπειροι διεφθείροντο· καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὄδῶν Χρόμων ὁ Μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. [3.98.2] οἱ δὲ Αἴτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰροῦντες ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοὶ διέφθειρον, τοὺς δὲ πλείους τῶν ὄδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὑλὴν ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἥσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν· [3.98.3] πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὠρμήθησαν, οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. [3.98.4] ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὄπλιται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἕκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος καὶ ἡλικία ἡ αὐτὴ οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἔτερος στρατηγὸς Προκλῆς. [3.98.5] τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἴτωλῶν καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον ὑστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

[3.99.1] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν καὶ περιπόλιον αἰροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀληκί ποταμῷ.

[3.100.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἴτωλοὶ προπέμψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαιμόνα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὄφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εύρυτᾶνα καὶ Τείσανδρον τὸν Ἀποδωτόν, πείθουσιν ὅστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. [3.100.2] καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὄπλιτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἥσαν πεντακόσιοι ἔξ Ήρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως τότε νεοκτίστου οὕσης· Σπαρτιάτης δ' ἥρχεν Εύρυλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδάιος οἱ Σπαρτιᾶται.

[3.101.1] ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐξ Δελφούς ἐπεκηρυκεύετο Εύρυλοχος Λοκροῖς τοῖς Όζόλαις· διὰ τούτων γάρ ή ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἄμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. [3.101.2] ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτοι δόντες ὄμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν, πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὄμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτηι γάρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίσ), ἔπειτα Ἰπνέας καὶ Μεσσαπίους καὶ Τριταιέας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφωνίους καὶ Ἡσίους καὶ Οἰανθέας, οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. Ὄλπαιοι δὲ ὄμήρους μὲν ἔδοσαν, ἥκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Υάῖοι οὐκ ἔδοσαν ὄμήρους πρὶν αὐτῶν εἴλον κώμην Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

[3.102.1] ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα καὶ τοὺς ὄμήρους κατέθετο ἐξ Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἔχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνέῶνα αἱρεῖ αὐτῶν καὶ Εύπαλιον· οὐ γάρ προσεχώρησαν. [3.102.2] γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ καὶ οἱ Αίτωλοὶ ἄμα ἥδη προσβεβοηθηκότες ἐδήιουν τὴν γῆν καὶ τὸ προάστειον ἀτείχιστον ὃν εἴλον· ἐπί τε Μολύκρειον ἐλθόντες τὴν Κορινθίων μὲν ἀποκίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσιν. [3.102.3] Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος (εἴτι γάρ ἐτύγχανεν ὃν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αίτωλίας περὶ Ναύπακτον) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν πείθει Ἀκαρνᾶνας, χαλεπώς διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. [3.102.4] καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὄπλιτας, οἱ ἐσελθόντες περιεποίησαν τὸ χωρίον· δεινὸν γάρ ἦν μὴ μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. [3.102.5] Εύρυλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ἥισθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθῦαν καὶ ἀδύνατον ὃν τὴν πόλιν βίᾳ ἐλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐξ τὴν Αἰολίδα τὴν νῦν καλούμενην Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα καὶ ἐξ τὰ ταύτηι χωρία καὶ ἐξ Πρόσχιον τῆς Αίτωλίας. [3.102.6] οἱ γάρ Ἀμπρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείθουσιν ὥστε μετὰ σφῶν Ἀργεί τε τῶι Ἀμφιλοχικῶι καὶ Ἀμφιλοχίαι τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι καὶ Ἀκαρνανίαι ἄμα, λέγοντες ὅτι, ἦν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἡπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. [3.102.7] καὶ ὁ μὲν Εύρυλοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αίτωλοὺς ἀφεὶς ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἔως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἀργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[3.103.1] Οι δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων καὶ ξύμμαχοι ὄντες ἀποστάντες αὐτοῖς [ἀπὸ Συρακοσίων] ξυνεπολέμουν, ἐπί· Ἰνησσαν τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακόσιοι εἶχον, προσέβαλον, καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν, ἀπῆισαν. [3.103.2] ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει ὑστέροις Ἀθηναῖών τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακόσιοι, καὶ προσπεσόντες τρέπουσί τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. [3.103.3] καὶ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καικίνον ποταμὸν τοὺς προσβοηθοῦντας Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος ὡς τριακοσίους μάχηι ἐκράτησαν καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν.

[3.104.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γάρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἄπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη τοιῶιδε τρόπωι. [3.104.2] Θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐξ τὴν Ρήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ρήνεια τῆς Δήλου οὔτως ὀλίγον ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος ισχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν Ρήνειαν ἐλών ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ ἀλύσει δήσας πρὸς τὸν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. [3.104.3] ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐξ τὴν Δῆλον τῶν Ίωνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν· ξύν τε γάρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὕσπερ νῦν ἐξ τὰ Ἔφεσια Ἰωνες, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός, χορούς τε ἀνήγον αἱ πόλεις. [3.104.4] δηλοῦ δὲ μάλιστα Ὁμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἃ ἐστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος·

ἀλλ' ὅτε Δήλωι, Φοῖβε, μάλιστά γε θυμὸν ἐτέρφθης,
ἔνθα τοι ἐλκεχίτωνες Ιάονες ἡγερέθονται
σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι γυναιξὶ τε σὴν ἐς ἀγυιάν·
ἔνθα σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὄρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν καθέσωσιν ἀγῶνα.

[3.104.5] ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγώνων ἦν καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἃ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου· τὸν γάρ Δηλιακὸν

χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη,
ἐν οἷς καὶ ἐαυτοῦ ἐπεμνήσθη·

ἀλλ' ἄγεθ', Ἰλῆκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
μνήσασθ', ὅππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθών·
'ὦ κοῦραι, τίς δ' ὕμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέωι τέρπεσθε μάλιστα;
ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθαι ἀφήμως·
'τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνι παιπαλοέσσηι.'

[3.104.6] τοσαῦτα μὲν "Ομηρος ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι
μεγάλη ξύνοδος καὶ ἔορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ· ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ
νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' Ἱερῶν ἐπεμπον, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἄγῶνας
καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι
τότε τὸν ἄγῶνα ἐποίησαν καὶ ἵπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

[3.105.1] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ ὑποσχόμενοι
Εύρυλόχωι τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἀργος τὸ
Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὀπλίταις, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν
καταλαμβάνουσιν "Ολπας, τεῦχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ
θαλάσση, ὃ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἔχρωντο·
ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας οὕσης πέντε καὶ
εἴκοσι σταδίους μάλιστα. [3.105.2] οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες οἱ μὲν ἐς Ἀργος
ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ Κρῆναι
καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εύρυλόχου Πελοποννησίους μὴ
λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο.
[3.105.3] πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένη τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν
Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται, καὶ ἐπὶ τὰς
εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὔσαι, ὡν ἥρχεν
Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. [3.105.4]
ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς "Ολπας Ἀμπρακιῶται ἐς τὴν πόλιν
κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί, δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εύρυλόχου
οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας καὶ σφίσιν ἡ μονωθεῖσιν ἡ μάχη
γένηται ἡ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ἥι ἀσφαλές.

[3.106.1] Οἱ μὲν οὖν μετ' Εύρυλόχου Πελοποννήσοι ως ἥισθοντο τοὺς
ἐν "Ολπαῖς Ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ὅραντες ἐκ τοῦ Προσχίου ἐβοήθουν
κατὰ τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῶιον ἔχώρουν δι' Ἀκαρνανίας

οὕσης ἐρήμου διὰ τὴν ἑς Ἀργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. [3.106.2] καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν ἔχώρουν διὰ τῆς Φυτίας καὶ αὔθις Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα, ἔπειτα διὰ Λιμναίας· καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσιν. [3.106.3] λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν Ἀγραικόν, ἔχώρουν δι' αὐτοῦ καὶ κατέβησαν ἑς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἥδη, καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς ἔλαθον καὶ προσέμειξαν τοῖς ἐν Ὀλπαις Ἀμπρακιώταις.

[3.107.1] γενόμενοι δὲ ἀθρόοι ἄμα τῇ ἡμέραι καθίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλούμενην καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἑς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις, καὶ Δημοσθένης Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἔξηκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. [3.107.2] καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφιλόχων ὄλιγοι (οἱ γάρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίαι κατείχοντο) ἑς τὸ Ἀργος ἥδη ξυνεληλυθότες παρεσκευάζοντο ώς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δημοσθένη μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. [3.107.3] ὁ δὲ προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὀλπης ἐστρατοπεδεύσατο, χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διείργεν. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δ' ἔκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ώς ἑς μάχην. καὶ (μεῖζον γάρ ἐγένετο καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννήσιων στρατόπεδον) ὁ Δημοσθένης δείσας μὴ κυκλωθῆι λοχίζει ἑς ὄδόν τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους ἑς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἔξαναστάντες οὗτοι κατὰ νάτου γίγνωνται. [3.107.4] ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ἥσαν ἑς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὄλιγων, τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ώς ἔκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντιστά, Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμιξ τεταγμένοι πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐώνυμῳ μᾶλλον καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες ἀθρόοι ἥσαν, ἀλλ' Ἐύρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένη.

[3.108.1] ώς δ' ἐν χερσὶν ἥδη ὄντες περιέσχον τῷ κέραι οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νάτου προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἑς ἀλκὴν ὑπομεῖναι φοβηθέντας τε ἐς

φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἴδον τὸ κατ' Εύρυλοχον καὶ ὁ κράτιστον ἦν διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον ἔφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτηι μετὰ τοῦ Δημοσθένους τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. [3.108.2] οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὸ Ἀργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. [3.108.3] ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώρων τὸ πλέον νενικημένον καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώιζοντο ἐς τὰς Ὁλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὅψε.

[3.109.1] Μενεδάϊος δὲ τῇι ὑστεραίαι Εύρυλόχου τεθνεῶτος καὶ Μακαρίου αὐτὸς παρειληφὼς τὴν ἄρχην καὶ ἀπορῶν μεγάλης ἥσσης γεγενημένης ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκήσεται ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημένος ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. [3.109.2] οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο, ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπείσαντο ἄπαισι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατήγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίωι καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον [τὸν ξενικόν], μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνηι χρήζων Ἑλληνας ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προυργιαίτερον ἐποίησαντο. [3.109.3] καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἵς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον·

[3.110.1] τῶι δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὁλπαις ξυμεῖξαι, εἰδότας οὐδέν τῶν γεγενημένων. [3.110.2] καὶ πέμπει εὔθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὄδοὺς προλοχιοῦντας καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφομένους, καὶ τῇι ἄλλῃ στρατιᾳ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

[3.111.1] ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἵς ἐσπειστο πρόφασιν ἐπὶ

λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἔξελθόντες ὑπαπῆισαν κατ’ ὄλιγους, ἄμα ξυλλέγοντες ἐφ’ ἄ ἔξηλθον δῆθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἥδη ἅπαθεν τῆς Ὀλπης θᾶσσον ἀπεχώρουν. [3.111.2] οἱ δ’ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνεξελθόντες, ώς ἔγνωσαν ἀπιόντας, ὡρμησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἔθεον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. [3.111.3] οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον, καὶ τίνας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς ἡκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ’ Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. [3.111.4] καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἄγνοια εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἔστιν εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἔς διακοσίους μὲν τίνας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ’ ἄλλοι διέψυγον ἔς τὴν Ἀγραΐδα ὅμορον οὔσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων φίλος ὃν ὑπεδέξατο.

[3.112.1] Οἱ δ’ ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ’ Ἰδομενήν. ἔστὸν δὲ δύο λόφῳ ἡ Ἰδομενὴ ὑψηλῷ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω νυκτὸς ἐπιγενομένης οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἐλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες (τὸν δ’ ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες) καὶ ηύλισαντο. [3.112.2] ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας ἔχωρει καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἐσπέρας εύθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ’ ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὄρῶν. [3.112.3] καὶ ἄμα ὅρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς καὶ οὐ προηισθμένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἐαυτῶν εἶναι· [3.112.4] καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προύταξε καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ιέντας καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἄμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει νυκτὸς ἔτι οὔσης. [3.112.5] ως οὖν ἐπέπεσε τῶι στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὡρμησαν. [3.112.6] προκατειλημμένων δὲ τῶν ὄδῶν, καὶ ἄμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἐαυτῶν γῆς καὶ ψιλῶν πρὸς ὄπλίτας, τῶν δὲ ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων ὅπῃ τράπωνται, ἐσπίποντες ἔς τε χαράδρας καὶ τὰς προλεοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. [3.112.7] καὶ ἔς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς ἐτράποντό τινες καὶ ἔς τὴν θάλασσαν οὐ πολὺ ἀπέχουσαν, καὶ ώς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας ἄμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρείσσον εῖναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆναι ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων

καὶ ἔχθιστων Ἀμφιλόχων. [3.112.8] οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες ὄλγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐξ τὴν πόλιν· Ἀκαρνᾶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐξ Ἀργος.

[3.113.1] καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἥλθε κῆρυξ ἀπὸ τῶν ἐξ Ἀγραίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλιπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῆσαν ἀσπονδοι. [3.113.2] ίδων δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος· οὐ γάρ ἡιδεὶ τὸ πάθος, ἀλλ' ὕιετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. [3.113.3] καὶ τις αὐτὸν ἤρετο ὅτι θαιμάζοι καὶ ὄπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν, οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κῆρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομεναῖς, ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν [3.113.4] 'οὕκουν τὰ ὄπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἡ χιλίων.' αὗθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος 'οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν.' ὁ δ' ἀπεκρίνατο 'εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομενῇ χθές ἐμάχεσθε·' 'ἄλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθές, ἀλλὰ πρώιην ἐν τῇ ἀποχωρήσει.' καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθές ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα.' [3.113.5] ὁ δὲ κῆρυξ ὡς ἥκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώχας καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος καὶ οὐκέτι ἀπήγειτε τοὺς νεκρούς. [3.113.6] πάθος γάρ τούτο μιᾶς πόλει Ἐλληνίδι ἐν ἵσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι ὡς πρὸς τὸ μεγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἔξελειν, αὐτοβοεὶ ἄν εἴλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὕσιν.

[3.114.1] Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλέοντα ἔάλω, τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Ἱεροῖς Δημοσθένει ἔξηιρέθησαν τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσεν· καὶ ἐγένετο ἄμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. [3.114.2] ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐξ Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οίνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ

Σαλυνθίου. [3.114.3] καὶ ἐξ τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιώτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὅπόσα ἦ χωρία ἡ ὄμήρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν πολέμιον ὃν Ἀκαρνᾶσιν. [3.114.4] ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα Κορίνθιοι φυλακὴν ἔστησαν ἐξ τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν ἐξ τριακοσίους ὀπλίτας καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὔθυκλέους ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἡπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

[3.115.1] Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ἐς τε τὴν Ἰμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν Σικελῶν τῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἰμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. [3.115.2] ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ἕργιον Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὃν ὁ Λάχης ἦρχεν. [3.115.3] οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἐπεισαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείσι ναυσίν· τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακούσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι παρεσκευάζοντο ναυτικὸν ξυναγείροντες ὡς οὐ περιοψόμενοι. [3.115.4] καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. [3.115.5] τὸν μὲν οὖν ἔνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί, Σιφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου καὶ Εὔρυμέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. [3.115.6] ὁ δὲ Πυθόδωρος ἥδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον ὃ πρότερον Λάχης εἶλε, καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν ἀπεχώρησεν.

[3.116.1] Ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ γῆν τινὰ ἔφθειρε τῶν Καταναίων, οἱ ὑπὸ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. [3.116.2] λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα, τὸ δὲ ξύμπαν τρίς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἐλλήνων οἰκεῖται. [3.116.3] ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο, καὶ ἔκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

‘Ιστοριῶν δ’

[4.1.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου θέρους περὶ σίτου ἐκβολὴν Συρακοσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ Λοκρίδες ἵσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων, καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων.

[4.1.2] ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακόσιοι ὄρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἐξ αὐτοῦ ὄρμώμενοί ποτε σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν, οἱ δὲ Λοκροὶ κατὰ ἔχθος τὸ Ρηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. [4.1.3] καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἄμα ἐξ τὴν Ρηγίνων οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾶι, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις, ἄμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ρηγίνων φυγάδων, οἵ τισαν παρ αὐτοῖς· τὸ γὰρ Ρήγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι, ἥι καὶ μᾶλλον ἐπετίθεντο.

[4.1.4] δηλώσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε εγκαθορμισάμεναι τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.

[4.2.1] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἥρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐξ τὴν Ἀττικήν (ἡγεῖτο δὲ Ἀγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεὺς), καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδίλιουν τὴν γῆν. [4.2.2] Αθηναῖοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐξ Σικελίαν ἀπέστειλαν, ὕσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους Εύρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἥδη προαφίκτο ἐξ Σικελίαν. [4.2.3] εἴπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἄμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἵ τισαν ἐληιστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὅρει φυγάδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἐξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὅρει τιμωροὶ καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει νομίζοντες κατασχήσειν ῥαιδίως τὰ πράγματα. [4.2.4] Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι εἴπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις,

ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.

[4.3.1] Καὶ ὡς ἔγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν καὶ ἐπιυθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύραι ἥδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εύρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ἡπείγοντο ἐξ τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐξ τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἄ δεῖ τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι· ἀντιλεγόντων δὲ κατὰ τύχην χειμῶν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐξ τὴν Πύλον. [4.3.2] καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἥξιον τειχίζεσθαι τὸ χωρίον (ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεκπλεῦσαι), καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὔποριαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὃν καὶ ἑρῆμον αὐτὸ τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὕσηι γῆι, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. [4.3.3] οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἑρήμους τῆς Πελοποννήσου, ἢν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἐτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος καὶ τούς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφόνους τοῖς Λακεδαιμονίοις πλεῖστ ἄν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὄρμωμένους, καὶ βεβαίους ἄμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι.

[4.4.1] ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὄρμὴ ἐνέπεσε περιστᾶσιν ἔκτειχίσαι τὸ χωρίον. [4.4.2] καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἔκαστόν τι ξυμβαίνοι· καὶ τὸν πηλόν, εἴ που δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τῷ χείρε ἐξ τούπισω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. [4.4.3] παντὶ τε τρόπῳ ἡπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους.

[4.5.1] οἱ δὲ ἐօρτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες καὶ ἄμα πυνθανόμενοι ἐν ὄλιγωρίαι ἐποιοῦντο, ὡς, ὅταν ἔξέλθωσιν, ἦ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς ἢ ράιδίως ληψόμενοι βίαι· καὶ τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Αθήναις ὧν ἐπέσχεν. [4.5.2] τειχίσαντες δὲ οἱ Αθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἡπειρον καὶ ἄ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἐξ τὸν μὲν Δημοσθένη μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείστι ναυσὶ τὸν ἐξ τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἡπείγοντο.

[4.6.1] Οι δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἂμα δὲ πρῷ ἐσβαλόντες καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. [4.6.2] ὥστε πολλαχόθεν ἔναντι ἀναχωρῆσαι τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην· ἡμέρας γάρ πέντε καὶ δέκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

[4.7.1] Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγὸς Ἡιόνα τὴν ἐπὶ Θράικης Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὔσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων καὶ τῶν ἐκείνηι ξυμμάχων πλῆθος προδιδομένην κατέλαβεν. καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων ἔξεκρούσθη τε καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

[4.8.1] Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων οἱ Σπαρτιάται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εύθυνς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἅρτι ἀφιγμένων ἀφ ἐτέρας στρατείας. [4.8.2] περιήγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύραι ναῦς σφῶν τὰς ἐξήκοντα ἔπειψαν, αἱ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἴσθμὸν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς ἀφικοῦνται ἐπὶ Πύλον· παρῆν δὲ ἥδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. [4.8.3] Δημοσθένης δὲ προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εύρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις παρεῖναι ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. [4.8.4] καὶ αἱ μὲν νῆσοι κατὰ τάχος ἐπλεον κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ριαδίως αἱρήσιν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον καὶ ἀνθρώπων ὄλιγων ἐνόντων. [4.8.5] προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν ἐν νῷ εἶχον, ἦν ἄρα μὴ πρότερον ἔλωσι, καὶ τοὺς ἐσπλους τοῦ λιμένος ἐμφάρξαι, ὅπως μὴ ἦτι τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἔξι αὐτόν. [4.8.6] ἡ γάρ νῆσος ἡ Σφακτηρία καλουμένη τὸν τε λιμένα παρατείνουσα καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη ἔχυρὸν ποιεῖ καὶ τοὺς ἐσπλους στενούς, τῇ μὲν δυσὶν νεοῖν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν Αθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἡπειρον ὄκτὼ ἦ ἐννέα· ὑλώδης τε καὶ ἀτριβής πᾶσα ὑπὲρημίας ἦν καὶ μέγεθος περὶ πέντε καὶ δέκα σταδίους μάλιστα. [4.8.7] τοὺς μὲν οὖν ἐσπλους ταῖς

ναυσὶν ἀντιπρώιροις βύζην κλήσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἔξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὀπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἥπειρον ἄλλους ἔταξαν. [4.8.8] οὕτω γάρ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν τε νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι τὴν τε ἥπειρον, ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν (τὰ γάρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ ἐσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα οὐχ ἔξειν ὅθεν ὄρμώμενοι ὡφελήσουσι τοὺς αὐτῶν) σφεῖς δὲ ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον κατὰ τὸ εἰκός, σίτου τε οὐκ ἐνόντος καὶ δι ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένον. [4.8.9] ὡς δ ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὀπλίτας ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων. καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχήν, οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν καὶ Εἴλωτες οἱ περὶ αὐτούς· ἥρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου.

[4.9.1] Δημοσθένης δὲ ὄρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἄμα καὶ πεζῷ παρεσκευάζετο καὶ αὐτός, καὶ τὰς τριήρεις αἱ περιῆσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι [τε] φαύλαις καὶ οίσυΐναις ταῖς πολλαῖς· οὐ γάρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ ληιστρικῆς Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον, οἱ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὀπλῖται τε τῶν Μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἵς ἔχρητο μετὰ τῶν ἄλλων. [4.9.2] τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὠπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἔχυρά τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἥπειρον ἔταξε, προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἦν προσβάλῃ· αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἔξήκοντα ὀπλίτας καὶ τοξότας ὀλίγους ἔχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἦι μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν, ἐξ χωρίᾳ μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτηι ἀσθενεστάτου ὄντος ἑσβιάσασθαι αὐτούς ἥγειτο προθυμήσεσθαι· [4.9.3] οὕτε γάρ αὐτοὶ ἐλπίζοντές ποτε ναυσὶ κρατήσεσθαι οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν ἀλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. [4.9.4] κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν χωρήσας ἔταξε τοὺς ὀπλίτας ὡς εἴρξων, ἦν δύνηται, καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

[4.10.1] Ἀνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾶδε ἀνάγκῃ ξυνετός βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἄπαν τὸ περιεστὸς ἡμᾶς δεινόν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐκ τούτων ἄν περιγενόμενος, ὅσα

γάρ ές ἀνάγκην ἀφίκται ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. [4.10.2] ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὄρῶ πρὸς ἡμῶν ὅντα, ἣν ἐθέλωμέν τε μεῖναι καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. [4.10.3] τοῦ τε γάρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ καίπερ χαλεπὸν ὃν εὔπορον ἔσται μηδενὸς κωλύοντος, καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξομεν μὴ ῥαιδίας αὐτῷ πάλιν οὕστης τῆς ἀναχωρήσεως, ἣν καὶ ὑφ ἡμῶν βιάζηται (ἐπὶ γάρ ταῖς ναυσὶ ῥάιστοι εἰσιν ἀμύνεσθαι, ἀποβάντες δὲ ἐν τῷ ἵσωι ἤδη), [4.10.4] τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι· κατ ὄλιγον γάρ μαχεῖται καίπερ πολὺ ὃν ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως, καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὄμοιού μείζων, ἀλλ ἀπὸ νεῶν, αἵς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆναι. [4.10.5] ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους ἥγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει, καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, Ἀθηναίους ὅντας καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίαι τὴν ναυτικὴν ἐπ ἄλλους ἀπόβασιν ὅτι, εἴ τις ὑπομένοι καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο, καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναι τε καὶ ἀμυνομένους παρ αὐτὴν τὴν ῥάχιαν σώιζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον.

[4.11.1] Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον καὶ ἐπικαταβάντες ἐτάξαντο παρ αὐτὴν τὴν θάλασσαν. [4.11.2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα οὕσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί, ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ ἦπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. [4.11.3] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἡμύνοντο· οἱ δὲ κατ ὄλιγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλέοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίαι τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῶν, εἴ πως ὠσάμενοι ἔλοιεν τὸ τείχισμα. [4.11.4] πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γάρ καὶ ὄρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἔβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώραι περιιδεῖν τείχος πεποιημένους, ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι ἀντὶ μεγάλων εὔεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

[4.12.1] καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὥκεῖλαι τὴν ναῦν ἔχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν· καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλιποψύχησε τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐξ τὴν παρεξιερεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύῃ ἐξ τὴν θάλασσαν, καὶ ἔξενεχθείσης αὐτῆς ἐξ τὴν γῆν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἔχρήσαντο ὃ ἔστησαν τῆς προσβολῆς ταύτης. [4.12.2] οἱ δὲ ἄλλοι προυθυμοῦντο μὲν, ἀδύνατοι δὲ ἡσαν ἀποβῆναι τῶν τε χωρίων χαλεπότητι καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. [4.12.3] ἐξ τοῦτο τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε καὶ ταύτης Λακωνικῆς ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐξ τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὕσαν ἐπὶ Ἀθηναίους ἀποβαίνειν· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα εἶναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προύχειν.

[4.13.1] Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο· καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐξ μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐξ Ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τείχος ὑψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὕσης ἐλεῖν <ἄν> μηχαναῖς. [4.13.2] ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆσες τῶν Ἀθηναίων παραγίγγονται τεσσαράκοντα· προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χίαι τέσσαρες. [4.13.3] ὡς δὲ εἴδον τίν τε ἡπειρον ὄπλιτῶν περίπλεων τὴν τε νῆσον, ἐν τε τῷ λιμένι οὕσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπῃ καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρωτὴν τὴν νῆσον, ἥ οὐ πολὺ ἀπέχει ἐρῆμος οὔσα, ἐπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἦν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐξ τὴν εύρυχωρίαν, εἰ δὲ μή, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. [4.13.4] καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο οὔτε ἄ διενοήθησαν, φάρξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες, ἡσυχάζοντες δὲ ἐν τῇ γῇ τάς τε ναῦς ἐπλήρουν καὶ παρεσκευάζοντο, ἦν ἔσπλειτις τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες.

[4.14.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες καθ ἐκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπι αὐτούς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἥδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώιρους προσπεσόντες ἐξ φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὡς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλάς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσιν· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγίαις ἐνέβαλλον. αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο· καὶ τινας καὶ ἀναδούμενοι κενὰς εἴλκον τῶν ἀνδρῶν ἐξ φυγὴν

ώρμημένων. [4.14.2] ἂν όρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτιπερ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβούθουν, καὶ ἐπεισβάίνοντες ἐξ τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν· καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι ἔδοκει ἕκαστος ὡς μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργωι παρῆν. [4.14.3] ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας καὶ ἀντηλλαγμένου τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς: οἱ τε γάρ Λακεδαιμόνιοι ύπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως ὡς εἰπεῖν ἄλλο οὐδὲν ἥ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν, οἱ τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. [4.14.4] πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενάς ναῦς πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. [4.14.5] καταστάντες δὲ ἔκάτεροι ἐξ τὸ στρατόπεδον οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων· οἱ δὲ ἐν τῇ ἡπείρῳ Πελοποννήσοι καὶ ἀπὸ πάντων ἥδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

[4.15.1] Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἡγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλου, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾶι μεγάλῃ τὰ τέλη καταβάντας ἐξ τὸ στρατόπεδον βουλεύειν παραχρῆμα ὄρῶντας ὅτι ἄν δοκῆι. [4.15.2] καὶ ὡς εἴδον ἀδύνατον ὃν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἥ ύπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτούς ἥ ύπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον ἀποστεῖλαι ἐξ τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειράσθαι κομίσασθαι.

[4.16.1] δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς ἐν αἷς ἐναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραί, παραδοῦναι κομίσαντας ἐξ Πύλου Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ περιστατικῷ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἔδων τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρέας, θεράποντὶ δὲ τούτων ήμίσεα· ταῦτα δὲ ὄρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθραι· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἤσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίῳ στρατῷ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. [4.16.2] ὅτι δὲ ἄν τούτων παραβαίνωσιν ἔκάτεροι

καὶ ὅτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἔκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις· ἀποστῆλαι δὲ αὐτοὺς τρίπει. Ἀθηναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ τάς τε σπονδάς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἴασπερ ἢν παραλάβωσιν. [4.16.3] αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἔξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐξ τὰς Ἀθήνας ἔλεξαν τοιάδε.

[4.17.1] Ἐπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὡς Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅτι ἢν υἱὸν τε ὀφέλιμον ὃν τὸ αὐτὸ πείθωμεν καὶ ἡμῖν ἐξ τὴν ξυμφορὰν ὡς ἔκ τῶν παρόντων κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. [4.17.2] τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ ἐπιχώριον ὃν ἡμῖν οὐ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλέοσι δὲ ἐν ᾧ ἢν καιρὸς ἥι διδάσκοντάς τι τῶν προύργου λόγοις τὸ δέον πράσσειν. [4.17.3] λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως μηδ ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. [4.17.4] Υμῖν γάρ εὔτυχιαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὡν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀθώας τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· αἰεὶ γάρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὄρέγονται διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὔτυχησαι. [4.17.5] οἵδις δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ἐπ ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοι εἰσὶ καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις· ὃ τῇ τε ὑμετέραι πόλει δι ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστ ἢν ἐκ τοῦ εἰκότος προσείη.

[4.18.1] γνῶτε δὲ καὶ ἐξ τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μεγίστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ ύμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ ἣ νῦν ἀφιγμένοι ύμᾶς αἰτούμεθα. [4.18.2] καίτοι οὕτε δυνάμεως ἐνδείσι ἐπάθομεν αὐτὸ οὕτε μείζονος προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων γνώμηι σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὄμοιώς ὑπάρχει. [4.18.3] ὥστε οὐκ εἰκὸς ύμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἰεσθαι αἰεὶ μεθ ύμῶν ἔσεσθαι. [4.18.4] σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες τάγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο (καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὔξυνετώτερον ἢν προσφέροιντο), τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ ὅσον ἢν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ ὡς ἢν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται· καὶ ἐλάχιστ ἢν οἱ τοιοῦτοι πιταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὄρθουμένωι αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν τῷ εὔτυχεῖν ἢν μάλιστα καταλύοιντο. [4.18.5] ὃ νῦν ύμῖν, ὡς Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι, καὶ

μή ποτε ὕστερον, ἦν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, ἢ πολλὰ ἐνδέχεται, νομίσθηναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἔξον ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν.

[4.19.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰκειότητα ἐς ἄλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύσθαι, εἴτε βίαι διαφύγοιεν παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἀν χειρωθεῖεν. [4.19.2] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ ἀν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἦν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολέμου κατ ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἵσου ξυμβῆι, ἀλλ ἦν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπιεικὲς καὶ ἀρετῆι αὐτὸν νικήσας παρὰ ἂ προσεδέχετο μετρίως ξυναλλαγῇ. [4.19.3] ὄφείλων γὰρ ἥδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ως βιασθείς, ἀλλ ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἐτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνη ἐμμένειν οἵς ξυνέθετο. [4.19.4] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἔχθροὺς τοῦτο δρῶσιν οἱ ἀνθρώποι ἥ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας· πεφύκασι τε τοῖς μὲν ἐκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησάσθαι μεθ ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.

[4.20.1] Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή, πρὶν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀίδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ιδίαν ἔχειν, ὑμᾶς δὲ στερηθῆναι ὃν νῦν προκαλούμεθα. [4.20.2] ἔτι δ ὅντων ἀκρίτων καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινὸς ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης διαλλαγῶμεν, καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλώμεθα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν ἀνάπauσιν κακῶν ποιήσωμεν· οἵ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἴτιωτέρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς ὀπιτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γενομένης, ἥς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοι ἔστε, τὴν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. [4.20.3] ἦν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε προκαλέσαμένων χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἡ βιασαμένοις. [4.20.4] καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι· ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταύτα λεγόντων τὸ γε ἄλλο Ἑλληνικὸν ἔστε ὅτι ὑποδεέστερον ὃν τὰ μέγιστα τιμήσει.

[4.21.1] Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἴπον, νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ

ἐναντιουμένων κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένους δέξεσθαι τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. [4.21.2] οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδάς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἥδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι, ὅπόταν βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, τοῦ δὲ πλέονος ὠρέγοντο. [4.21.3] μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατέκεινον τὸν χρόνον ὃν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἐλθόντων δὲ ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγάς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαίαν, ἢ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὄπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις.

[4.22.1] οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὔδεν ἀντεῖπον, ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἐλέσθαι οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἐκάστου ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν ὅτι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, [4.22.2] Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὔδεν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτούς, σαφὲς δὲ εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι· ἀλλὰ εἴ τι ὑγίες διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἄπασιν. [4.22.3] ὄρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτε σφίσιν οἴον τε ὃν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὕτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἢ προυκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι.

[4.23.1] ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελέλυντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήιτουν, καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι οὐκ ἀπεδίδοσαν, ἴσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὅτιοῦν παραβαθῆι, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν ἀπελθόντες ἐς πόλεμον καθίσταντο. [4.23.2] καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπὸ ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν αἱεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας (τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἄπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὅπότε ἄνεμος εἴῃ· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆσες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἐβδομήκοντα ἐγένοντο), Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπεδεύμενοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ

τείχει, σκοποῦντες καιρὸν εἴ τις παραπέσοι ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

[4.24.1] Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ τὸ ἄλλο ναυτικὸν ὅ παρεσκευάζοντο προσκομίσαντες τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς Μεσσήνης [4.24.2] (καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν, καὶ αὐτὸι δὲ ἐσεβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν), [4.24.3] καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλέοσι καὶ μελλούσαις ἡξειν πινθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. [4.24.4] εἰ γάρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥήγιον ἥλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥαιδίως χειρώσεσθαι, καὶ ἥδη σφῶν ἴσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι· ξύνεγγυς γάρ κειμένου τοῦ τε Ῥήγιου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας τῆς τε Μεσσήνης τῆς Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις [τε] οὐκ ἄν εἶναι ἐφορμεῖν καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. [4.24.5] ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς ἡ μεταξὺ Ῥήγιου θάλασσα καὶ Μεσσήνης, ἦπερ βραχύτατον Σικελίᾳ τῆς ἥπερου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ Χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ἥ τι θέλει τούτον λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε Τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸν καὶ ῥώδης οὖσα εἰκότως χαλεπή ἐνομίσθη. [4.25.1] ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλέοσιν ἡ τριάκοντα ἡναγκάσθησαν ὄψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρὸς τε Ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα καὶ Ῥηγίνας ὅκτώ. [4.25.2] καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τάχους ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον ἐς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα, τό τε ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥήγιῳ, μίαν ναῦν ἀπολέσαντες· καὶ νὺν ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. [4.25.3] μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίνων, ἐπὶ δὲ τὴν Πελωρίδα τῆς Μεσσήνης ξυλλεγεῖσαι αἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων νῆες ὥρμουν καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. [4.25.4] προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγίνοι ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. [4.25.5] καὶ μετὰ τοῦτο τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς ναῦς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν Μεσσήνην, αὐθίς προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμβαλόντων, ἐτέραν ναῦν ἀπολλύουσιν. [4.25.6] καὶ ἐν τῷ παράπλῳ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένηι οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Συρακόσιοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα. [4.25.7] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης προδίδοσθαι Συρακοσίοις ὑπὸ Ἀρχίου καὶ τῶν μετ αὐτοῦ, ἐπλευσαν ἐκεῖσε· Μεσσήνιοι δὲ ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἄμα ἐστράτευσαν ἐπὶ

Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν ὅμορον οὕσαν. [4.25.8] καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέραι τειχήρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους ἐδήιουν τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ακεσίνην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδήιουν, τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλλον. [4.25.9] ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπέρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους, καὶ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἔαυτοῖς ὡς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως προσπίπουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέψαντες ἀπέκτεινάν τε ὑπὲρ χλίους καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπὶ οἴκου· καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς πλείστους διέφθειραν. [4.25.10] καὶ αἱ νῆσες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην ὕστερον ἐπὶ οἴκου ἔκασται διεκρίθησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην ὡς κεκακωμένην ἐστράτευον, καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν. [4.25.11] ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσηνίοι καὶ Λοκρῶν τινὲς μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἱ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροί, ἔξαπινάως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ιδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ρήγιον. [4.25.12] μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἑλληνες ἄνευ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπὶ ἄλλήλους.

[4.26.1] Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐποιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενεν. [4.26.2] ἐπίπονος δὲ ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου καὶ αὕτη οὐ μεγάλη, ἀλλὰ διαμρύμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. [4.26.3] στενοχωρία τε ἐν ὄλιγῳ στρατοπεδευμένοις ἐγίγνετο, καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσῶν ὄρμον αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ἡριοῦντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ὄρμουν. [4.26.4] ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ὕιοντο ἡμερῶν ὄλιγων ἐκπολιορκήσειν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ καὶ ὕδατι ἀλμυρῷ χρωμένους. [4.26.5] αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν νήσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἵ τινες πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ καὶ τῶν Εἰλάτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. [4.26.6] καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ

Εἴλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὅπόθεν τύχοιεν καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. [4.26.7] μάλιστα δὲ ἐπίρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ῥῦσιν γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὥποτε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν, τοῖς δὲ ἀφειδῆς ὁ κατάπλους καθειστήκει· ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων, καὶ οἱ ὄπλιται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο. [4.26.8] ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὑφυδροί, καλωδίωι ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὃν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὑστερὸν ἐγένοντο. [4.26.9] παντὶ τε τρόπῳ ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

[4.27.1] Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται καὶ σῖτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἡπόρουν καὶ ἐδεοδίκεσαν μὴ σφῶν χειμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὅρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην, ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ καὶ οὐδὲ ἐν θέρει οἰοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν, τὸν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄντων οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ ἡ σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας ἢ τοῖς πλοίοις ἢ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἥγε χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. [4.27.2] πάντων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἴσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύεσθαι· καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. [4.27.3] Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως οὐ τάληθῇ ἔφη λέγειν τοὺς ἔξαγγέλλοντας, παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ἥρεθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεαγένους ὑπὸ Ἀθηναίων. [4.27.4] καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταύτα λέγειν οῖς διέβαλλεν ἡ τάναντία εἰπὼν ψευδῆς φανήσεσθαι, παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις, ὥρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας, εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. [4.27.5] καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου στρατηγὸν ὄντα ἀπεσήμαινεν, ἔχθρὸς ὃν καὶ ἐπιτιμῶν, ṓάδιον εἶναι παρασκευῆι, εἰ ἄνδρες εἴεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτός γ ἄν, εἰ ἥρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

[4.28.1] ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ ṓάδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὥρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ

σφᾶς εῖναι ἐπιχειρεῖν. [4.28.2] ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφίέναι ἔτοιμος ἦν, γνοὺς δὲ τῷ ὅντι παραδωσείοντα ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ ἐκεῖνον στρατηγεῖν, δεδιὼς ἥδη καὶ οὐκ ἄν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ύποχωρῆσαι. [4.28.3] αὕθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε καὶ ἔξιστατο τῆς ἐπὶ Πύλωι ἀρχῆς καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δέ, οἵνοι ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσωι μᾶλλον ὁ Κλέων ύπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἔξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. [4.28.4] ὡστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἔξαπαλλαγῆι, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθὼν οὕτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους πλεύσεσθαι τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ίμβρίους τοὺς παρόντας καὶ πελταστὰς οἱ ἡσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθήκοτες καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους· ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλωι στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἥ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας ἥ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. [4.28.5] τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μὲν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ ὄμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τεύχεσθαι, ἥ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι, ὁ μᾶλλον ἥλπιζον, ἥ σφαλεῖσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

[4.29.1] Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλωι στρατηγῶν ἔνα προσελόμενος Δημοσθένη, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. [4.29.2] τὸν δὲ Δημοσθένη προσέλαβε πινθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γάρ στρατιώται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἥ πολιορκοῦντες ὡρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ρώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν. [4.29.3] πρότερον μὲν γάρ οὕσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν αἱεὶ ἐρημίαν ἐφοβεῖτο καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῷ γάρ ἄν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γάρ τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας [4.29.3.6] καὶ παρασκευὴν ύπὸ τῆς ὕλης οὐκ ἄν ὄμοιώς δῆλα εἶναι, τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἄν εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, ὡστε προσπίπτειν ἄν αὐτοὺς ἀπροσδοκήτως ἥι βιούλοιντο· ἐπ ἐκείνοις γάρ εἶναι ἄν τὴν ἐπιχείρησιν. [4.29.4] εἰ δ αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὄμόσει ἵέναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείσσους ἐνόμιζε τῶν πλεόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἄν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὃν διαφθειρόμενον, οὐκ οὕσης τῆς προσόψεως ἥι χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν.

[4.30.1] ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους, ὃ διὰ τὴν ὥλην μέρος τι ἐγένετο, οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἔσθιει. [4.30.2] τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς καὶ ἐμπρήσαντός τίνος κατὰ μικρὸν τῆς ὥλης ἄκοντος καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν. [4.30.3] οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τὴν τε νῆσον εύαποβατώτεραν οὔσαν, τότε ως ἐπὶ ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων καὶ τὰ ἄλλα ἐτοιμάζων. [4.30.4] Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ως ἥξων καὶ ἔχων στρατιὰν ἦν ἡπικόστατο, ἀφικνεῖται ἐξ Πύλουν, καὶ ἅμα γενόμενοι πέμπουσι πρῶτον ἐξ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι, εἰ βούλοιντο, ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ ὧι φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἔως ἂν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ.

[4.31.1] οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν νυκτὸς ἐπὶ ὄλιγας ναῦς τοὺς ὄπλιτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἔω ὄλιγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἐκατέρωθεν, ἐκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὄπλιται, καὶ ἔχωρους δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου.

[4.31.2] ὥδε γάρ διετετάχατο· ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ως τριάκοντα ἥσαν ὄπλιται, μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἐσχατὸν ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλουν, ὃ ἦν ἐκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἄν εἴναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

[4.32.1] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἵς ἐπέδραμον, εύθὺς διαφθείρουσιν ἐν τε ταῖς εύναις ἔτι καὶ ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος ἐξ ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. [4.32.2] ἅμα δὲ ἔωι γιγνομένηι καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινεν, ἐκ μὲν νεῶν ἐβδομήκοντα καὶ ὄλιγῳ πλεόνων πάντες πλὴν θαλαμῶν, ως ἔκαστοι ἐσκευασμένοι, τοξόται δὲ ὀκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι περὶ Πύλουν κατεῖχον πάντες πλὴν

τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. [4.32.3] Δημοσθένους δὲ τάξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δὴ ἡ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορίᾳ ἦι τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὅτι ἀντιτάξωνται, ἀλλ ἀμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων. [4.32.4] κατὰ νώτου τε αἱεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ἥι χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἕσεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν, οἵς μηδὲ ἐπελθεῖν οἶσον τε ἥν· φεύγοντές τε γάρ ἐκράτουν καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τὸ τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν·

[4.33.1] οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν καὶ ὅπερ ἥν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἴδον τὸ τε πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοῖς ὄπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῆισαν, βουλόμενοι ἔς χεῖρας ἐλθεῖν· ἔξ ἐναντίας γάρ οὕτοι καθειστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοὶ καὶ κατὰ νώτου. [4.33.2] τοῖς μὲν οὖν ὄπλίταις οὐκ ἔδυνήθησαν προσμεῖξαι οὔδὲ τῇ σφετέραι ἐμπειρίαι χρήσασθαι· οἱ γάρ ψιλοὶ ἐκατέρωθεν βάλλοντες εἴργον, καὶ ἄμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπῆισαν, ἀλλ ἡσύχαζον· τοὺς δὲ ψιλούς, ἥι μάλιστα αὐτοῖς ἐπιθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον, καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἡμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥαΐδιώς τῆς φυγῆς χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

[4.34.1] χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὄλιγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἡκροβολίσαντο· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν ἥι προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἥδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες πολλαπλάσιοι φαινόμενοι καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινούς αὐτοὺς ὅμοιώς σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ αὐτοὺς καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἔκαστος τι πρόχειρον εἶχεν. [4.34.2] γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἄμα τῇ ἐπιδρομῇ ἐκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἄνθρωποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὑλῆς νεωστὶ κεκαυμένης ἔχώρει πολὺς ἄνω, ἀπορόν τε ἥν ίδειν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ

κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. [4.34.3] τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο· οὔτε γάρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο βαλλομένων, εἰχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι ἀποκεκλημένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων τὰ ἐν αὐτοῖς παραγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι.

[4.35.1] τέλος δὲ τραυματιζομένων ἥδη πολλῶν διὰ τὸ αἱεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ἔνγκλήσαντες ἔχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. [4.35.2] ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἥδη πολλῷ ἔτι πλέοντι βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα μετὰ τῶν ταύτηι φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν ὡς ἀμυνούμενοι ἥπερ ἣν ἐπίμαχον. [4.35.3] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὕσσασθαι ἐπειρῶντο. [4.35.4] καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψης καὶ ἡλίου ἀντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἔξελάσσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦνται· ράιον δ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμύνοντο ἥ ἐν τῷ πρίν, οὐκ οὕσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

[4.36.1] Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δημοσθένει ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὄδῶι ἢ ἀν αὐτὸς εὔρηι, δοκεῖν βιάσεσθαι τὴν ἔφοδον. [4.36.2] λαβὼν δὲ ἡ πήσατο, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὄρμήσας ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους, κατὰ τὸ αἱεὶ παρεἴκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προσβαίνων, καὶ ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε, καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἔξαπίνης ἀναφανεῖς κατὰ νώτου αὐτῶν τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ ἡ προσεδέχοντο ἰδόντας πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσεν. [4.36.3] καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἥδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις, ἐκεῖνοι τε γάρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὗτοί τε ἀμφίβολοι ἥδη ὄντες οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἥδη τῶν ἐφόδων.

[4.37.1] Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης [ὅτι], εἰ καὶ ὄποσονοῦν μᾶλλον ἐνδόσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαισαν τὴν μάχην καὶ τοὺς ἔσυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις ζῶντας, εἴ πως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπικλασθεῖν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ ἡσσηθεῖν τοῦ παρόντος δεινοῦ. [4.37.2] ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλονται, τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Ἀθηναίοις ὥστε βουλεῦσαι ὅτι ἂν ἔκείνοις δοκῇ.

[4.38.1] οἱ δὲ ἀκούσαντες παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλεῖστοι καὶ τὰς χειρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνοκωχῆς ξυνῆλθον ἐξ λόγους ὃ τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ἔκείνων Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ αὐτὸν Ἰππαγρέτου ἐφηρημένου ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφηρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, εἴ τι ἔκεινοι πάσχοιεν. [4.38.2] ἐλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ αὐτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Λακεδαιμονίους ὅτι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. [4.38.3] καὶ ἔκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν Ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἡπείρου κήρυκας καὶ γενομένων ἐπερωτήσεων δὶς ἡ τρίς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἡπείρου Λακεδαιμονίων ἀνὴρ ἀπήγγειλεν ὅτι [οἱ] Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας· οἱ δὲ καθ ἔσυτοὺς βουλευσάμενοι τὰ ὅπλα παρέδοσαν καὶ σφᾶς αὐτούς. [4.38.4] καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Αθηναῖοι· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Αθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ τᾶλλα διεσκευάζοντο ὡς ἐξ πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐξ φυλακήν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες τούς νεκροὺς διεκομίσαντο. [4.38.5] ἀπέθανον δὲν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὄπλιται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζῶντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδιά ἦν.

[4.39.1] Χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες [οἱ] ἐν τῇ νήσῳ ἐποιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. [4.39.2] τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῆισαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθραι διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτός τις ἐν τῇ νήσῳ

καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἔκάστωι παρεῖχεν ἡ πρὸς τὴν ἔξουσίαν. [4.39.3] οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπὶ οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μανιώδης οὗσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη· ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἥγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη.

[4.40.1] παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο· τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὕτε λιμῶι οὔτε ἀνάγκῃ οὐδεμιᾶι ἡξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας καὶ μαχομένους ως ἐδύναντο ἀποθνήσκειν. [4.40.2] ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὄμοίους, καὶ τινος ἐρομένου ποτὲ ὑστερὸν τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων δι ἀχθηδόνα ἔνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοί, ἀπεκρίνατο αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον, λέγων τὸν οἰστόν, εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο.

[4.41.1] Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὗ τι ξυμβῶσιν, ἣν δ οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐξ τὴν γῆν ἐσβάλωσιν, ἔξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. [4.41.2] τῆς δὲ Πύλου φυλακήν κατεστήσαντο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσηνίοι ως ἐξ πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτὲ οὕσης γῆς) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους ἐλήζοντό τε τὴν Λακωνικήν καὶ πλεῦστα ἔβλαπτον ὄμόφωνοι ὄντες. [4.41.3] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ληιστείας καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Εἰλώτων αὐτομολούντων καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῆι τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ρίαιδίως ἔφερον, ἀλλὰ καίπερ οὐ βουλόμενοι ἐνδηλοὶ εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις ἐπρεσβεύοντο παρ αὐτοὺς καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομί[4.41.4] ζεσθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο καὶ πολλάκις φοιτάντων αὐτούς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

[4.42.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὄγδοήκοντα καὶ δισχιλίοις ὀπλίταις ἔαυτῶν καὶ ἐν ίππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ιππεῦσιν· ἡκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλήσιοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Καρύστιοι, ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου τρίτος αὐτός. [4.42.2] πλέοντες δὲ ἄμα ἔωι ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ρείτου ἐξ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου ὑπέρ οὐ ὁ Σολύγειος λόφος ἐστίν, ἐφ ὃν Δωριῆς τὸ πάλαι ιδρυθέντες τοῖς

ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν οὓσιν Αἰολεῦσιν· καὶ κώμη νῦν ἐπιαύτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἔστιν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον ἡ μὲν κώμη αὕτη δῶδεκα σταδίους ἀπέχει, ἡ δὲ Κορινθίων πόλις ἔξήκοντα, ὁ δὲ Ἰσθμὸς εἴκοσι. [4.42.3] Κορίνθιοι δὲ προπυθόμενοι ἔξ Ἀργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν Ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς Ἰσθμὸν πάντες πλὴν τῶν ἔξω Ἰσθμοῦ· καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκάδῃ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δὲ ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους οἵ κατασχήσουσιν. [4.42.4] ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἥρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρεῖ, ἦν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν Κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος.

[4.43.1] καὶ Βάττος μὲν ὁ ἔτερος τῶν στρατηγῶν (δύο γάρ ἥσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν λόχον ἥλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην φυλάξων ἀτείχιστον οὔσαν, Λυκόφρων δὲ τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλεν. [4.43.2] καὶ πρῶτα μὲν τῷ δεξιῷ κέραι τῶν Ἀθηναίων εύθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χερσονήσου οἱ Κορίνθιοι ἐπέκειντο, ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. [4.43.3] καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων (οὗτοι γάρ παρατεταγμένοι ἥσαν ἕσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους καὶ ἐώσαντο μόλις· οἱ δὲ ὑποχωρήσαντες πρὸς αἰμασιάν (ἦν γάρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες καὶ παιανίσαντες ἐπῆσαν αὐθίς, δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν χερσὶν ἦν πάλιν ή μάχη. [4.43.4] λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέραι ἐστυπεψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε Αθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. [4.43.5] τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ ὃ ὁ Λυκόφρων ὥν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἡμύνετο· ἥλπιζον γάρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν.

[4.44.1] χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἥσαν γάρ τοῖς Αθηναίοις οἱ ἱππῆς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἔτερων οὐκ ἔχοντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ ἡσύχαζον. [4.44.2] ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοι τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τούτῳ τῷ τρόπῳ οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετέωρα ἰδρύθη. [4.44.3] οἱ δὲ Αθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπῆσαν ἐς μάχην,

τούς τε νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνηιροῦντο, τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. [4.44.4] τοῖς δὲ ήμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἵ ἐν τῇ Κεγχρεῖ ἐκάθηντο φύλακες μὴ ἐπὶ τὸν Κρομμυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη ἦν ύπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὄνείου· κονιορτὸν δὲ ὃς εἶδον καὶ [ῶς] ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὔθυς, ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. [4.44.5] ιδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων Πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον οὐ δυνάμενοι εὔρειν. [4.44.6] καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπεραιώθησαν ἐξ τὰς ἐπικειμένας νήσους, ἕκ δὲ αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκροὺς οὓς ἐγκατέλιπον ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὅλιγοι ἐλάσσους πεντήκοντα.

[4.45.1] Ἀραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐξ Κρομμυῶν τῆς Κορινθίας· ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους, καὶ καθορμισάμενοι τὴν τε γῆν ἐδήιωσαν καὶ τὴν νύκτα ηύλισαντο. [4.45.2] τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐξ τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι ἀφίκοντο ἐξ Μέθανα τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος, καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερσονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν, [ἐν ᾧ ή Μεθώνη ἔστι,] καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλήιστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τὴν τε Τροιζήνιαν γῆν καὶ Ἀλιάδα καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσίν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπὶ οἴκου.

[4.46.1] Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ ὅν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εύρυμεδῶν καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐξ τὴν Σικελίαν ναυσίν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐξ Κέρκυραν ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἵ τότε μετὰ τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. [4.46.2] προσβαλόντες δὲ τὸ μὲν τείχισμα εἰλον, οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὄπλα παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. [4.46.3] καὶ αὐτοὺς ἐξ τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν ἐξ φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρι οὗ Ἀθήναζε πεμφθῶσιν, ὥστ, ἐάν τις ἀλῶι ἀποδιδράσκων, ἄπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. [4.46.4] οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι· [4.46.5] τῶν ἐν τῇ νήσῳ

πείθουσί τινας ὄλιγους, ὑποπέμψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὡς κατεύνοιαν δὴ λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἔτοιμάσειν· μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δῆμῳ τῶν Κερκυραίων.

[4.47.1] ὡς δὲ ἔπεισαν, καὶ μηχανησαμένων τὸ πλοῖον ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. [4.47.2] Ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥστε ἀκριβῇ τὴν πρόφασιν γενέσθαι καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων κατάδηλοι ὄντες τούς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπὸ ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. [4.47.3] παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι ἐς οἰκηματαὶ μέγα κατεῖρξαν, καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ εἴκοσιν ἄνδρας διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν ὀπλιτῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἄλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἤδη ἔχθρὸν ἔαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προϊόντας.

[4.48.1] καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἔξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔξαγαγόντες καὶ διαφθείραντες (ῷιοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσοντάς ποι ἄλλοσε ἄγειν)· ὡς δὲ ἥισθοντο καὶ τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο καὶ ἐκέλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθείρειν, ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἥθελον ἔξιέναι, οὐδὲ ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. [4.48.2] οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδὲ αὐτοὶ διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὄροφήν ἐβαλλον τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. [4.48.3] οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἐδύναντο καὶ ἄμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, οἰστούς τε οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν αἱ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι τοῖς σπάρτοις καὶ ἐκ τῶν ἴματίων παραιρήματα ποιοῦντες ἀπαγχόμενοι, παντί <τε> τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω διεφθάρησαν. [4.48.4] καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν ἐπὶ ἀμάξας ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἐάλωσαν, ἡνδραποδίσαντο. [4.48.5] τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν, καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε· οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἐτέρων ὅτι καὶ ἀξιόλογον.

[4.48.6] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν.

[4.49.1] Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀκαρνᾶνες ἅμα τελευτῶντος τοῦ Θέρους στρατευσάμενοι Ἀνακτόριον Κορινθίων πόλιν, ἡ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίαν· καὶ ἐκπέμψαντες [Κορινθίους] αὐτοὶ Ἀκαρνᾶνες οἰκήτορας ἀπὸ πάντων ἔσχον τὸ χωρίον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[4.50.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίπου, εῖς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἱ ἔξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρταφέρνην ἄνδρα Πέρσην παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς Λακεδαιμονίαν ξυλλαμβάνει ἐν Ἡιόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. [4.50.2] καὶ αὐτοῦ κομισθέντος οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων ἀνέγνωσαν, ἐν αἷς πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων κεφάλαιον ἦν πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐ γιγνώσκειν ὅτι βούλονται· πολλῶν γάρ ἐλθόντων πρέσβεων οὐδένα ταύτα λέγειν· εἰ οὖν τι βούλονται σαφές λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ Πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτὸν. [4.50.3] τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς Ἔφεσον καὶ πρέσβεις ἅμα· οἱ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα (κατὰ γάρ τούτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπὶ οἴκου ἀνεχώρησαν.

[4.51.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινὸν κελευσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[4.52.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους εὔθὺς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἰσταμένου ἔσεισεν.

[4.52.2] καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὄρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἡπείρου καὶ μισθωσάμενοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτειον, καὶ λαβόντες δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας ἀπέδοσαν πάλιν οὐδὲν ἀδικήσαντες· [4.52.3] καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἀντανδρὸν στρατεύσαντες προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τάς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ

πάντων μάλιστα τὴν Ἀντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτὴν (ναῦς τε γὰρ εὔπορίᾳ ἦν ποιεῖσθαι, αὐτόθεν ξύλων ὑπαρχόντων καὶ τῆς Ἰδης ἐπικειμένης, καὶ τῇ ἄλλῃ σκευῇ) ῥαιδίως ἀπὸ αὐτῆς ὄρμώμενοι τὴν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελον.

[4.53.1] Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἔξήκοντα ναυσὶ καὶ δισχιλίοις ὄπλιταις ἵππεῦσί τε ὀλίγοις καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους καὶ Αύτοκλῆς ὁ Τολμαίου.

[4.53.2] τὰ δὲ Κύθηρα νῆσος ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὀπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον αἱεὶ καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. [4.53.3] ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπὸ Αἴγυπτου καὶ Λιβύης ὀλκάδων προσβολή, καὶ ληισταὶ ἄμα τὴν Λακωνικήν ἦσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ἥπερ μόνον οὗδόν τε ἦν κακουργεῖσθαι· πᾶσα γάρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος.

[4.54.1] κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις Μιλησίων ὄπλιταις τὴν ἐπὶ θαλάσσηι πόλιν Σκάνδειαν καλουμένην αἱροῦσι, τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐξ τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα ἔχώρουν ἐπὶ τὴν [ἐπὶ θαλάσσηι] πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ ηὔρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. [4.54.2] καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον ἐξ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναῖοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν πλὴν θανάτου. [4.54.3] ἥσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας τῶν Κυθηρίων, δι ὃ καὶ θᾶσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τὸ τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὄμολογίας ἐπράχθη αὐτοῖς· ἀνέστησαν γὰρ <ἄν> οἱ Ἀθηναῖοι Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας καὶ ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. [4.54.4] μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τε Σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες καὶ τῶν Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι ἔπλευσαν ἐξ τε Ἀσίνην καὶ Ἐλος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυσιλιζόμενοι τῶν χωρίων οὓς καιρὸς εἴη ἐδήιουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἔπτά.

[4.55.1] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ιδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα

ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι, ἀθρόαι μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν, ὄπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἔκασταχόσε ἔδει, καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῆι ἥσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἔχομένης καὶ Κυθήρων καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιεστῶτος πολέμου ταχέος καὶ ἀπροφυλάκτου, [4.55.2] ὥστε παρὰ τὸ εἰώθος ἵππεας τετρακοσίους κατεστήσαντο καὶ τοξότας, ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῷ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους, οἵ τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον αἱεὶ ἐλλιπές ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν· [4.55.3] καὶ ἄμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε, καὶ ἐδέδισαν μὴ ποτε αὔθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ οἴα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. [4.55.4] ἀτολμότεροι δὲ δι αὐτὸς ἐς τὰς μάχας ἥσαν, καὶ πᾶν ὅτι κινήσειαν ὕιοντο ἀμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν.

[4.56.1] τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δηιοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασσαν, ὡς καθ ἔκάστην φρουρὰν γίγνοιτο τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἔκαστοι ἡγούμενοι εἶναι καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ· μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἡμύνατο περὶ Κοτύρταν καὶ Ἀφροδιτίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν φιλῶν ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῆι, τῶν δὲ ὄπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν, καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι καὶ ὄπλα ἐλήφθη, τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς Κύθηρα. [4.56.2] ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηράν, καὶ δηιώσαντες μέρος τι τῆς γῆς ἀφίκονται ἐπὶ Θυρέαν, ἡ ἐστὶ μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς· νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αἰγινίταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν διά τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας καὶ ὅτι Ἀθηναίων ὑπακούοντες ὅμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἱεὶ ἔστασαν.

[4.57.1] Προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων οἱ Αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ὁ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ᾧ ὥικουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. [4.57.2] καὶ αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἡθέλησαν δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλα αὐτοῖς

κίνδυνος ἐφαίνετο ἐξ τὸ τεῖχος κατακλήσαθαι· ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. [4.57.3] ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες καὶ χωρίσαντες εὔθὺς πάσηι τῇ στρατιᾷ αἰροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόντα ἔξεπόρθησαν, τούς τε Αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐξ τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους· ἐζωγρήθη γάρ τετρωμένος. [4.57.4] ἥγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἔνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβούλεύσαντο καταθέσθαι ἐξ τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους οἴκοῦντας τὴν ἐαυτῶν φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσοι ἐάλωσαν διὰ τὴν προτέραν αἱεὶ ποτε ἔχθραν, Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι.

[4.58.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελώιοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἄλλήλους; εἴτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιῶται ξυνελθόντες ἐξ Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐξ λόγους κατέστησαν ἄλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖσεν. καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπὶ ἀμφότερα, διαφερομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς ἔκαστοι τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον, καὶ Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμωνος Συρακόσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτούς, ἐξ τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν.

[4.59.1] Οὕτε πόλεως ὧν ἐλαχίστης, ὡς Σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι οὕτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐξ κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. [4.59.2] καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν ὡς χαλεπὸν τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνόντες ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη; οὐδεῖς γάρ οὕτε ἀμαθίαι ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὕτε φόβῳ, ἦν οἴηται τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται. ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τὰ κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἐλασσοῦσθαι· [4.59.3] αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἐκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὡφέλιμοι. [4.59.4] ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις πλείστου ἄν ἀξιον γένοιτο· τὰ γάρ ἵδια ἔκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι τὸ τε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν καὶ νῦν πρὸς ἄλλήλους δι ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι καί, ἦν ἄρα μὴ προχωρήσῃ ἵσον ἔκάστωι ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν.

[4.60.1] Καίτοι γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν

Σικελίαν, ώς έγώ κρίνω, ύπε Άθηναίων δυνησόμεθα εἴτι διασῶσαι· καὶ διαλλακτάς ποιὸν τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιότερους περὶ τῶνδε Άθηναίους νομίσαι, οἵ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων τάς τε ἀμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες, καὶ ὄνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύσει πολέμιον εὔπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. [4.60.2] πόλεμον γάρ αἱρομένων ἡμῶν καὶ ἐπαγομένων αὐτούς, ἄνδρας οἵ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκός, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσσοσθαι ὑπὸ σφῆς ποιεῖσθαι.

[4.61.1] Καίτοι τῇ έαυτῶν ἐκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους μᾶλλον ἢ τὰ ἐτοῖμα βλάπτοντας ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε στάσιν μάλιστα φθείρειν τάς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν, ἥς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλεύμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. [4.61.2] ἂν χρὴ γνόντας καὶ ἴδιώτην ἴδιώτη καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ σώιζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν, παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Δωριῆς ἡμῶν πολέμιοι τοῖς Άθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ Ιάδι ξυγγενείᾳ ἀσφαλές. [4.61.3] οὐ γάρ τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι δίχα πέφυκε, τοῦ ἐτέρου ἔχθει ἐπίασιν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφίέμενοι, ἂν κοινῇ κεκτήμεθα. [4.61.4] ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ γένους παρακλήσει· τοῖς γάρ οὐδεπώποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο. [4.61.5] καὶ τοὺς μὲν Άθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι πολλὴ ξυγγνώμη, καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἐτοιμοτέροις οὖσιν· πέφυκε γάρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. [4.61.6] ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ μὴ ὁρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἥκει κρίνας, τὸ κοινῶς φοβερὸν ἄπαντας εὗ θέσθαι, ἀμαρτάνομεν. [4.61.7] τάχιστα δ ἄν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαῖμεν· οὐ γάρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὄρμῶνται Άθηναῖοι, ἀλλ ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων. [4.61.8] καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμωι, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, οἵ τ επίκλητοι εὔπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασιν.

[4.62.1] Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Άθηναίους τοσοῦτον ἀγαθὸν εὗ βουλευομένοις εύρισκεται· [4.62.2] τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εῖναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς

ποιήσασθαι; ἡ δοκεῖτε, εἴ τῷ τι ἔστιν ἀγαθὸν ἡ εἴ τῷ τὰ ἐναντία,
οὐχ ἡσυχίαν μᾶλλον ἡ πόλεμον τὸ μὲν πάνται ἄν ἐκατέρωι, τὸ δὲ
ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχειν τὴν
εἰρήνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μῆκει λόγων ἄν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ
πολεμεῖν; ἀ χρὴ σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν
δὲ αὐτοῦ τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπὸ αὐτῶν προϊδεῖν. [4.62.3] καὶ εἴ
τις βεβαίως τι ἡ τῷ δικαίῳ ἡ βίαι πράξειν οἴεται, τῷ παρ ἐλπίδα μὴ
χαλεπῶς σφαλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἥδη καὶ τιμωρίαις μετίοντες
τοὺς ἀδικοῦντας καὶ ἐλπίσαντες ἔτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν,
οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἡμύναντο, ἀλλ ὁύδε ἐσώθησαν, τοὺς δ ἀντὶ τοῦ
πλέον ἔχειν προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβῃ. [4.62.4] τιμωρία γάρ
οὐκ εὔτυχεῖ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον, διότι καὶ
εὔελπι. τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ,
πάντων τε σφαλερώτατον ὃν ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται· ἔξ
ἴσου γάρ δεδιότες προμηθίαι μᾶλλον ἐπὶ ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

[4.63.1] Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος
καὶ διὰ τὸ ἥδη, φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους, κατ ἀμφότερα
ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπές τῆς γνώμης, ὃν ἔκαστός τι ὠιήθημεν
πράξειν, ταῖς κωλύμαις ταύταις ίκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς
ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποέμπωμεν, καὶ αὐτοὶ μάλιστα
μὲν ἐς ἀίδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισάμενοι
τὰς ἴδιας διαφορὰς ἐς αὔθις ἀναβαλώμεθα. [4.63.2] τὸ ξύμπαν τε
δὴ γνῶμεν πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ πόλιν ἔξοντες ἔκαστος ἐλευθέραν,
ἀφ ἣς αὐτοκράτορες ὄντες τὸν εὗ καὶ κακῶς δρῶντα ἔξ ίσου ἀρετῆ^{τη}
ἀμυνούμεθα· ἦν δ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ περὶ τοῦ
τιμωρήσασθαι τινα, ἀλλὰ καὶ ἄγαν εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἄν τοῖς
ἔχθιστοις, διάφοροι δὲ οἵς οὐ χρὴ κατ ἀνάγκην γιγνοίμεθα.

[4.64.1] Καὶ ἐγὼ μέν, ἄπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην
παρεχόμενος καὶ ἐπιών τῷ μᾶλλον ἡ ἀμυνούμενος ἀξιῶ προιδόμενος
αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾶν ὥστε αὐτὸς
τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ μωρίαι φιλονικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας
γνώμης ὄμοιώς αὐτοκράτωρ είναι καὶ ἣς οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ ὅσον
εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. [4.64.2] καὶ τοὺς ἄλλους δικαιῶ ταύτο μοι ποιῆσαι,
ύφ ύμῶν αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. [4.64.3]
οὐδὲν γάρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἡ Δωριά τινὰ Δωριῶς
ἡ Χαλκιδέα τῶν ξυγγενῶν, τὸ δὲ ξύμπαν γείτονας ὄντας καὶ ξυνοίκους
μιᾶς χώρας καὶ περιρρύτου καὶ ὄνομα ἐν κεκλημένους Σικελιώτας· οἱ
πολεμήσομέν τε, οἵμαι, ὅταν ξυμβῇ, καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ

ἡμᾶς αύτοὺς λόγοις κοινοῖς χρώμενοι· [4.64.4] τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι αἱεί, ἦν σωφρονῶμεν, ἀμυνούμεθα, εἴπερ καὶ καθ ἑκάστους βλαπτόμενοι ξύμπαντες κινδυνεύομεν· ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐπαξόμεθα οὐδὲ διαλλακτάς. [4.64.5] τάδε γὰρ ποιοῦντες ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι καὶ οἰκείου πολέμου, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα καθ ἡμᾶς αύτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἥσσον ἐπιβούλευομένην.

[4.65.1] Τοιαῦτα τοῦ Ἐρμοκράτους εἰπόντος πειθόμενοι οἱ Σικελοί[4.65.1.2] λιῶται αύτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αύτοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμηι ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου ἔχοντες ἢ ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντίνην εἶναι ἀργύριον τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν· [4.65.2] οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας εἴπον ὅτι ξυμβήσονται καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται κάκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν, καὶ αἱ νῆσες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. [4.65.3] ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν φυγῇ ἐζημίωσαν, Πιθόδωρον καὶ Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον Εύρυμέδοντα χρήματα ἐπράξαντο, ὡς ἔξον αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ καταστρέψασθαι δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. [4.65.4] οὕτω τῇ [τε] παρούσῃ εύτυχίαι χρώμενοι ἡξίουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσωι καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέραι παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἵτια δῆν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλεόνων εὐπραγία αύτοῖς ὑποτιθεῖσα ισχὺν τῆς ἐλπίδος,

[4.66.1] Τοῦ δ αύτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει πιεζόμενοι ὑπό τε Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, αἱεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δίς ἐσβαλλόντων πανστρατιᾶι ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πιηγῶν, οἱ στασιασάντων ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους χαλεποὶ ἥσαν ληιστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις ὡς χρή δεξαμένους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν. [4.66.2] οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω τὸν θροῦν αἰσθόμενοι φανερῶς μᾶλλον ἡ πρότερον καὶ αύτοὶ ἡξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. [4.66.3] γνόντες δὲ οἱ τοῦ δῆμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἰπποκράτη τε τὸν Ἀρίφρονος καὶ Δημοσθένη τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον ἡ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. [4.66.4] ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τείχη ἐλεῖν Ἀθηναίους (ἥν

δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν), ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ᾧ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν βεβαιότητος ἔνεκα τῶν Μεγάρων, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι· ὅτιον δὲ ἡδη ἔμελλον προσχωρήσειν τούτου γεγενημένου.

[4.67.1] Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἔπειδὴ ἀπὸ τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐξ Μινώιαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὄπλίταις ἔξακοσίοις, ὃν Ἰπποκράτης ἥρχεν, ἐν ὄρυγματι ἕκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλινθευον τὰ τείχη καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολὺ· [4.67.2] οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κημοσθένους τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ Πλαταιῆς τε ψιλοὶ καὶ ἔτεροι περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐξ τὸ Ἐνυάλιον, ὃ ἐστιν ἔλασσον ἅπωθεν. καὶ ἡσθετο οὐδείς εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἵς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην. [4.67.3] καὶ ἔπειδὴ ἔως ἔμελλε γίγνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν. ἀκάτιον ἀμφηρικὸν ὡς λησταῖ, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἀμάξῃ, πειθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκπλεῖν· καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι πάλιν αὐτὸ τῇ ἀμάξῃ κομίσαντες ἐξ τὸ τεῖχος κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώιας Ἀθηναίοις ἀφανῆς δὴ εἴη ἡ φυλακή, μὴ ὅντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. [4.67.4] καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἡδη ἦν ἡ ἀμάξα, καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰώθος ὡς τῷ ἀκατίῳ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιούτον) ἴδοντες ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκληισθῆναι πάλιν τὰς πύλας καὶ ἔως ἔτι ἡ ἀμάξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὕσα προσθεῖναι· καὶ αὐτοῖς ἄμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς κατὰ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσιν. [4.67.5] καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένη Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον οὐ νῦν τὸ τροπαιόν ἔστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ἥσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὄπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον·

[4.68.1] ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἡδη ὁ αἱεὶ ἐντὸς γιγνόμενος ἔχωρει ἐπὶ τὸ τεῖχος. [4.68.2] καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντίσχοντες ἡμύνοντο ὄλγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν, οἱ δὲ πλείους ἐξ φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτὶ τε πολεμίων προσπεπτωκότων καὶ τῶν προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἄπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. [4.68.3] ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ ἐαυτοῦ γνώμης

κηρύξαι τὸν βουλόμενον ἵεναι Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὅπλα. οἱ δὲ ὡς ἥκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῶι ὅντι νομίσαντες κοινῆι πολεμεῖσθαι κατέφυγον ἐς τὴν Νίσαιαν. [4.68.4] ἄμα δὲ ἔωι ἐαλωκότων ἥδη τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλο μετ αὐτῶν πλῆθος, ὃ ξυνήδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας καὶ ἐπεξένει αἰς μάχην. [4.68.5] ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους, αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι (λίπα γάρ ἀλείψεσθαι), ὥπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως· καὶ γάρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλοι ὀπλῖται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἱππῆς ἔξακοσιοι [οἱ] τὴν νύκτα πορευόμενοι παρῆσαν. [4.68.6] ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν καὶ ὅντων ἥδη περὶ τὰς πύλας καταγορεύει τις ξυνειδῶς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἱ ξυστραφέντες ἀθρόοι ἥλθον καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὕτε ἐπεξένειν (οὐδὲ γάρ πρότερόν πω τοῦτο ισχύοντες μᾶλλον τολμῆσαι) οὕτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ πείσεται τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἵσσει τὰ πρασσόμενα, ἀλλὰ ως τὰ βέλτιστα βουλεύοντες ισχυρίζοντο, καὶ ἄμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες, ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβούλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον.

[4.69.1] γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο καὶ τὴν πόλιν βίαι οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὔθυς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαι τίνας ἔξελοιεν, θᾶσσον ἄν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρῆσαι [4.69.2] (παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ καὶ λιθουργοὶ καὶ τάλλα ἐπιτήδεια). ἀρξάμενοι δ ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπὸ ἐκείνου ἐκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας τάφρον τε καὶ τείχη διελομένη ἡ στρατιά, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ύλην ἀπεσταύρουν εἴ πη δέοιτο τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο. [4.69.3] τῇ δὲ ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τείχος ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (έφ ἡμέραν γάρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἔχρωντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τούς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις ρήτορι μὲν ἔκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις, τῷι τε ἄρχοντι καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνήν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅτι ἄν βούλωνται. [4.69.4] ἐπὶ τούτοις ὄμοιογήσαντες ἔξηλθον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες

ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες τάλλα παρεσκευάζοντο.

[4.70.1] Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὃν, ἐπὶ Θράικης στρατείαν παρασκευάζομενος, καὶ ὡς ἥισθετο τῶν τειχῶν τὴν ἄλωσιν, δείσας περὶ τε τοῖς ἐν τῇ Νίσαιᾳ Πελοποννησίοις καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῆ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾶι ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκον (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γερανείᾳ), καὶ αὐτὸς ἔχων ἥλθεν ἐπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους Κορινθίων ὄπλίτας, Φλειασίων δὲ τετρακοσίους, Σικουνίων δὲ ἔξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ αὐτοῦ ὅσοι ἥδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. [4.70.2] ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἔξελθών), ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθὼν τοὺς Αθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἄμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι, τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἐσελθών βεβαιώσασθαι. καὶ ἥξιον δέξασθαι σφῖς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν.

[4.71.1] αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν αὐτοὺς ἐκβάλη, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπίθηται σφίσι καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ αὐτὴν οὕσα ἐγγὺς ἐφεδρεύοντων Αθηναίων ἀπόληται, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ ἀμφο[4.71.2] τέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι τὸ μέλλον περιπέειν. ἥλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἐκάτεροι ἐσεσθαι τῶν τε Αθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων, καὶ οὔτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν, οἵς τις εἴη εύνους, κρατήσασι προσχωρῆσαι· ὁ δὲ Βρασίδας ὡς οὐκ ἐπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα.

[4.72.1] Ἄμα δὲ τῇ ἔωι οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν, διανενοημένοι μὲν καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι βοηθεῖν ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἥδη ὄντες πανστρατιᾶι Πλαταιᾶσιν· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἥλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐρρώσθησαν, καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ δισχιλίους ὄπλίτας καὶ ἵππεας ἔξακοσίους τοῖς πλέοσιν ἀπῆλθον πάλιν. [4.72.2] παρόντος δὲ ἥδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος, ὀπλιτῶν οὐκ ἔλασσον ἔξακισχιλίων, καὶ τῶν Αθηναίων τῶν μὲν ὀπλιτῶν περὶ τε τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἵππης οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις

έπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν (ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμίᾳ βοήθειά πιὼ τοῖς Μεγαρεῦσιν οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν)· [4.72.3] ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ἤσσαν, καὶ ἐγένετο ἵπομαχία ἐπὶ πολύ, ἐν τῇ ἀξιοῦσιν ἐκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. [4.72.4] τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν Βοιωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὓς πολλοὺς πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντας οἱ Ἀθηναῖοι [καὶ] ἀποκτείναντες ἐσκύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν καὶ τροπαῖον ἔστησαν· οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἔαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

[4.73.1] Μετὰ δὲ τοῦτο Βρασίδας καὶ τὸ στράτευμα ἔχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον παραταξάμενοι ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπίειν τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Μεγαρέας ἐπιστάμενοι περιορωμένους ὅποτέρων ἡ νίκη ἔσται. [4.73.2] καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἐκόντας ἄρξαι, ἐπειδή γε ἐν φανερῷ ἔδειξαν ἐτοῖμοι ὅντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκοντί τὴν νίκην δικαίως ἄν τίθεσθαι, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὁρθῶς ξυμβαίνειν· [4.73.3] εἰ μὲν γὰρ μὴ ὕφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἄν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἄν ὥσπερ ἡσσηθέντων στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ καν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἄν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὥν ἔνεκα ἥλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. [4.73.4] οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προυκεχωρήκει, ἄρξασι μάχης πρὸς πλέονας αὐτῶν ἡ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὄπλιτικοῦ βλαφθῆναι, τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἔκαστον κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν, χρόνον δὲ ἐπισχόντες καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ ἐκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν καὶ αὔθις οἱ Πελοποννήσιοι ὅθενπερ ὠρμήθησαν. οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδαι αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελήσαντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον ἀνοίγουσι τε τὰς πύλας καὶ δεξάμενοι καταπεπληγμένων ἥδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων ἐς λόγους ἔρχονται.

[4.74.1] καὶ ὑστερον ὁ μὲν διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις

έπανελθών καὶ αύτὸς ἐς τὴν Κόρινθον τὴν ἐπὶ Θράικης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· [4.74.2] οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὥφθησαν εὔθυς ὑπεξῆλθον, οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὀρκώσαντες πίστει μεγάλαις μηδὲν μνησικάκησιν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. [4.74.3] οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο καὶ ἔξετασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους ἐξελέξαντο τῶν τε ἔχθρῶν καὶ οἱ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἄνδρας ὡς ἑκατόν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανεράν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν, καὶ ἐς ὅλιγαρχιαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. [4.74.4] καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπὲλαχίστων γενομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινεν.

[4.75.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων, ὃσπερ διενοοῦντο, μελλούστης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὅντες περὶ Ἑλλήσποντον (ό γάρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσεπελεύκει) ὡς ἡισθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὃσπερ τὰ Ἀναιαί ἐπὶ τῇ Σάμῳ γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάντες τούς τε Πελοποννησίους ὡφέλουν ἐς τὰ ναυτικὰ κυβερνήτας πέμποντες καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν καὶ τοὺς ἔξιόντας ἐδέχοντο· οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. [4.75.2] καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν Πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὥρμίσας ἐς τὸν Κάλητα ποταμὸν ἀπόλλυσι τὰς ναῦς ὕδατος ἄνωθεν γενομένου καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος· αὐτὸς δὲ καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ Βιθυνῶν Θραικῶν, οἱ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Καλχηδόνα τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου Μεγαρέων ἀποικίαν.

[4.76.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, εύθυς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. [4.76.2] τῷ γάρ Ἰπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν ὃσπερ οἱ Ἀθηναῖοι τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. [4.76.3] Σίφας μὲν ἔμελλον

τινες προδώσειν (αἱ δὲ Σίφαι εἰσὶ τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίω κόλπῳ ἐπιθαλασσῖοι). Χαιρώνειαν δέ, ἡ ἐξ Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτιον, ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου (ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας πρὸς τῇ Φανοτίδι τῆς Φωκίδος), καὶ Φωκέων μετεῖχόν τινες. [4.76.4] τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔδει Δήλιον καταλαβεῖν τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέραι ῥητῆι γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ Βοιωτοὶ ἀθρόοι, ἀλλ ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔκαστοι κινούμενα. [4.76.5] καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα καὶ τὸ Δήλιον τειχισθείη, ραιδίως ἥλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοιτο τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἔχομένων τούτων τῶν χωρίων καὶ ληιστευομένης τῆς γῆς καὶ οὕσης ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς, οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὕσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον.

[4.77.1] Ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο, ὁ δὲ Ἰπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων, ὅπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐξ τοὺς Βοιωτούς, τὸν δὲ Δημοσθένη προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐξ τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας ὡς προδοθησομένας· ἡμέρα δ αὐτοῖς εἴρητο ἥι ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. [4.77.2] καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπὸ τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνηι πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον καὶ προσποιησάμενος τᾶλλα ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέηι, ἀπαντησόμενος.

[4.78.1] Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἐπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θράικης ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχῖνι καί, προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους, ἀξιοῦντος διάγειν ἐαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἥλθον ἐς Μελίτειαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος καὶ Ἰππολοχίδας καὶ Τορύλαος καὶ Στρόφακος πρόξενος ὧν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορεύετο. [4.78.2] ἥγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσης Νικονίδας Περδίκκαι ἐπιτήδειος ὥν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν διιέναι ἄνευ ἀγωγοῦ καὶ μετὰ ὅπλων γε

δή, καὶ τοῖς πᾶσί γε ὄμοιώς "Ελλησιν ὑποπτὸν καθειστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις αἱεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὗνουν ύπηρχεν. [4.78.3] ὥστε εἰ μὴ δυναστείαι μᾶλλον ἡ ἰσονομίαι ἔχρωντο τὸ ἐγχώριον οἱ Θεσσαλοί, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν, ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένωι αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τάναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ ἐκώλυον καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. [4.78.4] οἱ δὲ ἄγοντες οὕτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῆι καὶ αὐτοῖς φίλος ὃν ἴεναι καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι καὶ οὐκ ἔκεινοις ὅπλα ἐπιφέρειν, Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν ὥστε τῇ ἀλλήλων γῆι μὴ χρῆσθαι, νῦν τε ἀκόντων ἔκεινων οὐκ ἄν προελθεῖν (οὐδὲ γὰρ ἄν δύνασθαι), οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. [4.78.5] καὶ οἱ μὲν ἀκούσαντες ταῦτα ἀπῆλθον, ὁ δὲ κελευόντων τῶν ἄγωγῶν, πρίν τι πλέον ξυστῆναι τὸ κωλῦσον, ἔχώρει οὐδὲν ἐπισχών δρόμῳ. καὶ ταύτηι μὲν τῇ ἡμέραι, ἥι ἐκ τῆς Μελιτείας ἀφώρμησεν, ἐξ Φάρσαλὸν τε ἐτέλεσε καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποταμῷ, ἔκειθεν δὲ ἐξ Φάκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξ Περραιβίαν. [4.78.6] ἀπὸ δὲ τούτου ἥδη οἱ μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον, οἱ δὲ Περραιβοὶ αὐτόν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐξ Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὄλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται.

[4.79.1] τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν καὶ ἐξ τὴν Χαλκιδικήν. [4.79.2] ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὗτύχει, δείσαντες οἱ τε ἐπὶ Θράικης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων καὶ Περδίκκας ἔξήγαγον τὸν στρατόν, οἱ μὲν Χαλκιδῆς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὄρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους (καὶ ἄμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεστηκοῦαι ξυνεπήγον κρύφα), Περδίκκας δὲ πολέμιος μὲν οὐκ ὃν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρραβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι. [4.79.3] Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥῶιον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἔξαγαγεῖν, ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγίᾳ.

[4.80.1] τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἔκεινων γῆι ἥλπιζον ἀποτρέψειν αύτούς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων τρέφειν τε καὶ ἐπὶ ἀποστάσει σφᾶς

έπικαλουμένων. [4.80.2] καὶ ἄμα τῶν Εἰλώτων βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἔκπεμψαι, μή τι πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἔχομένης νεωτερίσωσιν· [4.80.3] ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν φοβούμενοι αὐτῶν τὴν σκαιότητα καὶ τὸ πλῆθος (αἱεὶ γάρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἴλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθειστήκει)· προεῖπον αὐτῶν ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολέμοις γεγενῆσθαι σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες, πεῖραν ποιούμενοι καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἡξίωσαν πρῶτος ἔκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι. [4.80.4] καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον ὡς ἡλευθερωμένοι, οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἡφάνισάν τε αὐτοὺς καὶ οὐδεῖς ἥισθετο ὅτῳ τρόπῳ ἔκαστος διεφθάρη. [4.80.5] καὶ τότε προθύμως τῶι Βρασίδαι αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἐπτακοσίους ὄπλιτας, τοὺς δ ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῶι πείσας ἔξηγαγεν.

[4.81.1] αὐτὸν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν (προυθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς), ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτη δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε πλείστου ἀξιοῦ Λακεδαιμονίοις γενόμενον. [4.81.2] τό τε γάρ παραυτίκα ἐαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις ἀπέστησε τὰ πολλά, τὰ δὲ προδοσίαι εἶλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν· ἐς τε τὸν χρόνων ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν πείραι αἰσθομένων, τῶν δὲ ἀκοῆι νομίσαντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. [4.81.3] πρῶτος γάρ ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί είσιν.

[4.82.1] Τότε δ οὗν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θράικης οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τόν τε Περδίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτηι ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο.

[4.83.1] Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εύθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἐαυτοῦ δυνάμεως στρατεύει ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸν Βρομεροῦ Λυγκηστῶν Μακεδόνων βασιλέα ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῶι οὕστης καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. [4.83.2] ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῶι στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας

λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρραβαῖον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἦν δύνηται, ποιῆσαι. [4.83.3] καὶ γάρ τι καὶ Ἀρραβαῖος ἐπεκτρυκεύετο, ἐτοῦμος ὧν Βρασίδαι μέσωι δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκαι τὰ δεινά, ἵνα προθυμοτέρωι ἔχοιεν καὶ ἐξ τὰ ἔαυτῶν χρῆσθαι. [4.83.4] ἄμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι, ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῆι μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρραβαῖου ἡξίου πράσσειν. [4.83.5] Περδίκκας δὲ οὕτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων, ἀδικησειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ξυνέσται Ἀρραβαῖῳ. [4.83.6] ὁ δὲ ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται, καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν πρὶν ἐσβαλεῖν ἐξ τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθήμισεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι.

[4.84.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εύθὺς ὁ Βρασίδας ἔχων καὶ Χαλκιδέας ἐπὶ Ἀκανθον τὴν Ἀνδρίων ἀποκίαν ὀλίγον πρὸ τρυγήτου ἐστράτευσεν.

[4.84.2] οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος πεισθεν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαι τε αὐτὸν μόνον καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, δέχεται· καὶ καταστάς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἥν δὲ οὔδε ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε.

[4.85.1] Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὡς Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα ἦν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν, Ἀθηναίοις ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· [4.85.2] εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἑκεῖ πολέμου δόξης, ἥι διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἡλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῆ· νῦν γάρ, ὅτε παρέσχεν, ἀφιγμένοι καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. [4.85.3] θαυμάζω δὲ τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῆγμαί. [4.85.4] ἡμεῖς μὲν γάρ οἱ Λακεδαιμόνιοι οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνόν [τε] τοσόνδε ἀνερρίψαμεν διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὀδὸν ἰόντες καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι· [4.85.5] ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε ἥ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέραι αὐτῶν ἐλευθερίαι καὶ τῶν

ἄλλων Ἑλλήνων, δεινὸν ἄν εἴη. [4.85.6] καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αύτοὶ ἀνθίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἵς ἄν ἐπίω, ἥσσον τις ἔμοι πρόσεισι, δυσχερὲς ποιούμενοι εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἥλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἔξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ ἡ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν ἡ ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσιν, ἀφῆθαι. [4.85.7] καίτοι στρατιᾶ γε τῇδ ἦν νῦν [ἐγὼ] ἔχω ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος οὐκ ἡθέλησαν Ἀθηναῖοι πλέονες ὄντες προσμεῖαι, ὥστε οὐκ εἰκὸς νητῆι γε αὐτοὺς τῷ ἐν Νισαίᾳ στρατῷ ἵσον πλῆθος ἐφ ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

[4.86.1] αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις ἡ μὴν οὓς ἄν ἔγωγε προσαγάγωμαι ξυμμάχους ἔσεσθαι αύτονόμους, καὶ ἄμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν ἡ βίαι ἡ ἀπάτη προσλαβόντες, ἀλλὰ τούναντίον ὑμῖν δεδουλωμένοις ύπο πρὸς Ἀθηναίων ξυμμαχήσοντες. [4.86.2] οὕκουν ἀξιῶ οὔτε αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστεις γε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὐδὲ τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας. [4.86.3] καὶ εἰ τις ιδίαι τινὰ δεδιώς ἄρα, μὴ ἔγω τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. [4.86.4] οὐ γὰρ ξυστασίσων ἥκω, οὐδὲ ἄν σαφῇ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρεὶς τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις ἡ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. [4.86.5] χαλεπωτέρα γὰρ ἄν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἄν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον· οἵς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἄν φαινοίμεθα ἔχθιόνα ἡ ὁ μὴ ύποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. [4.86.6] ἀπάτη γὰρ εὔπρεπεῖ αἰσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἡ βίαι ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ισχύος δικαιώσει, ἦν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται, τὸ δὲ γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῆι.

[4.87.1] οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς τὰ μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα, καὶ οὐκ ἄν μείζω πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε ἡ οἵς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ως καὶ ξυμφέρει ὄμοιώς ως εἶπον. [4.87.2] Εἰ δέ μου ταῦτα προϊσχομένου ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δὲ ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἵς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτήν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρως τοὺς ἔγχωρίους ποιήσομαι ως ἐπ ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δηιῶν

πειράσομαι βιάζεσθαι, [4.87.3] καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὕνωι, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ "Ἐλληνες" ἵνα μὴ κωλύωνται ὑφ ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. [4.87.4] οὐ γάρ δὴ εἰκότως γ ἄν τάδε πράσσοιμεν, οὐδὲ ὄφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινὸς ἀγαθοῦ αἴτιαι τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν· [4.87.5] οὐδὲ αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ μᾶλλον ἐτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἄν ἀδικοῦμεν, εἰ δύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. [4.87.6] πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε "Ἐλλησιν" ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας καὶ ἀίδιον δόξαν καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι.

[4.88.1] Ό μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ ἀμφότερα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγά εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων, καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὕρκοις οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὁμόσαντα αὐτὸν ἔξεπεμψαν, ἢ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἄν προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. [4.88.2] καὶ οὐ πολὺ ὕστερον καὶ Στάγιρος Ἀνδρίων ἀποικία ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

[4.89.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἰπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένη ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι, τὸν δ ἐπὶ τὸ Δήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν ἐς ἄς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρνάνας καὶ τῶν ἐκεὶ πολλοὺς ξυμμάχων, ἀπρακτος γίγνεται μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ Βοιωτοῖς· [4.89.2] καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιωτῶν (οὐ γάρ πω Ἰπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὧν) προκαταλαμβάνονται αἱ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ἥισθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἀμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

[4.90.1] ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεί, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ

τὸ Δήλιον, ἥδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν Δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ [τὸ ιερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος]. [4.90.2] τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὄρυγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηγγύντες, ἅμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ιερὸν ἐσέβαλλον καὶ λίθους ἄμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ἥι καιρὸς ἦν καὶ τοῦ ιεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν· ἥπερ γὰρ ἦν στοὰ κατεπεπτώκει. [4.90.3] ἡμέραι δὲ ἀρξάμενοι τρίτη ὡς οἴκοθεν ὠρμησαν ταύτην τε εἰργάζοντο καὶ τὴν τετάρτην καὶ τῆς πέμπτης μέχρι ἀρίστου. [4.90.4] ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προσπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Δηλίου οἷον δέκα σταδίους ὡς ἐπὶ οἴκου πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν, οἱ δὲ ὀπλῖται θέμενοι τὰ ὄπλα ἡσύχαζον· Ἰπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι καθίστατο φυλακάς τε καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

[4.91.1] Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν καὶ ἡισθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προχωροῦντας ἐπὶ οἴκου, τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἔνδεκα, οὐκ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι είσι (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὁρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὄπλα), Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ Αριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου καὶ ἡγεμονίας οὕστης αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἐκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὄπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἵεναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε.

[4.92.1] Χρῆν μέν, ὡς ἄνδρες Βοιωτοί, μηδ ἐς ἐπίνοιάν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἦν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτούς, διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες τείχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν, καὶ εἰσὶ δήπου πολέμιοι ἐν ᾧ τε ἀν χωρίῳ καταληφθῶσι καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. [4.92.2] νυνὶ δὲ εἴ τωι καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. οὐ γὰρ τὸ προμηθέες, οἵς ἀν ἄλλος ἐπίη, περὶ τῆς σφετέρας ὄμοιώς ἐνδέχεται λογισμὸν καὶ ὅστις τὰ μὲν ἔαυτοῦ ἔχει, τοῦ πλέονος δὲ ὀρεγόμενος ἐκών τινι ἐπέρχεται. [4.92.3] πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὄμοιώς ἀμύνεσθαι. Ἀθηναίους δὲ καὶ προσέτι ὄμόρους ὄντας

πολλῷ μάλιστα δεῖ. [4.92.4] πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται, καὶ πρὸς τούτους γε δή, οἱ καὶ μὴ τοὺς ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας Εύβοέας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολὺ ώς αὐτοῖς διάκειται), καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὄρων τὰς μάχας ποιοῦνται, ήμιν δὲ ἐξ πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἰς ὄρος οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται; ἐσελθόντες γὰρ βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἔξουσιν. [4.92.5] τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε οἱ ἴσχυός που θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν μὲν ἡσυχάζοντα καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὄρων προσπαντῶντα καὶ, ἢν καιρὸς ἦι, πολέμου ἄρχοντα ἥσσον ἐτοίμως κατέχειν. [4.92.6] πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐξ τούσδε· νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτούς, ὅτε τὴν γῆν ἡμῶν στασιάζοντων κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. [4.92.7] ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς τούς τε πρεσβυτέρους ὄμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων πάτηδας πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς, πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἄ· ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθων, οἵς δὲ γενναῖον τὴν τε αὐτῶν αἱεὶ ἐλευθεροῦν μάχην καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπὸ αὐτῶν οὐκ ἀπίστοι.

[4.93.1] Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραινέσας ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἥγε τὸν στρατόν (ἥδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὄψε ἦν), καὶ ἐπειδὴ προσέμειξεν ἐγγύς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐξ χωρίον καθίσας ὅθεν λόφου ὅντος μεταξὺ οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσε τε καὶ παρεσκευάζετο ώς ἐξ μάχην. [4.93.2] τῷ δὲ Ἰπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον ώς αὐτῷ ἡγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐξ τὸ στράτευμα κελεύων ἐξ τάξιν καθίστασθαι, καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ώς τριακοσίους ἵππεας περὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἄμα εἴεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, καὶ τοῖς Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοντο ἐν τῇ μάχῃ. [4.93.3] Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνομένους, καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου καὶ ἔθεντο τὰ ὄπλα τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον, ὅπλῖται ἐπτακισχίλοι μάλιστα καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἵππης δὲ χίλιοι καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. [4.93.4] εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι

καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς: μέσοι δὲ Ἀλιάρτιοι καὶ Κορωναῖοι καὶ Κωπαιῆς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θεσπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ κέραι ἑκατέρῳ οἱ ἵπποις καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπὶ ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἔκαστοι ἔτυχον. [4.93.5] αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν·

[4.94.1] Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὄπλιται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο ὅντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἵπποις δὲ ἐφ ἑκατέρῳ τῷ κέραι. ψιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν ώπλισμένοι οὔτε τότε παρῆσαν οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον ὅντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἀσπλοί τε πολλοὶ ἡκολούθησαν, ἄτε πανστρατιᾶς ἔνων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὕρμησαν ἐπ οἴκου, οὐ παρεγένοντο ὅτι μὴ ὄλιγοι. [4.94.2] καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν καὶ ἥδη μελλόντων ξυνιέναι, Ἰπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριών τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκελεύετό τε καὶ ἔλεγε τοιάδε.

[4.95.1] Ὡς Ἀθηναῖοι, διὰ ὄλιγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἵσον δὲ πρός γε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἡ ἐπικέλευσιν. [4.95.2] παραστῆι δὲ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ ἄλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον ἀναρριπτούμεν. ἐν γάρ τῃ τούτων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὁ ἄγων ἔσται· καὶ ἦν [4.95.2.4] νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν Πελοποννήσοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵπου ἐσβάλωσιν, ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσκτᾶσθε καὶ ἔκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. [4.95.3] χωρήσατε οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἦν ἔκαστος πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀγάλλεται, καὶ τῶν πατέρων, οἱ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οίνοφύτοις τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον.

[4.96.1] Τοιαῦτα τοῦ Ἰπποκράτους παρακελευομένου καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, τὸ δὲ πλέον οὐκέτι φθάσαντος, οἱ Βοιωτοί, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων καὶ ἐνταῦθα Πιαγώνδου, παιανίσαντες ἐπιῆσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεπῆσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προσέμειξαν δρόμῳ. [4.96.2] καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἔλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν ἔπαθεν· ῥύακες γάρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾶι μάχῃ καὶ ὡθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. [4.96.3] καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι μέσου ἡσάστο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπίεσαν τούς τε ἄλλους ταύτηι καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Θεσπιᾶς. ὑποχωρησάντων γάρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὄλιγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν

Θεσπιῶν, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν· καὶ τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν κύκλωσιν ταραχθέντες ἡγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἄλλήλους. [4.96.4] τὸ μὲν οὖν ταύτην ἡσσᾶστο τῶν Βοιωτῶν καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε, τὸ δὲ δεξιόν, ἥι οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὡσάμενοι κατὰ βραχὺ τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. [4.96.5] καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαντος δύο τέλη τῶν ἵππων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὔώνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐξ φόβον καταστῆναι· [4.96.6] καὶ ἀμφοτέρωθεν ἥδη, ὑπὸ τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐφεπομένων καὶ παραρρηγγνύντων, φυγὴ καθειστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. [4.96.7] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὅρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὁρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πάργηθα τὸ ὄρος, οἱ δὲ ὡς ἔκαστοι τίνα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. [4.96.8] Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπομένοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ ἱππῆς οἵ τε αὐτῶν καὶ οἱ Λοκροὶ βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης· νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον ράιον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. [4.96.9] καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε ἐκ τοῦ Ὁρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ οἵμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπὶ οἴκου.

[4.97.1] καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες καὶ τοὺς ἔαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες καὶ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν, καὶ τῷ Δηλίῳ ἐπεβούλευον ὡς προσβαλοῦντες. [4.97.2] Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς ἀπαντᾶς κήρυκι Βοιωτῶι, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· [4.97.3] πᾶσι γάρ εἶναι καθεστηκὸς ιόντας ἐπὶ τὴν ἄλλήλων ιερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι, Ἀθηναίους δὲ Δήλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι, ὕδωρ τε ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ιερὰ χέρνιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι· [4.97.4] ὥστε ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἔαυτῶν Βοιωτούς, ἐπικαλουμένους τοὺς ὄμωχέτας δαιμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ιεροῦ ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν.

[4.98.1] τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἔαυτῶν κήρυκα τοῦ μὲν ιεροῦ οὕτε ἀδικῆσαι ἔφασαν

ούδεν οὔτε τοῦ λοιποῦ ἔκόντες βλάψειν· ούδε γάρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ ἵνα ἔξ αὐτοῦ τοὺς ἀδικοῦντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. [4.98.2] τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἑλλησιν εἶναι, ὃν ἂν ἦτι τὸ κράτος τῆς γῆς ἐκάστης ἥν τε πλέονος ἥν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἴερά αἱεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα οἵς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. [4.98.3] καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι ἔξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἴεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόντας οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. [4.98.4] καὶ αὐτοί, εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δυνηθῆναι τῆς ἑκείνων κρατῆσαι, τοῦτ ἂν ἔχειν· νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσίν, ἔκόντες εἶναι ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. [4.98.5] Ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἥν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. [4.98.6] πᾶν δὲ εἰκὸς εἶναι τὸ πολέμωι καὶ δεινῷ τινὶ κατειργόμενον ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἀμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὄνομασθῆναι καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασιν. [4.98.7] τούς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἑκείνους ἀντὶ Ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδίδονται ἀσεβεῖν ἥ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἴεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. [4.98.8] σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἑκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾧ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο), ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

[4.99.1] οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσίν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἑκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον, νομίζοντες, τὴν μὲν Ὁρωπίαν, ἐν ᾧ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Αθηναίων κατὰ τὸ ὑπῆκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἑκείνων· τὸ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῶν εὐπρεπές εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν ἢ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Αθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

[4.100.1] Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἐκ τοῦ Μηλιῶς κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην Κορινθίων τε δισχιλίων ὄπλιτῶν καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν καὶ Μεγαρέων ἄμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι, ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἴλεν αὐτό, τοιάνδε. [4.100.2] κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες ἐκοίλαναν ἄπασαν καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν, καὶ ἐπ ἄκραν λέβητά

τε ἥρτησαν ἀλύσεσι καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐξ αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. [4.100.3] προσῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἀμάξαις τῷ τείχει, ἥ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ὡικοδόμητο· καὶ ὅποτε εἴη ἐγγύς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐξ τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας ἐφύσων. [4.100.4] ἡ δὲ πνοὴ ιοῦσα στεγανῶς ἐξ τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς τε ἡμιμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην καὶ ἥψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἔτι ἐπὶ αὐτοῦ μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας ἐξ φυγὴν καταστῆναι καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀλῶναι. [4.100.5] τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν· τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος ἐξ τὰς ναῦς ἐσβὰν ἀπεκομίσθη ἐπὶ οἴκου.

[4.101.1] τοῦ δὲ Δηλίου ἐπτακαιδεκάτῃ ἡμέραι ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὔθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οὐκέτι ταύτᾳ ἀπεκρίναντο. [4.101.2] ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων καὶ Ἰπποκράτης ὁ στρατηγός, ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός. [4.101.3] Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ περὶ τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προυχώρησεν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους ὄπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐξ τὴν Σικουνίαν. [4.101.4] καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι βοηθήσαντες οἱ Σικουνίοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν καὶ κατεδίωξαν ἐξ τὰς ναῦς, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον. τροπαῖον δὲ στήσαντες τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. [4.101.5] Ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης Ὁδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ Δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ Τριβαλλούς καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου ἀδελφίδοις ὧν αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ὁδρυσῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Θράικης ἔσπερ καὶ ἐκεῖνος.

[4.102.1] Τοῦ δ αὐτοῦ χειμῶνος Βρασίδας ἔχων τοὺς ἐπὶ Θράικης ξυμμάχους ἐστράτευσεν ἐξ Ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ Ἀθηναίων ἀποκίαν. [4.102.2] τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἐφ οὐ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος φεύγων βασιλέα Δαρεῖον κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ Ἡδώνων ἐξεκρούσθη, ἐπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον πέμψαντες, οἱ διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκωι ὑπὸ Θραικῶν. [4.102.3] καὶ αὔθις ἐνὸς

δέοντι τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀγγωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκεμφέντος, Ἡδῶνας ἔξελάσαντες ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὄδοι ἐκαλοῦντο. [4.102.4] ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἡιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ είκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἀγγων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπὶ ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος [διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν] τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἑς ποταμὸν περιφανῇ ἑς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἥπειρον ὕικισεν.

[4.103.1] Ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὔλωνα καὶ Βορμίσκον, ἦι ἡ Βόλβη λίμνη ἔξισην ἑς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἔχώρει τὴν νύκτα. [4.103.2] χειμὼν δὲ ἦν καὶ ὑπένειφεν· ἦι καὶ μᾶλλον ὡρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει πλὴν τῶν προδιδόντων. [4.103.3] ἡσαν γάρ Αργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Αργίλοι Ανδρίων ἀποικοι) καὶ ἄλλοι οἱ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν Περδίκκαι πειθόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσιν. [4.103.4] μάλιστα δὲ οἱ Αργίλοι, ἔγγυς τε προσοικοῦντες καὶ αἱεὶ ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὑποπτοι καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς καὶ Βρασίδας ἥλθεν, ἐπραξάν τε ἐκ πλέονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις, καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐκείνηι τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρὸ ἔω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. [4.103.5] ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον τῆς διαβάσεως, καὶ οὐ καθείτο τείχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει· ἦν βιασάμενος ραϊδίως ὁ Βρασίδας, ἄμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης, ἄμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος καὶ ἀπροσδοκήτοις προσπεσών, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εύθὺς εἶχεν.

[4.104.1] τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν ἀλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἄλλήλοις ὑποπτοι ὄντες. [4.104.2] καὶ λέγεται Βρασίδαν, εἰ ἡθέλησε μὴ ἐφ ἀρπαγὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ ἐύθὺς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἄν ἐλεῖν. [4.104.3] νῦν δὲ ὁ μὲν ιδρύσας τὸν στρατόν, ἐπεὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν· [4.104.4] οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει ὥστε μὴ αὐτίκα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι,

πέμπουσι μετὰ Εύκλεους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἔτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράικης, Θουκυδίδην τὸν Ὄλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὅντα περὶ Θάσου (ἔστι δὲ ἡ νῆσος Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν), κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. [4.104.5] καὶ ὁ μὲν ἀκούσας κατὰ τάχος ἐπτὰ ναυσὶν αἱ ἔτυχον παροῦσαι ἔπλει, καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ἡιόνα προκαταλαβών.

[4.105.1] Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας δεδιώκει τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν καὶ πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θράικηι καὶ ἀπὸ αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἡπειρωτῶν, ἡπειγετο προκατασχεῖν, εἰ δύναιτο, τὴν πόλιν, μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ τὸ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θράικης ἀγέραντα αὐτὸν περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροίη. [4.105.2] καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπών, Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν μὲν βουλόμενον ἐπὶ τοῖς ἐαυτοῦ τῆς ἶσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα μένειν, τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα ἀπιέναι τὰ ἐαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν.

[4.106.1] οἱ δὲ πολλοὶ ἀκούσαντες ἄλλοιοτεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας, ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦν, τὸ δὲ πλέον ξύμμεικτον, καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοῖς οἰκεῖοι ἐνδον ἥσαν· καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον δίκαιον εἶναι ὑπελάμβανον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διὰ τὸ ἄσμενοι ἀν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσι τὰ δεινὰ εἶναι καὶ ἄμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει, ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος πόλεως τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι. [4.106.2] ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδαι ἥδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτά, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἔώρων τετραμένον καὶ τοῦ παρόντος Ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία καὶ προσεδέξαντο ἐφ οἵς ἐκήρυξεν. [4.106.3] καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν, ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆσες ταύτῃ τῇ ἡμέραι ὄψε κατέπλεον ἐς τὴν Ἡιόνα. [4.106.4] καὶ τὴν μὲν Ἀμφίπολιν Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν δὲ Ἡιόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν· εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆσες διὰ τάχους, ἄμα ἔωι ἀν εἴχετο.

[4.107.1] Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ Ἡιόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἦν ἐπίηι ὁ Βρασίδας, καὶ τὸ ἐπειτα ἀσφαλῶς ἔξει, δεξάμενος

τοὺς ἔθελήσαντας ἐπιχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς· [4.107.2] ὁ δὲ πρὸς μὲν τὴν Ἡιόνα κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ πως τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβὼν κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἄμα, ἀμφοτέρῳθεν ἀπεκρούσθη, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἔξηρτύετο. [4.107.3] καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν Ἡδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ Ἡδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παιδῶν καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται Θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν ξυγκαθίστη ταῦτα.

[4.108.1] Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις αὐτοῖς ἦν ὀφέλιμος ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ καὶ χρημάτων προσόδῳ, καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος Θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὕστης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς Ἡιόνα τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν· τότε δὲ ḥάδιδια ἥδη [ἐνόμιζεν] γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν.

[4.108.2] ὁ γάρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἐαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. [4.108.3] καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπῆκοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἄλωσιν καὶ ἡ παρέχεται, τὴν τε ἐκείνου πραότητα, μάλιστα δὴ ἐπίρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν, καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἔκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. [4.108.4] καὶ γάρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ, εἰώθότες οἱ ἄνθρωποι οὖ μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι, ὁ δὲ μὴ προσίνεται λογισμῶι αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. [4.108.5] ἄμα δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφολκά καὶ οὐ τὰ ὅντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἐαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἡθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρσουν καὶ ἐπίστευον μηδένα ἄν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι.

[4.108.6] τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδαιμονίων ὄργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἐτοῖμοι ἦσαν. ὃν αἰσθανόμενοι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἔξ ὄλιγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὁ δὲ ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐφιέμενος στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. [4.108.7]

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν καὶ φθόνωι ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δέ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

[4.109.1] Τοῦ δ αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τε τὰ μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἐλόντες ἐξ ἔδαφος, καὶ Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. [4.109.2] ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἐσω προύχουσα, καὶ ὁ Ἀθως αὐτῆς ὄρος ύψηλὸν τελευταῖς ἐξ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, [4.109.3] πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐξ τὸ πρὸς Εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θυσσὸν καὶ Κλεωνάς καὶ Ἀκροθίους καὶ Όλόφυξον καὶ Δῖον· [4.109.4] αἱ οἰκοῦνται ξυμμείκτοις ἔθνεσι Βαρβάρων διγλώσσων, καὶ τι καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρητωνικὸν καὶ Ἡδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσιν. [4.109.5] καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδαι, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη, καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδήιου.

[4.110.1] ὡς δ οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικήν, κατεχομένην ὑπὸ Αθηναίων· καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὄλιγοι ἐπήγοντο, ἐτοῖμοι ὅντες τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ ἐκάθεζετο πρὸς τὸ Διοσκόρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. [4.110.2] τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Αθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθραι ὄλιγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον, καὶ ὡς ἥισθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλούς ἐπτά (τοσοῦτοι γάρ μόνοι ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· ἥρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὄλύνθιος), οἱ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους καὶ λαθόντες τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτῳ φυλακτηρίου φρουρούς, οὕσης τῆς πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλίδα διήρουν.

[4.111.1] ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὄλιγον προελθών, ἐκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὅπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. [4.111.2] καὶ οἱ μὲν χρόνου ἐγγιγνομένου καὶ θαυμάζοντες κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἦ τε

πυλίς διήρητο καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος ἀνεῳγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκόμισαν, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἔξαπίνης φοβήσειαν, ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρός, ὃς εἴρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἥδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

[4.112.1] καὶ ὁ Βρασίδας ἴδων τὸ ξύνθημα ἔθει δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν ἐμβοήσαντάς τε ἀθρόον καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντας. [4.112.2] καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὔθὺς ἐσέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἱ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι καὶ οἰκοδομουμένῳ πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. [4.112.3] Βρασίδας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὔθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ ἄκρας καὶ βεβαίως ἐλεῖν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος κατὰ πάντα ὄμοιώς ἐσκεδάννυντο.

[4.113.1] Τῶν δὲ Τορωναίων γιγνομένης τῆς ἀλώσεως τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδός ἐθορυβεῖτο, οἱ δὲ πράσσοντες καὶ οἵς ταῦτα ἥρεσκε μετὰ τῶν ἐσελθόντων εὔθὺς ἦσαν. [4.113.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾱͅ ὀπλῖται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ἥισθοντο, οἱ μὲν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἐξ τὰς ναῦς, αἱ ἐφρούρους δύο, καταφυγόντες διασώζονται ἐξ τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοὶ καταλαβόντες, ἄκρον τῆς πόλεως ἐξ τὴν θάλασσαν ἀπειλημένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ. [4.113.3] κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐξ αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι.

[4.114.1] γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἥδη καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἔχομένης ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἔξελθόντα ἀδεῶς πολιτεύειν, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας ἔξιέναι ἐκέλευεν ἐκ τῆς Ληκυθού ὑποσπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας ὡς οὕστης Χαλκιδέων. [4.114.2] οἱ δὲ ἐκλείψιν μὲν οὐκ ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέτερα. [4.114.3] καὶ δύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παραπλήσια, ὅτι οὐ δίκαιον εἴη οὕτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως χείρους οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι (οὐ γὰρ ἐπὶ δουλείαι οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως) οὕτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἰεσθαι

μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι· ἀφίχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὕτε πόλιν οὕτε ιδιώτην οὐδένα. [4.114.4] τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἔνεκα τοῖς παρ Ἀθηναίους καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ ἄν σφῶν πειρασμένους αὐτοὺς [τῶν Λακεδαιμονίων] δοκεῖν ἥσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἄν σφίσι γενέσθαι, ἀπειρίαι δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. [4.114.5] τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμάχους καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἥδη ὅτι ἄν ἀμαρτάνωσιν αἵτινας ἔξοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ ἐκείνους μᾶλλον ὑπὸ ἄλλων κρεισσόνων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἤναντιοῦντο.

[4.115.1] καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραθαρσύνας διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἡμύνοντό τε ἐκ φαύλου τειχίσματος καὶ ἀπὸ οἰκιῶν ἐπάλξεις ἔχουσῶν, καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο· [4.115.2] τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ ἣς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἔς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἥδη τοῦ στρατεύματος, ἦ τι ὕιοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπὶ οἰκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἀνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. [4.115.3] τὸ δὲ οἰκημα λαβὸν μετζόν ἄχθος ἔξαπίνης κατερράγη καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὄρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἡ ἐφόβησεν, οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτην ἑαλωκέναι ἥδη τὸ χωρίον, φυγῆι ἔς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὠρμησαν.

[4.116.1] καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ἥισθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὸ γιγνόμενον ὄρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει, καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε διέφθειρεν. [4.116.2] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον ἔς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἔτυχε κηρύξας, ὅτε ἔμελλε προσβαλεῖν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλωι τινὶ τρόπῳ ἡ ἀνθρωπείωι τὴν ἄλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἔς τὸ ἱερὸν καὶ τὴν Λήκυθον καθελών καὶ ἀνασκευάσας τέμενος ἀνῆκεν ἄπαν. [4.116.3] καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἃ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευεν· καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος ὅγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.

[4.117.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἄμα ἥρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἑκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν πρὶν παρασκευάσαντο καθ ἡσυχίαν, καὶ ἄμα, εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἀπερ ἐδέδισαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνοκωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασμένους ξυναλλαγῆναι τε καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐξ τὸν πλείω χρόνον. [4.117.2] τοὺς γάρ δὴ ἄνδρας περὶ πλέονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, ὡς ἔτι Βρασίδας ηύτύχει· καὶ ἔμελλον ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δὲ ἐκ τοῦ ἵσου ἀμυνόμενοι κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. [4.117.3] γίγνεται οὖν ἑκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις ἥδε.

[4.118.1] Περὶ μὲν τοῦ Ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. [4.118.2] τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσιν· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐξ δύναμιν προσκηρυκεύσομενοι. [4.118.3] περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ Θεοῦ ἐπιμέλεσθαι ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἔξευρήσομεν, ὥρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. [4.118.4] περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις κατὰ ταῦτα· τάδε δὲ ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν ἐκατέρους ἔχοντας ἄπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν Κυθήραις μὴ ἐπιμισγομένους ἐξ τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίαι καὶ Μινώαι μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδώνιου εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐξ Μινώων (μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην) καὶ τὴν νῆσον, ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μηδὲ ἐπιμισγομένους μηδετέρους μηδετέρωσε, καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι, ὅσαπερ νῦν ἔχουσι, καθ ἄξινεθεντο πρὸς Ἀθηναίους· [4.118.5] καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακραῖ νηὶ, ἄλλωι δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐξ πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. [4.118.6] κήρυκι δὲ καὶ πρεσβείαι καὶ ἀκολούθοις, ὁπόσοις ἂν δοκῇ, περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐξ Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ιοῦσι καὶ ἀπιοῦσι

καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [4.118.7] τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς. [4.118.8] δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, τὰ ἀμφίλογα δίκηι διαλύοντας ἄνευ πολέμου. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· [4.118.9] εἰ δέ τι ὑμῖν εἴτε κάλλιον εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ιόντες ἐξ Λακεδαιμονία διδάσκετε· οὐδενὸς γάρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὕτε οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτε οἱ ξυμμαχοί. [4.118.10] οἱ δὲ ιόντες τέλος ἔχοντες ιόντων, ἥπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. [4.118.11] Ἔδοξεν τῷ δήμῳ. Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἔκεχειρίαν καθ ἡ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοί αὐτῶν καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ. [4.118.12] τὴν <δ> ἔκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν, ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός. [4.118.13] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ιόντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καθ ὅτι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. [4.118.14] ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτάνεις πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης * * * βουλεύσασθαι Ἀθηναίους καθ ὅτι ἄν ἔστη ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας ἥ μὴν ἔμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν.

[4.119.1] Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι [καὶ ὡμοσαν] καὶ οἱ ξυμμαχοί Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις μηνὸς ἐν Λακεδαιμονίᾳ Γεραστίου δωδεκάτῃ. [4.119.2] ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε· Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιαίδα· Κορινθίων δὲ Αἰνέας Ωκύτου, Εὐφαμίδας Ἄριστωνύμου· Σικουνίων δὲ Δαμότιμος Ναυκράτους, Όνάσιμος Μεγακλέους· Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου· Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφίας Εὔπαιΐδα· Αθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ Νικόστρατος Διειτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αύτοκλῆς Τολμαίου. [4.119.3] Ἡ μὲν δὴ ἔκεχειρία αὐτῇ ἐγένετο, καὶ ξυνῆσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐξ λόγους.

[4.120.1] Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας αἵς ἐπήρχοντο Σκιώνη ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας δ ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐξ τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι ὡς ἔχρησαντο ἄχαιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. [4.120.2] ἀποστᾶσι

δ αύτοῖς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην, τριήρει μὲν φιλίαι προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἢ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ, ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀλλ ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. [4.120.3] περαιωθεὶς δὲ καὶ ξύλογον ποιήσας τῶν Σκιωναίων ἔλεγεν ἃ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ύπὸ Ἀθηναίων Ποτείδαιαν ἔχόντων καὶ ὅντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται αὔτεπάγγελτοι ἔχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμίᾳ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερῶς οίκειού ἀγαθοῦ· σημεῖόν τ εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἄν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ύπομειναι· εἴ τε θήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα, πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους καὶ τᾶλλα τιμήσειν.

[4.121.1] καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις καὶ θαρσήσαντες πάντες ὄμοιώς, καὶ οἵ πρότερον μὴ ἥρεσκε τὰ πρασσόμενα, τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἵσειν καὶ τὸν Βρασίδαν τὰ τ ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο καὶ δημοσίᾳ μὲν χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν ως ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ιδίαι δὲ ἐταινίουν τε καὶ προσήρχοντο ὕσπερ ἀθλητῇ. [4.121.2] ὁ δὲ τὸ παραυτίκα φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτειδαίας ἀποπειρᾶσαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἄν ως ἐς νῆσον καὶ βουλόμενος φθάσαι· καί τι αὐτῷ καὶ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι.

[4.122.1] Καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἔγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις, ἐν τούτῳ δὲ τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες ἀφικοῦνται παρ αὐτόν, Ἀθηναίων μὲν Ἀριστώνυμος, Λακεδαιμονίων δὲ Ἀθήναιος. [4.122.2] καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέβη ἐς Τορώνην, οἱ δὲ τῷ Βρασίδαι ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην, καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θράικης ξύμμαχοι Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. [4.122.3] Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις κατήινει, Σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, ούκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλά, ως πρότερον, καὶ ούκ ἀφίει τὴν πόλιν. [4.122.4] ως δ ἀπήγγελλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς ἐτοῖμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην. οἱ δὲ Λακεδαιμονίοι πρέσβεις πέμψαντες παραβήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς

σπονδάς, καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο Βρασίδαι πιστεύοντες, δίκηι τε ἔτοῖμοι ἥσαν περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. [4.122.5] οἱ δὲ δίκηι μὲν οὐκ ἥθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα, ὥργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἥδη ὄντες ἀξιοῦσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ισχὺν ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. [4.122.6] εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἥι οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμηι πεισθέντες, Σκιωναίους ἔξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τἄλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

[4.123.1] Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἑρετριῶν ἀποικίᾳ. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἑκεχειρίᾳ φανερῶς προσεχώρησαν· ἔστι γάρ ἂν καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. [4.123.2] διὶ ὥστε οἱ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμησαν, τὴν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὄρωντες ἐτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης ὅτι οὐ προυδίσου, καὶ ἄμα τῶν πρασσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον καὶ καταβιασμένων παρὰ γνώμην τούς πολλούς. [4.123.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὥργισθέντες παρεσκευάζοντο ἐπὶ ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. [4.123.4] καὶ Βρασίδας προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν ὑπεκομίζει ἐς Ὀλυμπὸν τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὄπλίτας διέπεμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων, ἄρχοντά τε τῶν ἀπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν τὰ περὶ σφῆς αὐτούς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ ηύτρεπίζοντο.

[4.124.1] Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἄμα ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον. καὶ ἥγον ὁ μὲν ὃν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὄπλίτας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πελοποννησίων Χαλκιδέας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἐκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὄπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τρισχίλιοι μάλιστα, ἵππης δοὶ πάντες ἥκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. [4.124.2] ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρραβαῖον καὶ εύροντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τούχλυγκηστάς ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. [4.124.3] καὶ ἔχοντων τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἐκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἵππης ἐς αὐτὸν καταδραμόντες ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων, ἐπειτα δὲ

καὶ ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων προτέρων ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱπέων τῶν Λυγκηστῶν ὄπλιτῶν καὶ ἐτοίμων ὅντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον καὶ ἔτρεψαν τοὺς Λυγκηστάς, καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα ἡσύχαζον. [4.124.4] μετὰ δὲ τοῦτο τροπαῖον στήσαντες δύο μὲν ἥ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες, οἱ ἔτυχον τῷ Περδίκκαι μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν· ἐπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρραβαίου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασίδας δὲ τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθηι, καὶ ἄμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον.

[4.125.1] καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἡγγέλθη ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ μετ Ἀρραβαίου προδόντες Περδίκκαν γεγένηνται· ὥστε ἥδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ δέος αὐτῶν ὅντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ὅπηνίκα χρὴ ὄρμασθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὔθὺς φοβηθέντες, ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι, καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἥ ἥλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὕπω παρεῖναι, καταστάντες ἐξ αἰφνίδιον φυγὴν ἔχώρουν ἐπὶ οἴκου, καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἡνάγκασαν πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἀπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο) προσπελθεῖν. [4.125.2] Βρασίδας δὲ ἄμα τῇ ἔωι ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας τούς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρραβαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐξ τετράγωνον τάξιν τοὺς ὄπλιτας καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον ἐξ μέσον λαβὼν διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. [4.125.3] ἐκδρόμους δέ, εἴ πη προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι. [4.125.4] καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εῖναι, ὡς διὰ ταχέων παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

[4.126.1] Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες καὶ πολλοὶ ἐκπληγινοὶ ἔχειν, οὐκ ἀν ὄμοιώς διδαχὴν ἄμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην· νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πειθεῖν. [4.126.2] ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ύμιν προσήκει τὰ πολέμια οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἐκάστοτε, ἀλλὰ δι οἰκείαν ἀρετήν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἐτέρων, οἱ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε,

ἐν αῖς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλεόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐκ ἄλλωι τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. [4.126.3] βαρβάρους δὲ οὓς νῦν ἀπειρίαι δέδιτε μαθεῖν χρή, ἔξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὔτῶν καὶ ἀφ ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους. [4.126.4] καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθῆς προσγενομένη περὶ αὐτῶν ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· οἵς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν, μὴ προειδώς τις ἃν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. [4.126.5] οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπέροις φοβεράν· καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, ἢ τε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς. προσμεῖξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοῖοι· οὕτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθεῖεν ἃν λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι ἢ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὔτῶν ἵσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει (αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλιστ ἃν καὶ πρόφασιν τοῦ σώιζεσθαι τινὶ πρεπόντως πορίσει), τοῦ τε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ ἐκφοβῆσαι ύμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται· ἔκεινωι γὰρ ἃν πρὸ τούτου ἔχρῶντο. [4.126.6] σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινὸν ἀπὸ αὐτῶν ὄρατε ἔργῳ μὲν βραχὺ ὄν, ὅψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὁ ὑπομείναντες ἐπιφερόμενον καί, ὅταν καιρὸς ἦτι, κόσμῳ καὶ τάξει αὕθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίζεσθε καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλήσει ἐπικομποῦσιν, οἵ δὲ ἐν εἴζωσιν αὐτοῖς, κατὰ πούδας τὸ εὔψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὄξεῖς ἐνδείκνυνται.

[4.127.1] Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας ὑπῆγε τὸ στράτευμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἴδοντες πολλῇ βοῆι καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν. [4.127.2] καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ τε ἐκδρομαὶ ὅπῃ προσπίπτοιεν ἀπήγτων καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὄρμῇ παρὰ γνάμην ἀντέστησαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἡμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εύρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων οἵς ἐντύχοιεν ἔκτεινον καὶ τὴν ἐσβολήν, ἢ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενὴ ἐς τὴν Ἀρραβάιον, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδαι ἀναχώρησιν. καὶ προσιόντος αὐτοῦ ἐς αὐτὸν ἥδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται ὡς ἀποληψόμενοι.

[4.128.1] ὁ δὲ γνοὺς προεῖπε τοῖς μεθ αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ὥιετο μᾶλλον ἄν ἐλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἔκαστος δύναται, ἀνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἥδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ τὴν πλέονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμεῖξαι. [4.128.2] καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἥδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥῶιον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο· οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἔνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐξ τὸ πλέον οὐκέτ ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἥδη καὶ διαπεφευγέναι. [4.128.3] Βρασίδας δὲ ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἵων αὐθημερὸν ἀφικνεῖται ἐξ Ἀρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. [4.128.4] καὶ αὐτοὶ ὄργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὄδὸν ζεύγεσιν αὐτῶν βοεικοῖς ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι, οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερῇ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι, τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. [4.128.5] ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε καὶ ἐξ τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι Αθηναίους οὐ ξύνθες μῆσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

[4.129.1] Βρασίδας δὲ ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐξ Τορώνην καταλαμβάνει Αθηναίους Μένδην ἥδη ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐξ μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἥδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβάς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. [4.129.2] ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἔξεπλευσαν ἐπὶ τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Αθηναῖοι, ὕσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὥν Ἰσαν δέκα Χίαι, ὀπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἔξακοσίοις καὶ Θραιξὶ μισθωτοῖς χιλίοις καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. [4.129.3] ἄραντες δὲ ἐκ Ποτειδαίας ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἔχώρουν ἐξ τοὺς Μενδαίους, οἱ δὲ αὐτοί τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες [δὲ] ἐπτακόσιοι ὀπλίται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἔξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. [4.129.4] καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς καὶ λογάδας τῶν Αθηναίων ὀπλιτῶν ἔξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἄπαντας κατὰ ἄτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι καὶ τραυματιζόμενος ὑπ αὐτῶν οὐκ ἐδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ ἄλλη ἐφόδῳ ἐκ πλέονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιών

τῶι λόφῳ ὅντι δυσπροσβάτῳ καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὄλιγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. [4.129.5] καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέραι, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ οἱ Μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

[4.130.1] τῇ δὲ ύστεραιά οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης τό τε προάστειον εἴλον καὶ τὴν ἡμέραν ἄπασαν ἐδήιουν τὴν γῆν οὐδενὸς ἐπεξιόντος (ἥν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει), οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπὶ οἴκου. [4.130.2] καὶ τῇ ἐπιγιγνομένη ἡμέραι Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προιὼν ἄμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδήιου, Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ἥι ἐπὶ Ποτειδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. [4.130.3] ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γάρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην καὶ παρήινει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξίεναι. [4.130.4] καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν, καὶ ὡς ἀντεῖπεν ἐπισπασθέντος τε τῇ χειρὶ ὑπὲν αὐτοῦ καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα περιοργής ἔχωρει ἐπὶ τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ αὐτῶν πράξαντας. [4.130.5] καὶ προσπεσόντες τρέπουσιν ἄμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἄμα δὲ τοῖς Αθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων· ωἱήθησαν γάρ ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. [4.130.6] καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἦνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Αθηναῖοι (ἥδη γάρ καὶ ὡς Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἥν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἄτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἀπάσηι τῇ στρατιᾷ ὡς κατὰ κράτος ἐλόντες διήρπασαν, καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι. [4.130.7] καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευσον ὕσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἴ τινας ἥγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως· τοὺς δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἐκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσταντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἔχώρουν.

[4.131.1] οἱ δὲ ἀντεπεξελθόντες αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι ἰδρύθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὴ ἔλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. [4.131.2] προσβαλόντες δὲ αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ Αθηναῖοι καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπόντας

έστρατοπεδεύσαντό τε καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο. [4.131.3] καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὑστερον ἥδη ἐν ἔργῳ ὅντων οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπίκουροι βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες οἱ πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον ἐσῆλθον ἐς αὐτήν.

[4.132.1] Περιτειχιζόμενης δὲ τῆς Σκιώνης Περδίκκας τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Αθηναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τῆς Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. [4.132.2] καὶ (έτυγχαν γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύεσιν ὡς Βρασίδαν) ὁ [δὲ] Περδίκκας, ἄμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἐνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς Αθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἄμα δ αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος αἰεὶ τοῖς πρώτοις, διεκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευήν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. [4.132.3] Ἰσχαγόρας μέντοι καὶ Ἀμεινίας καὶ Ἀριστεὺς αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως ἄνδρας ἔξηγον ἐκ Σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστάναι καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Πασιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

[4.133.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιῶν τεῖχος περιεῖλον ἐπικαλέσαντες ἀπτικισμόν, βουλόμενοι μὲν καὶ αἰεὶ, παρεσχηκός δὲ ῥάϊον ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Αθηναίους μάχῃ ὅτι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπωλώλει. [4.133.2] καὶ ὁ νεώς τῆς Ἡρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἀργεί κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ιερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα καὶ ἐπικαταδαρθούσης, ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. [4.133.3] καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς δείσασα τοὺς Ἀργείους ἐς Φλειοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ιέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ ἡ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὄκτὼ καὶ ἔνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. [4.133.4] καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἥδη τελευτῶντος περιετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Αθηναῖοι ἐπὶ αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

[4.134.1] Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων

ἡσύχαζε διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδοκείῳ τῆς Ὀρεσθίδος, καὶ νίκη ἀμφιδήριος ἐγένετο· κέρας γὰρ ἐκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ αὐτοὺς τροπαῖα τε ἀμφότεροι ἔστησαν καὶ σκῦλα ἐξ Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. [4.134.2] διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἐκατέροις καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον οἱ Τεγεᾶται μὲν ἐπηυλίσαντό τε καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον, Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐξ Βουκολιῶνα καὶ ὕστερον ἀντέστησαν.

[4.135.1] Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος καὶ πρὸς ἕαρ ἥδη Ποτειδαίας, προσελθὼν γὰρ νυκτὸς καὶ κλίμακα προσθείς μέχρι μὲν τούτου ἔλαθεν· τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος οὕτως ἐξ τὸ διάκενον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδίδοντα αὐτόν, ἡ πρόσθεσις ἐγένετο· ἐπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων, πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιὰν καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. [4.135.2] καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἔνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῶιδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Ιστοριῶν ε

[5.1.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέσυντο μέχρι Πυθίων, καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἰερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἥ τι πρότερόν μοι δεδήλωται ώς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὄρθως ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττιον Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὡικησαν, οὕτως ώς ἔκαστος ὕρμητο.

[5.2.1] Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐξ τὰς ἑπτά Θράικης χωρίας ἔξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὄπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἵππας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. [5.2.2] σχών δὲ ἐξ Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὄπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐξ τὸν Κωφὸν λιμένα τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως.

[5.2.3] ἐκ δ αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπὸ αὐτομόλων ὅτι οὕτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἴεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἔχώρει ἐξ τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα <έξ> τὸν λιμένα περιπλεῖν. [5.2.4] καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

[5.3.1] βοηθήσαντες δὲ ἐξ αὐτὸς Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παρούσα φυλακή προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἡμύνοντο. καὶ ώς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον <αἱ> ἐξ τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἱ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τείχισματος ἀλισκομένου ἐγκαταληφθῆι, ἀπολιπὼν αὐτὸς δρόμῳ ἔχώρει ἐξ τὴν πόλιν. [5.3.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἱ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλόντες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς

ἐπισπόμενος αύτοβοεὶ κατὰ τὸ διηιρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννήσιών καὶ Τορωνάίων εὐθὺς ἐν χεροί, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, καὶ Παιστείδαν τὸν ἄρχοντα. [5.3.3] Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ ὅδὸν ἔαλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. [5.3.4] ὃ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖα τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχίσματι, καὶ τῶν Τορωνάίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἡνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννήσιους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐξ ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐξ τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπὸ Όλυνθίων, ἀνήρ ἀντὶ ἀνδρὸς λυθείς. [5.3.5] εἶλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τείχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. [5.3.6] καὶ ὃ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἀθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

[5.4.1] Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς Ἀθηναίων πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐξ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτής ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔξεπλευσεν. [5.4.2] Λεοντῖνοι γάρ ἀπειλόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσσασθαι. [5.4.3] οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε ἐπάγονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἔκαστοι, οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμοιογήσαντες Συρακοσίοις καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ὕικησαν. [5.4.4] καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν Φωκαίας τε τῆς πόλεως τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας ὄντες ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἥλθον ὡς αὐτούς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. [5.4.5] ἂ πινθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἦν δύνωνται, ξικελιώτας κοινῇ ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. [5.4.6] ὃ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίους, ἐν δὲ Γέλαι ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἄν πείθειν αὐτούς, ἀλλ ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐξ Κατάνην καὶ ἄμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐξ τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας ἀπέπλει.

[5.5.1] ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐξ τὴν Σικελίαν καὶ πάλιν ἀναχωρήσει

καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἔχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἵ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὄμοιογίαν στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἐτέρων Λοκρούς ἐποικοὶ ἔξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινὰ χρόνον. [5.5.2] τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις οὐκ ἡδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὄμοιογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. [5.5.3] μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιώται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις, οὐδὲ ἀν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰππωνιᾶς καὶ Μεδμαίους πόλεμος ὄμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους, καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

[5.6.1] Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὄρμώμενος ἐκ τῆς Ἡίονος Σταγίρωι μὲν προσβάλλει Ἀνδρίων ἀποικίαι καὶ οὐχ εἴλε, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. [5.6.2] καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾶι κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θράικην ἄλλους παρὰ Πολλῆν τὸν Ὄδομάντων βασιλέα, ἄξοντας μισθοῦ Θραϊκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἡίονι. [5.6.3] Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων ἐπὶ μετεώρου πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἄν ἔλαθεν αὐτὸν ὄρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾶι ἀναβήσεσθαι. [5.6.4] ἄμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θραϊκάς τε μισθωτούς πεντακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἡδῶνας πάντας παρακαλῶν, πελταστὰς καὶ ἵππεας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. [5.6.5] τὸ δ ὀπλιτικὸν ξύμπαν ἡθροίσθη δισχίλιοι μάλιστα καὶ ἵππης Ἑλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, οἱ δ ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο.

[5.7.1] ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἡναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. [5.7.2] τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἔδραι, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οίας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἥγεν. [5.7.3] καὶ ἔχρήσατο τῷ τρόπῳ ὡι

περ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὔτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν· ἐς μάχην μὲν γάρ οὐδὲ ἡλπισέν οἱ ἐπεξίέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων, ἀλλ ὡς κύκλῳ περιστάς βίᾳ αἰρήσων τὴν πόλιν. [5.7.4] ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θράικῃ ὡς ἔχοι. [5.7.5] ἀπίεναι τε ἐνόμιζεν, ὅπόταν βούληται, ἀμαχεῖ· καὶ γάρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὕτ οὐδὲ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὕτε κατὰ πύλας ἔξηιεν, κεκλημέναι τε ἥσαν πᾶσαι. ὕστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων, ἀμαρτεῖν ἐδόκει· ἐλεῖν γάρ ἄν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον.

[5.8.1] ὁ δὲ Βρασίδας εύθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν. [5.8.2] καὶ ἐπέξιδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποίησατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιώκτην αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πιως ἦν), ἀλλὰ τῷ ἀξώματι (τῶν γάρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε καθαρὸν ἔξῆλθε καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον), τέχνηι δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. [5.8.3] εἰ γάρ δεῖξει τοῖς ἐναντίοις τὸ τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὕσαν τῶν μεθ ἑαυτοῦ, οὐκ ἄν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. [5.8.4] ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδαι προστάξας ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἄν νομίζων αὐτοὺς ὄμοιώς ἀπολαβεῖν αὐθίς μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. Ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας καὶ βουλόμενος παραθαρεῦναι τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε.

[5.9.1] Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι αἱεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἰωσι μάχεσθαι, ὃν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· [5.9.2] τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὡς τρόπωι διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τῷ τὸ κατ ὄλιγον καὶ μὴ ἄπαντας κινδυνεύειν ἐνδεές φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχῃ. [5.9.3] τοὺς γάρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἄν ἐλπίσαντας ὡς ἄν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην ἀναβῆναι τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὄλιγωρεῖν. [5.9.4] ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἴδων καὶ ἄμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ

τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ ἄν ὥρθοῖτο· [5.9.5] καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἡ τὸν πολέμιον μάλιστ ἄν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ ἄν ὠφελήσειεν. [5.9.6] ἔως οὖν ἔπι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἦν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· [5.9.7] σὺ δέ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὥρᾳς ἥδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ τούς τη Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμεῖξαι. [5.9.8] ἐλπὶς γάρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι· τὸ γάρ ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. [5.9.9] καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε <τρία> εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἔθελεν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ <τὸ> τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέραι ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλήσθαι, ἢ Αθηναίων τε δουύλοις, ἢ τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἑλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. [5.9.10] ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὄρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἄγων ἐστιν, ἐγὼ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἵος τε ὧν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.

[5.10.1] Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τὴν τε ἔξιδον παρεσκευάζετο αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θραικίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. [5.10.2] τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὕσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ιερὸν τῆς Αθηνᾶς θυομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προυκεχωρήκει γάρ τότε κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἡ τε στρατιὰ ἀπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἔξιόντων ὑποφαίνονται. [5.10.3] ὁ δὲ ἀκούσας ἐπῆλθεν· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχηι διαγνώσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν καὶ οἰόμενος φθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν τε ἄμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εύώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἶόν την, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ήιόνος, [5.10.4] ὡς δ αὐτῷ ἐδόκει σχολή γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. [5.10.5] κάν τούτῳ

Βρασίδας ώς ὄραι τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μενοῦσιν. δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οῖς γάρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἦς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ώς τάχιστα θαρσοῦντες. [5.10.6] καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἔξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὔθειαν, ἥπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ιόντι τροπαῖον ἔστηκε, καὶ προσβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἄμα τῇ σφετέραι ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπειληγμένοις κατὰ μέσον τὸ στράτευμα τρέπει. [5.10.7] καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὡσπερ εἴρητο, ἄμα κατὰ τὰς Θραικίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. Ξυνέβῃ τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἔξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι, [5.10.8] καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ἡιόνα, ὅπερ δὴ καὶ προυκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπορραγὲν ἔφευγεν· καὶ ὁ Βρασίδας ὑποχωροῦντος ἥδη αὐτοῦ ἐπιπαριών τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπήνεγκαν. [5.10.9] τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενε [τε] μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ώς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες ὄπλιται ἐπὶ τὸν λόφον τὸν τε Κλεαρίδαν ἡμύνοντο καὶ δίς ἡ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἡ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. [5.10.10] οὕτω δὴ τὸ στράτευμα πᾶν ἥδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὄδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὅρη, ὅσοι μη διεφθάρησαν ἡ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἡ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐξ τὴν Ἡιόνα. [5.10.11] οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐξ τὴν πόλιν ἔτι ἔμπονουν ἐσεκόμισαν· καὶ ἥισθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μεθ αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησεν. [5.10.12] καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε καὶ τροπαῖον ἔστησεν.

[5.11.1] μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὕσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολῖται, περιερχαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ώς ἥρωί τε ἐντέμνουσι καὶ τιμάς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐπησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ώς οἰκιστῆι προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε

σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ παρόντι ἄμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἀγνωνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδὲ ἂν ἥδεως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. [5.11.2] ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δὲ ἐναντίων ἐπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. [5.11.3] μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπὶ οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.

[5.12.1] Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος Ῥαμφίας καὶ Αύτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐξ τὰς ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὀπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐξ Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅτι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. [5.12.2] ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[5.13.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἄμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ὃι περὶ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπὶ οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσηι ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὃν κάκεῖνος ἐπενόει. [5.13.2] μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἔξηισαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

[5.14.1] Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἄψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τὰς Δηλίων καὶ διὰ ὀλίγου αὔθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ὥρμης πιστὴν ἔτι, ἢπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εύτυχίαι καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· [5.14.2] καὶ τοὺς ξυμμάχους ἄμα ἐδέδισαν σφῶν μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰς Πύλων καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν· [5.14.3] οἱ δὲ αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ὃι ὕιοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾶι, οία οὕπω ἐγεγένητο τῇ Σπάρτηι, καὶ ληιστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, αύτομοιούντων τε τῶν Ειλώτων καὶ αἱεὶ προσδοκίας οὕσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι

πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν ὕσπερ καὶ πρότερον νεωτερίσωσιν. [5.14.4] ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακοντούτεις σπονδᾶς ἐπ̄ ἔξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ᾄθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει, ὥστ̄ ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Αθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους· ὅπερ καὶ ἐγένετο.

[5.15.1] Ταῦτο οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἡσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι· ἡσσαν γὰρ οἱ Σπαρτιάται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. [5.15.2] ἥρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ οἱ Αθηναῖοι οὕπως ᾄθελον, εὗ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἵση καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἄν ἐνδεξαμένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾧ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλέονος χρόνου βουλεύεσθαι.

[5.16.1] ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἡσσα τοῖς Αθηναίοις ἐγεγένητο καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἡναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὔτυχεῖν τε καὶ τιμῆσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἄν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὴ ἐκατέραι τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὗ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προυθυμοῦντο, Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθῆς ἦν καὶ ἡξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εύτυχιαν, καὶ ἐξ τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαύσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν, Πλειστοάναξ δὲ ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐξ ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις αἱεὶ προβαλλόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, ὅπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθιδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. [5.16.2] τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπηπτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐξ τὴν ἐαυτῶν ἀναφέρειν, εἰ δὲ μή, ἀργυρέαι εὐλάκαι εὐλαξεῖν· [5.16.3] χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐξ Λύκαιον

διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δώρων δοκήσεως ἀναχώρησιν, καὶ ἡμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἐνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὄμοιοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαιμονά κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο.

[5.17.1] ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου καὶ ἂμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κανὸν αὐτὸς τοῖς ἔχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος αἱεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν. [5.17.2] καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ἦσαν ἐξ λόγους καὶ πρὸς τὸ ἕαρ ἥδη παρασκευή τε προεπανεσίσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς <ἐξ> ἐπιτειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ξυνόδων ἂμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε ἣ ἐκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δὲ ἔχειν Ἀθηναίους (ἀνταπαιτούντων γάρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ, ἀλλ ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν), τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἡλείων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἥρεσκε τὰ πρασσόμενα), ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὥμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

[5.18.1] Σπονδάς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὥμοσαν κατὰ πόλεις. [5.18.2] περὶ μὲν τῶν Ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν καὶ ιέναι καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς, τὸ δὲ Ἱερὸν καὶ τὸν νεών τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς πάτρια. [5.18.3] ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδάς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [5.18.4] ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῆι μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Αθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μήτε Αθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνηι μήτε μηχανῆι μηδεμιᾶι. ἦν δέ τι διάφορον ἢ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων καὶ

ὅρκοις, καθ ὅτι ἂν ξυνθῶνται. [5.18.5] ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἔξεστω ἀπίέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας τάς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπὶ Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἔξεστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδίδοντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγιρος, Ἀκανθος, Σκῶλος, Ὁλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων· ἦν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἔξεστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίοις. [5.18.6] Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγγαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὁλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. [5.18.7] ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ Μέθανα καὶ Πτελεόν καὶ Ἀταλάντην καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων ἡ ἄλλοθι που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ ἡ ἄλλοθι που ἡς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων κατὰ ταύτα. [5.18.8] Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερμυσιλῶν καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅτι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. [5.18.9] ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις, ὄμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἐκάτεροι τὸν μέγιστον ἐπτὰ καὶ δέκα ἑκάστης πόλεως. ὁ δ ὅρκος ἔστω ὅδε· ἐμμενῶ ταῖς ξυνθήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῦσδε δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταύτα ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους, τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεῦσθαι κατ ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. [5.18.10] στήλας δὲ στῆσαι Ὁλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήνησιν ἐν πόλει καὶ ἐν Λακεδαιμονίῳ ἐν Ἀμυκλαίω. [5.18.11] εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὀποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτηι μεταθεῖναι ὅπηι ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.

[5.19.1] Ἀρχει δὲ τῶν σπονδῶν <ἐν μὲν Λακεδαιμονίῳ> ἔφορος Πλειστόλας Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτη φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων Ἀλκαῖος Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἔκτη φθίνοντος. ὥμνυσον δὲ

οῖδε καὶ ἐσπένδοντο. [5.19.2] Λακεδαιμονίων μὲν <Πλειστοάναξ, Ἡγις,> Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιππος, Τέλλις, Ἀλκινάδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος, Ἀθηναίων δὲ οἶδε. Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εύθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμπαχος, Δημοσθένης.

[5.20.1] Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἄμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὄλιγων παρενεγκουσῶν ἡ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. [5.20.2] σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους καὶ μὴ τῶν ἐκασταχοῦ ἡ ἀρχόντων ἡ ἀπὸ τιμῆς τινὸς ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γάρ ἀκριβές ἔστιν, οἵς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι καὶ ὅπως ἔτυχε τῷ ἐπεγένετο τι. [5.20.3] κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὕσπερ γέγραπται, εὐρήσει, ἐξ ἡμισείας ἐκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἵσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

[5.21.1] Λακεδαιμόνιοι δέ (ἔλαχον γάρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἂ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θράικης πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν ἐκέλευσον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδάς, ὡς εἴρητο ἐκάστοις, δέχεσθαι. [5.21.2] οἱ δούκεις, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατός εἴη βίαι ἐκείνων παραδιδόναι. [5.21.3] ἐλθών δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν, ἦν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἂμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὄμολογία, ἐπειδὴ ηὗρε κατειλημμένους, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ κελευσόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὅποσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἔξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

[5.22.1] Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ αύτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευσον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ αὐτῇ προφάσει ἦπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο οὐκ ἔφασαν δέξεσθαι, ἦν μή τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. [5.22.2] ὡς δ αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αύτοὶ δὲ

πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἄν σφίσι τούς τε Ἀργείους, ἐπειδὴ οὐκ ἥθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι νομίσαντες αὐτοὺς ἃνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ ἄν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἄν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἔξῆν, χωρεῖν. [5.22.3] παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο ὄρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε.

[5.23.1] Κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι <καὶ Ἀθηναῖοι> πεντήκοντα ἔτη. ἦν [δέ] τινες ἴωσιν ἐξ τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὡφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἄν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἦν δὲ δηιώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἄμφω τὰ πόλες. ταῦτα δεῖναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. [5.23.2] καὶ ἦν τινες ἐξ τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὡφελεῖν Λακεδαιμονίους <Ἀθηναίους> τρόπῳ ὅτῳ ἄν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἦν δὲ δηιώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἄμφω τὰ πόλες. ταῦτα δεῖναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. [5.23.3] ἦν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. [5.23.4] ὅμοιονται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὕμνουν ἐκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ <τὸν ὄρκον> κατ ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ιόντας ἐξ Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ ιόντας ἐξ Λακεδαιμονίας πρὸς τὰ 'Υακίνθια. [5.23.5] στήλην δὲ ἐκατέρους στήσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαιμονίῳ παρ Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ Ἀθηνᾶ. [5.23.6] ἦν δέ τι δοκῆι Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅτι ἄν δοκῆι, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.

[5.24.1] Τὸν δὲ ὄρκον ὕμνουν Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἄγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιποπος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος, Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ισθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εύθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἀγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ιώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. [5.24.2] Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετά τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος τοῦ

ένδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

[5.25.1] Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκέτη πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαιμονίῳ ἐφόρου, Ἀλκαίου δ ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα, καὶ εὔθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαιμονίαν. [5.25.2] καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμονίοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὑποπτοί ἐγένοντο ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἀ εἴρητο. [5.25.3] καὶ ἐπὶ ἔξ οὐδὲ μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἐκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ ἀνοκωχῆς οὐ βεβαίου ἐβλαπτον ἄλλήλους τὰ μάλιστα· ἐπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς αὐθίς ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

[5.26.1] Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἔξῆς, ὡς ἔκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμονίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἐπτὰ καὶ εἴκοσι. [5.26.2] καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἰ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὄρθῶς δικαιώσει. τοῖς [τε] γὰρ ἔργοις ὡς διηρηται ἀθρείτω, καὶ εύρήσει οὐκ εἰκὸς ὃν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾧ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτε ἀπεδέξαντο ἀ ξυνέθεντο, ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἀμαρτήματα ἐγένοντο καὶ οἱ ἐπὶ Θραίκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἥσσον πολέμιοι ἥσσον Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἤγον. [5.26.3] ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκέτει καὶ τῇ μετ αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνοκωχῇ καὶ τῷ ὑστερὸν ἔξ αὐτῆς πολέμῳ εύρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ισχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἔχυρῶς ξυμβάν. [5.26.4] αἱεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. [5.26.5] ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνῶμην, ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γενομένωι παρ ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἥσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγὴν, καθ ἥσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. [5.26.6] τὴν

οῦν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ
ἔπειτα ώς ἐπολεμήθη ἔξηγήσομαι.

[5.27.1] Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ
ὕστερον ἡ ξυμμαχία, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἴπερ
παρεκλήθησαν ἐξ αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμονος· [5.27.2]
καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπὶ οἴκου ἀπῆλθον, Κορίνθιοι δὲ ἐξ Ἀργος τραπόμενοι
πρῶτον λόγους ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὅντων Ἀργείων
ώς χρή, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπὶ ἀγαθῷ, ἀλλ ἐπὶ καταδουλώσει
τῆς Πελοποννήσου σπονδάς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Αθηναίους τοὺς
πρὶν ἔχθιστους πεποίηνται, ὥραν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ
Πελοπόννησος καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων,
ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους
ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας
ὁλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι,
τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος· ἔφασαν
δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. [5.27.3] καὶ
οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπὶ οἴκου·

[5.28.1] οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν
τοὺς λόγους ἐξ τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι καὶ
ἄνδρας εἴλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλομένον τῶν Ἑλλήνων
ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι πλὴν Αθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ
μηδετέροις ἔξειναι ἄνευ τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων σπείσασθαι. [5.28.2]
ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον ὄρῶντες τὸν τε Λακεδαιμονίων
σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπὶ ἔξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ
ἡσαν) καὶ ἄμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι· κατὰ γὰρ
τὸν χρόνον τοῦτον ἡ τε Λακεδαιμωνία μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ
ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ
ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι
ὅντες ἐκκαρπωσάμενοι. [5.28.3] οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν
ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων,

[5.29.1] Μαντινῆς δ αὐτοῖς καὶ οἱ ξυμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι
προσεχώρησαν, δεδίότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι
μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον ἔτι τοῦ πρὸς
Αθηναίους πολέμου ὅντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς
Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι
πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ
Λακεδαιμονίοις αἱεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὕσπερ καὶ αὐτοί.

[5.29.2] ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐξ θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι ὄργης ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅτι ἀν ἀμφοῖν τοῖν πολέοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. [5.29.3] τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐξ ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίών σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς [5.29.4] ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὕρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἔκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

[5.30.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσεσθαι πρὸς τὸ Ἀργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐξ τὴν Κόρινθον βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ἡγιώντο τὴν τε ἑσήγησιν τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὄρκους, καὶ ἥδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅτι ἀν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἦν μὴ τι θεῶν ἡ ἡρώων κώλυμα ἦ. [5.30.2] Κορίνθιοι δὲ παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων ὅσοι οὐδ αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον), ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἢ μὲν ἡδικοῦντο οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὕτε Σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ Ἀθηναίών οὕτε Ἀνακτόριον εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θράικης μὴ προδώσειν· ὅμοσαι γὰρ αὐτοῖς ὄρκους ιδίαι τε, ὅτε μετὰ Ποτειδεατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. [5.30.3] οὕκουν παραβάίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὄρκους ἔφασαν οὐκ ἐσίοντες ἐξ τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς· θεῶν γάρ πίστεις ὅμόσαντες ἐκείνοις οὐκ ἀν εὔορκεῖν προδιδόντες αὐτούς, εἰρῆσθαι δ ὅτι ἦν μὴ θεῶν ἡ ἡρώων κώλυμα ἦ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. [5.30.4] καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὄρκων τοσαῦτα εἴπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅτι ἀν δίκαιον ἦ. [5.30.5] καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ οἴκου· ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἱ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ιέναι ἐξ τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐξ τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προείπον ἥκειν.

[5.31.1] ἥλθε δὲ καὶ Ἡλείων πρεσβεία εὐθὺς καὶ ἐποιήσατο πρὸς

Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἀργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαιφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. [5.31.2] πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις καὶ Ἡλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον Ἡλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Οὐλυμπίῳ ἀποφέρειν. [5.31.3] καὶ μέχρι μὲν τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἡλεῖοι ἐπινάγκαζον, οἱ δὲ ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείστης ὑποτοπήσαντες οἱ Ἡλεῖοι μὴ ἵσον ἔξειν ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. [5.31.4] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἥσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν Ἡλείους, καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὄπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. [5.31.5] οἱ δὲ Ἡλεῖοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκῦιαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες ἐν ᾧ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἔξελθεῖν, ὡς οὐκ ἵσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὕτοι ἐποιήσαντο. [5.31.6] ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θράικης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἥσυχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἥσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

[5.32.1] Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἡνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι, Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. [5.32.2] καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. [5.32.3] Καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι ἥδη ξύμμαχοι ὅντες ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὃν καὶ, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἄπισαν ἃν ἔχειν Πελοπόννησον. [5.32.4] ὡς δὲ οὐδὲν ἃν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν τῆς φιλονικίας καὶ ὥρρωδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῆι. [5.32.5] ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἔδέσοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τάλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεκχημέρους ἐπισπονδάς, αἱ ἥσαν Αθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὑστερον γενόμεναι

[τούτων] τῶν πεντηκοντουσίδων σπιονδῶν, ἐκέλευσον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθῆναζε καὶ σφίσι ποιῆσαι, [ῷσπερ Βοιωτοὶ εἶχον,] μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. [5.32.6] Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσον, ἐλθόντες δὲ Ἀθῆναζε μετὰ Κορινθίων οὐχ ηὔροντο τὰς δεχημέρους σπιονδάς, ἀλλ ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπιονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. [5.32.7] Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ὅξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσιν· Κορινθίοις δὲ ἀνοκωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

[5.33.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμονίων Βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρρασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἦν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. [5.33.2] καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παρρασίων ἐδήιουν, οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίδα ἐφρούρουν· ἀδύνατο δ ὄντες διασῶσαι τὸ τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις πόλεις ἀπῆλθον. [5.33.3] Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ οἴκου.

[5.34.1] Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἥδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θράικης μετὰ Βρασίδου ἔξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπιονδάς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἴλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖ ὅπου ἂν βιούλωνται, καὶ ὑστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἡλείας, ὄντες ἥδη διάφοροι Ἡλείοις· [5.34.2] τοὺς δ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἥδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἡ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὑστερον δὲ αὔθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

[5.35.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν ἐν τῇ Ἀθω Ἀκτῇ Διῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. [5.35.2] Καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν

έπιμειξίαι μὲν ἥσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ύπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις ούκ ἀπόδοσιν. [5.35.3] τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδίδονται καὶ τάλλα ούκ ἀπεδεδώκεσαν, ούδε τοὺς ἐπὶ Θράικης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους ούδε Βοιωτοὺς ούδε Κορινθίους, λέγοντες αἰεὶ ὡς μετ Ἀθηναίων τούτους, ἦν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσιν· χρόνους τε προύθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. [5.35.4] τούτων οὖν ὄρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι ούδεν ἔργῳ γιγνόμενον ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὕτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἔως σφίσι κάκεινοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. [5.35.5] Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦνται καὶ τοὺς ἐπὶ Θράικης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἥσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ ούκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐξ τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἥσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι κομιεῖν. [5.35.6] Πύλον μέντοι ἤξιον σφίσιν ἀποδοῦνται· εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἴλωτας ἔξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράικης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. [5.35.7] πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτωι ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἔξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἴλωτάς τε καὶ ὅσοι ηύτομοι λήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατώκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. [5.35.8] τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἥσυχίᾳ ἦν καὶ ἔφοδοι παρ ἀλλήλους.

[5.36.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἔτεροι καὶ ούκ ἐφ ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἥδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι <ταῖς> σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων καὶ ούδεν ξυμβάντων, ὡς ἀπῆισαν ἐπ οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὐθὶς μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους (οὕτω γὰρ ἥκιστ ἄν ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐξ τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως

τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι· τὸ γὰρ Ἀργος αἱεὶ ἡπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι), ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥάιω ἄν εἴναι. [5.36.2] τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντὶ αὐτοῦ Πύλον, ἦν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥάιον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

[5.37.1] καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά, ἐκάτεροι ἀνεχώρουν. [5.37.2] Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ ὀδὸν καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἥλθον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἡλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἄν τούτου προχωρήσαντος ῥαισίως ἥδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. [5.37.3] τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἡρεσκεν· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὕνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ἥλθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς ἀπῆλθον. [5.37.4] ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἡρέσκοντό τε καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὄμοια σπεύδειν. [5.37.5] καὶ οὐ πολλῷ ὑστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἀργος.

[5.38.1] Ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θραίκης πρέσβεσιν ὄμόσαι ὄρκους ἀλλήλοις ἢ μὴν ἐν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἥδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. [5.38.2] πρὶν δὲ τοὺς ὄρκους γενέσθαι οἱ βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἄπαν τὸ κύρος ἔχουσιν, καὶ παρήινουν γενέσθαι ὄρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπὶ ὧφελίαι σφίσι ξυνομνύναι. [5.38.3] οἱ δὲ ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον,

δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γάρ εἴπον αὐτοῖς οἱ βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὑστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλήν, κανὸν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἡ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. [5.38.4] ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θράικης πρέσβεις ἀπρακτοὶ ἀπῆλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐξ τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐξ τὸ Ἀργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπειμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

[5.39.1] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὄλύνθιοι, Αθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἶλον. [5.39.2] Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γάρ αἱεὶ λόγοι τοῖς τε Αθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Αθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἥλθον ἐξ τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Αθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. [5.39.3] οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἦν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν Ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Αθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Αθηναίους, είρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τωι μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἄμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμούμενων τὰ ἐξ Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἥδη καὶ πρὸς ἕαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθηρεῖτο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

[5.40.1] Ἀμα δὲ τῷ ἥρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἱ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἥκον τὸ τε Πάνακτον ἥισθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν Ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐξ Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· [5.40.2] τοὺς γάρ Βοιωτοὺς ὕιοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὸ τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐξ τὰς Αθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Αθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Αθηναίους ἔτι σφίσιν εῖναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Αθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. [5.40.3] ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ

Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἄμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ ἐν φρονήματι ὅντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπειτον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐξ τὴν Λακεδαιμονίαν πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἀν ξυγχωρῆ, ήσυχιάν ἔχειν.

[5.41.1] καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ ὧι ἀν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοντο. [5.41.2] καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἑργεῖοι ἡξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἴδιώτην περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἥς αἰεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὕσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται δ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι). ἔπειτα δ οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ, εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἔτοιμοι εἶναι, οἱ Ἑργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδάς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἔξειναι δ ὁ ποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὕσης μήτε πολέμου Λακεδαιμονίου καὶ Ἑργεί, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταῦτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε ὅτε αὐτοὶ ἐκάτεροι ἡξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἔξειναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἁργος καὶ Λακεδαιμονία ὄρων. [5.41.3] τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπειθύμουν γὰρ τὸ Ἁργος πάντως φίλιον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ οἵς ἡξίουν καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἁργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἦν ἀρέσκοντα ἦι, ἡκειν ἐς τὰ Υακίνθια τοὺς ὄρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν·

[5.42.1] ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ὦι οἱ Ἑργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀνδρομένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθηηρημένον ηὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἥσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὄρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῆι νέμειν, τοὺς δ ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένη ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδίδονται πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. [5.42.2] λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι

ύπο Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὥρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἴδιαι ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῆι τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἔξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης καὶ ἐνόμιζον ἔξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

[5.43.1] Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὅντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὔθυς ἐνέκειντο. [5.43.2] ἡσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίαι μὲν ἔτι τότε ὧν νέος ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος: ὦν ἔδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἄλλὰ καὶ φρονήματι φιλονικῶν ἡναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, ἐαυτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὔσαν οὐ τιμήσαντες, ἦν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. [5.43.3] πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεἴπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ᾽ ἵνα Ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἔξέλωσι καὶ αὐθίς ἐπ Ἀθηναίους μόνους ἰωσι, τούτου ἐνεκα σπένδεσθαι αὐτούς, καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἀργος ἴδιαι, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλούμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἡλείων, ὡς καιροῦ ὅντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα.

[5.44.1] Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαιμονὶ πρέσβεων, οἱ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἡμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὕσπερ καὶ αὐτοὶ καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ Θάλασσαν ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἦν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. [5.44.2] ἔπειμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας: ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ Ἡλεῖοι καὶ Μαντινῆς. [5.44.3] Αφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἐνδιος, δείσαντες μὴ τὴν τε ξυμμαχίαν ὄργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἄμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο.

[5.45.1] καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περὶ τε τούτων καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καί, ἦν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος καὶ ἀπωσθῆι ἡ Ἀργείων ξυμμαχία. [5.45.2] μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει πίστιν αὐτοῖς δούς, ἦν μὴ ὄμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν (πείσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν) καὶ τάλλα ξυναλλάξειν. [5.45.3] βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι ταῦτα ἔπρασσε καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταύτα, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. [5.45.4] ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἡνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἡ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἑσήκουόν τε καὶ ἔτοιμοι ἤσαν εὔθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη.

[5.46.1] τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαι ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἡπατημένων καὶ αὐτὸς ἔξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὄμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅτι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῶ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ εὗ ἐστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὔρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. [5.46.2] ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὃν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὄρθὸν ἀποδιόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνέναι, ἦν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο ἀνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. [5.46.3] εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἥδη ἄν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιήσθαι, ὡς παρεῖναι γ αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἔνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. [5.46.4] Καὶ ἀφικομένων αὐτῶν καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους καὶ τοὺς μετ αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμονίοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς

αύτῆς γνώμης ἥσαν, τοὺς δὲ ὄρκους δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γάρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθη καὶ διαβληθῆ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. [5.46.5] ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ ὡς ἥκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαιμονίους πεπραγμένον, εὔθὺς δι ὄργης εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι (εὗχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι) παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

[5.47.1] Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἡλεῖοι <πρὸς ἀλλήλους>, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡν ἄρχουσιν ἐκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [5.47.2] ὅπλα δὲ μὴ ἔξεστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῆι μήτε Ἀργείους καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὡν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους <ὡν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι> ἐπὶ Ἀργείους καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνηι μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾶι. [5.47.3] κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ Ἡλείους ἐκατὸν ἔτη. ἦν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ Ἡλείους Ἀθήναζε, καθ ὅτι ἄν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπωι ὁποίῳ ἄν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἦν δὲ δηιώσαντες οἰχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἡλείοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀπασῶν τῶν πόλεων τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἔξειναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾶι τῶν πόλεων, ἦν μὴ ἀπάσαις δοκῆι. [5.47.4] βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἀργος καὶ Μαντίνειαν καὶ Ἡλιν, ἦν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἀργείων ἡ τὴν Μαντινέων ἡ τὴν Ἡλείων, καθ ὅτι ἄν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπωι ὁποίῳ ἄν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἦν δὲ δηιώσαντες οἰχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἡλείοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀπασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἔξειναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν <μηδεμιᾶι τῶν πόλεων>, ἦν μὴ ἀπάσαις δοκῆι [ταῖς πόλεσιν]. [5.47.5] ὅπλα δὲ μὴ ἔαν ἔχοντας διείναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡν ἄρχουσιν ἔκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἦν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἀπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἡλείων. [5.47.6] τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, ἐπὶ τὴν ἔλθωσιν ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀποιῆσι κατὰ ταύτα· ἦν δὲ πλέονα βούληται χρόνον τῇ στρατιᾷ

χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὀπλίτῃ καὶ ψιλῶι καὶ τοξότῃ τρεῖς ὄβιοιούς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἐκάστης, τῷ δὲ ἵππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. [5.47.7] ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη <τῇ στρατιᾷ> τὴν ἡγεμονίαν ἔχετω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ἦι· ἦν δέ ποι δόξῃ <ἀπάσαις> ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἵσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἀπάσαις ταῖς πόλεσιν. [5.47.8] ὄμοσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆις καὶ Ἡλεῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ τούτων κατὰ πόλεις ὄμνύντων. ὄμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἔκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ιερῶν τελείων. ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνηι οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. [5.47.9] ὄμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἐνδῆμοι ἀρχαί, ἔξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις ἐν Ἀργείῳ δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὄγδοήκοντα καὶ οἱ ἀρτῦναι, ἔξορκούντων δὲ οἱ ὄγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείαι οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἔξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἡλιδὶ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες καὶ οἱ ἔξακόσιοι, ἔξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύλακες. [5.47.10] ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὄρκους Ἀθηναίους μὲν ίόντας ἐς Ἡλίν καὶ ἐς Μαντινείαν καὶ ἐς Ἀργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὄλυμπίων, Ἀργείους δὲ καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας ίόντας Ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων. [5.47.11] τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὄρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾶι ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ιερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ιερῷ ἐν τῇ ἀγορᾶι· καταθέντων δὲ καὶ Ὄλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὄλυμπίοις τοῖς νυνί. [5.47.12] ἐὰν δέ τι δοκῆι ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅτι [δ] ἄν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἀπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.

[5.48.1] Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία οὕτως ἐγένοντο, καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἔνεκα οὐδὲ ὑφ ἐτέρων. [5.48.2] Κορίνθιοι δὲ Ἀργείων ὄντες ξυμμαχοὶ οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἡλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. [5.48.3] οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

[5.49.1] Ὁλύμπια δ ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἵς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἡλείων εἰρχθησαν ὥστε μὴ θύειν μηδ ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς ἦν ἐν τῷ Ὁλυμπιακῷ νόμῳ Ἡλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν φάσκοντες <ές> σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ ἔς Λέπρεον αὐτῶν ὄπλιτας ἐν ταῖς Ὁλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη δισχίλια μναῖ ἤσαν, κατὰ τὸν ὄπλιτην ἔκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. [5.49.2] Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἔς Λακεδαιμόνια τὰς σπονδάς, ὅτι ἐσέπεμψαν τοὺς ὄπλιτας, [5.49.3] Ἡλεῖοι δὲ τὴν παρ αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἥδη ἔφασαν εἶναι (πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσιν), καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. [5.49.4] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἔς Λακεδαιμόνια, εἰ ἀδικεῖν γε ἥδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσες ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. [5.49.5] Ἡλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι μὴ ἄν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὐτῶν μέρος ἀφίεναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

[5.50.1] ὡς δ οὐκ ἐσήκουον, αὔθις τάδε ἡξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάντας δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὁλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ιερῷ, ἐπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἢ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. [5.50.2] ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἥθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ [θυσίας καὶ ἀγώνων] καὶ οἴκοι ἔθυον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἔθεώρουν πλὴν Λεπρεατῶν. [5.50.3] ὅμως δὲ οἱ Ἡλεῖοι δεδιότες μὴ βίαι θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἴχον· ἥλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Αθηναίων ἵππης, οἱ ἐν Ἀρπίνῃ ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. [5.50.4] δέος δ ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγώνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἔξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως προελθὼν ἐξ τὸν ἀγώνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἄρμα· ὥστε πολλῶν δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. [5.50.5] Ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὁλύμπια Ἀργεῖοι τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς

έλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες, καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἔκαστοι ἐπὶ οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[5.51.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχῃ ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας καὶ Μηλιᾶς καὶ Θεσσαλῶν τινάς. [5.51.2] προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γάρ ἐπὶ ἄλληι τινὶ γῆι ἡ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένη τῇ πόλει ἡναντιοῦντο ἐξ ὅσον ἐδύναντο φθείροντες καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

[5.52.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους εὔθὺς ἀρχομένου τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἀγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἔξεπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσιν· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὡργίζοντο αὐτοῖς. [5.52.2] Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἄλκιβιάδης ὁ Κλεινίου στρατηγὸς ὃν Αθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐξ Πελοπόννησον μετ ὄλιγων Ἀθηναίων ὄπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐξ θάλασσαν καὶ αὐτὸς ἐτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ρίωι τῷ Ἀχαιϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικουώνιοι, καὶ οἵς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

[5.53.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαιρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πιθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαιρίοι (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἡσαν Ἀργεῖοι)· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαιρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἦν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἔνεκα ἡσυχίας καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐξ τὴν Ἐπίδαιρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες.

[5.54.1] Ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐξ Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ Λύκαιον,

Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου· ἥιδε δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἔξ ὧν ἐπέμφθησαν. [5.54.2] ως δ αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προυχώρει, αὔτοί τε ἀπῆλθον ἐπ οἴκου καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετά τὸν μέλλοντα (Καρνεῖος δ ἦν μῆν, ιερομηνία Δωριεῦσι) παρασκευάζεσθαι ως στρατευσομένους. [5.54.3] Ἀργεῖοι δ ἀναχωρησάντων αὐτῶν τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἔξελθόντες τετράδι φθίνοντος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην πάντα τὸν χρόνον, ἐσέβαλον ἐξ τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδήιουν. [5.54.4] Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς οἱ μὲν τὸν μῆνα προυφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐξ μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον.

[5.55.1] καὶ καθ ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἤσαν, ἐξ Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνηλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων Εύφαρμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γάρ περι εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τούς δ Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ ὅπλων ἀντιτετάχθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. [5.55.2] καὶ πεισθέντες ὠιχοντο καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐξ τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ ὃς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐξ τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον καὶ ἐδήιουν. [5.55.3] ἔξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξ Καρύας, καὶ ὡς οὐδ ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. [5.55.4] Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ως τὸ τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐπ οἴκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὄπλιται καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενος δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἔξεστρατεῦσθαι, καὶ ως οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθεν. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.

[5.56.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Αθηναίους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐξ Ἐπίδαιρον ἐσέπεμψαν. [5.56.2] Ἀργεῖοι δ ἐλθόντες παρ Αθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἐαυτῶν ἐκάστους μὴ ἔαν πολεμίους διιέναι ἔάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κάκεῖνοι ἐξ Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἴλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. [5.56.3] Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πείσαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὄρκοις, ἐξ δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἴλωτας λήιζεσθαι, τὰ δ ἄλλα ἡσύχαζον. [5.56.4] τὸν

δὲ χειμῶνα τοῦτον πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαιρίων μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς [5.56.5] διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαρ ἥδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἥλθον ἐπὶ τὴν Ἐπιδαιρόν, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον βίαι αἰρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

[5.57.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαιροί ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν καὶ τὰλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δὲ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἴλωτες πανδημεὶ ἐπὶ Ἀργος· ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. [5.57.2] Ξυνεστράτευον δὲ αὐτοῖς Τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐξ Φλειοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλοι ὄπλιται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἵπποι πεντακόσιοι καὶ ἄμιπποι ἵσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλοι ὄπλιται, οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἔκαστοι, Φλειάσιοι δὲ παντρατιᾶι, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα.

[5.58.1] Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐπειδὴ ἐξ τὸν Φλειοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμεῖξαι ἔχώρουν, τότε δὴ ἔξεστράτευσαν καὶ αὐτοὶ· ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ἡλείων τρισχίλοι ὄπλιται. [5.58.2] καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ καταλαμβάνουσιν ἐκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἄγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐξ Φλειοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. [5.58.3] καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἄμα ἔωι ἔχώρουν, πρῶτον μὲν ἐξ Ἀργος, ἔπειτα δὲ ἦι προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὄδον. [5.58.4] Ἅγις δὲ ταύτην μὲν ἦν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαιρίοις ἄλλην ἔχώρησε χαλεπήν καὶ κατέβη ἐξ τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλειάσιοι ὅρθιον ἐτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὄδον καταβαίνειν, ἥι οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ιόντες ἐξ τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῶντο. [5.58.5] καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐξ τὸ

πεδίον ἐδήιου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα·

[5.59.1] οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουσν ἡμέρας ἥδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλειασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλειασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. [5.59.2] καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἔχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἐώρων τὰ ἔστων δηιούμενα, ἐξ μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. [5.59.3] ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἴργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ αὐτῶν, καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς, ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν· οὐ γάρ πω οἱ Αθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἦκον. [5.59.4] Τὸ μὲν οὖν πλήθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμόνιους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. [5.59.5] τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλός τε τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὧν καὶ Ἀλκίφρων πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἥδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προσελθόντες Ἀγιδὶ διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἐτοίμους γάρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὄμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους.

[5.60.1] καὶ οἱ μὲν ταῦτα είπόντες τῶν Ἀργείων ἀφ ἔστων καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἴπον· καὶ ὁ Ἀγιδὶ δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτός, καὶ οὐ μετά τῶν πλεόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος ἀλλ ἡ ἐνί ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ρήθεντα. καὶ ἀπίγαγε τὸν στρατὸν εὔθυς, οὐδὲν φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [5.60.2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἴποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἵτιαι δ εἶχον κατ ἀλλήλους πολλῆι τὸν Ἀγιν, νομίζοντες ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλημένων καὶ ὑπὸ ἵππων καὶ πεζῶν οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. [5.60.3] στρατόπεδον γάρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦτο ξυνῆλθεν· ὥφθη δὲ μάλιστα ἔως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέαι, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιά ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλειάσιοι καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ ἐκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίαι ἀλλὰ καν ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ.

[5.60.4] τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίαι ἔχοντες τὸν Ἀγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπὶ οἴκου ἕκαστοι, [5.60.5] Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλέοντες αἰτίαι εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κάκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇσι σφετέραι πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. [5.60.6] τόν τε Θράσυλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκαιας πρὶν ἔστιναι κρίνουσιν, ἥρξαντο λεύειν. ὃ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

[5.61.1] Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὀπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἵππων, ὃν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὕκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπίεναι ἐκέλευον αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἡλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. [5.61.2] καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι Ἄλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἐν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὄρθως αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἄπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. [5.61.3] καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἔχώρουν ἐπὶ Ὁρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δὲ στερον καὶ οὗτοι ἦλθον. [5.61.4] καὶ προσκαθεδόμενοι τὸν Ὁρχομενὸν πάντες ἐποιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. [5.61.5] οἱ δὲ Ὁρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλήθος καί, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ ὄμηροις σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι παραδοῦναι.

[5.62.1] μετὰ δὲ τοῦτο ἔχοντες ἥδη τὸν Ὁρχομενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ ὅτι χρὴ πρῶτον ίέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἡλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν· καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσιν. [5.62.2] καὶ οἱ μὲν Ἡλεῖοι ὄργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο ἀνεχώρησαν ἐπὶ οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ως ἐπὶ Τεγέαν ιόντες, καί τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

[5.63.1] Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀργους τὰς τετραμήνους σπονδάς ποιησάμενοι, Ἐγίν εὖ μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἀργος, παρασχὸν καλῶς ὡς οὕπω πρότερον αύτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γάρ τοσούτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ ράιδιον εἴναι λαβεῖν. [5.63.2] ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὁρχομενοῦ ἡγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔχαλέπαινον καὶ ἐβούλευον εὔθὺς ὑπὸ ὄργῆς παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἐαυτῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αύτοῦ κατασκάψαι καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. [5.63.3] ὃ δὲ παρητεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γάρ ἀγαθῶι ρύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αύτοὺς ὅτι βούλονται. [5.63.4] οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὕπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γάρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἴναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

[5.64.1] Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. [5.64.2] ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἰλώτων πανδημεὶ ὄξεια καὶ οἵα οὕπω πρότερον. [5.64.3] ἔχώρουν δὲ ἐξ Ὁρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὕσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ιέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξ Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὁρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἔκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπὶ οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐξ Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπὸ Ἀρκάδων παρῆσαν. [5.64.4] πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ Λοκρούς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐξ Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ράιδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν (ξυνέκλητες γάρ διὰ μέσου), ὅμως δὲ ἡπείγοντο. [5.64.5] Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατοπεδεύσαμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδήιουν τὴν γῆν.

[5.65.1] Οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐξ μάχην. [5.65.2] καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὔθὺς αὐτοῖς ἐπῆισαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἔχώρησαν, ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἀγιδὶ ἐπεβόησεν, ὥρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ίόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται

κακὸν κακῷ ιᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἀργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι. [5.65.3] ὁ δέ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόλημα εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἡ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἔξαιφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν ξυμμεῖξαι ἀπῆγεν. [5.65.4] καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐξ τὴν Μαντινικήν, περὶ οὕπερ ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἄν εσπίπτῃ Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι [τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους] καὶ ἐν τῷ ὄμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. [5.65.5] καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνίδιῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅτι εἰκάσωσιν· εἴτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοι τε ἀπέκρυψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὐθις ἐν αἵτια εἶχον τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἀργεῖ Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ ἡσυχίαν οἱ μὲν σώιζονται, σφεῖς δὲ προσίδονται. [5.65.6] οἱ δὲ στρατηγοὶ ἔθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὑστερὸν δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ προελθόντες ἐξ τὸ ὄμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ίόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους,

[5.66.1] Τῇ δὲ ύστεραίαί οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἦν περιτύχωσιν· οἱ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐξ τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ίόντες ὥρωσι δι ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἥδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. [5.66.2] μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι ἐξ ὃ ἐμέμνηντο ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γάρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐξ κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἀγιδος τοῦ βασιλέως ἔκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. [5.66.3] βασιλέως γάρ ἄγοντος ὑπὸ ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὐθις δ οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχοις καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτάρχοι. [5.66.4] καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἦν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν πλὴν ὀλίγου τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει.

[5.67.1] τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, αἱεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ αὐτοὺς οἱ ἀπὸ Θραϊκῆς Βρασίδειοι στρατιῶται καὶ νεοδαμώδεις

μετ αύτῶν· ἔπειτ ήδη Λακεδαιμόνιοι αύτοὶ ἔξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραῖς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέραι Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὄλιγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἵππης αὐτῶν ἐφ ἑκατέρῳ τῷ κέραι. [5.67.2] Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δὲ ἐναντίοι αὐτοῖς δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δὲ αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἥσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἵς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἀσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε, καὶ ἔχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Αθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὔώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἵππης μετ αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

[5.68.1] Τάξις μὲν ἦδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μεῖζον ἐφάνη. [5.68.2] ἀριθμὸν δὲ γράψαι ἡ καθ ἑκάστους ἑκατέρων ἡ ξύμπαντας οὐκ ἄν ἐδύναμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γάρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἡγνοεῖτο, τῶν δὲ αὗταί τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἡπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τωι σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. [5.68.3] λόχοι μὲν γάρ ἐμάχοντο ἐπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν ὄντων ἔξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἥσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι ἐνωμοτίαι τέσσαρες, τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὄμοιώς, ἀλλ ὡς λοχαγὸς ἔκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὁκτώ. παρὰ δὲ ἕπαν πλὴν Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν.

[5.69.1] Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἦδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἄμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὐθὶς πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπέρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἴσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἄμα ἔχθρούς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Αθηναίοις καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τίν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἔξουσι τοιούτοις ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. [5.69.2] τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρηινέθη, Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν

σφίσιν αύτοῖς ὡν ἡπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώιζουσαν ἢ λόγων δι ὄλιγου καλῶς ρήθεῖσαν παραίνεσιν.

[5.70.1] Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὄργῃ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν ὥμοι ἐγκαθεστώτων, οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ ἵνα ὅμαλῶς μετὰ ρύθμοι βαίνοντες προσέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αύτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

[5.71.1] ξυνιόντων δ ἔτι Ἄγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἄπαντα τοῦτο· ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξύνοδοις μᾶλλον ἔξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εύώνυμον ἀμφότεροι τῶι δεξιῶι, διὰ τὸ φοβουμένους προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἔκαστον ως μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὔσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἔξαλλάσσειν αἱεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἔπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. [5.71.2] καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέραι τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. [5.71.3] δείσας δὲ Ἄγις μὴ σφῶν κυκλωθῆτι τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν ἔξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐξ δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἰππονοῖδαι καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ εἰσιτῶν δεξιῶι ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι.

[5.72.1] ξυνέβη οὖν αὐτῷ ἄτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἔξ ὄλιγου παραγγείλαντι τὸν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἰππονοῖδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμείξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ως οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμεῖξαι, μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλήσαι. [5.72.2] ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἥσσον περιγενόμενοι. [5.72.3] ἐπειδὴ γάρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις,

τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκληθεὶς τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν καὶ ἔξεωσαν ἐξ τὰς ἀμάξας καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. [5.72.4] καὶ ταύτηι μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ἥπερ ὁ βασιλεὺς Ἡγις ἦν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἵπποις καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν [τε] Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐξ χειράς τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ ὡς ἐπῆσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

[5.73.1] Ὡς δὲ ταύτηι ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἥδη ἄμα καὶ ἐφ ἐκάτερα, καὶ ἄμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιεισθήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἥδη ἡσημένους, καὶ μάλιστ ἀν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἵπποις παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. [5.73.2] καὶ ξυνέβη τὸν Ἡγινον, ὡς ἥισθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγέλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. [5.73.3] καὶ γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρῆλθε καὶ ἔξεκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ ἡσυχίαν ἐσώθησαν καὶ τῶν Ἀργείων μετ αὐτῶν τὸ ἥσθετόν οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ ὄρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐξ φυγὴν ἔτράποντο. [5.73.4] καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίδιος οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

[5.74.1] Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, πλείουστο δὴ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. [5.74.2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὄπλα τροπαῖον εὐθὺς ἴστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευσον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐξ Τεγέαν,

οὕπερ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. [5.74.3] ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὁρνεατῶν καὶ Κλεωναίων ἐπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

[5.75.1] Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἔτερος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους ἐβοήθησε, καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησεν. [5.75.2] καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἔօρτὴν ἦγον. [5.75.3] καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἐς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα ἐνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ μέν, ὡς ἐδόκουν, κακιζόμενοι, γνώμηι δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. [5.75.4] Τῇ δὲ προτέραι ἡμέραι ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν ὡς ἐρήμον οὔσαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι πολλούς. [5.75.5] καὶ Ἡλείων τρισχιλίων ὄπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις ἐστράτευσαν ἀπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εύθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. [5.75.6] καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δέ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εύθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἀπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἔκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[5.76.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εύθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν λόγους προύπεμπον ἐς τὸ Ἀργος ξυμβατηρίους. [5.76.2] ἥσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἀργεί καταλῦσαι· καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῶι μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὄμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδάς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὐθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἥδη τῷ δῆμῳ ἐπιτίθεσθαι. [5.76.3] καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὃν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ Ἀργος, τὸν μὲν καθ

ὅτι εί βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ ὡς εί εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας (ἔτυχε γάρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρών) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἥδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

[5.77.1] Καττάδε δοκεῖ ταὶ ἑκκλησίαι τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὰς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὰς παῖδας τοῖς Ὄρχομενοίς καὶ τὰς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὰς ἄνδρας τὰς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ ἐξ Ἐπιδαύρῳ ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναιρίοντας. [5.77.2] αἱ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρῳ, πολεμίως ἦμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. [5.77.3] καὶ αἱ τίνα τοὶ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσσι πάσαις. [5.77.4] περὶ δὲ τῷ σιῶ σύμματος, αἱ μὲν λῆν, τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον δόμεν, <αἱ> δέ, αὐτὰς ὄμόσαι. [5.77.5] τὰς δέ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμως ἦμεν πάσας καττὰ πάτρια. [5.77.6] αἱ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσω τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γῦν ἢη ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἀμόθι βωλευσαμένως, ὅπαι κα δικαιότατα δοκῆι τοῖς Πελοποννασίοις. [5.77.7] ὄσσοι δ ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἔντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσίονται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τ<ῶι αὐτῷ> ἐσσίονται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι>, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. [5.77.8] ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἱ κα αὐτοῖς δοκῆι. αἱ δέ τι δοκῆι τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ ἀπιάλλην.

[5.78.1] Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπὶ οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμειξίας οὕσης ἥδη παρ ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπραξαν αὔθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ τὴν Ἀθηναίων καὶ Ἡλείων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδάς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἴδε.

[5.79.1] Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἦμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἵσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντω τᾶν σπονδᾶν καὶ τὰς ξυμμαχίας αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. [5.79.2] ὄσσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσω Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἔντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσίονται τοῖσπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι·

καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσίονται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. [5.79.3] αἱ δέ ποι στρατείας δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως ὅπαι καὶ δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. [5.79.4] αἱ δέ τινι τāν πολίων ἦι ἀμφίλογα, ἢ τāν ἐντὸς ἢ τāν ἐκτὸς Πελοποννάσω, αἴτε περὶ ὄρων αἴτε περὶ ἄλλω τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλι ἐρίζοι, ἐξ πόλιν ἐλθῆν ἄντινα ἵσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσσι δοκείοι. τῶς δὲ ἔτας καττὰ πάτρια δικάζεσθαι.

[5.80.1] Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· καὶ ὥποσα ἄλλήλων πολέμωι ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἥδη τὰ πράγματα τιθέμενοι ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἔξωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῷι μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ ἢ ἄμα. [5.80.2] καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον καὶ ἐξ τὰ ἐπὶ Θράικης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἐπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Αθηναίων, ἀλλὰ διενοσῆτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἔώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἀργους, καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὄρκους ἀννεώσαντο καὶ ἄλλους ὕμοσαν. [5.80.3] ἐπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Αθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τείχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δὲ ὄρῶντες ὄλιγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας, ἐπεμψαν Δημοσθένη τούς σφετέρους ἔξάζοντα. ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἔξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλησε τὰς πύλας· καὶ ὑστερὸν Ἐπιδαιρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Αθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα.

[5.81.1] μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἐπειτ οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. [5.81.2] καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες τὰ τὸν Σικυῶνι ἐξ ὄλιγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἥδη καὶ τὸν Ἀργεῖ δῆμον κατέλυσαν, καὶ ὄλιγαρχίᾳ ἐπιτηδείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἕαρ ἥδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷι πολέμῳ ἐτελεύτα.

[5.82.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἀθωι ἀπέστησαν Αθηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ τὸν Ἀχαΐαι οὐκ

έπιτηδείως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. [5.82.2] Καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατὰ δύλιγον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο τοῖς ὄλιγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων· καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἔξηλασεν. [5.82.3] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἔως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἥλθον ἐκ πλέονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας ἔβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὄλιγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἡθέλησαν δεομένων τῶν διαπεφευγότων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἥγον. [5.82.4] καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπὸ τε τῶν ἐν τῇ πόλει [ἀγγέλων] καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἀργος, διατριβὰ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. [5.82.5] ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ φιβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν τῶν Αθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε καὶ νομίζων μέγιστον ἄν σφᾶς ὠφελῆσαι, τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἦν τῆς γῆς εἰργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Αθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. [5.82.6] ξυνήιδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναικεῖς καὶ οἰκέται, ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Αθηνῶν αὐτοῖς ἥλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[5.83.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι ὡς ἥισθοντο τειχίζοντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἀργος αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἀργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἥγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἅγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύει. [5.83.2] καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ προυχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἐλόντες καὶ καταβαλόντες καὶ Ὑσιάς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἄπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. [5.83.3] ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλειασίαν καὶ δηιώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γάρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατώκηντο. [5.83.4] κατέκλισαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδόνας Αθηναῖοι, Περδίκκαι ἐπικαλοῦντες τὴν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράικης καὶ Ἀμφίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν καὶ ἡ στρατεία μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

[5.84.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἀργος ναυσὶν εἴκοσιν Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους ὥν ἥρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ ἔξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὀπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τριακοσίοις καὶ ἵπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν ὀπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. [5.84.2] οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐκ ἥθελον ὑπακούειν ὕσπειρος οἱ ἄλλοι νησῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ως αὐτοὺς ἡνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δηιοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. [5.84.3] στρατοπεδεύσαμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτηι οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τεισίας ὁ Τεισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπειψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἥγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὄλιγοις λέγειν ἐκέλευσον περὶ ὧν ἡκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

[5.85.1] ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ρήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσιν (γιγνώσκομεν γάρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ἡμῶν ἡ ἐς τοὺς ὄλιγους ἀγωγή), ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ ἔκαστον γάρ καὶ μηδ ὑμεῖς ἐνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εύθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ως λέγομεν εἴπατε.

[5.86.1] οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἥδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὄρῶμεν γάρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.

[5.87.1] {ΑΘ.} Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι ἡ ἄλλο τι ξυνήκετε ἡ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὄρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ ἄν· εἰ δὲ ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

[5.88.1] {ΜΗΛ.} Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιωτίδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος

καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

[5.89.1] {ΑΘ.} Ἡμεῖς τοίνυν οὕτε αύτοὶ μετ ὄνομάτων καλῶν, ὡς ἡ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἡ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἅπιστον παρέξομεν, οὕθ ύμᾶς ἀξιοῦμεν ἡ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἡ ὡς ἡμᾶς ούδεν ἡδικήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ ἔξ ᾧ ἐκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείᾳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴστης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

[5.90.1] {ΜΗΛ.} Ἡι μὲν δὴ νομίζομέν γε, χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια, καὶ τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἡσσον τοῦτο, ὅσωι καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἀν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

[5.91.1] {ΑΘ.} Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἄρχῃς, ἦν καὶ παυθῆ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὕσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὕτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών), ἀλλ ἦν οἱ ὑπήκοοι που τῶν ἀρξάντων αύτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσιν. [5.91.2] καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐπὶ ὠφελίαι τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἄρχῃς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

[5.92.1] {ΜΗΛ.} Καὶ πῶς χρήσιμον ἀν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὕσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;

[5.93.1] {ΑΘ.} Ὁτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν ὑπακοῦσαι ἀν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαίνοιμεν ἀν.

[5.94.1] {ΜΗΛ.} Ὡστε [δὲ] ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἀν δέξαισθε;

[5.95.1] {ΑΘ.} Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῆσος δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἄρχομένοις δηλούμενον.

[5.96.1] {ΜΗΛ.} Σκοποῦσι δύμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;

[5.97.1] {ΑΘ.} Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἔλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ήμᾶς δὲ φόβῳ ούκ ἐπιέναι· ὥστε ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἄν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες εἰ μὴ περιγένοιοσθε.

[5.98.1] {ΜΗΛ.} Ἐν δὲ κείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνται ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κάν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσαντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;

[5.99.1] {ΑΘ.} Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους ὅσοι ἡπειρῶταί που ὄντες τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἥδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστοι ἄν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτούς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσειν.

[5.100.1] {ΜΗΛ.} Ἡ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἥδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλίᾳ μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.

[5.101.1] {ΑΘ.} Οὔκ, ἡν γε σωφρόνως βουλεύσθε· οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἵσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὄφλειν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

[5.102.1] {ΜΗΛ.} Άλλ ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἐκατέρων πλῆθος· καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὄρθως.

[5.103.1] {ΑΘ.} Ἐλπὶς δὲ κινδύνωι παραμύθιον οὕσα τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῆι, καὶ βλάψη, οὐ καθεῖλεν· τοῖς δὲ ἃ παν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἄμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεται τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν οὐκ ἐλλείπει. [5.103.2] ὁ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ροπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν μηδὲ ὄμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἵς παρὸν ἀνθρωπίων ἔτι σώιζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ ἐλπίδων λυμαίνεται.

[5.104.1] {ΜΗΛ.} Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὗ ἴστε) νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὓς δικαίους ἰστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῶι ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἔνεκα καὶ αἰσχύνηι βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

[5.105.1] {ΑΘ.} Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὔμενείας οὐδὲ ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι· οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπίας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, τῶν δὲ ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιούμενη ἡ πράσσομεν. [5.105.2] ἥγοιύμεθα γὰρ τὸ τε θεῖον δόξηι τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὖν ἄν κρατῇ, ἄρχειν· καὶ ἡμεῖς οὕτε θέντες τὸν νόμον οὕτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς αἱεὶ καταλείψοντες χρώμεθα αὐτῶι, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἄν καὶ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἄν ταῦτό. [5.105.3] καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. [5.105.4] Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ ἄν δηλώσειν ὅτι ἐπιφανέστατα ὕντις μεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη διάνοια.

[5.106.1] {ΜΗΛ.} Ἡμεῖς δὲ κατ αὐτὸ τοῦτο ἥδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῶι ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶι Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὡφελίμους.

[5.107.1] {ΑΘ.} Οὕκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετ ἀσφαλείας εῖναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὁ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

[5.108.1] {ΜΗΛ.} Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἔνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ ἄν ἐγχειρίσασθαι αὐτούς, καὶ βεβαιοτέρους ἡ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσω πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἐτέρων ἐσμέν.

[5.109.1] {ΑΘ.} Τὸ δ ἔχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ ἦν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ· ὁ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων σκοποῦσιν (τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίας καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλασ ἐπέρχονται), ὥστε οὐκ εἰκός ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

[5.110.1] {ΜΗΛ.} Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἄν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις ἡ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἡ σωτηρία. [5.110.2] καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ ἄν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθεν· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἡ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

[5.111.1] {ΑΘ.} Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. [5.111.2] ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν οὐδέν εν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ὡς ἄνθρωποι ἄν πιστεύσαντες νομίσειν σωθήσεσθαι, ἀλλ ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δ ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἥδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μετασητσάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. [5.111.3] οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἴδα φέρονται τὸ αἰσχρὸν καλούμενον ὄνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο ἡσηθεῖσι τοῦ ῥήματος ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἐκόντας περιπεσεῖν καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἡ τύχη προσλαβεῖν. [5.111.4] ὁ ὑμεῖς, ἦν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε, καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς,

καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ τὰ χείρω φιλονικῆσαι· ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἵσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ ἄν ὄρθοῖντο. [5.111.5] σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἡς μιᾶς πέρι καὶ ἔξ μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν ἔσται.

[5.112.1] Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. [5.112.2] οὕτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἡ ἄπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὡς Ἀθηναῖοι, οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἥδη οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωιζούσηι τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὔτὴν καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες πειρασόμεθα σώιζεσθαι. [5.112.3] προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις.

[5.113.1] Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διαλυόμενοι ἥδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν ἀλλ οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὄρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἥδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε.

[5.114.1] Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐξ τὸ στράτευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς ούδεν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εύθὺς ἐτρέποντο καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους, [5.114.2] καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνεχώρησαν τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

[5.115.1] Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐξ τὴν Φλεισίαν καὶ λοχισθέντες ὑπό τε Φλεισίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθάρησαν ὡς ὄγδοήκοντα. [5.115.2] καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δι αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς ούδ ὡς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λήζεσθαι. [5.115.3] καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ιδίων τινῶν διαφορῶν ἔνεκα τοῖς Ἀθηναίοις·

οι δ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. [5.115.4] εῖλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὄσα πλεῖστα ἔδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[5.116.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐξ τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια [ἰερὰ ἐν τοῖς ὄροις] οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διά τὴν ἑκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποπτεύσαντες τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ αὐτοὺς καὶ διέφυγον. [5.116.2] καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὔθις καθ ἔτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εῖλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. [5.116.3] καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἥς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἥδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινός, ἀφ ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστε ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. [5.116.4] οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὄσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἡνδραπόδισαν· τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ὥικισαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

‘Ιστοριῶν ς’

[6.1.1] Τοῦ δ αύτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὗθις μείζονι παρασκευῆι τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εύρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινὶ ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνηριοῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. [6.1.2] Σικελίας γάρ περίπλους μέν ἔστιν ὄλκαδί οὐ πολλῷ τινὶ ἔλασσον ἢ ὁκτώ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὕσα ἐν εἰκοσισταδίῳ μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἥπειρος εἶναι.

[6.2.1] ὡικίσθη δὲ ὥδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαίτατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὃν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὄπόθεν ἐσῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἔκαστός πηγὶ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. [6.2.2] Σικανοὶ δὲ μετ αύτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εύρισκεται, Ἱβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἱβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπὸ αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν Σικελίαν. [6.2.3] Ἰλίου δὲ ἀλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἐλυμοὶ ἐκλήθησαν, πόλεις δ αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυνώικησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε χειμῶνι ἐξ Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐξ Σικελίαν ἀπὸ αὐτῆς κατενεχθέντες. [6.2.4] Σικελοὶ δ ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γάρ ὡικουν) διέβησαν ἐξ Σικελίαν, φεύγοντες Ὄπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα

ἄν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλίᾳ ἐπωνυμάσθη. [6.2.5] ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολὺς τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ὥικησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἐλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. [6.2.6] ὥικουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἐλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων ξυνοικήσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίαι τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ὥικησαν.

[6.3.1] Ἐλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εύβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οίκιστοῦ Νάξον ὥικισαν, καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμὸν ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν ἰδρύσαντο, ἐφ ᾧ , ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσιν. [6.3.2] Συρακούσας δὲ τοῦ ἔχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ὥικισε, Σικελοὺς ἔξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου ἐν ᾧ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ή πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολὺ [6.3.3] ἀνθρωπος ἔγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὄρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἔξελάσαντες οἰκίζουσι, καὶ μετ αὐτοὺς Κατάνην· οίκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποίησαντο Εὔαρχον.

[6.4.1] κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὄλιγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεισὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες "Υβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου Μεγαρέας ὥικισαν τοὺς Υβλαίους κληθέντας. [6.4.2] καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἐκατὸν ἡ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμιλλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὕσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατώικισεν. [6.4.3] Γέλαν δὲ Ἀντίφημος

έκ Ρόδου καὶ Ἐντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν, ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τούνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὐ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὁ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλεῖται· νόμιμα δὲ Δωρικά ἐτέθη αὐτοῖς. [6.4.4] ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν Γελῶιοι Ἀκράγαντα ὕικισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὄνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῶιων δόντες. [6.4.5] Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Οπικίαι Χαλκιδικῆς πόλεως ληιστῶν ἀφικομένων ὕικίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εύβοιας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί (τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν), ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ιώνων ἐκπίπουσιν, οἱ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ, [6.4.6] τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ρηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμείκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασεν.

[6.5.1] καὶ Ἰμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ὕικίσθη ὑπὸ Εὔκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἥλθον ἐξ τὴν ἀποκίαν, ξυνώικισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες στάσει νικηθέντες, οἱ Μιλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. [6.5.2] Ἀκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων ὕικίσθησαν, Ἀκραι μὲν ἐβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμέναι δὲ ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἀκρας. [6.5.3] καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ὕικίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος, ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων διάποστασιν, χρόνῳ Ἰπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστής γενόμενος κατώικισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατωικίσθη ὑπὸ Γελῶιων.

[6.6.1] Τοσαῦτα ἔθνη Ἕλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ὕικει, καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὕσαν αὐτὴν οἱ Αθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξαι, βοηθεῖν δὲ ἄμα εὔπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προσγεγενημένοις

ξυμμάχοις. [6.6.2] μάλιστα δ αύτοὺς ἔξωρμησαν Ἐγεσταίων [τε] πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὅντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθέστασαν περὶ τε γαμικῶν τινῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἀπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεύσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἄμα ἀποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βιοθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσιν· σῶφρον δ εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ίκανά. [6.6.3] Ὡν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς ἐψηφίσαντο πρέσβεις πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἐγεσταν περὶ τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἄμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.

[6.7.1] Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῆτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὁρνεάς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὄλιγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὁρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ οἴκου. [6.7.2] ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἔξακοσίοις ὄπλιταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾶι ἔξελθόντες τοὺς μὲν ἐν Ὁρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐποιλόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἀπωθεν ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὁρνεῶν. καὶ τῇ ὕστεραίαι οἱ Ἀργεῖοι ὡς ἥισθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὁρνεάς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ οἴκου. [6.7.3] Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίαι ἵππεας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. [6.7.4] Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράικης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδάς,

ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκαι· οἱ δὲ οὐκ ἥθελον. καὶ ὁ χειμῶν
ἔτελεύτα, καὶ ἔκτον καὶ δέκατον ἔτος ἔτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν
Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[6.8.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους ἄμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις
ἥκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἔξήκοντα
τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὡς ἐξ ἔξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν,
ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. [6.8.2] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν
ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων
πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ καὶ περὶ τῶν χρημάτων
ὡς εἴη ἔτοῖμα ἐν τε τοῖς ιεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο
ναῦς ἔξήκοντα πέμπειν ἐξ Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας
Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον
τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους,
ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίους, ἣν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ
πολέμου, καὶ τάλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἄν γιγνώσκωσιν
ἄριστα Ἀθηναίοις. [6.8.3] μετὰ δὲ τούτο ἡμέραι πέμπτῃ ἐκκλησία
αὔθις ἐγίγνετο, καθ ὅτι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα
γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν
ἐκπλους. [6.8.4] καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων
δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὄρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχεία καὶ
εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν
ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρήινει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

[6.9.1] Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη,
καθ ὅτι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ
τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς,
καὶ μὴ οὕτω βραχεία βουλῆじ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν
ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. [6.9.2]
καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἡσσον ἐτέρων περὶ τῷ
ἐμαυτοῦ σώματι ὄρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὅς
ἄν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῦηται· μάλιστα γὰρ ἄν ὁ
τοιούτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι ἑαυτὸν βούλοιτο ὄρθοῦσθαι. ὅμως δὲ
οὕτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἴπον παρὰ γνώμην
οὕτε νῦν, ἀλλὰ ἦν ἄν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. [6.9.3] καὶ πρὸς μὲν
τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενής ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε
ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς ἔτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν
καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ οὕτε ἐν καιρῷ σπεύδετε οὕτε ῥάιδά
ἐστι κατασχεῖν ἐφ ἂν ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.

[6.10.1] Φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας καὶ ἔτέρους ἐπιθυμεῖν ἕκεισε πλεύσαντας δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. [6.10.2] καὶ οἵεσθε Ἰσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἱ̄ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται (οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων), σφαλέντων δέ που ἀξιόχρεωι δυνάμει ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἔχθροι ποιήσονται, οἵς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἡ ἡμῖν κατ ἀνάγκην ἐγένετο, ἐπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. [6.10.3] εἰσὶ δοὶ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὄμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. [6.10.4] τάχα δ ἄν Ἰσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἄν ξυνεπιθοῦντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἄν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. [6.10.5] ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινὰ αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρωι τε <τῆ> πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὄρεγεσθαι πρὶν ἦν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θράικης ἔτη τοσαῦτα ἀφεστώτες ἀφ ἡμῶν ἔτι ἀχείρωτοι εἰσι καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἡπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἔγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφῶν δ αὐτοὶ πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι.

[6.11.1] καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κάν κατάσχοιμεν· τῶν δεὶς καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλεπῶς ἄν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ ἐπὶ τοιούτους ιέναι ὃν κρατήσας τε μὴ κατασήσει τις καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὄμοιώι καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. [6.11.2] Σικελιώται δ ἄν μοι δοκοῦσιν, ὡς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἄν ἡσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι· ὅπερ οἱ Ἔγεσταίοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσιν. [6.11.3] νῦν μὲν γὰρ κάν ἔλθοιεν Ἰσως Λακεδαιμονίων ἔκαστοι χάριτι, ἐκείνως δοὶ οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ὥι γὰρ ἄν τρόπωι τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. [6.11.4] ἡμᾶς δ ἄν οἱ ἕκει "Ἐλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἴεν εἰ μὴ ἀφικούμεθα, ἐπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν δι ὄλιγου ἀπέλθοιμεν· τὰ γὰρ διὰ πλεύσου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. εἰ δὲ σφαλείημέν τι, τάχιστ ἄν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθοῖντο. [6.11.5] ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὢ Αθηναῖοι ἐξ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε· διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἄ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον περιγγενῆσθαι, καταφρονήσαντες ἥδη καὶ Σικελίας

έφίεσθε. [6.11.6] χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν, μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι τί γήγεσσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτωι τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἵν δύνωνται, σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὗ θήσονται, ὅσωι καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν. [6.11.7] ὕστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἄγων, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ ὅπως πόλιν δι ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν ὀξέως φυλαξόμεθα.

[6.12.1] Καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὕστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὔξησθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἵτις τὸ τε ψεύσσασθαι καλῶς χρήσιμον καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. [6.12.2] εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἔαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὃν ἔτι ἐξ τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῆτι τι ἐκ τῆς ἄρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ιδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλεύσασθαι τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι.

[6.13.1] Οὓς ἐγὼ ὄρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῷ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἐὰν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακός εἶναι, μηδ, ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίαι μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίαι δὲ πλεῖστα, ἀλλ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς μεγιστὸν δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούστης ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἴσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ παρὰ γῆν ἥν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους, τὰ αὐτῶν νεμομένους καθ αὐτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι· [6.13.2] τοῖς δὲ Ἐγεσταίοις ιδίαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι ὕσπειρ εἰώθαμεν, οἵτις κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελίας δ αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

[6.14.1] Καὶ σύ, ὡς πρύτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσήκειν κήδεσθαι τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφιζε καὶ γνώμας προτίθει αὐθίς Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὄρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶν ἀν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως <κακῶς> βουλευσαμένης ἰατρὸς ἀν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ εἶναι, ὃς ἀν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα ἡ ἐκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ.

[6.15.1] Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε, τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρήινουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. [6.15.2] ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὃν καὶ ἔς ταῦλα διάφορος τὰ πολιτικὰ καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσαι τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τὰ Ἱδια ἄμα εύτυχήσας χρήμασι τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. [6.15.3] ὃν γάρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἦ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἔχρητο ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. [6.15.4] φοβηθέντες γάρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν καὶ τῆς διανοίας ὃν καθ ἐν ἔκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου ἴδιαι ἔκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφολαν τὴν πόλιν. [6.15.5] τότε δούν παρελθών τοῖς Ἀθηναίοις παρήινει τοιάδε.

[6.16.1] Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων, ὡς Ἀθηναῖοι, ἄρχειν (ἀνάγκη γάρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο), καὶ ἄξιος ἄμα νομίζω εἶναι. ὃν γάρ πέρι ἐπιβότος είμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἔμοι δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελίαν. [6.16.2] οἱ γάρ Ἕλληνες καὶ ὑπέρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὄλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἄρματα μὲν ἐπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδεῖς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην καὶ τάλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμωι μὲν γάρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἄμα ὑπονοεῖται. [6.16.3] καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἦ ἄλλωι τῷ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὔτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἥδη ἄνοια, ὃς ἀν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἔαυτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ

τὴν πόλιν ὠφελῆι. [6.16.4] οὐδέ γε ἄδικον ἐφ ἔαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἵσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἡ τὰ Ἰσα νέμων τὰ ὄμοια ἀνταξιούτω. [6.16.5] οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἐν τίνος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ καθ αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὄμοιοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων προσποίσιν τε ξυγγενίας τισὶ καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἡς ὡσι πατρίδος, ταύτηι αὔχησιν ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ ἀμαρτόντων, ἀλλ ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. [6.16.6] ὧν ἐγὼ ὄρεγόμενος καὶ διὰ ταῦτα τὰ Ἱδια ἐπιβιούμενος τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γάρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐξ μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἀπάντων ἀγωνίσασθαι· ἔξ οὖ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσιν.

[6.17.1] Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐξ τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὀμίλησε καὶ ὄργῃ πίστιν παρασχομένη ἔπεισεν. καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ ἐως ἐγὼ τε ἔτι ἀκμάζω μετ αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εύτυχης δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν ὠφελίαι. [6.17.2] καὶ τὸν ἐξ τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μεταγγινώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὅχλοις τε γάρ ξυμμείκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις καὶ ḥαιδίας ἔχουσι τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς. [6.17.3] καὶ οὐδεὶς δι αὐτὸ ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὄπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώραι νομίμοις κατασκευαῖς· ὅτι δὲ ἔκαστος ἡ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται ἡ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἐτοιμάζεται. [6.17.4] καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιούτον ὄμιλον οὔτε λόγου μιᾶς γνώμηι ἀκροδιάσθαι οὔτε ἐξ τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ ἂν ὡς ἔκαστοι, εἴ τι καθ ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. [6.17.5] καὶ μὴν οὐδ ὀπλῖται οὔτε ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἑλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες ὅσους ἔκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἥριθμουν, ἀλλὰ μεγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὠπλίσθη. [6.17.6] τά τε οῦν ἐκεῖ, ἔξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα καὶ ἔτι εύπορώτερα ἔσται (βαρβάρους [τε] γὰρ πολλοὺς ἔξομεν οἱ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς) καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικαλύσει, ἦν ὑμεῖς ὄρθῶς βουλεύησθε. [6.17.7] οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους

ύπολείποντας ἄν ήμᾶς πλεῖν καὶ προσέτι τὸν Μῆδον ἔχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλωι τινὶ ἡ τῇ περιουσίαι τοῦ ναυτικοῦ ἴσχύοντες. [6.17.8] καὶ νῦν οὕτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐξ ήμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐξ τὴν γῆν ήμῶν ἐσβάλλειν, κανὸν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ίκανοί εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἄν δύναιντο βλάπτειν· ύπόλοιπον γάρ ήμῖν ἐστὶν ἀντίπαλον ναυτικόν.

[6.18.1] ὥστε τί ἄν λέγοντες εἰκὸς ἡ αὐτοὶ ἀποκνοῦμεν ἡ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῦμεν; οἵ τις χρεών, ἐπειδὴ γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι οὔδε ἐκεῖνοι ήμῖν. οὐ γάρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προσεθέμεθα αὐτούς, ἀλλ ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἔχθροῖς ήμῶν λυπηροὶ ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. [6.18.2] τὴν τε ἀρχὴν οὔτως ἐκτησάμεθα καὶ ήμεῖς καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ήρξαν, παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς αἰεὶ ἡ βαρβάροις ἡ "Ελλησιν ἐπικαλουμένοις, ἐπεὶ εἴ γε ἡσυχάζοιεν πάντες ἡ φυλοκρινοῖεν οἵ τις χρεών βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προσκτώμενοι αὐτῆι περὶ αὐτῆς ἄν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γάρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἐπεισι προκαταλαμβάνει. [6.18.3] καὶ οὐκ ἐστὶν ήμῖν ταμιεύεσθαι ἐξ ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ ἀνάγκη, ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχῆναι ἄν ύφ ἑτέρων αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ύμιν τοῖς ἄλλοις τὸ ἡσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐξ τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε. [6.18.4] Λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπιέκεΐνα ἦν ἰώμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξομεν ύπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι· καὶ ἄμα ἡ τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐκεῖ προσγενομένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἡ κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. [6.18.5] τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἦν τι προχωρῆι, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆσες παρέξουσιν· ναυκράτορες γάρ ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν. [6.18.6] καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐξ τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ δὲ εἰώθοτι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ήμῶν ἄμα νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες ἐξ τάδε ἥραν αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ τὸ τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβές ἄν ξυγκραθὲν μάλιστ ἄν ισχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἐὰν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαι τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προσλήψεσθαι τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ

άλλ οργωι μᾶλλον ξύνηθες ἔξειν. [6.18.7] παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ ἄν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῆι διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἵ ἄν τοῖς παροῦσιν ἥθεσι καὶ νόμοις, ἡν καὶ χείρω ἦι, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν.

[6.19.1] Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυγάδων, οἱ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὄρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὠρμηντο στρατεύειν. [6.19.2] καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἄν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ ἄν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς αὗθις ἔλεγε τοιάδε.

[6.20.1] Ἐπειδὴ πάντως ὄρῳ ὑμᾶς, ὡς Ἀθηναῖοι, ὠρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἣ γιγνώσκω σημανῶ. [6.20.2] ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῦσι αἰσθάνομαι, μέλλομεν ιέναι μεγάλας καὶ οὕθ ὑπηκόους ἀλλήλων οὕτε δεομένας μεταβολῆς, ἦι ἄν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥάιω μετάστασιν χωροίη, οὔδ ἄν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό τε πλήθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς τάς Ἑλληνίδας. [6.20.3] πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγενεῖς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἐπτά, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέραι δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἄς μᾶλλον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. [6.20.4] πολλοὶ μὲν γὰρ ὄπλιται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ ἔχουσι τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ιεροῖς ἔστι Σελινουντίοις, Συρακοσίοις δε καὶ ἀπὸ Βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐσφέρεται· ὡὶ δὲ μάλιστα ἡμῶν προύχουσιν, ἵπους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτωι οἰκείωι καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

[6.21.1] Πρὸς οὓν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φαιύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἵππεων πολλῶν εἰργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἡ Ἐγεσταῖοι ὡὶ ἀμυνούμεθα ἵππικόν [6.21.2] (αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἡ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους)· αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεωι ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν καὶ οὐκ ἐν τῷ ὄμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ ὅτε ἐν τοῖς

τῆιδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἥλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥάιδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ ἐξ ἀλλοτρίων πᾶσαν ἀπαρτήσοντες, ἔξ ἣς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμεριῶν ἄγγελον ῥάιδιον ἐλθεῖν.

[6.22.1] ὁπλίτας τε οῦν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἣν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῶ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλούς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾶιον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὄλκάσι, πυρούς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν, καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἡναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα, ἣν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα, ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια (πολλὴ γάρ οὕσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι), τὰ τε ἄλλα ὅσον δυνατὸν ἔτοιμάσασθαι, καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἔκει ἔτοῖμα, νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἔτοῖμα εἶναι.

[6.23.1] ἦν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν, τὸ ὄπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἰοί τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασώσαι. [6.23.2] πόλιν τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οίκιοῦντας ιέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέραι ἦν ἂν κατάσχωσιν εύθὺς κρατεῖν τῆς γῆς, ἢ εἰδέναι ὅτι, ἷν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἔξουσιν. [6.23.3] ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον εὗ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὔτυχῆσαι (χαλεπὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας), ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδούς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῆι δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλῆς ἐκπλεῦσαι. [6.23.4] ταῦτα γάρ τῇ τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τωι ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν.

[6.24.1] Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῶι πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἥ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ <ἄν> οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι· [6.24.2] οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἔξηιρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὄχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῷ· εὗ τε γάρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. [6.24.3] καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὄμοιώς ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γάρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ ἄ ἐπλεον ἥ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δὲ τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας,

καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν ἀίδιον μισθοφορὰν ὑπάρχειν. [6.24.4] ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τωι ἄρα καὶ μὴ ἥρεσκε, δεδιώς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἥγεν.

[6.25.1] καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ ἐναντίον ἀπάντων ἥδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσωνται. [6.25.2] ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἥδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἡ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι (αὐτῶν δ Ἀθηναίων ἐσεσθαι ὀπλιταγωγοὺς ὅσαι ἄν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι), ὀπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἣν δέ τι δύνωνται, καὶ πλέοσιν· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἣν τι ἄλλο πρέπον δοκῆι εἶναι, ἐτοιμασάμενοι ἄξειν.

[6.26.1] ἀκούσαντες δ οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλούτου τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ἢν ἀν αὐτοῖς δοκῆι ἄριστα εἶναι [Ἀθηναῖοις]. [6.26.2] καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο, καὶ ἐς τε τοὺς ξυμμάχους ἐπεμπον καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο, ἄρτι δ ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἐς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥῶιον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἥσαν.

[6.27.1] Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἐρμαῖ ἥσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ιδίοις προθύροις καὶ ἐν ιεροῖς), μιᾶς νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπισαν τὰ πρόσωπα. [6.27.2] καὶ τοὺς δράσαντας ἥιδε οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δημοσίαι οὗτοι τε ἐζητοῦντο καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶ τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. [6.27.3] καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον· τοῦ τε γὰρ ἐκπλου οἰώνος ἐδόκει εἶναι καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἄμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι.

[6.28.1] μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἐρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδῖς καὶ οἶνου γεγενημέναι, καὶ τὰ μυστήρια ἂμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὅν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπητιῶντο. [6.28.2] καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν ὅντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δῆμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἔξελάσειν, πρῶτοι ἄν εῖναι, ἐμεγάλυνον καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δῆμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἐρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅτι οὐ μετ ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐξ τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν.

[6.29.1] ὁ δ ἐν τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο καὶ ἔτοιμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἰ τι τούτων είργασμένος ἦν (ἥδη γάρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο), καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ ἀπολυθείη, ἄρχειν. [6.29.2] καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι αὐτοῦ διαβολᾶς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ ἥδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. [6.29.3] οἱ δ ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα μὴ εῦνουν ἔχηι, ἥν ἥδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται θεραπεύων ὅτι δι ἐκεῖνον οἱ τ Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ρήτορας ἐνιέντες οἱ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ρήταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἥν ἔμελλον ρᾶιον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

[6.30.1] Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἥδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐξ τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὀλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὅσῃ ἄλλῃ παρασκευὴ ξυνείπετο πρότερον εἴρητο ἐξ Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ιαπυγίαν τὸν Ιόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ Ἀθηναῖοι καὶ εἰ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν, ἐξ τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέραι ρήτῃ ἄμα ἔωι ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. [6.30.2] ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ἄπας ὡς εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἔκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἐταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἱεῖς, καὶ μετ ἐλπίδος τε ἄμα ιόντες καὶ διοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο.

[6.31.1] καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἥδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσήσει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ρώμῃ, διὰ τὸ πλῆθος ἐκάστων ὧν ἔώρων, τῇ ὥψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἦκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γάρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὔπρεπεστάτῃ τῶν ἐξ ἑκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. [6.31.2] ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὀπλιτῶν καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτείδαιαν μετὰ Ἀγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γάρ χίλιοι ὀπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἵπποις καὶ τριήρεις ἑκατόν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. [6.31.3] ἀλλὰ ἐπὶ τε βραχεῖ πλῷ ωρμήθησαν καὶ παρασκευῇ φαύλη, οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ ἀμφότερα, οὗ ἀν δέηι, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἄμα ἔξαρτυθείς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἐκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενάς ἔξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγοὺς καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν <δὲ> τριηράρχων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τάλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἐνὸς ἐκάστου ὅπως αὐτῷ τινὶ εὐπρεπεῖαι τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάληι σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλληθέν. [6.31.4] ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἄμα ἔριν γενέσθαι, ὡς τις ἔκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους "Ἑλληνας ἐπίδειξην μᾶλλον είκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἔξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. [6.31.5] εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ιδίαν, τῆς μὲν πόλεως ὅσα τε ἥδη προετελέκει καὶ ἡ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε, τῶν δὲ ιδιωτῶν ἡ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ ἡ εἰκός ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἡ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἄν τάλαντα ηύρεθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἔξαγόμενα. [6.31.6] καὶ ὁ στόλος οὐχ ἡσσον τόλμης τε θάμβει καὶ ὥψεως λαμπρότητι περιβόλητος ἐγένετο ἡ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῆσαν ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἥδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

[6.32.1] Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆσες πλήρεις ἥσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἡδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομίζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ ἄπαν τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. [6.32.2] Ξυνεπηγόντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσιν. παιανίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἄμιλλαν ἡδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ μὲν ἔς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἡπειρόντο ἀφικέσθαι. [6.32.3] Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἡγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν, ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Αθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἔρμοκράτης ὁ Ἔρμωνος παρελθών αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρήινει τοιάδε.

[6.33.1] Ἀπιστα μὲν Ἰσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἡ λέγοντες ἡ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἐτέρου εἰδὼς λέγειν. [6.33.2] Αθηναῖοι γάρ ἐφ ὑμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾳ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχίαι καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμίαι, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖν, ῥαΐδιως καὶ τάλλα ἔξειν. [6.33.3] ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὄρατε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτούς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. [6.33.4] εἰ δέ τωι καὶ πιστά, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὕτε γάρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τ εσονται ἡ πάσχειν, οὕθ ὅτι μεγάλωι στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον γάρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν), καὶ ἦν ἄρα ἡ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἡ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώσωμεν (οὐ γάρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. [6.33.5] ὀλίγοι γάρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἡ Ἑλλήνων ἡ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὕτε γάρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα

γάρ ύπο δέους ξυνίσταται), ἦν τε δι ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίαι γῇσι σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κὰν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. [6.33.6] ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὄνόματι ὡς ἐπὶ Ἀθήνας ἦιει ηὔξηθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.

[6.34.1] Θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζόμεθα καὶ ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι, ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἡ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἡ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. [6.34.2] δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι· οὐ γάρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ ἀιεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μὴ ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ ἄν ἵσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, κὰν σφεῖς ἐν πόνῳ εἴναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἥτοι κρύφα γε ἡ φανερῶς ἡ ἐνός γέ του τρόπου ἀμύναι. Δυνατοὶ δέ εἰσὶ μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες· χρυσὸν γάρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, ὅθεν ὁ τε πόλεμος καὶ τὰλλα εὐπορεῖ. [6.34.3] πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον δεόμενοι δεύτερο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεὶ πόλεμον κινεῖν. [6.34.4] ὁ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἱσυχον ἥκιστ ἄν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως είρησται. Σικελιῶται γάρ εἰ ἐθέλοιμεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ ἡμῶν, καθελκύσαντες ἄπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἄγων ἡ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἰόνιον, μάλιστ ἄν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὀρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ύποδέχεται γάρ ἡμᾶς Τάρας), τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆκος ἐν τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἄν εὔεπιθετος εἴη, βραδεῖά τε καὶ κατ ὄλιγον προσπίπτουσα. [6.34.5] εἰ δὲ αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι ἀθρωατέρωι κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθύμιμεθ ἄν κεκμηκόσιν, εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα· οἱ δὲ μετ ὄλιγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀποροῦεν ἄν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἡ μένοντες πολιορκοῦντο ἄν ἡ πειρώμενοι παραπλεῖν τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ἀπολείποιεν ἄν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἄν βέβαια ἔχοντες, εἰ ύποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. [6.34.6] ὥστ ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκληιομένους αὐτοὺς οὐδ ἄν ἀπῆραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ ἡ διαβουλευσαμένους καὶ

κατασκοπαῖς χρωμένους, ὁπόσοι τὸ ἐσμὲν καὶ ἐν ᾗ χωρίῳ, ἔξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐξ χειμῶνα, ἡ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὃς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου καὶ ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ ἡμῶν ὀφθείη. [6.34.7] ἀγγελοίμεθα δ ἂν εὗ οἰδ̄ ὅτι ἐπὶ τὸ πλέον· τῶν δ ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἴστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἡ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν. [6.34.8] ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν· εἰ δ ἵδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῶι ἀδοκήτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἡ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. [6.34.9] Πείθεσθε οὖν μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τάλλα ἐς τὸν πόλεμον ἐτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ δ ἥδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἀνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῷ εὗ οἰδ̄ ὅτι ἥδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὕπω πάρεισιν.

[6.35.1] Καὶ ὁ μὲν Ἐρμοκράτης τοσαῦτα εἶπεν· τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἄλλήλους ἔριδι ἥσαν, οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲ ἀληθῆ ἐστὶν ἀ λέγει, τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὄλιγον δ ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἐρμοκράτει καὶ φοβουμένον τὸ μέλλον. [6.35.2] παρελθὼν δ αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δῆμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

[6.36.1] Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἡ δειλός ἐστιν ἡ τῇ πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δὲ ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξινεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. [6.36.2] οἱ γὰρ δεδιότες ἴδιαι τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸν σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὕται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται· οὐκ ἀπὸ ταύτης, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ αἱεὶ τάδε κινοῦσι ξύγκεινται. [6.36.3] ὑμεῖς δὲ ἦν εὗ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ᾧ οὕτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ ἐξ ᾧ ἂν ἀνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἐμπειροί, ὕσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξῶ, δράσειν. [6.36.4] οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως

καταλελυμένους ἐπὶ ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἐκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτούς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπὶ ἑκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι.

[6.37.1] εἰ δὲ δή, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἵκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσωι κατὰ πάντα ἄμεινον ἔξηρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὡς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δίς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εῖναι, οἵς γε ἐπίσταμαι οὕθιπους ἀκολουθήσοντας, οὐδὲ αὐτόθεν πορισθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινάς παρ Ἔγεσταίων, οὕθιπολίτας ἴσοπλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας (μέγα γάρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι), τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅστην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὔσαν. [6.37.2] ὥστε, παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, μόλις ἂν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἐτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὅμορον οἰκίσαντες τὸν πόλεμον ποιοῦντο, οὐκ ἂν παντάπαιδι διαφθαρῆναι, ἢ ποιύ γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίαι (ξυστήσεται γάρ) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἰδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἔξιόντες. τό τε ξύμπαν οὐδὲ ἂν κρατῆσαι αὐτούς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

[6.38.1] Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἱ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εῦ οἶδ ὅτι σώιζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὕτε ὅντα οὕτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν, [6.38.2] οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλα αἱεὶ ἐπίσταμαι ἡτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτούς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν· ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὕμεν, προφυλάξασθαι τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. [6.38.3] τοιγάρτοι δι αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλέονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους, [6.38.4] ὃν ἐγὼ πειράσομαι, ἦν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἐπεσθαι, μήποτε ἐφ ἡμῶν τι πειριδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους (χαλεπὸν γάρ ἐπιτυγχάνειν), ἀλλὰ καὶ ὃν βούλονται μέν, δύνανται δοῦ (τὸν γάρ ἐχθρὸν οὐχ ὃν δρᾶι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διαινοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται), τοὺς δ αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα γάρ

δοκῶ ἂν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας, [6.38.5] καὶ δῆτα, ὁ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὡς νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἥδη; ἀλλ ὡρὸς ἔννομον· ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ύμᾶς μᾶλλον ἥ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι;

[6.39.1] φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτε ἵσον εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους, ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὀνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεύσαι δὲ βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δὲ ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα ὄμοιώς καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίαι ἰσομοιρεῖν.

[6.39.2] ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίωσι, τῶν δὲ ὀφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα ἀφελομένη ἔχει· ἂν ὑμῶν οἱ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν. Ἀλλ ἔτι καὶ νῦν, ὡς πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακά σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὃν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε.

[6.40.1] ἀλλ ἦτοι μαθόντες γε ἢ μεταγγόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἵσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν [ἥπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος] μετασχεῖν, εἰ δὲ ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς αἰσθανομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας ἀπαλλάγητε. [6.40.2] ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξιώς αὐτῆς, καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἱ σκέψονται αὐτά· καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴμαι, οὐ πρὸς τὰς ύμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ ἐλομένη ύμᾶς ἔρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δὲ ἐφ αὐτῆς σκοποῦσα τούς τε λόγους ἀφ ύμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθῆσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σώζειν.

[6.41.1] Τοιαῦτα δὲ Ἀθηναγόρας εἶπεν. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε. [6.41.2] διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐξ ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὄρǎν, ὅπως εῖς τε ἔκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. [6.41.3] καὶ ἦν ἄρα μηδὲν δεήση, οὐδεμίᾳ βλάβῃ τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι

καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἵς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται (τὴν δὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἔξετασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἔξομεν), καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε κατασκοπήν καὶ ἦν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἥδη, καὶ ὅτι ἂν αἰσθώμεθα ἔς ὑμᾶς οἴσομεν. [6.41.4] καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

[6.42.1] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἥδη ἐν τῇ Κερκύραι αὔτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἄπαντες ἥσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν, ὡσπερ ἔμελλον ὄρμιεῖσθαι τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες ἐν ἐκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τάλλα εὔκοσμότεροι καὶ ράιους ἄρχειν ὡσι, κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι· [6.42.2] ἔπειτα δὲ προύπεμψαν καὶ ἔς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσομένας αἴτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προσπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσιν.

[6.43.1] μετὰ δὲ ταῦτα τοσῆιδε ἥδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἔς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ δυσὶν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν (τούτων Ἀττικὰὶ μὲν ἥσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἔξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δὲ ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων), ὀπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατόν καὶ πεντακισχιλίοις (καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἥσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἐπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δὲ Ἀργείων πεντακόσιοι καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι), τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὄγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις (καὶ τούτων Κρῆτες οἱ ὄγδοήκοντα ἥσαν) καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἐπτακοσίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ϕιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππαγωγῷ μιᾶς τριάκοντα ἀγούσῃ ἴππεας.

[6.44.1] Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὀλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἔς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατόν, ἀ ἔξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὀλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὀλκάδες ἐκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἔνεκα· ἀ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. [6.44.2] καὶ προσβαλοῦσα

ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἔκαστοι ηύπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾶι οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἵστις ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. [6.44.3] καὶ ἐνταῦθα ἥδη ηθροίζοντο, καὶ ἵξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς ἵσσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἰερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρός [τε] τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποίησαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὕσι Λεοντίνοις βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ ὅτι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλίωταις ξυνδοκῆι, τοῦτο ποιήσειν. [6.44.4] οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτι τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἄμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἀ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

[6.45.1] Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἥδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἡγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥήγιῳ αἱ νῆσες εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσηι τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἡπίστουν. καὶ ἵς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἐνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἵς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώραι φρουράς ἐσεκόμιζον, τά τε ἐν τῇ πόλει ὄπλων ἔξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῇ ἔστι, καὶ τἄλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

[6.46.1] Αἱ δὲ ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆσες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Αθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἄλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἀ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. [6.46.2] καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἥσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτο τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥήγινοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἥρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν αἱεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. [6.46.3] οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἔξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Αθηναίων ἥλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἵς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἢ ὄντα ἀργυρᾶ πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπὸ ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο· καὶ ιδίαι ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικιῶν καὶ Ἐλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἐστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἔκαστοι. [6.46.4] καὶ

πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχε, καὶ ἀφικόμενοι ἐξ τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἕδοιεν. [6.46.5] καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγεστηὶ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο.

[6.47.1] Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσηι τῇ στρατιᾷ, ἐφ ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἦν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἔξήκοντα ναυσίν, ὕσσασπερ ἡτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἥ βίαι ἥ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐξ τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἰκαδε, ἦν μή τι δι ὄλιγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἥ Λεοντίνους οἵοι τε ὧσιν ὠφελῆσαι ἥ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγάγεσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν.

[6.48.1] Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ ἐξ τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἰκανωτάτην ἔσεσθαι)· προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἥδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἦν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν.

[6.49.1] Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἔως ἔτι ἀπάρασκευοί τε εἰσὶ καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. [6.49.2] τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἦν δὲ χρονίσηι πρὶν ἐξ ὅψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἦν προσπέσωσιν, ἔως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, μάλιστ ἄν σφεῖς περιγενέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἄν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἄν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ ἄν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. [6.49.3] εἰκὸς δὲ εἶναι

καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἦξειν, καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἥν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἥδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προσιέναι καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσιν. [6.49.4] ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφορμηθέντας Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἢ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὀδόν.

[6.50.1] Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὐτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐξ Μεσσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἄν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δὲ ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐξ τὸ Ψῆγιον. [6.50.2] καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἔξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐξ Νάξου, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ψῆγίῳ καταλιπόντες καὶ ἔνα σφῶν αὐτῶν. [6.50.3] Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐξ Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι), ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἐπλεον ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς· [6.50.4] δέκα δὲ τῶν νεῶν προύπεμψαν ἐξ τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἔστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἐαυτῶν κατοικοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. [6.50.5] ἐπεὶ δὲ κηρυχθῆ καὶ κατεσκέψαντο τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν ἔξ ἥς αὐτοῖς ὄρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐξ Κατάνην.

[6.51.1] καὶ ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον, εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμένων, οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνωικοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες, καὶ ἐσελθόντες ἥγόραζον ἐς τὴν πόλιν. [6.51.2] τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ πολλοὶ τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντο τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ψῆγίου κομίζειν. [6.51.3] μετὰ δὲ τοῦτο διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ τὸ Ψῆγιον, πάσηι ἥδη τῇ

στρατιᾶι ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον.

[6.52.1] Ἐσηγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε Καμαρίνης ώς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῦεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾶι παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ως οὐδὲν ηὔρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὐθίς ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγαλὸν ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὄρκια εἶναι μιᾶς νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἦν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. [6.52.2] ἀπρακτοὶ δὲ γεννόμενοι ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἀρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν Συρακοσίων ἵππεών βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην.

[6.53.1] καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην ώς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπὶ ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ αὐτοῦ μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστήριών ώς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἔρμῶν. [6.53.2] οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἡσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἔρμας δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς, ἀλλὰ πάντα ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἥγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. [6.53.3] ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῆι τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὶ τελευτῶσαν γενομένην καὶ προσετί οὐδὲ ὑφ ἔαυτῶν καὶ Ἀρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανεν.

[6.54.1] Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀρμοδίου τόλμημα δι ἔρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἦν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος ἀποφανῶ οὕτε τοὺς ἄλλους οὕτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. [6.54.2] Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἰππαρχος, ὡσπερ οἱ πολλοὶ οἰονται, ἀλλ Ἰππίας πρεσβύτατος ὃν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἀρμοδίου ὥραι ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὃν εἶχεν αὐτόν. [6.54.3] πειραθεὶς δὲ ὁ Ἀρμόδιος ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ δὲ

έρωτικῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἰππάρχου δύναμιν μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτὸν, ἐπιβουλεύει εὔθὺς ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἄξιώσεως κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. [6.54.4] καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰππαρχος ὡς αὕθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίσιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. [6.54.5] οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐξ τοὺς πολλούς, ἀλλ ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον καὶ ἐξ τὰ Ἱερὰ ἔθυον. [6.54.6] τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἔχρητο, πλὴν καθ ὅσον αἱεὶ τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἥρξαν τὴν ἐνιαύσιον Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἰππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάπου ἔχων τοῦνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου. [6.54.7] καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος τοῦ βωμοῦ ἡφάνισε τούπιγραμμα· τοῦ δὲν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλον ἔστιν ἀμυδροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

μνῆμα τόδ ἥς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἰππίου υἱός
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

[6.55.1] ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὧν Ἰππίας ἥρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ ἄν τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὃ τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ἦι Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πέντε, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γάρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. [6.55.2] καὶ ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπὸ αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. [6.55.3] οὐ μὴν οὐδ ἄν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτὲ Ἰππίας τὸ παραχρῆμα ῥαιδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὧν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὧν ἡπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. [6.55.4] Ἰππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

[6.56.1] Τὸν δοῦν Ἀρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο, προυπηλάκισεν· ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινὶ, ἀπίλασαν λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. [6.56.2] χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμοδίου πολλῷ δὴ μᾶλλον δι ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾧ μόνον ἡμέραι οὐχ ὑποπτὸν ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψοντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὔθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. [6.56.3] ἡσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες ἀσφαλείας ἔνεκα· ἡλπίζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ ὀποσσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

[6.57.1] καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑօρτή, Ἰππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἔκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προιέναι, ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἥδη τὰ ἔγχειρίδια ἐξ τὸ ἔργον προῆισαν. [6.57.2] καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἰππίᾳ (ἥν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἰππίας), ἔδεισαν καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαι τε καὶ ὅσον οὐκ ἥδη ξυλληφθῆσεσθαι. [6.57.3] τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι ὄνπερ πάντα ἐκινδύνευον ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσασθαι, καὶ ὥσπερ εἶχον ὥρμησαν ἔσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἰππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόρειον καλούμενον, καὶ εὔθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἄν μάλιστα δι ὄργῆς ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. [6.57.4] καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὑστερον ληφθεὶς οὐ ράιδίως διετέθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται.

[6.58.1] ἀγγελθέντος δὲ Ἰππίᾳ ἐξ τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον, ἀλλ ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὄπλίτας, πρότερον ἡ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὔθὺς ἔχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτούς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐξ αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. [6.58.2] καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν, ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὔθὺς οὓς ἐπητιάτο καὶ εἴ τις ηύρεθη ἔγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.

[6.59.1] Τοιούτωι μὲν τρόπῳ δι ἐρωτικὴν λύπην ἡ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἀρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. [6.59.2] τοῖς δ Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννίς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβου ἥδη μᾶλλον ὧν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἄμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὄρωιη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. [6.59.3] Ἰππόκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδηι τῷ παιδὶ Θυγατέρᾳ ἐαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην Ἀθηναῖος ὧν Λαμψακηνῶι ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ ἐαυτοῦ
Ἰππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις,
ἥ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τοῦσα τυράννων
παιδῶν τούκ ἥρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

[6.59.4] τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἰππίας ἔτι Ἀθηναίων καὶ παυθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμεωνιδῶν τῶν φευγόντων, ἔχώρει ὑπόσπονδος ἐς τε Σίγειον καὶ παρ Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ ὄρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἥδη γέρων ὧν μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

[6.60.1] Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μιμηνηστόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἡπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι. [6.60.2] καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὄργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἥδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἤσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν, ἐνταῦθα ἀναπειθεῖται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπειρ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν δυνδεσμωτῶν τινὸς εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνύσαι εἴτε καὶ οὕ· ἐπ ἀμφότερα γάρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον. [6.60.3] λέγων δὲ ἐπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτὸν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέραν γάρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὄμιλογήσαντι μετ ἀδείας ἡ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. [6.60.4] καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ ἐαυτοῦ καὶ κατ ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἐρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀσμενος λαβών, ὡς ὕιετο, τὸ σαφὲς καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει

μὴ εῖσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ αύτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιπαθέντας κρίσεις ποιήσαντες τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. [6.60.5] κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἀδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο, ἡ μέντοι ἄλλῃ πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο.

[6.61.1] περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν ἔχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἔλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ὕιοντο σαφές ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὡν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αύτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπὸ ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. [6.61.2] καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἔθορυσθοῦντο μέχρι Ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες, ἐδόκει οὖν ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνεκα ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἀνὴρ πόλις, καί τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. [6.61.3] οἱ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἀργείῳ τῷ ἀπέτιθεσθαι, καὶ τοὺς ὄμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείῳ δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. [6.61.4] πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψίᾳ ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπί τε ἐκείνον καὶ ὡν πέρι ἄλλων ἐμεμήνυτο. [6.61.5] εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μή, θεραπεύοντες τὸ τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφίσι ξυστρατεύειν. [6.61.6] καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεώς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. [6.61.7] οἱ δὲ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ αύτοῦ ὡς δούλαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ὥιχοντο ἀποπλέοντες, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγάς ὡν οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐρήμηι δίκηι θάνατον κατέγνωσαν αύτοῦ τε καὶ τῶν μετ ἐκείνου.

[6.62.1] Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ

Σικελίαι, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος καὶ λαχών ἐκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους. [6.62.2] παραπλέοντες δὲν ἀριστερᾶι τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐξ Ἰμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἔστιν· καὶ ὡς οὐκ ἔδεχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. [6.62.3] καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν Ὑκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μέν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἵππης), αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἔχωρουν διὰ τῶν Σικελῶν ἔως ἀφίκοντο ἐξ Κατάνην, αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. [6.62.4] Νικίας δὲ εὐθὺς ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τἄλλα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐξ τὸ στράτευμα· καὶ τάνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. [6.62.5] καὶ ἐξ τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμίσει τῆς ἐαυτῶν ἥλθον ἐπὶ "Υβλαν τὴν Γελεᾶτιν πολεμίαν οῦσαν, καὶ οὐχ εἶλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[6.63.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπὶ ἑκείνους ιόντες, [6.63.2] ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον καὶ ἐπειδὴ πλέοντές τε τὰ ἐπὶ ἑκεῖνα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο καὶ πρὸς τὴν "Υβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες οὐχ εἶλον βίαι, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν καὶ ἡξίουν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἑκεῖνοι ἐφ ἐαυτοὺς ἔρχονται. [6.63.3] καὶ ἵππης προσελαύνοντες αἱεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοὶ μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεοντίνους ἐξ τὴν οἰκείαν κατοικοῦντες.

[6.64.1] ἀγιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαμβάνειν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἄν οἵμοιώς δυνηθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ γῆν ιόντες γνωσθεῖεν (τοὺς γὰρ ἄν ψιλοὺς τοὺς σφῶν καὶ

τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἵππεας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δούς παρόντων ἵππεων, βλάπτειν ἂν μεγάλα, οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἵππεων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· ἐδίδασκον διαύτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Όλυμπιείω χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἵ ξυνείποντο), τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἂν ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. [6.64.2] πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἥσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἤκειν ἔφη ὃν ἐκεῖνοι τὰ ὄνόματα ἐγίγνωσκον καὶ ἡπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. [6.64.3] ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὄπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέραι ρήτῃ ἄμα ἔωι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσιεν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσιεν, ἐκείνους δὲ ῥαϊδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσιεν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων καὶ ἡτοιμάσθαι ἥδη, ἀφ ὃν αὐτὸς ἤκειν.

[6.65.1] οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐξ ἄλλα θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἔναι παρεσκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ἦσαν παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ (ἥδη γάρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἔξειναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἐτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἤξειν ἐγγὺς ἥσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηύλισαντο ἐπὶ τῷ Συμαίθωι ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. [6.65.2] οἱ δὲ Αθηναῖοι ὡς ἥισθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἄπαν τὸ ἔαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἡ ἄλλος τις προσεληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. [6.65.3] καὶ οἵ τε Αθηναῖοι ἄμα ἔωι ἔξεβαινον ἐξ τὸ κατὰ τὸ Όλυμπιεῖον ὡς τὸ στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἵπποι οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐξ τὴν Κατάνην καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἄπαν ἀνῆκται, ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἥδη ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν.

[6.66.1] ἐν τούτῳ δοί οἱ Αθηναῖοι, μακρᾶς οὕσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθήσυχίαν καθίσαν τὸ στράτευμα ἐξ χωρίον ἐπιτήδειον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξεν ἔμελλον ὅπότε βούλοιντο καὶ οἱ ἵπποι τῶν Συρακοσίων ἤκιστ ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γάρ τειχία τε καὶ οἰκία εἰργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. [6.66.2]

καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπιξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκων ἔρυμά τι, ἥι εὔεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὥρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. [6.66.3] παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἔξιών ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἵπποι τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν, ἐπειτα δὲ ὑστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἐπειτα δὲ ὡς οὐκ ἀντιπροῆισαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρίνην ὄδὸν ηύλισαντο.

[6.67.1] Τῇδε δὲ ὑστεραίαι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὡδεῖς. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἵτις εἴρητο, ἥι ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῆι μάλιστα, ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. [6.67.2] οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὀπλίτας πάντας ἐφ ἐκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἐπειτα δὲ καὶ Γελώιων ἵπποι, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἵπποι ὅσον εἴκοσι καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα), τοὺς δὲ ἵππεας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἥ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ αὐτούς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. [6.67.3] μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη ἐπιπαριών ἔκαστα καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

[6.68.1] Πολλῆι μὲν παραινέσει, ὡς ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἥ καλῶς λεχθέντες λόγοι μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. [6.68.2] ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκους ὕσπειρ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἱ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὗ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. [6.68.3] παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῆι οὐδεμιᾶ φιλίαι, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τούναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἥ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὗ οἶδε ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ

δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἔξ οὐκέτε τῆς κρατεῖν δεῖ ή μὴ ὥσαιδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἵππης πολλοὶ ἐπικείσονται. [6.68.4] τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων.

[6.69.1] Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὔθυς, οἱ δὲ Συρακούσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἥσαν ὡς ἥδη μαχούμενοι, καὶ τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὕστης καὶ ἀπεληλύθεσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ύστερίζον μέν, ὡς δὲ ἐκαστός πηι τοῖς πλέοσι προσμείξεις καθίσταντο. οὐ γὰρ δὴ προθυμίαι ἑλλιπεῖς ἥσαν οὐδὲ τόλμη οὕτην ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὕτην ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους ἐξ ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὔθυνς ἀντεπῆισαν. [6.69.2] καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο καὶ τροπὰς οἴας εἰκὸς ψιλοὺς ἀλλήλων ἐποίουν· ἐπειτα δὲ μάντεις τε σφάγια προύφερον τὰ νομιζόμενα καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὄπλίταις, οἱ δὲ ἔχωρουν, [6.69.3] Συρακούσιοι μὲν περὶ τε πατρίδος μαχούμενοι καὶ τῆς ἴδιας ἐκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἥσσωμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκτίσασθαι τε ἐκείνοις ἐφ ἄ ἥλθον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δὲ ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἦν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἐπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾶιον αὐτοῖς ὑπακούσεται.

[6.70.1] γενομένης δὲ ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἄμα τινάς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολὺ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμωι ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δὲ ἐμπιειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥραι ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. [6.70.2] ὡσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὔώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων καὶ μετ αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήγνυτο ἥδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. [6.70.3] καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἵππης τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εῖργον, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὄπλίτας

αύτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον ἵστασαν. [6.70.4] οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρίνην ὄδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἂ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

[6.71.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἥλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὔλισαντο αὐτοῦ. τῇ δὲ ὑστεραίαι τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἔξηκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὄστα ξυνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην· [6.71.2] χειμών τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὕπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἀντίπειας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἄμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ Ἀθηναίων ἔλθη, τῶν τε πόλεών τινας προσαγάγωνται, ἀς ἡλπίζον μετά τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ στον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

[6.72.1] Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμηι ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες, Συρακόσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκρούς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. [6.72.2] καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ικανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανῆς, ἔθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴσα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· [6.72.3] τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσήσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι, οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ιδιώτας ὡς εἰπεῖν χειροτέχναις ἀνταγωνισαμένους. [6.72.4] μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ τὴν πολυαρχίαν (ἥσαν γὰρ πέντε καὶ δέκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἦν δὲ ὄλιγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἐμπειροὶ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευάσωσι τὸ ὄπλιτικόν, οἵ τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εύταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά,

τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετωμένην, τὴν δε εὔψυχίαν αὐτὴν ἔσυτῆς μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. [6.72.5] τούς τε στρατηγὸύς καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἐλέσθαι καὶ ὅμόσαι αὐτοῖς τὸ ὄρκιον ἡ μήν ἔάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἀν ἐπίστωνται· οὕτω γάρ ἂ τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλλον ἀν στέγεσθαι καὶ τἄλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

[6.73.1] καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτὸν τε εἴλοντο τὸν Ἐρμοκράτη καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς, [6.73.2] καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὥστα ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἡ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἡ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἥσσον ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμπωσιν.

[6.74.1] Τὸ δὲ ἐν τῇ Κατάνηι στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἡ μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γάρ ὅτι ἀπήιει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἥδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξιοτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδώς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. [6.74.2] ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἔχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προυχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ ὄρια καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχείμαζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τε χρήματα καὶ ἴππεας, ὥστα ἄμα τῷ ἥρι παραγένωνται.

[6.75.1] Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τείχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὄρῶν, ὥστα μὴ δι ἐλάσσονος εύαποτείχιστοι ὢσιν, ἦν ἄρα σφάλλωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ Ὄλυμπιείωι ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προυσταύρωσαν πανταχῆι ἥι ἀποβάσεις ἥσαν. [6.75.2] καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπ οἴκου. [6.75.3] καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως

προσαγάγοιντο αύτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἥσαν γὰρ ὑποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μήτε ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἂν ἔπειψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὥρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὗ πράξαντας, προσχωρῶσι δι αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. [6.75.4] ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἐρμοκράτους καὶ ἄλλων ἔς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εύφημου μεθ ἐτέρων, ὁ Ἐρμοκράτης ξυλλόγου γενομένου τῶν Καμαριναίων βουλόμενος προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τοιάδε.

[6.76.1] Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὡς Καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπὸ αὐτῶν λόγους, πρὶν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. [6.76.2] ἥκουσι γὰρ ἔς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ἦι πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ ἦν πάντες ὑπονοοῦμεν· καὶ μοι δοκοῦσιν οὐ λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ ἡμᾶς μᾶλλον ἔξοικίσαι. οὐ γάρ δὴ εὔλογον τάς μὲν ἔκει πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τάς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὅντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εύβοίαι, ὃν οἶδε ἄποικοι εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν. [6.76.3] τῇ δὲ αὐτῇ ιδέαι ἔκεινά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἐκόντων τῶν τε Ίωνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἥσαν ξύμμαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λιποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐπὶ ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δὲ ὡς ἐκάστοις τινὰ εἰχον αἰτίαν εὔπρεπῆ ἐπενεγκόντες κατεστρέψαντο. [6.76.4] καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὕτε οὕτοι τῶν Ἑλλήνων οὕθ οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἔκεινωι καταδουλώσεως, οἱ δὲ ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξινετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ.

[6.77.1] Ἄλλ οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὕσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τέκει Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ ἡμᾶς ταύτα παρόντα σοφίσματα, λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἰωνες τάδε εἰσὶν οὐδὲ Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἱ δεσπότην ἡ Μήδον ἦνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ αύτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. [6.77.2] ἡ μένομεν ἔως ἀν ἔκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτη μόνον ἀλωτοί ἔσμεν καὶ ὥρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο

τὸ εῖδος τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διιστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δὲ ὡς ἐκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐξ αὐτὸν τινα ἤξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ ἑαυτὸν δυστυχεῖν;

[6.78.1] καὶ εἴ τωι ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δού πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν Ἰσωι δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἄμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσωι οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσσασθαι, τῇ δὲ ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἥσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. [6.78.2] εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἦ καὶ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω), διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν ἵνα σωφρονισθῶμεν βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἔνεκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει· οὐ γὰρ οἶόν τε ἄμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὄμοιώς ταμίαν γενέσθαι. [6.78.3] καὶ εἰ γνώμῃ ἀμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὄλοφυρθεὶς τάχ ἄν Ἰσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ βουληθείη αὐθὶς φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένωι καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐθελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σώιζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν. [6.78.4] καὶ μάλιστα εἰκός ἦν ὑμᾶς, ὡς Καμαριναῖοι, ὄμόρους ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μιλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ιόντας, ἀπερ ἄν εἰς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι δεόμενοι ἄν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὄμοίου καὶ νῦν παρακελευμένους ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν φαίνεσθαι. ἀλλ οὕθ ύμεῖς νῦν γέ πω οὕθ οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὠρμησθε.

[6.79.1] Δειλίαι δὲ Ἰσως τὸ δίκαιον πρὸς τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἦν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἔχθρῶν ἦν τις ἐφ ὑμᾶς Ἱη, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ ἄλλων καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ οἱ Ἡργῖνοι ὄντες Χαλκιδῆς Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. [6.79.2] καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονοῦσιν, ὕμεῖς δ εὐλόγωι προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν

έχθιστων διαφθεῖραι. [6.79.3] ἀλλ οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γάρ ἦν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες δεινή ἐστιν, ἀλλ ἦν, ὅπερ οὕτοι σπεύδουσι, τάναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὔδε πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχηι περιγενόμενοι ἔπραξαν ἄ εβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους.

[6.80.1] ὥστε οὐχ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ιέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὡφελίας, οἵ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἑκείνην τὴν προμηθίαν δοκεῖν τῷ ήμιν μὲν ἵσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν. [6.80.2] οὐ γάρ ἔργῳ ἵσον ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. εἰ γάρ δι ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας ὃ τε παθών σφαλήσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῆι ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἡμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους τὴν τε κοινὴν ὡφελίαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι καὶ τούς Αθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἔᾶσαι ἀμαρτεῖν. [6.80.3] Ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδιδάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς οὔτε τοὺς ἄλλους περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χείρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ιώνων αἱέι πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριῶν. [6.80.4] καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς Αθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δὲ αὐτῶν ὄνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἄθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. [6.80.5] σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἡδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν ἢ κἄν περιγενόμενοι μεθ ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἄν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν.

[6.81.1] Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἐρμοκράτης εἶπεν. ὁ δὲ Εὔφημος ὁ τῶν Αθηναίων πρεσβευτὴς μετ αὐτὸν τοιάδε.

[6.82.1] Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὕσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. [6.82.2] τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἰωνεῖς αἱέι ποτε πολέμιοι τοῖς Δωριεῦσιν εἰσίν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως ἡμεῖς γάρ Ἰωνεῖς ὄντες Πελοποννησίοις Δωριεῦσι καὶ πλέοσιν οὖσι καὶ παροικοῦσιν ἐσκεψάμεθα ὅτωι τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα,

[6.82.3] καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπὸ λαγήμεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἥμιν ἦ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ ὅσον ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἵσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἡκιστ ἄν ύπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἦ ἀμυνούμεθα, καὶ ἐξ τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως καταστρεψάμενοι τούς τε Ἱωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας ἡμᾶς Συρακούσιοι δεδουλῶσθαι. [6.82.4] ἡλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ αὐτοὶ τε ἐβούλοντο καὶ ἥμιν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν.

[6.83.1] ἀνθ ὕν ἄξιοι τε ὄντες ἄμα ἀρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐξ τοὺς Ἑλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἐτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἄμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἵσχυος ὄρεγόμενοι. [6.83.2] καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς ἦ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἀρχομεν ἦ ἐπ ἐλευθερίαι τῇ τῶνδε μᾶλλον ἦ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέραι αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἔνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες ὄρῳμεν καὶ ὑμῖν ταύτᾳ ξυμφέροντα. [6.83.3] ἀποφαίνομεν δὲ ἔξ ὕν οἴδε τε διαβάλλουσι καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῆι τὸ παραυτίκα τερπομένους, τῇ δὲ ἐγχειρίσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας, [6.83.4] τὴν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

[6.84.1] Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα, γνοὺς ὅτι σωζόμενων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακούσιοι ἥσσον ἄν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτούμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἥδη ἥμιν τὰ μέγιστα. [6.84.2] διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν μὴ ὑπηκόους ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὔβοιαι, ἀλλ ὡς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες τοῖσδε ὑπὲρ ἥμῶν λυπηροὶ ὔσιν. [6.84.3] τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἥμιν ἀπαράσκευος ὕν καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντίνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα

αύτονομούμενοι.

[6.85.1] ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἡ πόλει ἀρχὴν ἔχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅτι ξυμφέρον οὐδὲν οἰκεῖον ὅτι μὴ πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἡ ἔχθρὸν ἡ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὡφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ ἦν οἱ ἔχθροι διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὥστιν. [6.85.2] ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή· καὶ γάρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἔξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροκωχῆι αὐτὸνόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾶι, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις είστι περὶ τὴν Πελοπόννησον. [6.85.3] ὥστε καὶ τάνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν, καὶ ὃ λέγομεν, ἐξ Συρακοσίους δέος καθίστασθαι. ἀρχῆς γάρ ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστίσαντες ὑμᾶς ὑπόπτωι, βίαι ἢ καὶ κατ ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δέ, ἦν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὕτε γάρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἐν ξυστάσα εύμεταχείριστος, οὕθ οἴδ ἀσθενεῖς ἃν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἴεν.

[6.86.1] καὶ ὅτι ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γάρ πρότερον ἡμᾶς ἐπιγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον ἢ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. [6.86.2] καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ὥι περ καὶ ἡμᾶς ἡξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδὲ ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδες ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. [6.86.3] ἡμεῖς μέν γε οὕτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασάμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἡπειρωτίδων· οἴδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν αἱεί τε ἐπιβουλεύουσι καὶ ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἐκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἡδη καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους), [6.86.4] καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. [6.86.5] πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι δὲ τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων αἱεί ἐφ ὑμᾶς ἐτοίμην διὰ τὸ πλήθος εἶναι ὀδόν, ὑμῖν δ οὐ πολλάκις παρασχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἦν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἡ ἀπρακτὸν ἔάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν.

[6.87.1] Άλλὰ μήτε ύμεις, ὡς Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναιπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δὲ ύμνην πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. [6.87.2] φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπὸ αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δὲ ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ύμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι, παρακληθέντες δὲ ἥκειν. [6.87.3] καὶ ύμεις μήθ ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῶν ποιουμένων μήθ ὡς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἦδη, ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ ὅσον δέ τι ύμνη τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν Ἰσωι βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν· [6.87.4] ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίωι, καὶ ὡς μὴ ὑπάρχομεν, ὃ τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι καὶ ὃ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἐτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ ἡμῶν, τῷ δὲ εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεεῖ εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφότεροι ἀναγκάζονται ὃ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὃ δὲ ἀπραγμόνως σώιζεσθαι. [6.87.5] ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ύμνην νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, ἀλλ ἔξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ αἰεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὄμοίου μεταλάβετε.

[6.88.1] Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὗνοι ἥσαν, πλὴν καθ ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν ὕιοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις αἱεὶ κατὰ τὸ ὄμορον διάφοροι· δεδιότες δούλης ἥσσον τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὄλιγους ἰππέας ἐπεμψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργωι, ὡς ἄν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Αθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγωι ἀποκρίνασθαι ἵσα ἀμφοτέροις. [6.88.2] καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὕσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἄλλήλους πόλεμος ὡν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον. [6.88.3] Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐξ τὸν πόλεμον, οἱ δὲ Αθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδεύμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελούς ἐπρασσον ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. [6.88.4] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων οἱ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἔχόντων αὐτόνομοι οὕσαι καὶ πρότερον αἱεὶ <αι> οἰκήσεις εύθυνς

πλὴν ὄλιγοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἥσαν, καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἱ καὶ χρήματα. [6.88.5] ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκωλύοντο. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἔς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὁ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων αὔθις ἀνορθώσαντες διεχείμαζον. [6.88.6] καὶ ἔπειψαν μὲν ἔς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπειψαν δὲ καὶ ἔς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὡν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἔς τὴν "Ἐγεσταν πέμψαντες ἑκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ τάλλα ἔς τὸν περιειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἄμα τῷ ἥρι ἔξόμενοι τοῦ πολέμου. [6.88.7] Οἱ δὲ ἔς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰταλιώτας ἄμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὄμοιώς ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. [6.88.8] καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἔς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἔς τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν. [6.88.9] καὶ οἱ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἔς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθεὶς τότε εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἔς Κυλλήνην τῆς Ἡλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἔς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πρᾶξιν. [6.88.10] καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἑκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τούς τε Κορινθίους καὶ τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ διανοούμενων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὅντων πρέσβεις πέμπειν ἔς Συρακούσας κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὅντων, παρελθών ὁ Ἀλκιβιάδης παρώντινέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἔξωρμησε λέγων τοιάδε.

[6.89.1] Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἔς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. [6.89.2] τῶν δὲ ἐμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατὰ τι ἔγκλημα ἀπειπόντων αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς

Ἀθηναίους καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἔχθροῖς δύναμιν δι ἑκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτίμιαν περιέθετε. [6.89.3] καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπὲρ ἔμου πρός τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα ἄλλα ἐνηντιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὡργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω. ἦν εἴ τις, διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνόμιζε, μηδὲ οὕτως ἡγήσθαι ὥρθῶς ἄχθεσθαι. [6.89.4] τοῖς γὰρ τυράννοις αἱεί ποτε διάφοροί ἐσμεν (πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται), καὶ ἀπὸ ἑκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἄμα δὲ καὶ τῆς πόλεως δημοκρατούμενης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἔπεσθαι. [6.89.5] τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἴναι. ἄλλοι δὲ ἡσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἱ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἔξηγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἔξηλασαν. [6.89.6] ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστῃ ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὕσα καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασώιζειν, ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγινώσκομεν οἱ φρονοῦντες τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἄν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιμι. ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἄν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων.

[6.90.1] Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί, εἴ τι πλέον οἴδα, ἐσηγητέον, μάθετε ἔδη. [6.90.2] ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μέν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δὲ ἑκείνους αὔθις καὶ Ἰταλιώτας, ἐπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. [6.90.3] εἰ δὲ προχωρήσει ταῦτα ἡ πάντα ἡ καὶ τὰ πλείω, ἔδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ Ἱβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένων νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἔχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἄμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίαι λαβόντες, τὰς δὲ ἐντειχισάμενοι, ῥαιδίως ἡλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. [6.90.4] χρήματα δὲ καὶ σῖτον, ὥστε εύπορωτερον γίγνεσθαι τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν.

[6.91.1] τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ

άκριβέστατα είδότος ώς διενοήθημεν άκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἦν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ώς δέ, εἰ μὴ βοηθήσετε οὐ περιέσται τάκεῖ, μάθετε ἥδη. [6.91.2] Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ ἀν̄ ξυστραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοντο· Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχηι τε ἥδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυσὶν ἄμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. [6.91.3] καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὔθὺς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἀν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. [6.91.4] ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἴεσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε σῖτινες αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὀπλιτεύσουσιν εὔθὺς, καὶ ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ώς ἀν τούς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ οἱ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδεέστερον προσίασιν. [6.91.5] καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἄμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακόσιοι τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμέλεσθαι μᾶλλον ἀντέχωσι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἥσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσιν. [6.91.6] τειχίζειν τε χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα αἱεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπειρᾶσθαι. Βεβαιότατα δ ἀν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ ἂ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἐκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. [6.91.7] ἢ δ ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὀφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεῖς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. οἵς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ αὐτόματα ἥξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὀφελοῦνται εὔθὺς ἀποστερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου ἥσσον διαφορούμενης, οἱ τὰ παρ ὑμῶν νομίσαντες ἥδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγωρήσουσιν.

[6.92.1] γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον ἐν ὑμῖν ἐστίν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὡς γε δυνατά (καὶ οὐχ ἀμαρτήσεσθαι οἷμαι γνώμης) πάνυ θαρσῶ. [6.92.2] Καὶ χείρων ούδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύεσθαι μου ἐξ τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. [6.92.3] φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἔξελασάντων πονηρίας, καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἦν πειθησθέ μοι,

ώφελίας· καὶ πολεμιώτεροι ούχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. [6.92.4] τό τε φιλόπολι ούκ ἐν ωὶ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ ἐν ωὶ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. ούδ ἐπὶ πατρίδα οὔσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ίέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν ούκ οὔσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὄρθως, ούχ δῆς ἀν τὴν ἕαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίη, ἀλλ ὅς ἀν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῆ ἀυτὴν ἀναλαβεῖν. [6.92.5] οὕτως ἐμοὶ τε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐξ κίνδυνον καὶ ἐξ ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὡς Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ ἀπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὃς εἰ πολέμιος γε ὃν σφόδρα ἔβλαπτον, κἄν φίλος ὃν ἰκανῶς ὠφελοίην, ὅσωι τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δὲ ὑμέτερα ἥκιαζον· καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐξ τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐξ τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὔσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ οὐ βίαι, κατ εὔνοιαν δὲ ἡγῆσθε.

[6.93.1] Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δὲ ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἔκαστα αὐτοῦ καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι· [6.93.2] ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἦδη τὸν νοῦν καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκέλευον μετ ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφελία ἥξει τοῖς ἐκεῖ. [6.93.3] ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἥδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐξ Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν καιρὸς ἦι, ἐτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμονος. [6.93.4] Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τε χρήματα καὶ ἱππέας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τὴν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῶιδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[6.94.1] Ἀμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου,

ῶσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αύτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. [6.94.2] ἀποβάντες δὲ ἐδήιωσαν τούς [τε] ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἐλόντες αὔθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τὸ τε πεδίον ἀναβάντες ἐδήιουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς καὶ ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. [6.94.3] καὶ ἀποπλεύσαντες ἐξ Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα, Σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῆισαν, πιμπράντες ἄμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Υβλαιών. [6.94.4] καὶ ἀφικόμενοι ἐξ Κατάνην καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἡκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς, ως αὐτόθεν ἵππων πορισθησόμενων, καὶ ἵπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

[6.95.1] Τοῦ δ αὐτοῦ ἥρος καὶ ἐπὶ Ἀργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἥλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐξ τὴν Θυρεᾶτιν ὅμορον οὗσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἢ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ είκοσι. [6.95.2] καὶ ὁ Θεσπιῶν δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

[6.96.1] Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους, ως ἐπύθοντο τούς [τε] ἱππέας ἡκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἥδη ἐπὶ σφᾶς ἔναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἄν ραιδίως σφᾶς, οὐδ εἰ κρατοῦντο μάχη, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταύτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· [6.96.2] οὐ γάρ ἄν ἄλλη γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γάρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τ ἐστὶ καὶ ἐπιφανές πᾶν ἔσω· καὶ ὧνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. [6.96.3] καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐξ τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἀναπον ποταμὸν ἄμα τῇ ἡμέραι (έτυγχανον γάρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἐρμοκράτη στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν) ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ ἐξακοσίους λογάδας τῶν ὀπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὃν ἥρχε Διόμιλος φυγάς ἐξ Ἀνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴεν φύλακες, καὶ ἦν ἐξ ἄλλο τι δέηι, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται.

[6.97.1] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέραι ἔξητάζοντο καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἥδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἔξι ἡ ἐπτά σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐξ τὴν Θάψφον καθορμισάμενοι· ἔστι δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ίσθμῳ προύχουσα ἐξ τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὕτε πλοῦν οὔτε ὄδὸν πολλὴν ἀπέχει. [6.97.2] καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψφῳ διασταυρωσάμενος τὸν ίσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἔχώρει εὔθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὔρυηλον πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἔξετάσεως παραγενέσθαι. [6.97.3] ἐβοήθουν δὲ οἱ τε ἄλλοι, ὡς ἔκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἔξακόσιοι· στάδιοι δὲ πρὶν προσμεῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. [6.97.4] προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχην νικηθέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. [6.97.5] καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραὶ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῆισαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ὡικοδόμησαν, ἐπ ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὄρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὅπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη.

[6.98.1] καὶ οὐ πολλῷ ὑστερον αὐτοῖς ἥλθον ἐκ τε Ἐγέστης ἵππης τριακόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἵτινες τοὺς μὲν παρ Ἐγέσταιών καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δὲ ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἔξακόσιοι ἵππης ξυνελέγησαν. [6.98.2] καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακήν ἔχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵναπερ καθεζόμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους, καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν. [6.98.3] καὶ ἥδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὡς ἔώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ραιδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐξ τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἵππεων· οὕτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυσον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι μακροτέραν. [6.98.4] καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὀπλιτῶν καὶ οἱ ἵππης μετ αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἵππεας προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ

τροπαῖον τῆς ἵππομαχίας ἔστησαν.

[6.99.1] Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρωγίλον καλούμενον αἰεί, ἥπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. [6.99.2] οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἦκιστα Ἐρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτείχιζεν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι, ἥτις ἕκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος καί, εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίγνεσθαι, καὶ ἄμα καὶ ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς καὶ φθάνειν αὐτοὶ προκαταλαμβάνοντες τοῖς σταυροῖς τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἀν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἀν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. [6.99.3] ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρέαμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλάσας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. [6.99.4] αἱ δὲ νῆσες τῶν Ἀθηναίων οὕπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπελεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ γῆν δὲκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπίγοντο.

[6.100.1] ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ὡικοδομήθη τοῦ ὑποτείχισματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἥλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥῶιον μάχωνται, καὶ ἄμα τὴν καθ αὐτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τούς τε ὄχετοὺς αὐτῶν, οἱ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἥγμενοι ἥσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καὶ τίνας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὠπλισμένους προύταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίώς πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἐτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἔχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. [6.100.2] καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸν ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίαι ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. [6.100.3] καὶ

ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ ἑαυτοὺς καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

[6.101.1] Τῇ δὲ ὑστεραίαι ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἔλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτην πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὄραι, καὶ ἡπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὄμαλοῦ καὶ τοῦ ἔλους ἐξ τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. [6.101.2] καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὗθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἔλους, καὶ τάφρον ἄμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἶον τε ἦι τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. [6.101.3] οἱ δὲ, ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὗθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταύρωματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐξ τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὅρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐξ τὸ ὄμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἔλους, ἥι πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπὶ αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἄμα ἔωι τὸ τε σταύρωμα πλὴν ὄλιγου καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὑστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἶλον. [6.101.4] καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον, οἱ δὲ ἐπὶ τῷ εὔωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλήσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἡπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. [6.101.5] δείσαντες δὲ οἱ Συρακόσιοι (ἥσαν γὰρ καὶ τῶν ἵππων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐσβάλλουσιν ἐξ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων· καὶ προσπεσόντων αὐτῶν ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρως, [6.101.6] ἴδων δὲ ὁ Λάμαχος παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὔωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετά τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβών, καὶ ἐπιδιαβάς τάφρον τινὰ καὶ μονωθείς μετ ὄλιγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἥ ἔξ τῶν μετ αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἀρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξ τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἥδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν.

[6.102.1] ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες ὡς ἐώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἥγούμενοι ἐρῆμον αἱρήσειν. [6.102.2] καὶ τὸ μὲν

δεκάπλεθρον προτείχισμα αύτῶν αίροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αύτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ διὰ ἀσθένειαν ὑπολειμμένος. τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ύπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίαι ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. [6.102.3] καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἥδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ ἐπανήιει, καὶ αἱ νῆσες ἄμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὕσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. [6.102.4] ἂν δρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῆισαν καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τείχισμόν.

[6.103.1] Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποστόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρακόσιοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο· καὶ παρόντος ἥδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῶν τοὺς Συρακοσίους. [6.103.2] τὰ δὲ ἐπιπτήδεια τῆι στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἥλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις, οἱ πρότερον περιεωρᾶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς, καὶ τάλλα προυχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. [6.103.3] καὶ γὰρ οἱ Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὀφελία οὐδεμίᾳ ἦκε, τοὺς δὲ λόγους ἐν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. [6.103.4] καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμίᾳ ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἄλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε ἐφ ὃν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἐπαιυσαν, ὡς ἢ δυστυχίαι ἢ προδοσίαι τῆι ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὔκλεα καὶ Τελλίαν.

[6.104.1] Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἥδη ἤσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸν ἐψευσμέναι ὡς ἥδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαι εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν

ό Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πισθήν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐξ Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. [6.104.2] καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐξ τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνανεωσάμενος πολιτείαν καὶ οὐδενάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀρπασθεὶς ὑπὸ ἀνέμου κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον, ὃς ἐκπνεῖ ταύτηι μέγας κατὰ βορέαν ἐστηκώς, ἀποφέρεται ἐξ τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐξ τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς, ὅσαι μάλιστα ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν. [6.104.3] ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληιστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πιο ἐποιεῖτο.

[6.105.1] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐξ τὸ Ἀργος ἐσέβαλον αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδήιωσαν, καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν· αἱπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα τὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. [6.105.2] πρότερον μὲν γὰρ ληιστείαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἦ ἐξ τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὄπλοις ἐξ τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετά σφῶν δηιώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ἥθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐξ Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιάς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδήιωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἥδη εύπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐξ τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. [6.105.3] ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἀργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐξ τὴν Φλειασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινά τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ οἴκου.

Ιστοριῶν ζ

[7.1.1] Ό δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἥδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαι εἰσιν, ἀλλ ἔτι οἰόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾶι ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἰμέραν πρῶτον πλεύσαντες καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσαλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἐλθωσιν. [7.1.2] καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἰμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὕπω παρουσῶν ἐν τῷ Ρηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λακροῖς εἶναι ἀπέστειλεν. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ρηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ ἀφικοῦνται ἐς Ἰμέραν. [7.1.3] ἐκεῖ δὲ ὄντες τούς τε Ἰμεραίους ἐπεισαν ξυμπολεμεῖν καὶ αὐτούς τε ἐπεσθαι καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὄπλα παρασχεῖν (τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἰμέραι), καὶ τοὺς Σελινουντίους πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾶι ἐς τι χωρίον. [7.1.4] πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῶιοι καὶ τῶν Σικελῶν τινές, οἱ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἐτοίμοι ήσαν τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτηι Σικελῶν βασιλεύων τινῶν καὶ ὧν οὐκ ἀδύνατος τοῖς Αθηναίοις φίλοις ἦν, καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. [7.1.5] καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβών τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὠπλισμένους ἐπτακοσίους μάλιστα, Ἰμεραίους δὲ ὄπλιτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους καὶ ἵππέας ἐκατὸν καὶ Σελινουντίων τέ τινας ψιλούς καὶ ἵππέας καὶ Γελώιων ὄλιγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἔχωρει πρὸς τὰς Συρακούσας:

[7.2.1] οἱ δὲ ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον

τάχους ἔβοήθουν καὶ Γογγύλος, εῖς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾶς νηὶ τελευταῖος ὄρμηθεὶς πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐξ τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίπου, καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν διεκώλυσε τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. [7.2.2] καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώσθησάν τε καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανοπλαῖς ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἥδη γὰρ καὶ ἔγγὺς ὅντα ἡισθάνοντο αὐτόν. [7.2.3] ὁ δὲ Ἰέτας τότε τι τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἐλών καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐξ μάχην ἀφικνεῖται ἐξ τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὔρύηλον, ἥιπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἔχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. [7.2.4] ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐλθών ἐν ὦι ἐπτὰ μὲν ἡ ὄκτω σταδίων ἥδη ἀπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχὺ τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν (τοῦτο δ ἔτι ωἰκοδόμουν), τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρωγίλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέονι ἥδη ἥσαν, καὶ ἔστιν ἄ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἔξειργασμένα κατελέλειπτο. παρὰ τοσοῦτον μὲν αἱ Συράκουσαι ἥλθον κινδύνου.

[7.3.1] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων ἔθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ θέμενος τὰ ὄπλα ἔγγὺς κήρυκα προσπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἔξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πέντε ἡμερῶν λαβόντες τὰ σφέτερα αύτῶν, ἔτοιμος εἶναι σπένδεσθαι. [7.3.2] οἱ δὲ ἐν ὄλιγωρίαι τε ἐπιοιοῦντο καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐξ μάχην. [7.3.3] καὶ ὁ Γύλιππος ὄρῶν τοὺς Συρακοσίους ταρασσομένους καὶ οὐ ράιδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐξ τὴν εύρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτῶν τείχει. ὡς δ ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτούς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενῖτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηύλισαντο. [7.3.4] τῇ δ ὑστεραίαι ἄγων τὴν μὲν πλεύστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον αἰρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. [7.3.5] καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέραι ἀλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι.

[7.4.1] Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον

τεῖχος ἀπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἵοι τε ὥστιν ἀποτειχίσαι. [7.4.2] καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀνεβεβήκεσαν ἥδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἥν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενές) νυκτὸς ἀναλαβών τὴν στρατιὰν ἐπήιει πρὸς αὐτό. [7.4.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γάρ ἔξω αὐλίζομενοι) ὡς ἥσθοντο, ἀντεπῆισαν· ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ μὲν ταύτην ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἥδη διέταξαν, ἥπερ ἔμελλον ἔκαστοι φρουρεῖν. [7.4.4] Τῶι δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προύχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τειχισθείη, ράιων αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι ἐλάσσονος γάρ πρὸς τῶι λιμένι τῶι τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὕσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, ἥν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχε τε ἥδη μᾶλλον τῶι κατὰ θάλασσαν πολέμωι, ὅρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν ἥδη, ἐπειδὴ Γύλιππος ἤκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα. [7.4.5] διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς ἔξετείχισε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο καὶ τὰ πλοῖα ἥδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες, [7.4.6] ὕστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῶι τε γάρ ὕδατι σπανίωι χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἄμα ὅπότε ἔξελθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν Συρακοσίων κρατούντων τῆς γῆς διεφθείροντο· τρίτον γάρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἔξιοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Όλυμπιείῳ πολίχνηι ἐτετάχατο. [7.4.7] ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐξ φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἵς εἴρητο περὶ τε Λοκρούς καὶ Ρήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

[7.5.1] Οἱ δὲ Γύλιππος ἄμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἄμα δὲ παρέτασσεν ἔξαγων αἱεὶ πρὸ τοῦ τειχισμάτος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. [7.5.2] ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε τῷ Γύλιππῳ καιρὸς εἶναι, ἥρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ἥι τῆς ἱππου τῶν Συρακοσίων οὐδεμίᾳ χρῆσις ἦν. [7.5.3] καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ νεκρούς ὑποσπόνδους ἀνελομένων καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα οὐκ ἔφη τὸ ἀμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ ἐαυτοῦ γενέσθαι·

τῆς γάρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὥφελίαν τῇ τάξι ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὔθις ἐπάξειν. [7.5.4] καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἔκέλευεν αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἔξοντας, τῇ δὲ γνώμηι οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι Πελοποννήσιοι τε ὄντες καὶ Δωριῆς Ιώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες ἔξελάσσασθαι ἐκ τῆς χώρας.

[7.6.1] καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὔθις ἐπῆγεν αὐτούς, ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι νομίζοντες, καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος (ἥδη γάρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις, καί, εἰ προέλθοι, ταύτὸν ᥫδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι), ἀντεπῆισαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. [7.6.2] καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὀπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εύρυχωρίαν, ἦτορ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. [7.6.3] καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εύωνυμῳ κέραι τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων [7.6.4] κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπὸ αὐτῶν, ἔκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

[7.7.1] Μετὰ δὲ τοῦτο αἱ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακὴν (ἥρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος), καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. [7.7.2] καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ὡιχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἄμα προσαρέμενος εἴ τις ἦ μὴ πρόθυμος ἦν ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. [7.7.3] πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαιμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῆτι τρόπωι ὡι ἄν ἐν ὄλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἄν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. [7.7.4] οἵ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ ἀνεπιρῶντο ὡς καὶ τούτωι ἐπιχειρήσοντες, καὶ ἐς τᾶλλα πολὺ ἐπέρρωντο.

[7.8.1] Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὄρῶν καθ ἡμέραν

έπιδιδοῦσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπειπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καὶ, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. [7.8.2] φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὅντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. [7.8.3] καὶ οἱ μὲν ὕιχοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἥδη ἔχων ἢ δι ἑκουσίων κινδύνων ἔπειλετο.

[7.9.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὔετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπὶ Ἀμφίπολιν Θραιξὶ πολλοῖς τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει ὄρμώμενος ἐξ Ἰμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[7.10.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἴπον, καὶ εἴ τίς τι ἐπηρώτα ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς ὁ τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

[7.11.1] Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὡς Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἥσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. [7.11.2] κρατησάντων γάρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλέοσι Συρακοσίους ἐφ οὓς ἐπέμφθημεν καὶ τὰ τείχη οικοδομησαμένων ἐν οἴσπερ νῦν ἐσμέν, ἥλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἔκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὃν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ ἡμῶν, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἵπειντι τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. [7.11.3] νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν (οὐδὲ γάρ ξυμπάσση τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ ἂν χρήσασθαι ἀπανηλωκούσας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὄπλιτικοῦ)· οἱ δὲ παρωικοδιμήκασιν ἡμῖν τείχος ἀπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς, ἦν μὴ τις τὸ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἔληι. [7.11.4] ξυμβέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς μᾶλλον, ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γάρ τῆς χώρας ἐπὶ

πολὺ διὰ τοὺς ἵππεας ἔξερχόμεθα.

[7.12.1] Πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίαι πόλεις Γύλιππος οἰχεται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν καὶ στρατιὰν ἔτι πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευήν, ἥν δύνηται, ἄξων. [7.12.2] διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἄμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. [7.12.3] καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ὅπερ κάκείνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἱκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇξιν ἤηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇσι σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἱ τε νῆες διάβροχοι τοσοῦτον χρόνον ἡδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται. [7.12.4] τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψύξαι διὰ τὸ ἀντιπάλους τῷ πλήθει καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας αἱεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. [7.12.5] φανεραὶ δὲ εἰσὶν ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ ἑκείνοις καὶ ἀποξηρᾶνται τὰς σφετέρας μᾶλλον ἔξουσίᾳ· οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις.

[7.13.1] ἡμῖν δὲ ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις ὥσπερ νῦν πάσαις φυλάσσειν· εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἔξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. [7.13.2] τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν [τῶν] μὲν διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἀρπαγὴν καὶ ὑδρείαν μακρὰν ὑπὸ τῶν ἵππων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες εύθὺς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικὸν τε δὴ καὶ τάλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὄρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἔκαστοι δύνανται (πολλὴ δὲ η Σικελία), εἰσὶ δοῖ καὶ αὐτὸι ἐμπορευόμενοι ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφήρηνται.

[7.14.1] ἐπισταμένοις δὲ ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὄλιγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἔξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν είρεσίαν. [7.14.2] τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον τὸ τε μὴ οἴον τε εἶναι ταῦτα ἔμοι κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ (χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) καὶ ὅτι οὐδὲ ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ ἀνάγκη ἀφ ὧν ἔχοντες ἥλθομεν

τά τε ὅντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὕσαι πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι Νάξος καὶ Κατάνη. [7.14.3] εἰ δὲ προσγενήσεται ἐν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ὧι τὸ ἐσμὲν καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν [ὁ πόλεμος]. [7.14.4] Τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἔτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύεσσασθαι. καὶ ἄμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἡδιστα ἀκούειν, αἴτιωμένων δὲ ὕστερον, ἦν τι ὑμῖν ἀπὸ αὐτῶν μὴ ὄμοιον ἐκβῆ, ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι.

[7.15.1] καὶ νῦν ὡς ἐφ ἂν μὲν ἡλθομεν τὸ πρῶτον καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὔτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικελία τε ἄπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύεσθε ἡδη ὡς τῶν γένθαδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ ἡ τούτους μεταπέμπειν δέον ἡ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικὴν καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός είμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. [7.15.2] ἀξιῶ δὲ ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτε ἐρρώμην πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅτι δὲ μέλλετε, ἄμα τῷ ἡρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίαι δι ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δὲ ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ, ἦν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λίσουσιν ὑμᾶς, ὕσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθίσονται.

[7.16.1] Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ αὐτῷ, ἐως ἂν ἔτεροι ξυνάρχοντες αἱρεθέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο Μένανδρον καὶ Εύθυδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη, στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ τῶν ξυμμάχων. [7.16.2] καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἴλοντο Δημοσθένη τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εύρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, καὶ τὸν μὲν Εύρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα εἴκοσι <καὶ ἐκατὸν> τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἄμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἡξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται·

[7.17.1] ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἐκπλουν ὡς ἄμα τῷ ἡρι ποιησόμενος, στρατιὰν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμάχους καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὄπλίτας ἐτοιμάζων.

[7.17.2] πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐξ τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. [7.17.3] οἱ γὰρ Κορίνθιοι, ὡς αὐτοῖς οἱ πρέσβεις ἥκον καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἥγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὄλκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοὶ τε ἀποστελοῦντες ὄπλίτας ἐξ τὴν Σικελίαν καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες· [7.17.4] ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακήν, καὶ τὰς ὄλκάδας αὐτῶν ἥσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακήν ποιούμενοι.

[7.18.1] Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν Ἀττικὴν ἑσβολὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡσπερ τε προυδέδοκτο αὐτοῖς καὶ τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἔναγόντων, ἐπειδὴ ἐπινθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Αθηναίων βοήθειαν ἐξ τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἑσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. [7.18.2] μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ρώμη, διότι τοὺς Αθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἥγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι τε ἐξ Πλάταιαν ἥλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδᾷς, καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἦν δίκας ἐθέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐξ δίκας προκαλουμένων τῶν Αθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν τε περὶ Πύλουν ξυμφορὰν καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς ἐγένετο. [7.18.3] ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐξ Ἀργους ὄρμώμενοι Ἐπιδαύρου τέ τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδήιωσαν καὶ ἐκ Πύλου ἄμα ἐληστεύοντο, καὶ ὀσάκις περὶ του διαφορὰὶ γένοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐξ δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἥθελον ἐπιτρέπειν, τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐξ τοὺς Αθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἥσαν ἐξ τὸν πόλεμον. [7.18.4] καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρον τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους καὶ τάλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐξ τὸν ἐπιτειχισμόν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἄμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὄλκάσιν ἐπικουρίαν αὐτοὶ τε ἐπόριζον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννήσους προστηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα

τῶιδε ὅν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[7.19.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου ἥρος εὐθὺς ἀρχομένου πρωίτατα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον· ἡγεῖτο δὲ Ἱγίς ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδήιωσαν, ἐπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. [7.19.2] ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν, παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ὠικοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανές μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. [7.19.3] καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δὲ μὲν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὄλκάσι τοὺς ὄπλιτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἰλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ τῶν νεοδαμώδων, ξυναμφοτέρων ἐς ἔξακοσίους ὄπλιτας, καὶ Ἔκκριτον Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὄπλιτας, ὃν ἥρχον Ξένων τε καὶ Νίκων Θοβᾶσι καὶ Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς, [7.19.4] οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρῶτοι ὄρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν· μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὅστερον πεντακοσίους ὄπλιτας, τοὺς μὲν ἔξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες ἀπέπειψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὄπλιτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὃν ἥρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. [7.19.5] αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆσες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμους ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ὡσπερ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὄπλῖται ταῖς ὄλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὕπερ ἔνεκα καὶ τὸ πρῶτον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὄλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

[7.20.1] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμα τῆς Δεκελείας τῷ τειχισμῷ καὶ τοῦ ἥρος εὐθὺς ἀρχομένου περὶ τε Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ὃι εἴρητο καὶ ἐς Ἱργος ἀφικομένωι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων [τε] ὄπλιτας ἐπὶ τὰς ναῦς, [7.20.2] καὶ τὸν Δημοσθένη ἐς τὴν Σικελίαν, ὡσπερ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἔξήκοντα μὲν ναυστὸν Ἀθηναίων καὶ πέντε Χίαις, ὄπλιτας δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἐκασταχόθεν οἴοντι τὴν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαντες, εἴρητο δὲ αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους

άμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. [7.20.3] καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν προσπλεύσας τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελέπειπτο περιέμενε καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους παραλαβεῖν.

[7.21.1] Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ ἥρος καὶ ὁ Γύλιπος ἦκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἐκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο. [7.21.2] καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐλπίζειν γάρ ἀπὸ αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσεσθαι. [7.21.3] ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἐρμοκράτης οὐχ ἥκιστα, τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀίδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ ἥπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους ἄν [αὐτοῖς] φαίνεσθαι· ὡς γάρ ἔκεινοι τούς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες καταφοβοῦσι, καὶ σφᾶς ἄν τὸ αὐτὸ ὄμοιώς τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. [7.21.4] καὶ Συρακοσίους εὗ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον τι διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιγενησομένους ἡ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. ιέναι οὖν ἔκελευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ καὶ μὴ ἀποκνεῖν. [7.21.5] Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε Γυλίπου καὶ Ἐρμοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὕρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν·

[7.22.1] ὁ δὲ Γύλιπος ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν, αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρακοσίων ἄμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐντὸς προσμεῖξαι καὶ ἄμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. [7.22.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἔξήκοντα ναῦς ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ἐναυμάχουν, ταῖς δὲ ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας, καὶ εύθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ, οἱ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἐσπλουν, οἱ δὲ κωλύειν.

[7.23.1] ἐν τούτῳ δ ὁ Γύλιπος τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων φθάνει προσπεσὼν ἄμα τῇ ἔωι αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥαιδίως ληφθέν. [7.23.2] καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἀλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐξ τὰ πλοῖα καὶ ὀλκάδα τινὰ κατέψυγον, ἐξ τὸ στρατόπεδον ἔξεκομίζοντο· τῶν γὰρ Συρακοσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὗ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἔπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἤλισκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγχανον ἥδη νικώμενοι καὶ οἱ ἔξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾶιον παρέπλευσαν. [7.23.3] αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ούδενι κόσμῳ ἐσέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις· ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν καὶ ὑφ ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. [7.23.4] καὶ ἔνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐξ τὸ ἔαυτῶν στρατόπεδον.

[7.24.1] Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὔτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἔτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. [7.24.2] ἀνθρωποι δ ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἀλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί, καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ἔμπαντα ἔάλω· ὥσπερ γὰρ ταμείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνīν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων, ἐπεὶ καὶ ιστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τἄλλα σκεύη ἐγκατελήφθη καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. [7.24.3] μέγιστον τε καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδὲ οἱ ἐσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων (οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον, καὶ διὰ μάχης ἥδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί), ἔς τε τἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

[7.25.1] Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι καὶ Ἀγάθαρχον ἐπι αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐξ Πελοπόννησον ὕιχετο, πρέσβεις ἄγουσα οἴπερ τά τε σφέτερα

φράσουσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ τὸν ἔκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρυνοῦσι γίγνεσθαι· αἱ δὲ ὅνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐπλευσαν, πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. [7.25.2] καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἐτοῦμα ἦν. [7.25.3] ἃς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἥλθον, καὶ ὄρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία τῶν ὀλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου ἄγουσα Θεσπιῶν ὀπλίτας· [7.25.4] καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλεον ἐπὶ οἴκου. φυλάξαντες δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δὲ ἄλλας οὐκ ἐδυνήθησαν, ἀλλ ἀποφεύγουσιν ἐξ τὰς Συρακούσας. [7.25.5] Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὄρμοιεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. [7.25.6] προσαγαγόντες γάρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἕκ τε τῶν ἀκάτων ὕνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυρούς καὶ ἀνέκλων καὶ κατακολυμβῶντες ἔξεπριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον· οἱ δὲ τῆς ὀλκάδος ἀντέβαλλον, καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. [7.25.7] χαλεπωτάτη δὲ ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος· ἥσαν γάρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπιξαν, ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἔρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἔξεπριον μισθοῦ. ὅμως δὲ αὐθίς οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. [7.25.8] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὅντων καὶ ἀντιτεταγμένων ἐμηχανῶντο καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἔχρωντο. [7.25.9] Ἐπεμψαν δὲ καὶ ἐξ τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι ὧς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ισχύι μᾶλλον ἢ τῇ σφετέραι ταραχῇ ἡσηθεῖν, τά τε ἄλλα [αὖ] δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπι αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὧς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὅντων ἄλληι στρατιαὶ καί, ἦν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

[7.26.1] Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐξ τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ

τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὄπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς ἔπλεον ἐξ τὴν Λακωνικήν· [7.26.2] καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδίψασαν, ἔπειτα σχόντες ἐξ τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἐστιν ἡ ἐδίψασαν καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἱ τε Εἴλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ ἅμα ληισταὶ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἀρπαγὴν ποιῶνται. [7.26.3] καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐξ τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμείνας ἔως τὸ χωρίον ἐξετείχισε καὶ καταλιπών φυλακὴν αὐτοῦ ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὑστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ οἴκου καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

[7.27.1] Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θραικῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐξ τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐξ τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. [7.27.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστεροι ἦκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἥλθον ἐξ Θραϊκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἔκαστος ἐλάμβανεν. [7.27.3] ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκελεία τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐπωικεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τούς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρῶτον χρημάτων τὸ ὀλέθρωι καὶ ἀνθρώπων φθορᾶι ἐκάκωσε τὰ πράγματα. [7.27.4] πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὅτε δὲ ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ ληιστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἔβλαπτοντο. [7.27.5] τῆς τε γὰρ χώρας ἀπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἡ δύο μυριάδες ηύτομοι λήκεσαν, καὶ τούτων τὸ πολὺ μέρος χειροτέχναι, πρόβατά τε πάντα ἀπωλώλει καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἔξελαυνόντων τῶν ἵππεων πρός τε τὴν Δεκελείαν καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο ἐν γῇ ἀποκρότωι τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δὲ ἐτιρώσκοντο.

[7.28.1] ἡ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εύβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὁρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκελείας θάσσων οὕσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὄμοιός

ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη. [7.28.2] πρὸς γάρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχήν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες πλὴν τῶν ἵπεων, οἱ μὲν ἐφ ὄπλοις ποιούμενοι, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. [7.28.3] μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐπίεζεν ὅτι δύο πολέμους ἄμα εἶχον, καὶ ἐξ φιλονικίαν καθέστασαν τοιαύτην ἥν πρὶν γενέσθαι ἡπίστησεν ἄν τις ἀκούσας, τὸ γάρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννήσιών μηδ ὡς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλ ἐκεῖ Συρακούσας τῶι αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτήν γε καθ αὐτὴν τῆς τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἑλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὃσον κατ ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἐνίαυτόν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἔτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐξ τὴν χώραν, ὥστε ἔτει ἐπτακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἥλθον ἐξ Σικελίαν ἥδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. [7.28.4] διὸ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούστης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασιν. καὶ τὴν εἰκοστήν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἄν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι. αἱ μὲν γάρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὥσωι καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

[7.29.1] Τοὺς οὖν Θρᾳκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν εὔθυς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διειτρέφει, καὶ εἰπόντες ἄμα ἐν τῷ παράπλωι (ἐπορεύοντο γάρ δι Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἦν τι δύνηται, ἀπὸ αὐτῶν βλάψαι. [7.29.2] ὁ δὲ ἔς τε τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς καὶ ἀρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εύβοιάς ἀφ ἐσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον καὶ ἀποβιβάσας ἐξ τὴν Βοιωτίαν ἥγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. [7.29.3] καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν πρὸς τῷ Ἐρμαίῳ ιὐλίσατο (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους), ἄμα δὲ τῇ ἡμέραι τῇ πόλει προσέκειτο οὕσηι οὐ μεγάλῃ, καὶ αἱρεῖ ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσών καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτε τίνας σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντας ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὅντος καὶ ἔστιν ἥι καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ὡικοδομημένου, καὶ πυλῶν ἄμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. [7.29.4] ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾳκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερά ἐπόρθουν καὶ τοὺς ἀνθρώπους

έφόνευον φειδόμενοι οὕτε πρεσβυτέρας οὕτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἔξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναικας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν· τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θραικῶν ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστιν. [7.29.5] καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἵδεα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείωι πάιδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες, κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσηι οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον ἔτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή.

[7.30.1] οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἥδη τοὺς Θρᾳκας οὐ πολὺ τὴν τε λείαν ἀφείλοντο καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα ἄ ἤγαγεν ὕρμει. [7.30.2] καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους οὕτε ἐπισταμένους νεῦν τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἔώρων τὰ ἐν τῇ γῆι, ὄρμισάντων ἔξω τοξεύματος τὰ πλοῖα, ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾳκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυτρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι ἀρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θραικῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. [7.30.3] διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἱ ξυνεβοήθησαν ἐξ εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὀπλίτας ὁμοῦ καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησίων μέρος τι ἀπανηλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν πάθει χρησαμένην οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἥσσον ὄλοφύρασθαι ἀξίωι τοιαῦτα ξυνέβη.

[7.31.1] Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὀλκάδα ὄρμοῦσαν ἐν Φειδῖ τῇ Ἡλείων εὔρων, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὀπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. [7.31.2] καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὀπλίτας τε παρέλαβε καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἥπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλύζιάν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. [7.31.3] ὅντι δ αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εύρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ

πλοῦν ἥδη ὃν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐαλωκός, [7.31.4] ἀφικεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ αὐτούς, ὃς ἥρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆσες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσιν ἀνθορμοῦσαι οὕτε καταλύουσαι τὸν πόλεμον ναυμαχεῖν τε μέλλουσιν· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἐαυτῶν πρὸς τὰς ἑκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. [7.31.5] τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εύρυμεδῶν τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ ὃν αὐτοὶ εἶχον ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εύρυμεδῶν μὲν ἐξ τὴν Κέρκυραν πλεύσας καὶ πέντε καὶ δέκα τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὀπλίτας καταλεγόμενος (ξυνῆρχε γάρ ἥδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὕσπερ καὶ ἡρέθη), Δημοσθένης δὲ ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.

[7.32.1] Οἱ δὲ ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημμυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐξ τὰς πόλεις ἐπειδὴ ἔπεισάν τε καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐξ τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν διόδον ἔχοντας καὶ σφίσι ξυμμάχους, Κεντόριπάς τε καὶ Ἄλικαδίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφρήσωσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσωσι διελθεῖν· ἄλλῃ γάρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γάρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἐαυτῶν ὄδον. [7.32.2] πορευομένων δὲ ἥδη τῶν Σικελιωτῶν οἱ Σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῆι ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἔξαιφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐξ ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις πλήν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐξ πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐξ τὰς Συρακούσας.

[7.33.1] καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπειμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῶιοι ναυτικόν τε ἐξ πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἵππεας διακοσίους. [7.33.2] σχεδὸν γάρ τι ἥδη πᾶσα ἡ Σικελία πλὴν Ἀκραγαντίνων (οὗτοι δὲ οὐδὲ μεθ ἐτέρων ἥσαν), οἱ δὲ ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν. [7.33.3] Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εύρυμεδῶν, ἔτοιμης ἥδη τῆς στρατιᾶς οὕσης ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἡπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον ἐπ ἄκραν Ἰαπυγίαν· [7.33.4] καὶ ὄρμηθέντες αὐτόθεν κατίσχουσιν ἐξ

τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τέ τινας τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἀρται, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὣν παρέσχετο αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐξ Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. [7.33.5] καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα παρέπλευσαν ἐξ Θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· [7.33.6] καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες εἴ τις ὑπελέλειπτο ἔξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα καί, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσί, τοὺς αὐτοὺς ἔχθρούς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἐπρασσον ταῦτα.

[7.34.1] Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, οἵπερ τῶν ὀλκάδων ἔνεκα τῆς ἐξ Σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαι καὶ προσπληρώσαντες ἔπι ναῦς ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὄρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. [7.34.2] καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ ὡὶ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἐκατέρωθεν προσβεβοηθηκὼς τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἐπὶ ταῖς προανεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφάρξασαι· ἥρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης Κορίνθιος. [7.34.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν (ἥρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. [7.34.4] καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἐπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπει καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. [7.34.5] καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἀπλῶς, ἐπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο ἀντίρωιροι ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν ἐπὶ αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἔχουσῶν. [7.34.6] ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἐκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐξ τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκέτι ἐπαναγωγήν, διεκρίθησαν ἀπὸ ἀλλήλων, καὶ διώξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδὲ ἄνδρες οὐδετέρων ἔάλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῆι ναυμαχοῦντες ῥαιδίως διεσώζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. [7.34.7] ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐξ τὴν Ναύπακτον οἱ Κορίνθιοι

εύθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν καὶ νομίσαντες αὐτοὶ οὐχ ἡσσᾶσθαι δι ὅπερ οὐδ οἱ ἔτεροι νικᾶν· οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν εἰ μὴ καὶ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ Άθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. [7.34.8] ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος οἱ Άθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

[7.35.1] Ό δὲ Δημοσθένης καὶ Εύρυμεδῶν, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὄπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἔξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἥγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. [7.35.2] καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ ποταμῷ καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἄν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἴεναι, ἐπικαταβάντες ηύλισαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου· καὶ αἱ νῆσες αὐτοῖς ἐξ τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἰσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἔως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

[7.36.1] Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν αὔθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ παρεσκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ αὐτὸ τοῦτο πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. [7.36.2] παρεσκευάσαντο δὲ τὸ τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες, καὶ τὰς πρώιρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐξ ἔλασσον στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρώιραις παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἔξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· ᾧ περ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασάμενοι πρώιραθεν ἐναυμάχουν. [7.36.3] ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὰς τῶν Άθηναίων ναῦς οὐχ ὄμοιώς ἀντινεναυπηγμένας, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρώιραθεν ἔχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρώιροις μᾶλλον αὐτοὺς ἦ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἐσυτῶν ἔσεσθαι· ἀντιπρώιροις γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι ἀναρρήξεν τὰ πρώιραθεν αὐτοῖς, στεριφοῖς καὶ παχεῖσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παίοντες τοῖς ἐμβόλοις. [7.36.4] τοῖς δὲ Άθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίαι οὔτε περίπλουν οὔτε διέκπλουν, ᾧ περ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ

κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν οὐ δώσειν διεκπλεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν ὥστε μὴ περιπλεῖν. [7.36.5] τῇ τε πρότερον ἀμαθίαι τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τὸ ἀντίπρωιρον ξυγκροῦσαι, μάλιστ ἢν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἔξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι ὄλιγου καὶ ἐς ὄλιγον, κατ αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν· τοῦ δ ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, [7.36.6] καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, ἣν πηι βιάζωνται, ἐς ὄλιγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτό, προσπίπτοντας ἄλλήλοις ταράξεσθαι (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἀπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὕσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὡσπερ τοῖς Συρακοσίοις)· περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εύρυχωρίαν, σφῶν ἔχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

[7.37.1] Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες καὶ ἄμα τεθαρσηκότες μᾶλλον ἥδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἄμα καὶ ταῖς ναυσίν. [7.37.2] καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὄλιγοι πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἔώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὄλυμπείου, οἵ τε ὀπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἵππης καὶ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσήγει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆσες μετὰ τοῦτο εὔθὺς ἐπεξέπλεον τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων. [7.37.3] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτούς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὄρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὄλυμπείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῆσαν, ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἄμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβούθουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ναῦς· καὶ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὄγδοηκοντα μάλιστα.

[7.38.1] τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι καὶ πειράσαντες ἄλλήλων καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἴ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακόσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἄμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθεν. [7.38.2] Τῇ δ ὑστεραίαι οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἴδων ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὔθις ἐπιχειρήσειν τούς

τε τριηράρχους ἡνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει, καὶ ὀλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληιστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. [7.38.3] διαλειπούσας δὲ τὰς ὀλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπὸ ἀλλήλων κατέστησεν, ὥπως, εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατάφευξις ἀσφαλῆς καὶ πάλιν καθ ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

[7.39.1] Τῇ δὲ ώστεραίαί οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρωίτερον, τῇ δὲ ἐπιχειρίσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, [7.39.2] καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὔθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυρρίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὁν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὥπως αὐτοῖς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται, καὶ δι ὀλίγου αὔθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσιν.

[7.40.1] καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπειμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη, καὶ οἱ Συρακόσιοι ἔξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο· [7.40.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ ἡσυχίαν ἐκβάντες τὰ τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. [7.40.3] ἔξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὔθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄστοι οἱ πλείους οὐδὲν κόσμῳ ἐσβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. [7.40.4] καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπωι ἀλίσκεσθαι, ἀλλ ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. [7.40.5] οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι καὶ ταῖς [τε] ναυσὶν ἀντιπρώιροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξιρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δὲ ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἔς τὰ πλάγια

παραπλέοντες καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες.

[7.41.1] τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὄλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἐσαυτῶν ὄρμον. [7.41.2] αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆσοι μέχρι μὲν τῶν ὄλκάδων ἐπεδίώκονται· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὄλκάδων δελφινοφόροι ἡρμέναι ἐκώλυσον. [7.41.3] δύο δὲ νῆσοι τῶν Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμειξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἐτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἔάλω. [7.41.4] καταδύσαντες δοιαὶ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τὰ ναῦς καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς ἄνδρας τε τοὺς μὲν πολλοὺς ζωγρήσαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες ἀπεχώρησαν, καὶ τροπαῖα τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχῶν ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἥδη ἔχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι.

[7.42.1] Καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι κατὰ ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὐθίς, ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὔρυμέδων ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἐβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς καὶ ὀπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἐσαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἑλληνας οὐκ ὄλιγους, καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἰκανήν. [7.42.2] καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξ ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὄλιγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὕτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχίζομένην οὐδὲν ἥσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα τὴν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ρώμη τις ἐγεγένητο. [7.42.3] ὃ δὲ Δημοσθένης ιδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπιθεν (ἀφικόμενος γάρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοιβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις, ἀλλ ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾶ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος, ἦν οὐδ ἄν μετέπεμψαν οἱ Συρακόσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ίκανοὶ γάρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἄμα τὸν ἥσσοντος ὅντες καὶ ἀποτετειχισμένοι ἄν ἥσαν, ὥστε μηδ εἰ μετέπεμψαν ἔτι ὄμοιώς ἄν αὐτοὺς ὠφελεῖν), ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέραι μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. [7.42.4] καὶ ὥρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν

Συρακοσίων, ὡς ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπλοῦν ὃν καὶ, εἰ κρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὐθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥαιδίως ἄν αὐτὸ ληφθέν (οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἄν σφᾶς ούδενα), ἡπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείραι, καὶ οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν· [7.42.5] ἢ γὰρ κατορθώσας ἔξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιὰν καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. [7.42.6] Πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἔξελθόντες τῶν Συρακοσίων ἔτεμον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἀναπον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν (οὐδὲ γὰρ καθ ἔτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξῆσαν ὅτι μὴ τοῖς ἰππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὄλυμπιείου).

[7.43.1] ἐπείτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῆι προσβάλλοντες ἀπεκρούόντο, οὐκέτι ἔδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τὸν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. [7.43.2] καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἔδόκει εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὄσα ἔδει, ἦν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπουν καὶ Εύρυμέδων καὶ Μένανδρος ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν ἔχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, Νικίας δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέπειπτο. [7.43.3] καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εύρυμέδον, ἦπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη, λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων, καὶ προσβάντες τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων αἱροῦσι καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. [7.43.4] οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὔθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία ἐν προτειχίσμασιν, ἐν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἐν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἐν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον καὶ τοῖς ἔξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἱ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. [7.43.5] οἱ δὲ ἐβοήθουν τ εὔθύς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὔθὺς ἔχώρουν ἐξ τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ ὄρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὡν ἔνεκα ἥλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων ἤιρουν τε καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. [7.43.6] οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχίσμάτων, καὶ

άδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου προσέβαλόν τε τοῖς Αθηναίοις ἐκπεπληγμένοι καὶ βιασθέντες ὑπὸ αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. [7.43.7] προϊόντων δὲ τῶν Αθηναίων ἐν ἀταξίαι μᾶλλον ἥδη ὡς κεκρατηκότων καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου αὐθίς ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν.

[7.44.1] Καὶ ἐνταῦθα ἥδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Αθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πιθέσθαι ράιδιον ἦν οὐδὲ ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἔκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέραι σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα πλὴν τὸ καθ' ἕαυτὸν ἔκαστος μόλις οἴδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίαι, ἢ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν γε τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἂν τις σαφῶς τι ἤδει; [7.44.2] ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, ἐώρων δὲ οὔτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὅπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὄλιγοι ἐν στενοχωρίαι ἀνεστρέφοντο. [7.44.3] καὶ τῶν Αθηναίων οἱ μὲν ἥδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀνεβεβήκει, τὸ δὲ ἔτι προσανήιει, ὥστε οὐκ ἡπίσταντο πρὸς ὅτι χρὴ χωρῆσαι. ἥδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα καὶ χαλεπά ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. [7.44.4] οἵ τε γάρ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὡς κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε κραυγῇ οὐκ ὄλιγη χρώμενοι, ἀδύνατον ὃν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημῆναι, καὶ ἄμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ τε Αθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ πᾶν τὸ ἔξι ἐναντίας, καὶ εἰ φίλιον εἴη τῶν ἥδη πάλιν φευγόντων, πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῷ γνωρίσαι σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἄμα πάντες ἐρωτῶντες καὶ τοῖς πολεμίοις σαφές αὐτὸ κατέστησαν. [7.44.5] τὸ δὲ ἐκείνων οὐχ ὅμιοις ἡγίσταντο διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἥσσον ἀγνοεῖσθαι, ὥστε εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς ἀτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ δὲ αὐτοὶ μὴ ἀποκρίνοιτο, διεφθείροντο. [7.44.6] μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψε καὶ ὁ παιανισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὧν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γάρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Αθηναίων ἦν, ὅποτε παιανίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Αθηναίοις, οἵ τε πολέμιοι ὅμιοις. [7.44.7] ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἄπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖταις πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χείρας

ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις ἀπελύοντο. [7.44.8] καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν [οἱ] πολλοὶ ρίπτοντες ἔαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὕσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὄμαλὸν οἱ σωιζόμενοι ἄνωθεν καταβαῖεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγανον, οἱ δὲ ὑστερον ἥκοντες εἰσὶν οἱ διαμαρτόντες τῶν ὄδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν· οὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περιελάσαντες διέφθειραν.

[7.45.1] Τῇδε ὑστεραίαί οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ἥις ἡ πρόσβασις καὶ κατὰ τὸ χωρίον ἥις οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντέστησαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. [7.45.2] ἀπέθανον δὲ οὐκ ὄλιγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἥις κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἄλλεσθαι ψιλοὶ [ἄνευ τῶν ἀσπίδων] οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δὲ ἐσώθησαν.

[7.46.1] Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὔπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὕσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πέντε καὶ δέκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο· Γύλιπος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ὕιχετο αὐθίς, ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὃν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἰρήσειν βίαι, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

[7.47.1] Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἐώρων οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ· [7.47.2] νόσωι τε γὰρ ἐπιέζοντο κατὰ ἀμφότερα, τῆς τε ὕδρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὕσης ἐν ἥις ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἄμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο ἐλῶδες καὶ χαλεπὸν ἥν, τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. [7.47.3] τῶι οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν, ἀλλὰ ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἀπιέναι ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἔως ἔτι τὸ πέλαγος οἴον τε περαιοῦσθαι καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. [7.47.4] καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι ἥ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ράιδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδὲ αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι.

[7.48.1] Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν· ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πόνηρα σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἔβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδὲ ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζόμενους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἄν, ὅπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ήσσον. [7.48.2] τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ ὧν ἐπὶ πλέον ἡ οἱ ἄλλοι ἡισθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἕσεσθαι, ἦν καρτερῶσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορίαι αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἥδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ως αὐτὸν καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. [7.48.3] ἀ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δὲ ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὗ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαι τε περὶ σφῶν [αὐτῶν] καὶ τὰ πράγματα ὕσπερ καὶ αὐτοὶ ὄρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ ἔξ ὧν ἄν τις εὗ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. [7.48.4] τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἵ νῦν βοῶσιν ως ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τάναντία βοήσεσθαι ως ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὕκουν βούλεσθαι αὐτός γε ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις ἐπ αἰσχρᾶι τε αἰτίαι καὶ ἀδίκως ὑπ Αθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἴδιαι. [7.48.5] τά τε Συρακούσιων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· καὶ χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας καὶ ἐν περιπολοίοις ἄμα ἀναλίσκοντας καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἥδη βόσκοντας τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δὲ ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχίλιά τε γὰρ τάλαντα ἥδη ἀνηλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν, ἦν τε καὶ ὄτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον ἢ δι ἀνάγκης ὕσπερ τὰ σφέτερα ὄντα. [7.48.6] τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθῆμένους καὶ μὴ χρήμασιν, ὧν πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι.

[7.49.1] Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι πολὺ τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρυκεύόμενον πρὸς αὐτὸν ὕστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἄμα ταῖς γοῦν ναυσὶ μᾶλλον ἢ πρότερον ἐθάρσησε κρατήσειν. [7.49.2] ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι οὐδὲ ὄπωσοῦν ἐνεδέχετο·

εὶ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτοῦ, ἔφη χρῆναι ἡ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν ἡ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναισὶν ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἡ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλον ἔστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλὰ ἐν εύρυχωρίᾳ, ἐν ἥι τα τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὄρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἔξουσιν. [7.49.3] τό τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδὲν τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλὰ ὅτι τάχιστα ἥδη ἔξανίστασθαι καὶ μὴ μέλλειν. καὶ ὁ Εὔρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. [7.49.4] ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο καὶ ἄμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ισχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον.

[7.50.1] Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἀμαρτών τοῦ Ἀκράγαντος (ἐν Γέλαι γάρ ὅντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς Συρακοσίοις στάσις [ἐς] φιλία ἔξεπεπτώκει)· ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἥρος ἐν ταῖς ὀλκάσιν ὀπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα. [7.50.2] ἀπενεχθέντες γάρ ἐς Λιβύην, καὶ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλω Εὔεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθενπερ Σικελία ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει, καὶ ἀπ αὐτοῦ περαιωθέντες ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. [7.50.3] καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ ἀμφότερα αὐθίς τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ναισὶ καὶ πεζῷ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί ὄρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς καὶ τὰ ἔσυτῶν ἄμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἰσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὄμοιώς ἐνηντιοῦτο, ἀλλὰ ἡ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἐδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ. [7.50.4] καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐτοῦμα ἦν, ἀποπλεῖν ἡ σελήνη ἐκλείπει· ἐτύγχανε γάρ πασσέληνος οὖσα, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἥν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος) οὐδ ἄν

διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη πρίν, ώς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

[7.51.1] Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι πολλῷ μᾶλλον ἐπηρμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ώς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἥδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ (οὐ γάρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι), καὶ ἄμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ οὔτοις ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. [7.51.2] τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἰκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτέραι πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἵππων κατά τινας πύλας ἀπολαμβάνουσι τε τῶν ὀπλιτῶν τινὰς καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὕσης δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἐβδομήκοντα ἀπολλύασι καὶ τῶν ὀπλιτῶν οὐ πολλούς.

[7.52.1] Καὶ ταύτηι μὲν τῇ ἡμέραι ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν οὕσαις ἔξ καὶ ἐβδομήκοντα καὶ τῷ πεζῷ ἄμα πρὸς τὰ τείχη ἔχώρουν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἔξ καὶ ὄγδοήκοντα καὶ προσμείζαντες ἐναυμάχουν.

[7.52.2] καὶ τὸν Εύρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενον περικλήσιασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων καὶ ἐπεξάγοντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων ἀπολαμβάνουσι κάκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος καὶ αὐτὸν τε διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ἥδη ναῦς τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἔξεώθουν ἐξ τὴν γῆν.

[7.53.1] Ὁ δὲ Γύλιππος ὄρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας καὶ τὰς ναῦς ῥῶιον τοὺς Συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὕσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. [7.53.2] καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοί (οὗτοι γάρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις ταύτῃ) ὄρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι καὶ ἐσβάλλουσιν ἐξ τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. [7.53.3] Ὕστερον δὲ πλέονος ἥδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων

καὶ ξυμμάχων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἑς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτούς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν καὶ ὀπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν. [7.53.4] καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἐμπρῆσαι βουλόμενοι ὀλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δαιδὸς γεμίσαντες (ἥν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὕριος) ἀφεῖσαν [τὴν ναῦν] πῦρ ἐμβαλόντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα καὶ παύσαντες τὴν τε φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὀλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν.

[7.54.1] μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν ὀπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵπους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἥς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποίησαντο τῶν πεζῶν ἑς τὴν λίμνην καὶ ἥς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

[7.55.1] Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρᾶς ἥδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας) οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίᾳς ἥσαν καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατείας ὁ μετάμελος. [7.55.2] πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἥδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε, ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ ναῦς καὶ ἵπους καὶ μεγέθη ἔχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτ' ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ὡς προσήγοντο ἄν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσσονος, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλειώ, τά τε πρὸ αὐτῶν ἡπόρουν, καὶ ἐπειδή γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἄν ὕιοντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι.

[7.56.1] οἱ δὲ Συρακόσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλήσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτούς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. [7.56.2] οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσουσι, νομίζοντες ὅπερ ἦν, ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι καί, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἑς τοὺς Ἑλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τούς τε γὰρ ἄλλους Ἑλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι (οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων

δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν), καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. [7.56.3] καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἄγων κατά τε ταῦτα καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων, καὶ οὐδὲ αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. [7.56.4] ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

[7.57.1] Τοσοίδε γὰρ ἐκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ ἀλλήλων στάντες, ἀλλ ὡς ἐκάστοις τῆς ξυντυχίας ἥτις κατά τὸ ξυμφέρον ἦται ἀνάγκη ἔσχεν. [7.57.2] Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἰωνες ἐπὶ Δωριᾶς Συρακοσίους ἐκόντες ἥλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἐπὶ χρώμενοι Λήμνοι καὶ Ἰμβροι καὶ Αίγινηται, οἵ τότε Αἴγιναν εἶχον, καὶ ἐπὶ Ἐστιαιῆς οἱ ἐν Εὔβοιᾳ Ἐστίαιν οἰκοῦντες ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. [7.57.3] τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δὲ ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. [7.57.4] καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἔρετρῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστοι αἱ Εὔβοιάς ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κείοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνοι, ἐκ δὲ Ιωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χίοι. τούτων Χίοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνέσποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἰωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπὸ Αθηναίων πλὴν Καρυστίων (οὗτοι δὲ εἰσὶ Δρύοπες), ὑπήκοοι δὲ ὄντες καὶ ἀνάγκη ὅμως Ἰωνές γε ἐπὶ Δωριᾶς ἥκολούθουν. [7.57.5] πρὸς δὲ αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσί καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς <τοῖς> μετὰ Συρακοσίων κατὰ ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρύ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατὰ τὸ ἔχθος. [7.57.6] Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφότεροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἄμμα Γυλίππωι μετ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ Ἀργεῖοι γένος Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελώιοις δὲ καὶ ἄποικοις ἔσαυτῶν οὓσι μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις ἡναγκάζοντο πολεμεῖν. [7.57.7] τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι

θαλάσσης ἐκράτουν οι Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο· Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἥσσον εἴποντο. [7.57.8] καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐκ Ναυπάκτου καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπὸ Ἀθηναίων ἔχομένης ἐξ τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὕσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. [7.57.9] τῶν δὲ ἄλλων ἐκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἥδη. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἔνεκα μᾶλλον ἡ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἔκαστοι ιδίας ὥφελίας Δωριῆς ἐπὶ Δωριᾶς μετὰ Ἀθηναίων Ιώνων ἡκολούθουν, Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους ιέναι εἰωθότες καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας οὐδὲν ἥσσον διὰ κέρδος ἥγούμενοι πολεμίους, Κρῆτες δὲ καὶ Αἴτωλοι μισθῶι καὶ οὗτοι πεισθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις, ἀλλ ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἐκόντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. [7.57.10] καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἄμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίαι καὶ Ἀθηναίων εὔνοιαί ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκούρησαν. [7.57.11] καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁρίζομενοι· Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημένοι ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖοι, βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοι τε, οἵπερ ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ιάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον.

[7.58.1] Συρακοσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν ὅμοροι ὄντες καὶ Γελῶιοι οἰκοῦντες μετ αὐτούς, ἔπειτα Ἀκραγαντίων ήσυχαζόντων ἐν τῷ ἐπὶ ἐκεῖνα ἰδρυμένοι Σελινούντιοι. [7.58.2] καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι, Ἰμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἐλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἔξ αὐτοῦ μόνοι ἐβοήθησαν. [7.58.3] καὶ Ἐλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν, βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ ἔξω Σικελίας Ἐλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἴλωτας [δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἥδη εἶναι], Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶι μόνοι παραγενόμενοι καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές, ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ

στρατεύοντες, καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί. [7.58.4] πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο ἄτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὀπλῖται πολλοὶ καὶ νῆσες καὶ ἵπποι καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη· καὶ πρὸς ἄπαντας αὐθίς ως εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακόσιοι αὐτοὶ πλειόνες ἐπορίσαντο διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν.

[7.59.1] καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαίδε ξυνελέγησαν, καὶ τότε ἥδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν. [7.59.2] Οἱ δὲ οὖν Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας ἐλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἄπαν τῶν Ἀθηναίων τοσοῦτον ὅν, καὶ μηδὲ καθ ἔτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. [7.59.3] ἐκληιον οὖν τὸν τε λιμένα εὔθυς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τρίηρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις ἐπ ἀγκυρῶν ὄρμίζοντες, καὶ τἄλλα, ἦν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο, καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν.

[7.60.1] τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τὴν τε ἀπόκλησιν ὄρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις βουλευτέα ἐδόκει. [7.60.2] καὶ ξυνελθόντες οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξιαρχοὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὕτε αὐτίκα ἔτι εἶχον (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ως ἐκπλευσόμενοι ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὕτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἔξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ικανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς ἀπάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναυμαχήσαντες, ἦν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἦν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ἢ ἂν τάχιστα μέλλωσι τίνος χωρίου ἡ βαρβαρικοῦ ἡ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. [7.60.3] καὶ οἱ μέν, ως ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν· ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὀπωσοῦν ἔδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδεος εἶναι. [7.60.4] καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆσες αἱ πᾶσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοιότας τε ἐπι αὐτὰς πολλούς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε Ακαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον, καὶ τἄλλα ως οἵον τὴν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. [7.60.5] ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ

τὰ πολλὰ ἔτοῖμα ἦν, ὁρῶν τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἄπαντας παρεκελεύσατο τε πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.

[7.61.1] Ἄνδρες στρατιώται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἄγων ὁ μέλλων ὄμοιώς κοινὸς ἄπασιν ἔσται περὶ τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἕκαστοις οὐχ ἥσσον ἢ τοῖς πολεμίοις· ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, ἔστι τῷ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν.

[7.61.2] ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἱ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὄμοιάν ταις ξυμφοραῖς ἔχουσιν. [7.61.3] ἀλλ ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἥδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων, ξυστρατεύμενοι αἱεί, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἄν μεθ ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοὶ ὡμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. [7.62.1] Ἄ δέ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἵς πρότερον ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. [7.62.2] καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος, ὡς ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἄν ἐχρώμεθα διὰ τὸ βλάπτειν ἄν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἡναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορα ἔσται. [7.62.3] ηὔρηται δὲ ἡμῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ὡς περ δὴ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἱ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἦν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. [7.62.4] ἐξ τοῦτο γὰρ δὴ ἡναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτε ἐκείνους ἔαν ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἄν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πολεμίας οὕσης.

[7.63.1] Ὡν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἄν δύνησθε καὶ μὴ ἔξωθεῖσθαι ἔς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεώς μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὄπλίτας ἀπαράξητε. [7.63.2] καὶ ταῦτα τοῖς ὄπλίταις οὐχ ἥσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσωι τῶν ἀννωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δὲ ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. [7.63.3] τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι μὴ ἐκπεπλῆχθαι

τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας καὶ τὰς ναῦς πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ δισώσασθαι, οἱ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ἡμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκοοῖς καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι πολὺ πλέον μετείχετε. [7.63.4] ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες δικαίως [ἄν] αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὃν οὔδε ἀντιστῆναι οὐδεὶς ἔως ἔκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἡξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτούς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστίν ἐτέρας εύτυχούσης ρώμης.

[7.64.1] τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὕτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὅμοιας ταῖσδε οὕτε ὀπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἴ τε ξυμβήσεται τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς ἐπ ἐκεῖνα πλευσομένους καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι, καὶ οἱ μὲν ἄν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἵς αὐτοὶ ἴστε οἵαι γνώμηι ἐπήλθετε, οἱ δὲ ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. [7.64.2] ὥστε ἐν ἐνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ ἐκάστους τε καὶ ξύμπαντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὃν, εἴ τίς τι ἔτερος ἐτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμη ἢ εύψυχία, οὐκ ἄν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος αὐτός τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος.

[7.65.1] Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς ἐκέλευε πιληροῦν τὰς ναῦς, τῷ δὲ Γυλίππωι καὶ τοῖς Συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὄρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προηγγέλθη δι αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν, καὶ πρός τε τάλλα ἔξηρτύσαντο ὡς ἔκαστα καὶ πρὸς τοῦτο· [7.65.2] τὰς γάρ πρώιρας καὶ τῆς νεώς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἄν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. [7.65.3] καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐτοῖμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

[7.66.1] Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν

μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὡς Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε), καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ἥισθηται, σημανοῦμεν. [7.66.2] Ἀθηναίους γὰρ ἐξ τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ, εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἥδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ὡς περ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ἥδη ναυμαχίας, τὴν δὲ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. [7.66.3] ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ὡς ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι, τό γε ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸς ἔσαυτοῦ ἔστιν ἢ εἰ μηδὲ ὡιήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόσαν· ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς πεπονθέναι.

[7.67.1] ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ὡς περ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον γῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, διπλασία ἐκάστου ἡ ἐλπίς· τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπίς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. [7.67.2] Τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἔστι καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἔκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δὲ, ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὀπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκός ὦσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν Ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἵ οὐδὲ ὄπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὔρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες οὐκ ἐν τῷ ἔσαυτῶν τρόπῳ κινούμενοι ταράζονται; [7.67.3] ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὡφελήσονται, εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται· ἐν ὅλιγῳ γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐξ τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, ῥάισται δὲ ἐξ τὸ βλάπτεσθαι ἀφ ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. [7.67.4] τὸ δὲ ἀληθέστατον γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας ἐξ ἀπόνοιαν καθεστήκασιν οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον ἡ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως ὄπως δύνανται, ἵνα καὶ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἡ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξαντες χεῖρον.

[7.68.1] πρὸς οὓς ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνδρῶν ἔσαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων ὄργῃ προσμείχωμεν, καὶ νομίσωμεν ἄμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους οἵ ἂν ὡς ἐπὶ

τιμωρίαι τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἄμα δὲ ἔχθροὺς ἀμύνασθαι ἐκγενησόμενον ἡμῖν καὶ τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. [7.68.2] ὃς δὲ ἔχθροι καὶ ἔχθιστοι, πάντες ἵστε, οἵ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἥλθον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἄν ταῦλιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. [7.68.3] ἀνθ ὅν μὴ μαλακισθῆναι τίνα πρέπει μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γάρ καὶ ἑὰν κρατήσωσιν ὁμοίως δράσουσιν· τὸ δὲ πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἢ βουλόμεθα τούσδε τε κολασθῆναι καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένηι καὶ πρὶν ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὕτοι σπανιώτατοι οἱ ἄν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες πλεῖστα διὰ τὸ εὔτυχῆσαι ὠφελῶσιν.

[7.69.1] Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὔθυς ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἡισθάνοντο. [7.69.2] ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπληγμένος καὶ ὄρῶν οἴος ὁ κίνδυνος καὶ ως ἐγγὺς ἥδη [ἥν], ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὕπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὐθις τῶν τριηράρχων ἔνα ἔκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων καὶ αὐτοὺς ὄνομαστὶ καὶ φυλήν, ἀξιῶν τὸ τε καθ ἑαυτόν, ὡς ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινὰ καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὅν ἐπιφανεῖς ἥσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἔξουσίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἥδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἀπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρώιους προφερόμενα, ἀλλ ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. [7.69.3] Καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ καὶ ἀναγκαῖα νομίσας παρηινῆσθαι, ἀποχωρήσας ἥγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν ως ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφελία ἔς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο· [7.69.4] ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εύθύδημος (οὗτοι γάρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Αθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὔθυς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι ἔς τὸ ἔξω.

[7.70.1] προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ

παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον, κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἄμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς ἄμα αὐτοῖς παρεβοήθει ἥπιερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἥρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἐκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. [7.70.2] ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις· μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο, καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οὕτω ἔτερα τῶν προτέρων. [7.70.3] πολλὴ μὲν γὰρ ἐκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐξ τὸ ἐπιπλεῖν ὅπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἄλλήλους· οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅπότε προσπέσσοι ναῦς νηί, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης· πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετέτακτο αὐτὸς ἕκαστος ἡπείχετο πρῶτος φαίνεσθαι. [7.70.4] ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηί προσπεσοῦσα ἡ διὰ τὸ φεύγειν ἡ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. [7.70.5] καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμείξειν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας ιόντες ἐπειρῶντο τὰς ἄλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. [7.70.6] ξυνετύγχανε τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ἥι καὶ πλείους ναῦς κατ ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι, καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακήν, τῶν δ ἐπιβουλήν, μὴ καθ ἐν ἔκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιεστάναι, καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν νεῶν ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε ἄμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὃν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. [7.70.7] πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ ἐκατέρων τοῖς κελευσταῖς κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαι τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβιῶντες καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὔθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν εἶναι κωλῦσαι τε αὐτοὺς διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἐκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαιυξῆσαι. [7.70.8] καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι

έκατέρων, εἴ τινά που όρῶιεν μὴ κατ ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὄνομαστὶ τὸν τριήραχον ἡρώτων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἥδη τῆς οὐ δι ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ὑποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι εἰ οὓς σαφῶς ἵσσαι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν.

[7.71.1] ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκούσιας πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονικῶν μὲν ὁ αὐτόθιν περὶ τοῦ πλέονος ἥδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξασιν. [7.71.2] πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ τὰς ναῦς ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικώς, καὶ διὰ τὸ <ἀνώμαλον> τῆς ναυμαχίας ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν ἐκ τῆς γῆς ἡναγκάζοντο ἔχειν. [7.71.3] δι ὀλίγου γὰρ οὕσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἄμα ἐξ τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιεν πηγὴν τούς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἄν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας ἐτρέποντο, οἱ δὲ πὸ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὄλοφυρμῷ τε ἄμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὕψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο· ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἀμίλλης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἵσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτατα δῆγον· αἱὲ γὰρ παρ ὀλίγον ἥ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. [7.71.4] ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἔως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὄμοι ἀκοῦσαι, ὄλοφυρμὸς βοή, νικῶντες κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. [7.71.5] παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐξ τὴν γῆν. [7.71.6] τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς ἄλλος ἄλλη, ὅσοι μὴ μετέωροι ἐάλωσαν, κατενεχθέντες ἔξεπεσον ἐξ τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ ἀπὸ μιᾶς ὄρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνωι πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβούθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐξ φυλακήν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι ἥδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν. [7.71.7] ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλωι· διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες

διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθῆσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται.

[7.72.1] Γενομένης δὲ ισχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν, [7.72.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ύπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν νεκρῶν μὲν πέρι ἡ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβούλευοντο εὔθυς ἀναχωρεῖν. [7.72.3] Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἢν δύνωνται, ἅμα ἔωι τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσὶ νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἡ τοῖς πολεμίοις· ἥσαν γάρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἔξηκοντα, τοῖς δὲ ἐναντίοις ἐλάσσους ἡ πεντήκοντα. [7.72.4] καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν διὰ τὸ καταπεπλῆχθαί τε τῇ ἱστορίᾳ καὶ μὴ ἄν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι.

[7.73.1] Καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἥδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον, Ἐρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ύπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὐθίς σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθών τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεών ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, λέγων ταῦτα ἂ καὶ αὐτῷ ἐδόκει, ἀλλὰ ἔξελθόντας ἥδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προδιαλαβόντας φυλάσσειν. [7.73.2] οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἥσσον ταῦτα ἕκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαιμένους καὶ ἅμα ἔօρτῆς οὕσης (ἔτυχε γάρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὕσα) οὐ δοκεῖν ἄν φαιδίως ἔθελῆσαι ὑπακοῦσαι· ὑπὸ γάρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἔօρτῃ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἄν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς ἡ ὄπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἔξελθεῖν. [7.73.3] ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα καὶ οὐκέτι ἐπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἐρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται, δεδιώκει μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων. πέμπει τῶν ἔταίρων τινὰς τῶν ἐσυτοῦ μετά ἵππεων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἱ προσελάσαντες ἔξ ὄσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν

Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἥσαν γάρ τινες τῷ Νικίαι διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευσον φράζειν Νικίαι μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. [7.73.4] καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων·

[7.74.1] οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι, καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὄσα περὶ τὸ σῶμα ἐξ δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. [7.74.2] Συρακόσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ἦι εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ιέναι, ἀπεφάργυνσαν καὶ τῶν ῥείθρων καὶ [Τῶν] ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον καὶ ἐξ ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος ὡς κωλύσοντες ἦι ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες τάς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον (ἐνέπρησαν δέ τινας ὄλιγας, ὥσπερ διενοήθησαν, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι), τὰς δ ἄλλας καθ ἡσυχίαν ούδενὸς κωλύοντος ὡς ἐκάστην ποι ἐκπεπτωκούσαν ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐξ τὴν πόλιν.

[7.75.1] Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίαι καὶ τῷ Δημοσθένει ἵκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἥδη τοῦ στρατεύματος τρίτη ἡμέραι ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. [7.75.2] δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ ἐν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὅψει ἐκάστῳ ἀλγενά καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. [7.75.3] τῶν τε γάρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὃπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐξ λύπην μετὰ φόβου καθίστατο, καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίᾳ τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἥσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. [7.75.4] πρὸς γάρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι ἐξ ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφάς ἀξιοῦντες καὶ ἔνα ἔκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις ἴδοι ἢ ἐταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἥδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐξ ὅσον δύναιντο, εἴ τω δὲ προλίποι ἢ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥαιδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἥδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσιν. [7.75.5] κατήφειά

τέ τις ἄμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἑκπεπολιορκημένῃ ἐώικεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ συικρᾶ· μυριάδες γὰρ τοῦ ἔμπαντος ὅχλου ούκ ἐλάσσους τεσσάρων ἄμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἱ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅτι τις ἐδύνατο ἔκαστος χρήσιμον, καὶ οἱ ὀπλῖται καὶ οἱ ἵππης παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὄπλοις, οἱ μὲν ἀπορίαι ἀκολούθων, οἱ δὲ ἀποιστίαι· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἰκανά· σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. [7.75.6] καὶ μήν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἴσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὔδ’ ὡς ῥαιδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἴας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐξ οίαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκτο. [7.75.7] μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο [τῷ] Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἵς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσιμένους ἤκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δεύχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἡ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οίστα ἐφαίνετο.

[7.76.1] Ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὅν, ἐπιπαριών ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῆι τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις καθ οὓς γίγνοιτο ὑπὸ προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν τι.

[7.77.1] Καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὡς Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρή ἔχειν (ἥδη τινες καὶ ἐκ δεινοτέρων ἡ τοιῶνδε ἐσώθησαν), μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθίαις. [7.77.2] κάγὼ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὕτε ῥώμηι προφέρων (ἄλλ ὄρατε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου) οὕτ εύτυχίαι δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατά τε τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰώροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. [7.77.3] ἀνθ ὡν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν. τάχα δὲ ἂν καὶ λωφήσειν· ἰκανά γὰρ τοῖς τε πολεμίοις ηύτυχηται, καὶ εἴ τωι θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἥδη τετιμωρήμεθα. [7.77.4] ἥλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἥδη ἐφ ἑτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἡπιώτερα ἔξειν

(οϊκτου γάρ ἀπὸ αὐτῶν ἀξιώτεροι ἥδη ἐσμὲν ἢ φθόνου), καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς οἵοι ὄπλιται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε μὴ καταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὔθυς ἔστε ὅποι ἂν καθέζησθε καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ᾽ ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥαϊδίως οὔτ᾽ ἂν ἰδρυθέντας που ἔξαναστήσειν. [7.77.5] τὴν δὲ πορείαν ὥστε ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἔκαστος ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῆι χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἔξειν. [7.77.6] σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν, καὶ ἦν ἀντιλαβόμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν (οὗτοι γάρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοι εἰσίν), ἥδη νομίζετε ἐν τῷ ἔχυρῳ εἶναι. προπέπεμπται δ ὡς αὐτούς, καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. [7.77.7] Τό τε ξύμπαν γνῶτε, ὡς ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖον τε ὃν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθείητε καί, ἦν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἱ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὕν δέπιθυμεῖτε που ἐπιδεῖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ πεπτωκύιαν ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες γάρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναι.

[7.78.1] Ὁ μὲν Νικίας τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπήιει τὸ στράτευμα, καὶ εἴ πη ὄρώιη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἥσσον τοῖς καθ ἐαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. [7.78.2] τὸ δὲ ἔχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, πρῶτον μὲν ἡγούμενον τὸ Νικίου, ἔφεπόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὄπλιται. [7.78.3] καὶ ἐπειδὴ [τε] ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, ηὔρον ἐπὶ αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἔχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακόσιοι παριπεύοντές τε προσέκειντο καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. [7.78.4] Καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ηύλισαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πρὼτι ἐπορεύοντο καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ἀκείτο γάρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ἥι ἔμελλον ίέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. [7.78.5] οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον· ἦν δὲ λόφος καρτερὸς καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας. [7.78.6] Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προῆισαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων

αύτοὺς ἵπης καὶ ἀκοντισταὶ ὅντες πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἐκώλυον καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐξ τὸ αὐτὸν στρατόπεδον. καὶ τὰ ἐπιτήδεια ούκετι ὄμοιώς εἶχον· οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἴον τὸν ὑπὸ τῶν ἵπεων.

[7.79.1] Πρὼι δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο αὔθις, καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτειχισμένον, καὶ ὥρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ὥν τὸ χωρίον. [7.79.2] καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὅντος (διικνοῦντο γὰρ ῥάιον οἱ ἄνωθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀνεχώρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. [7.79.3] ἔτυχον δὲ καὶ βρονταὶ τινὲς ἄμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἥδη ὅντος φιλεῖ γίγνεσθαι· ἀφ ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἡθύμουν καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. [7.79.4] ἀναπαιουμένων δὲ αὐτῶν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιοῦντας αὖ ἐκ τοῦ ὅπισθεν αύτοὺς ἥι προεληύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κάκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. [7.79.5] καὶ μετὰ ταῦτα πάσηι τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ηὐλίσαντο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προυχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῆι αὐτοῖς κύκλῳ καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δὲ ἀναχωροῦεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. [7.79.6] καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα προελθόντες πέντε ἥξεν σταδίους ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ· ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ αὐτῶν ἐξ τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

[7.80.1] Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίαι καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίαι ἥδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἥσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντας ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὄδὸν ἥι διενοήθησαν, ἀλλὰ τούναντίον ἥ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. [7.80.2] ὥν δὲ ἡ ξύμπασα ὄδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτηι πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. [7.80.3] καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἔχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἵον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις,

μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτὶ τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ιδούσιν, ἐμπίπτει ταραχή· [7.80.4] καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενε τε καὶ προύλαβε πολλῷ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἡμίσυ μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἔχώρει. [7.80.5] ἅμα δὲ τῇ ἔωι ἀφικοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐξ τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην ἐπορεύοντο, ὥσπερ, ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακουπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἦοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἥλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτηι οὓς μετεπέμψαντο ἀπαντήσεσθαι. [7.80.6] ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ηὔρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον, καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἔχώρουν αὔθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν· ταύτηι γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευσον.

[7.81.1] Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἡ τε ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τούς Αθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἐκόντα ἀφεῖναι τοὺς Αθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ἥι οὐ χαλεπῶς ἡσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν. [7.81.2] καὶ ὡς προσέμειξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ὑστέροις τὸ οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ οἱ ιππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥάιον αὐτοὺς δίχα δὴ ὄντας καὶ ξυνῆγον ἐξ ταύτο. [7.81.3] τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους· θᾶσσον τε γάρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσσα ἀναγκάζονται. [7.81.4] ὃ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανε τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρωι ὥν διὰ τὸ ὑστέρωι ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προυχώρει μᾶλλον ἢ ἐξ μάχην ξυνετάσσετο, ἔως ἐνδιατρίβων κυκλοῦται τε ὑπὸ αὐτῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ αὐτοῦ Αθηναῖοι ἥσαν· ἀνειληθέντες γάρ ἐξ τι χωρίον ὡι κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, ὁδὸς δὲ ἐνθεν [τε] καὶ ἐνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. [7.81.5] τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γάρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονεοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Αθηναίων, καὶ ἅμα φειδὼ τέ τις ἐγίγνετο ἐπεύπραγγίαι ἥδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναι τῷ, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ιδέαι καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς.

[7.82.1] ἐπειδὴ δοῦν διήμέρας βάλλοντες πανταχόθεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμάχους ἔωρων ἥδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπὶ ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπίεναι· καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. [7.82.2] ἐπειτα δὲ ύστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἄπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείαι διαίτης. [7.82.3] καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἔξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἄπαν κατέθεσαν ἐσβαλόντες ἐξ ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας, καὶ τούτους μὲν εύθὺς ἀπεκόμιζον ἐξ τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετὰ αὐτοῦ ταύτη τῇ ἡμέραι ἀφικοῦνται ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινέον, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι καθίσε τὴν στρατιάν.

[7.83.1] Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κάκεῖν τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὃ δὲ ἀπιστῶν σπένδεται ἵππεα πέμψαι σκεψόμενον. [7.83.2] ὡς δὲ οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίπποι καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἐτοῖμος ὑπέρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνήλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐξ τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετὰ αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δὲ ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Αθηναίων ὅμήρους, ἔνα κατὰ τάλαντον. [7.83.3] οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἐβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὄψε. [7.83.4] εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίαι. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύσεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται καὶ ἐπαιάνισαν. [7.83.5.] γνόντες δὲ [7.83.5.2] οἱ Αθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κατέθεντο πάλιν πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἔχώρουν τῆς νυκτὸς ἦτορ ἐδύναντο.

[7.84.1] Νικίας δὲ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντες τε καὶ κατακοντίζοντες. [7.84.2] καὶ οἱ Αθηναῖοι ἡπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἵππεων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἵομενοι ῥάιόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἦν διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δὲ ύπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίαι. [7.84.3] ὡς δὲ γίγνονται ἐπὶ αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν

ούδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμοι ἐπικείμενοι χαλεπὶν ἥδη τὴν διάβασιν ἐποίουν· ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν, περὶ τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὔθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. [7.84.4] ἐξ τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι (ἥν δὲ κρημνῶδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους καὶ ἐν κοίλῳ ὅντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. [7.84.5] οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὔθὺς διέφθαρτο, ἀλλ οὐδὲν ἥσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ἡμιταραμένον καὶ περιμάχητον ἥν τοῖς πολλοῖς.

[7.85.1] τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐπὶ ἀλλήλοις ἥδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ καὶ, εἴ τι διαφύγοι, ύπὸ τῶν ἵπεων, Νικίας Γυλίππωι ἐσαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις· καὶ ἐσαυτῷ μὲν χρήσασθαι ἐκέλευεν ἑκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅτι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. [7.85.2] καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἥδη ἐκέλευεν· καὶ τούς τε λοιποὺς ὄσους μὴ ἀπεκρύψαντο (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο) ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἱ τὴν φυλακὴν διεξῆθον τῆς νυκτός, πέμψαντες τοὺς διωχομένους ξυνέλαβον. [7.85.3] τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐξ τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολύ, καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἀτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους ληφθέντων. [7.85.4] μέρος δέ τι οὐκ ὄλιγον καὶ ἀπέθανεν· πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ [Σικελικῷ] πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὄλιγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δῆν ἀναχώρησις ἐξ Κατάνην.

[7.86.1] Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὄσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐξ τὴν πόλιν. [7.86.2] καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὄπόσους ἔλαβον κατεβίβασαν ἐξ τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένη ἄκοντος τοῦ Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. [7.86.3] Ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς

εῖναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλωι, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον· τοὺς γάρ ἔκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προυθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὃστε ἀφεθῆναι. [7.86.4] ἀνθ' ὧν οἱ τε Λακεδαιμονίοι οἵσαν αὐτῷ προσφιλεῖς κάκεῖνος οὐχ ἥκιστα διὰ τοῦτο πιστεύσας ἐαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινές, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτο ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίαι ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινάς, ὅτι πλουσίος ἦν, ἀποδρᾶι καὶ αὔθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπὸ αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. [7.86.5] καὶ ὁ μὲν τοιαύτη ἡ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτία ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὧν τῶν γε ἐπὶ ἐμοῦ Ἑλλήνων ἔς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν ἔς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν.

[7.87.1] Τοὺς δὲ ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρισαν. ἐν γάρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τούναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἔς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, [7.87.2] πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ προσέπι τῶν νεκρῶν ὅμοι ἐπὶ ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἱ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὅσμαὶ οἵσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἄμα καὶ δίψῃ ἐπιέζοντο (ἐδίδοσαν γάρ αὐτῶν ἐκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου), ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅτι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς· [7.87.3] καὶ ήμέρας μὲν ἐβδομήκοντά τινας οὕτω διηπήθησαν ἀθρόοι· ἐπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιώτῶν ἡ Ἰταλιώτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. [7.87.4] ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβεῖαι μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἐπτακισχιλίων. [7.87.5] ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο [Ἑλληνικὸν] τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δὲ ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον· [7.87.6] κατὰ πάντα γάρ πάντως νικηθέντες καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἔς οὐδὲν κακοπαθῆσαντες πανωλεθρία δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπὶ οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

‘Ιστοριῶν ζ’

[8.1.1] Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἡγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἡπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἔξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἡσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ὥρτόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὔτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὄπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. [8.1.2] πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξι μεγίστη δῆ. ἅμα μὲν γάρ στερόμενοι καὶ ιδίαι ἔκαστος καὶ ἡ πόλις ὄπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἵπεων καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἔτέραν ἐώρων ὑπάρχουσαν ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὄρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδὲ ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἡσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἥδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ αὐτῶν ἀποστάντας. [8.1.3] ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους, καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εύτέλειαν σωφρονίσαι, καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἐλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων ὡς ἂν καιρός ἦι προβουλεύσουσιν. [8.1.4] πάντα τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεές, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἐτοῖμοι ἡσαν εὔτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[8.2.1] Τοῦ δ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίāν εὐθὺς οἱ "Ἐλληνες πάντες ἐπηρμένοι

ἥσαν, οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς, ἥν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ ἐθελοντὶ ἵτεον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, νομίσαντες κὰν ἐπὶ σφᾶς ἔκαστοι ἐλθεῖν αὐτούς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὐ μετασχεῖν καλὸν εἶναι, οἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἡ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. [8.2.2] μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἐτοῖμοι ἥσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι διὰ τὸ ὄργωντες κρίνειν τὰ πράγματα καὶ μηδ ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τὸ γέπιὸν θέρος οἵοι τε ἔσονται περιγενέσθαι. [8.2.3] ἡ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσι τε τούτοις ἐθάρσει καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ ἀνάγκην ἥδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἥρι ὡς εἰκὸς παρέσεσθαι ἔμελλον. [8.2.4] πανταχόθεν τε εὔληπιδες ὄντες ἀπροφασίστως ἄπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου, λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἀν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη ἀν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἥδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι.

[8.3.1] Εύθὺς οὖν Ἄγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὄρμηθεὶς στρατῷ τινὶ ἐκ Δεκελείας τά τε τῶν ξυμμάχων ἡργυρολόγησεν ἐξ τὸ ναυτικὸν καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιῶς κόλπου Οίταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους μεμφομένων καὶ ἀκόντων τῶν Θεσσαλῶν ὄμήρους ἐτίνας ἡνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς ὄμήρους ἐξ Κόρινθον, ἐξ τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειράπτο προσάγειν. [8.3.2] Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἐκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο, καὶ ἐαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἐκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πέντε καὶ δέκα, καὶ Κορινθίοις πέντε καὶ δέκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικουνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἐρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἔξομενοι τοῦ πολέμου.

[8.4.1] Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ τὴν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου, καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες ὃ ἐνωικοδόμησαν παραπλέοντες ἐξ Σικελίαν, καὶ τἄλλα, εἴ πού τι ἐδόκει

άχρειον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐξ εύτέλειαν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται.

[8.5.1] Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο ἥ
ῶσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὔβοϊς ὡς
Ἄγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι
τούτῳ. ὃ δὲ προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ
Λακεδαιμονος Ἀλκαμένη τὸν Σθενελαῖδου καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς
ἐξ τὴν Εὔβοιαν· οἱ δὲ ἥλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους,
καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. [8.5.2] ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λεσβίοι
ἥλθον βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι· καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς
τῶν Βοιωτῶν ἀναπείθεται Ἄγις ὥστε Εὔβοιας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ
Λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἀρμοστὴν διδούς,
ὅς ἐξ Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο, δέκα
δὲ Ἄγις, [8.5.3] καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο·
ὁ γάρ Ἄγις, ὅσον χρόνον ἦν περὶ Δεκέλειαν ἔχων τὴν μεθ ἐαυτοῦ
δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποι τίνα ἐβούλετο στρατιὰν καὶ
ξυναγείρειν καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν κατὰ
τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον [ἥ] τῶν ἐν τῇ πόλει
Λακεδαιμονίων· δύναμιν γάρ ἔχων αὐτὸς εὐθὺς ἐκασταχόσες δεινὸς
παρῆν. [8.5.4] Καὶ ὃ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἐπρασσε, Χῖοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι
ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἐτοίμοι ὄντες πρὸς μὲν Ἄγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐξ
δὲ τὴν Λακεδαιμονίαν. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείω τῷ
Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτῆς ἄμα μετ αὐτῶν
παρῆν. [8.5.5] ἐπίγετο γάρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους
καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γάρ νεωστὶ ἐτύγχανε
πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἐαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι Αθηναίους ἀπὸ
τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι ἐπωφείλησεν· τούς
τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι κακώσας τοὺς Ἀθηναίους,
καὶ ἄμα βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην
τὸν Πισσούθουν οὔτε νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὕσπερ αὐτῷ
προσέταξε βασιλεύς, ἥ ζῶντα ἄξειν ἥ ἀποκτενεῖν.

[8.6.1] Οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ
ἐπρασσον, Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος Μεγαρεὺς καὶ Τιμαγόρας
ὁ Ἀθηναγόρου Κυζικηνός, φυγάδες τῆς ἐαυτῶν ἀμφότεροι παρὰ
Φαρναβάζωι τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν
αὐτὸν καιρὸν ἐξ τὴν Λακεδαιμονίαν πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως
ναῦς κομίσειν ἐξ τὸν Ἐλλήσποντον, καὶ αὐτός, εἰ δύναιτο, ἀπερ
ὁ Τισσαφέρνης προυθυμεῖτο, τάς τε ἐν τῇ ἐαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις

ἀποστήσει τῶν Ἀθηναίων διὰ τοὺς φόρους καὶ ἀφ ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ποιήσειεν. [8.6.2] Πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἐκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἄμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ, ὥστα οἱ μὲν ἔς τὴν Ιωνίαν καὶ Χίον, οἱ δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν. [8.6.3] οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον· ξυνέπρασσε γάρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίωι ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὅν, ὅθεν καὶ τοῦνομα Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν· Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. [8.6.4] ὥστα δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν Χίον πέμψαντες Φρῦνιν ἄνδρα περίοικον, εἰ αἴ τε νῆσος αὐτοῖς εἰσὶν ὕσσασπερ ἔλεγον καὶ τάλλα εἰ ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἀπερ ἥκουον, τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμψειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἡ ἔξηκοντα ἀφ ὅν οἱ Χίοι ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. [8.6.5] καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοὶ ἔμελλον πέμψειν, καὶ Μελαγχρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἐπειτα σεισμοῦ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγχρίδου Χαλκιδέα ἐπεμπον καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἐνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῶιδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[8.7.1] Ἄμα δὲ τῷ ἥρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται (πάντες γάρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο), ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Κόρινθον ἄνδρας Σπαρτιάτας τρεῖς, ὥστα ἀπὸ τῆς ἐτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν Ισθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἦς ὁ Ἀγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας· ἥσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχίδων νῆσος αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα.

[8.8.1] ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἢ ἥλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολὴν πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ ὑστερον ἐφ ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλωι στόλῳ πλεῖν· [8.8.2] ὁ δὲ Ἀγις ἐπειδὴ ἐώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύαζεν,

ἔπειτα ἐς Λέσβον καὶ Ἀλκαμένη ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἅγις διενοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἐλλήσποντον ἀφικέσθαι (προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου), [8.8.3] διαιφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εύθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὥπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὑστερὸν ἐπιδιαφερομένας. [8.8.4] καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτηι ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιῶντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πω ἐφάινετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εύθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς.

[8.9.1] οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προυθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ἰσθμια, ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσιν. Ἅγις δὲ αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἔσαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἵδιον ποιήσασθαι. [8.9.2] οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ἥισθάνοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτη ἐπηγιτῶντο αύτούς, καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δὲ ἐπεμψαν ἐπτά. [8.9.3] αἵτιον δὲ γένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὄλιγοι καὶ ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρὶν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἦξειν, ὅτι διέτριβον.

[8.10.1] Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἰσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτά, καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εύθὺς ὥπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. [8.10.2] οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾶς καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένη ἔχοντες, καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆργον ἐς τὸ πέλαγος, ὡς δὲ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. [8.10.3] τὰς γὰρ τῶν Χίων ἐπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλὰ ὑστερὸν ἄλλας προσπληρώσαντες ἐς ἐπτὰ καὶ τριάκοντα παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Σπείραιον τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας, καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύσι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὄρμιζουσιν. [8.10.4] καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ

ἄτακτος, καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῆι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένη ἀποκτείνουσιν· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον.

[8.11.1] διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἔφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὄρμιζονται ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἑστρατοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἐπεμπον. [8.11.2] παρῆσαν γάρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ οὐ πολλῷ ὑστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι, καὶ ὥρωντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὔσαν ἡπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἐπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἥως ἂν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδείᾳ. ἐπεμψε δ αὐτοῖς καὶ Ἅγις αἰσθόμενος ταῦτα ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. [8.11.3] τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἡγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ (εἴρητο γάρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἔφόρων ἵππεα πέμψαι), καὶ εύθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἐπειτα ὡρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Σπειραιώι τῶν νεῶν καταφυγὴν ἡγγέλθη, καὶ ἀθυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἐαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τίνας προανηγμένας μετακαλεῖν.

[8.12.1] γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὕθις "Ἐνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἔφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονται τε πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅταν προσβάλῃ Ἰωνίαι, ράιδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι τὴν τε τῶν Ἀθηναίων λεγων ἀσθενειαν καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γάρ ἄλλων φανεῖσθαι. [8.12.2] Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ιδίαι ἔλεγε καλὸν εἶναι δι ἐκείνου ἀποστῆσαι τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἅγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτύγχανε γάρ τῷ Ἅγιδι αὐτὸς διάφορος ὥν. [8.12.3] καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἔφόρους καὶ "Ἐνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

[8.13.1] Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἐκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίππου ξυνδιαπολεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκάδα ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὃν ἦρχεν Ἰπποκλῆς Μενίππου φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς

διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

[8.14.1] Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ ἀλκιβιάδης πλέοντες ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἔξαγγελτοι γενέσθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκωι τῆς ἡπείρου καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. [8.14.2] καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἥσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δὲ ὄλιγοις παρεσκεύαστο ὥστε βουλήν [τε] τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ γενομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι [τε] νῆες πολλαὶ προσπλέουσι καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Σπειραίῳ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χίοι καὶ αὐθις Ἐρυθραῖοι Αθηναίων. [8.14.3] καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστάσιν. διαβάντες τε εὔθὺς οἱ Κλαζομένιοι ἐς τὴν ἥπειρον τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι, σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾧ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἥσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου·

[8.15.1] ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἥδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἔθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκούσας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὃν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἄψασθαι, εὔθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἡ ἐπιψηφίσαντι ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν καὶ ναῦς πληροῦν οὐκ ὄλιγας, τῶν τε ἐν τῷ Σπειραίῳ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἥδη πέμπειν, αἱ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι ἀνεκεχωρήκεσαν (ἥρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου), ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δῶδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. [8.15.2] τάς τε τῶν Χίων ἐπτὰ ναῦς, αἱ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Σπειραίῳ, ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἡλευθέρωσαν, τοὺς δὲ ἐλευθέρους κατέδησαν. ἐτέρας δὲ <δέκα> ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἡν ἡ προθυμία καὶ ὄλιγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

[8.16.1] Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν ἐς Τέων καὶ ἡσυχάζειν ἥξιον αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ

τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει καὶ ὁ πεζὸς ἄμα ὁ τῶν Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρήι. [8.16.2] προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχδης ἔξανήγετο καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει ώς ἔώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἐδίωκον. [8.16.3] τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ώς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐστηγάγοντο, καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοὶ καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες· ώς δὲ ἐχρόνιζε, καθήρουν αὔτοί τε τὸ τεῖχος ὃ ἀνωικοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τήιων πόλεως τὸ πρὸς ἥπειρον, ξυγκαθήρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὃν ἥρχε Στάγης ὑπαρχος Τισσαφέρνους.

[8.17.1] Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ώς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὀπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Μίλητον ώς ἀποστήσοντες· [8.17.2] ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὃν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτοὺς καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὡσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετά τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. [8.17.3] λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τὸν τε Στρομβιχδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ώς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. [8.17.4] καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη Μιλησίων εύθυνς ἀποστάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.

[8.18.1] Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρνην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὄπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὄπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῆ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν. [8.18.2] καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῆ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἔξεστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [8.18.3] ἦν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ὄντων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· καὶ

ἢν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ὅντων βασιλεῖ κατὰ ταύτα.

[8.19.1] Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο· μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθὺς δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν ἐξ Ἀναια, βουλόμενοι περὶ τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἄμα ἀφιστάναι. [8.19.2] καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾶι, ἔπλευσαν ἐξ Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπὸ Αθηνῶν προσέπλει. [8.19.3] καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾶς μὲν νηὶ ἐξ Ἐφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι τῶν ἀνδρῶν ἐξ τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δὲ ἄλλαι ἐξ τὴν Τηίων πόλιν καταφεύγουσιν. [8.19.4] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ Χῖοι ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι καὶ ὁ πεζὸς μετ αὐτῶν Λέβεδον ἀπέστησαν καὶ αὔθις Αἰράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἔκαστοι ἐπὶ οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

[8.20.1] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Σπειραίῳ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμεναι ἵσωι ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀποπλεύσασαι ἐξ Κεγχρείας τὸν ἐξ τὴν Χίον καὶ τὴν Ίωνίαν πλοῦν αὐθίς παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαιμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ὃι περ ἐγίγνετο ἥδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. [8.20.2] Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾶι παραγενόμενος καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέω τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησεν. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Αἰράς καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.

[8.21.1] Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δῆμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθηναίων, οἱ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐξ διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνατωτάτων ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῆι ζημιώσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἥδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διώικουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὕτε ἄλλου οὐδενὸς οὕτε ἐκδούναι οὐδὲ ἀγαγέσθαι παρ ἐκείνων οὐδὲ ἐξ οὐδενὸς ἔτι τοῦ δῆμου ἔξην.

[8.22.1] Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χίοι, ὥσπερ ἥρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις καὶ βουλόμενοι ἄμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοὶ τε τρισκαιδεκά ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπὶ αὐτὴν ιέναι καὶ ἔκειθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ πεζὸς ἄμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρήιει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης· ἥρχε δ αὐτοῦ Εύάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν Δεινιάδας περίοικος, [8.22.2] καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὗθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾶσιν.

[8.23.1] Ἀστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος τέσσαροι ναυσίν, ὥσπερ ὦρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγχρεῶν ἀφικνεῖται ἐξ Χίον. καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐξ Λέσβον, ὃν ἥρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων γὰρ ὑστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Αθηνῶν. [8.23.2] ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐξ ὄψεώς τοι προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν ἔπλει ἐξ τὴν Λέσβον, ὅπως ὡφελοίη, εἴ τι δύναται. καὶ ἀφικνεῖται ἐξ τὴν Πύρραν, ἔκειθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐξ Ἐρεσον, ἐνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Αθηναίων αὐτοβοεὶ ἔάλωκεν· [8.23.3] οἱ γὰρ Αθηναῖοι ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι κατασχόντες ἐξ τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντιστάντας μάχηι νικήσαντες τὴν πόλιν ἔσχον. [8.23.4] ἡ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ Εύβούλου Χίων νεῶν, αἱ τότε καταλειφθεῖσαι καὶ ὡς ἡ Μυτιλήνη ἔάλω φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γάρ ἔάλω ὑπὸ τῶν Αθηναίων), οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὦρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἐρεσον ἀποστήσας καὶ ὄπλισας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐαυτοῦ νεῶν ὄπλιτας πεζῇ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας· καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ ἐαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει, ἐλπίζων τοὺς Μηθύμναίους θαρσίσειν τε ἴδοντας σφᾶς καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. [8.23.5] ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἡναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἐαυτοῦ στρατὸν πεζὸν ἀναλαβὼν ἐξ τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ τῶν ξυμμάχων πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ιέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρεῖσι ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἔξι μετὰ ταῦτα ἐξ τὴν Χίον. [8.23.6] οἱ δὲ Αθηναῖοι τά τ ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο καὶ πλεύσαντες ἔξι αὐτῆς Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ Πολίχνην τειχίζομένην ἐλόντες διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐξ τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως·

οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὕθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

[8.24.1] Τοῦ δ αύτοῦ θέρους οἵ τ επὶ Μιλήτωι Ἀθηναῖοι ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι καὶ τροπαῖον τρίτηι ἡμέραι uesterον διαπλεύσαντες ἔστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον· [8.24.2] καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἐκ τε Οινουσσῶν τῶν πρὸ Χίου νῆσων καὶ ἐκ Σιδούσσης καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἢ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὄρμώμενοι τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο· εἶχον δ ἐπιβάτας τῶν ὄπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. [8.24.3] καὶ ἐν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες καὶ ἐν Βολίσκῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς διαφθείραντες ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτηι χωρία, καὶ ἐν Φάναις αὐθίς ἄλληι μάχῃ ἐνίκησαν καὶ τρίτηι ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χίοι ἥδη οὐκέτι ἐπεξῆισαν, οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην καὶ ἀπαθῆι οὔσαν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε διεπόρθησαν. [8.24.4] Χίοι γάρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους ὡν ἐγὼ ἡισθόμην ηδαιμόνησάν τε ἄμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὕστει ἐπειδίου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ δὲ καὶ ἐκοσμοῦντο ἔχυρωτερον. [8.24.5] καὶ οὐδ αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἡ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἐμελλον ξυγκινδυνεύσειν καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἡισθάνοντο οὐδ αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν [βεβαίως] τὰ πράγματα εἴη· εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν οἵς ταύτα ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναναιρεθήσεσθαι, τὴν ἀμαρτίαν ξυνέγνωσαν. [8.24.6] εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἱ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἡ ὄμηρων λήψει ἡ ἄλλωι τῷ τρόπῳ καταπαιύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον.

[8.25.1] Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αύτοῦ θέρους τελευτῶντος χίλιοι ὄπλιται Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων (τοὺς γάρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὡπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὡν

ἥσαν καὶ ὀπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὄνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων κατέπλευσαν ἐξ Σάμου, καὶ διαβάντες ἐξ Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. [8.25.2] Μιλήσιοι δὲ ἔξελθόντες αὐτοὶ τε, ὀκτακόσιοι ὀπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους τι [ξενικὸν] ἐπικουρικόν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [8.25.3] καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέραι προεξάιξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἰωνάς τε καὶ οὐδὲξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὄλιγοι ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν· [8.25.4] Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὡσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμείξαντες, ἀλλ ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐξ τὴν πόλιν ὡς ἐώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσάωμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἥδη τὰ ὄπλα τίθενται. [8.25.5] καὶ ξυνέβῃ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἰωνας ἀμφοτέρωθεν τῶν Δωριῶν κρατῆσαι· τούς τε γάρ κατὰ σφᾶς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον τὸν περιτειχισμὸν ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο Μίλητον, ῥαιδίως ἄν σφίσι καὶ τάλλα προσχωρῆσαι.

[8.26.1] ἐν τούτῳ δὲ περὶ δείλην ἥδη ὄψιάν ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γάρ Σικελιωτῶν, Ἐρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντας ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἴκοσι νῆσες Συρακοσίων ἥλθον καὶ Σελινούνται δύο, αἱ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἐτοῖμαι ἥδη οὕσαι· καὶ Θηριμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐξ Λέρον πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον· [8.26.2] ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὅντας Ἀθηναίους ἐξ τὸν Ἱασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. [8.26.3] ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππωι ἐξ Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, οἵπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης (παρὴν γάρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει), καὶ αὐτοῖς παρήινει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν.

[8.27.1] καὶ οἱ μὲν ἄμα τῇ ἔω ἔμελλον βοηθέσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς,

βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὕτ οὐτός ποιήσειν τοῦτο οὕτ ἐκείνοις οὐδ ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. [8.27.2] ὅπου γὰρ [ἔξεστιν] ἐν ὑστέρωι σαφῶς εἰδότας πρὸς ὄπόσας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὥσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις ίκανῶς καὶ καθ ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷι αἰσχρῷ ὀνείδει εἰξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. [8.27.3] οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὀτουοῦν τρόπου αἰσχιον ξυμβήσεσθαι ἦν ἡσσηθῶσιν· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷι αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷι μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ἢ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ ἐκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ, προτέραι ποι ἐπιχειρεῖν, ἢ που δὴ μὴ βιαζομένη γε πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἔνει. [8.27.4] ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἥλθον ἔχοντες, ἢ δὲ τῆς πολεμίας εἰλήφασι καταλιπόντας ὅπως κούφαι ὥσιν αἱ νῆσες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κάκεθεν ἥδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς ἐπίπλους, ἢν που καιρὸς ἦι, ποιεῖσθαι. [8.27.5] ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷι αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. [8.27.6] καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ ἐσπέρας εύθὺς τούτῳ τῷι τρόπῳ ἀτελεῖ τῇι νίκηι ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὄργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ οἴκου·

[8.28.1] οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἄμα τῇι ἔω ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν τῇi ὑστεραίαι καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἢ ἔξείλοντο ἐς Τειχιούσσαν πάλιν. [8.28.2] καὶ ὡς ἥλθον, Τισσαφέρνης τῷi πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἱασον, ἐν ἣi Ἀμόργης πολέμιος ὥν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇi Ἱάσωι αἰφνίδιοι καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι αἱροῦσιν· καὶ μάλιστα ἐν τῷi ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπηινέθησαν. [8.28.3] καὶ τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσούθου νόθον υἱόν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷi προσέταξε, καὶ τὴν Ἱασον διεπόρθησαν καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἢ στρατιὰ ἔλαβεν· παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. [8.28.4] τούς τ ἐπικούρους τούς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἡσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὥν καθ ἔκαστον στατῆρα Δαρεικὸν παρ αὐτοῦ

ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. [8.28.5] καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα Λακεδαιμονίων πεμψάντων ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσιν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

[8.29.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἱασονοῦ κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τριφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἐκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διεδώκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβιον διδόναι, ἔως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἦν δὲ κελεύῃ, δώσειν ἔφη ἐντελῇ τὴν δραχμὴν. [8.29.2] Ἐρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ (ό γάρ Θηριμένης οὐ ναύαρχος ὡν, ἀλλὰ Ἀστυόχωι παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάστῳ ἢ τρεῖς ὄβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἔς γάρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τριάκοντα τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσωι πλείους νῆσες ἤσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

[8.30.1] Τοῦ δὲ αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις προσαφιγμέναι γάρ ἤσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆσες πέντε καὶ τριάκοντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμίνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὔκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου καὶ τὰς ἄλλας πάσας ξυναγαγόντες ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῶι ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. [8.30.2] καὶ ἐποίησαν οὕτως· Στρομβιχίδης μὲν γάρ καὶ Όνομακλῆς καὶ Εὔκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὀπλιτῶν μέρος ἄγοντες ἐν ναυσὶν ὀπλιταγωγοῖς ἐπὶ Χίον λαχόντες ἐπλεον, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἐβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν καὶ ἐπίπλους τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

[8.31.1] Ὁ δὲ Ἀστυόχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς ὄμήρους καταλεγόμενος τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ἦσθετο τάς τε μετὰ Θηριμένους ναῦς ἡκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα, λαβὼν δὲ ναῦς τάς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα ἀνάγεται, [8.31.2] καὶ προσβαλὼν Πτελεῶντα καὶ οὐχ ἐλών παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενὰς καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα καὶ προσχωρεῖν σφίσιν· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Τάμως Ιωνίας ὑπαρχος ὡν. [8.31.3] ὡς δὲ οὐκ ἐσήκουον, προσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὕσηι ἀτειχίστωι καὶ οὐ δυνάμενος

έλειν, ἀπέπλευσεν ἀνέμωι μεγάλῳ αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαραθοῦσσαν καὶ [8.31.4] Πήλην καὶ Δρυμοῦσσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὥκτῷ τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνήλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέ

[8.32.1] πλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστύοχον. ὅντος δ αὐτοῦ ἐνταῦθα Λεσβίων ἀφικοῦνται πρέσβεις βουλόμενοι αὕθις ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ οἱ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν ὕστερον ἀφικοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. [8.32.2] καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παριών πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον· ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ἐς πεντακοσίους ἔχον ὄπλοις καταλειφθέντες. [8.32.3] ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις ὁ Ἀστύοχος τὸν λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τὴν λέσβον· ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἔξειν, ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἣν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ οὐκ ἐσήκουον, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν.

[8.33.1] κάκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἐρμιονίδα καὶ ἄς αὐτὸς Λακωνικὰς ἔχων ἥλθεν, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις ἢ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἢν τι δέωνται. [8.33.2] καὶ προσβαλὼν Κωρύκωι τῆς Ἐρυθραίας ἐνηυλίσατο. οἱ δ ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου διείργοντο καὶ καθωρμίσαντο καὶ ἐλελήθεσαν ἄλληλους. [8.33.3] ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ νύκτα ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐξ Ἐρυθρὰς ἤκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Αθηναίοις. [8.33.4] διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς ἡῦρον ἄπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προφασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἵτίας ἀπέπλευσαν ὡς μὲν ἐς τὴν Χίον, ὃ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διενοεῖτο.

[8.34.1] Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Αθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ Ἀργίνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὡς εἶδον, ἐδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται καὶ αἱ

μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν μάλιστα ὄρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἑκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἀλίσκονται, οἱ δὲ ἀποθνήσκουσιν, αἱ δὲ ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δὲ ὑστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

[8.35.1] Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἰπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσίν, ὃν ἥρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾶς δὲ Λακωνικῆι, μιᾶς δὲ Συρακοσίαι, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δὲ ἀφειστήκει ἥδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. [8.35.2] καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἡισθόντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὕσαις τὰς ἀπὸ Αἰγύπτου ὄλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἰερόν. [8.35.3] πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ τῷ Τριοπίῳ φρουρούσας ἔξι ναῦς· οἱ δὲ ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἔξι αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὕσῃ ὀλίγου εῖλον. [8.35.4] τῇ δὲ ὑστεραίᾳ αὔθις προσέβαλλον, καὶ ὡς ἄμεινον φαρξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων οὐκέθ ὄμοιώς ἔβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ δηιώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

[8.36.1] Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικὸν οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἄπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον· καὶ γάρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως καὶ τὰ ἐκ τῆς Ιάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἱ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. [8.36.2] πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἔτι Θηριμένους παρόντος ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἵδε.

[8.37.1] Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοὺς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. [8.37.2] ὅπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἡ τοῦ πατρὸς ἥσαν ἡ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἴέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους

τοὺς Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα μηδὲ ὃν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ιέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῶι μηδενί. [8.37.3] ἦν δέ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅτι ἀν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν. [8.37.4] τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἦν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ ἀν στρατιὰ ἐν τῇ χώραι τῇ βασιλέως ἢ μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. [8.37.5] ἦν δέ τις τῶν πόλεων ὄπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἵη χώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἦν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώραι ἢ ὅστις βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἵη ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.

[8.38.1] Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηριμένης μὲν παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται, [8.38.2] οἱ δ ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἥδη διαβεβηκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ καὶ κρατοῦντες καὶ γῆς καὶ θαλάσσης Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. [8.38.3] οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὗ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἰωνος ἥδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπὶ ἀπτικισμῷ τεθνεώτων καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ ἀνάγκην ἐς ὀλίγους κατεχομένης ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον, καὶ οὕτι αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὕθ οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. [8.38.4] ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπειπον κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. [8.38.5] καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις· αἱ δ ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.

[8.39.1] Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ [ύπὸ] Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες ἄρασαι ἐπλεον ἐπὶ Ἰωνίας περὶ ἡλίου τροπάς, καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. [8.39.2] ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἔνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὃν εἰς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου· καὶ εἴρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικομένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμέλεσθαι ἵη μέλλει ἄριστα ἔξειν, καὶ

τὰς ναῦς ταύτας ἥ αὐτὰς ἥ πλείους ἥ καὶ ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἥν δοκῆι, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ψαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστύοχον, ἥν δοκῆι τοῖς ἔνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένη δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν. [8.39.3] πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες, ὅπερ ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν. [8.39.4] ἐντεῦθεν δὴ ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἀγγελίαν ἔπειμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

[8.40.1] Οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἤσσον, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστύοχον πέμποντες ἀγγέλους ἡξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἀπάσαις ταῖς ναυσὶ καὶ μὴ περιπιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ιωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἐκ τε θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν ληιστείαις πορθουμένην. [8.40.2] οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες καὶ μιᾶς γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλεῖστοι γενόμενοι καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαιώς ἔδοξε μετὰ τείχους ἰδρυσθαι, εὐθὺς αὐτομολίαι τε ἔχωρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. [8.40.3] ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἔως ἔτι ἐλπίς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχίζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος καὶ στρατοπέδωι καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος καίπερ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἐώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

[8.41.1] ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἐπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισιν· καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τᾶλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ἥκον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφείς τὸ ἐξ τὴν Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. [8.41.2] καὶ ἐξ Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβάς τήν τε πόλιν ἀτείχιστον οὔσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὃν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὅρη πεφευγότων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων·

τούτους δὲ ἀφίει. [8.41.3] ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναῦτας, ἀλλ ὥσπερ εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Αθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος εῖς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἐπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ ἥσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. [8.41.4] ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ρόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν· ἥδη γάρ ήισθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς.

[8.42.1] ἐπέπλει οὖν ὥσπερ εἶχε πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς, καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ ούρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχῇ παρέσχεν. [8.42.2] καὶ ἅμα τῇ ἔωι διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἥδη ὄντος τοῖς Αθηναίοις τοῦ εύωνάμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Αθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἡ ταῖς εἴκοσι ναυσί, νομίσαντες ἕσπερ ἐφύλασσον ναῦς τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου ταύτας εἶναι. [8.42.3] καὶ προσπεσόντες εὐθὺς κατέδυσάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν καὶ πανταχόθεν ἀπεκλήιοντο. [8.42.4] ἐπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἔξ μὲν ναῦς ἀπολύάσι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τευτλοῦσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἀλικαρνασσόν. [8.42.5] μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσοι ἐς Κνίδον κατάραντες καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἐπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο·

[8.43.1] οἱ δὲ Αθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ἥισθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὄρμήσαντες, οὐδ ἐκεῖνοι ἐπὶ ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν καὶ Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ προσβαλόντες ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. [8.43.2] Ἀπασαι δ ἥδη οὔσαι ἅμα ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἰ τι ἔδει καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἔνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περὶ τε τῶν ἥδη πεπραγμένων, εἴ τι μη ἡρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. [8.43.3] μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσικόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὕτε

τάς Χαλκιδέως οὕτε τὰς Θηριμένους, ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἥρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνεῖναι γὰρ καὶ νήσους ἀπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν, καὶ ἀντὶ ἐλευθερίας ἄν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἑλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. [8.43.4] ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἥ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπὸ αὐτῶν δι ὄργῆς καὶ ἄπρακτος,

[8.44.1] οἱ δὲ ἐς τὴν Ἱόδον ἐπικηρυκευμένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἂμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα τρέφειν τὰς ναῦς. [8.44.2] πλεύσαντες οὖν εύθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου καὶ προσβαλόντες Καμείρωι τῆς Ἱοδίας πρῶτον ναυσί τέσσαρος καὶ ἐνενίκοντα ἔξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὕσης τῆς πόλεως· εἴτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυσὶν πολέοιν, Λίνδου καὶ Ἰηλυσοῦ, Ἱοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων· καὶ προσεχώρησε Ἱόδος Πελοποννησίοις. [8.44.3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἐπλευσαν μὲν βουλόμενοι φθάσαι καὶ ἐπεφάνησαν πελάγιοι, ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐξ Χάλκην, ἐντεῦθεν δὲ ἐξ Σάμον, ὑστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ [καὶ ἐκ τῆς Σάμου] τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ἱόδον ἐπολέμουν. [8.44.4] οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐξ δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ἱοδίων, τὰ δὲ ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὄγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

[8.45.1] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὸν ἐς τὴν Ἱόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὑποπτος ὥν, καὶ ἀπ αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαιμονος ὥστ ἀποκτεῖναι (ἥν γὰρ καὶ τῷ Ἀγιδὶ ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἀπιστος ἐφαίνετο), πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἀδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα, [8.45.2] καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τὴν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀππικῆς ὥστε τριώβιον καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι

ἐκ πλέονος χρόνου ἐπιστήμονες ὅντες τοῦ ναυτικοῦ τριώβολον τοῖς ἔαυτῶν διδόασιν, οὐ τοσοῦτον πενίαι ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι δαπανῶντες ἐξ τοιαῦτα ἀφ ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες ἐξ ὄμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν· [8.45.3] καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν [ῶστε] δόντα χρήματα αὐτὸν πεῖσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἔαυτῷ πλὴν τῶν Συρακοσίων· τούτων δὲ Ἐρμοκράτης ἡναντιοῦτο μόνος ὑπέρ τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ. [8.45.4] τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς ἀντιλέγων ὑπέρ τοῦ Τισσαφέρνους ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντο εἰεν πλουσιώτατοι ὅντες τῶν Ἕλλήνων, ἐπικουρίαι δ ὄμως σωιζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπέρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· [8.45.5] τάς δ ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἱ ἐξ Ἀθηναίους πρότερον ἡ ἀποστῆναι ἀνήλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν καὶ τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπέρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. [8.45.6] τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε νῦν μέν, τοῖς ιδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον, ἦν δέ ποτε τροφὴ καταβῆται παρὰ βασιλέως, ἐντελῇ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν.

[8.46.1] παρήνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνῃ μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι τὸν πόλεμον διαλύσαι, μηδὲ βουληθῆναι κομίσαντα ἡ ναῦς Φοινίσσας ἄσπερ παρεσκευάζετο ἡ Ἐλλησι πλέοσι μισθὸν πορίζοντα τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχήν, καὶ βασιλεῖ ἔξειναι αἱεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτῶν λυπηροὺς τοὺς ἐτέρους ἐπάγειν. [8.46.2] γενομένης δ ἄν καθ ἐν τῇς ἐξ γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς ἀπορεῖν ἄν αὐτὸν οἵ τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἦν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάληι δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς ποτε διαγωνίσασθαι. εὔτελέστερα δὲ τάδ εἶναι, βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης καὶ ἄμα μετά τῆς ἔαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἔαυτοὺς τοὺς Ἐλληνας κατατρίψαι. [8.46.3] ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῶι τῆς ἀρχῆς· ἵσσον γάρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν· τοὺς μὲν γάρ ξυγκαταδουλοῦν ἄν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος καὶ ἐκείνωι ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἐλληνες οίκοῦσι, τοὺς δὲ τούναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν, καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἕλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἐλληνας, ἀπὸ δ ἐκείνων [τῶν βαρβάρων], ἦν μὴ ποτε αὐτοὺς μὴ ἔξελωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. [8.46.4] τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔπειτ ἥδη τοὺς

Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. [8.46.5] καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὔτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα ὡς εὗ περὶ τούτων παραινοῦντι προσθεῖς ἔαυτὸν ἐς πίστιν τὴν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴᾳ, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας φάσκων ναῦς ἥξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

[8.47.1] Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἄμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ [τῷ] βασιλεῖ, ὃν παρ ἑκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων παρήνει, ἄμα δὲ τὴν ἔαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αἰτῶν πείσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ ἄν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῶι ἐπιτήδειος ὃν· ὅπερ καὶ ἐγένετο. [8.47.2] ἐπειδὴ γὰρ ἥσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ αὐτῶι οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐπ ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ αὐτὸν ἐκβαλούσῃ κατελθών καὶ παρασχών Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλέον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν.

[8.48.1] καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον ἥλθεν. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἥλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἐπειτα δὲ καὶ βασιλεὰ φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῦντο (οὕτω γὰρ ἄν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα), πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοῖς θέαυτοῖς οἱ δυνατώτατοι τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἔαυτοὺς περιποιήσειν καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. [8.48.2] ἐς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξοι Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ δημοκρατουμένων. [8.48.3] καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καὶ τι παραυτίκα ἥχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως μισθοῦ ἥσυχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις κάν σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. [8.48.4] καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά,

Φρυνίχωι δὲ στρατηγῷ ἔτι ὅντι οὐδὲν ἥρεσκεν, ἀλλ ὁ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ οὐδ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτι τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ύπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσιν· [Τῶι] βασιλεῖ τε οὐκ εὔπορον εἶναι καὶ Πελοποννησίων ἡδη ὄμοιώς ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων καὶ πόλεις ἔχοντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Αθηναίοις προσθέμενον, οἵς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἔξὸν Πελοποννησίους, ὑφ ὧν κακὸν οὐδέν πω πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. [8.48.5] τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἵς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὕθ αἱ ἀφεστηκοῦσαι προσχωρήσονται οὕθ αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ ὀποτέρου ἄν τύχωσι τούτων ἐλευθέρους εἶναι· [8.48.6] τούς τε καλοὺς κάγαθοὺς ὄνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῶι δήμῳ, ἔξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὀφελεῖσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ ἐκείνοις εἶναι καὶ ἄκριτοι ἄν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. [8.48.7] καὶ ταῦτα παρ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὐκουν ἔαυτῷ γε τῶν ἀπ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν.

[8.49.1] οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ, ὕσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τὰ τε παρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐξ τὰς Αθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Αθηναίοις ποιήσειαν.

[8.50.1] γνοὺς δὲ ὁ Φρυνίχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι Αθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν ύφ αὐτοῦ λεχθέντων μή, ἦν κατέλθη, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾶι, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. [8.50.2] πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει Τισσαφέρνην Αθηναίοις φίλον ποιῶν, καὶ τὰλλα πάντα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἔαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν. [8.50.3] ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὄμοιώς ἐς χεῖρας

ιόντα ούδε διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι, ἀνελθών δὲ παρ αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν καὶ παρὰ Τισσαφέρνην ἄμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου καὶ γίγνεται αὐτὸς μηνυτής, προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ιδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἔαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινούσθαι· διόπερ καὶ [περὶ] τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὕστης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. [8.50.4] ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὔθὺς πέμπει κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐξ τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὅντας οἴα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. [8.50.5] Θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὃν διὰ τὸ μήνυμα ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τὰ τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύψθη καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἐτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ ἕκαστα, ἀτειχίστου οὕσης Σάμου, ὡς ἀν τρόπῳ αὐτὰ πράξεις, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἥδη εἴη περὶ τῆς ψυχῆς δι ἐκείνους κινδυνεύοντι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἔχθιστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ.

[8.51.1] καὶ ὡς προήισθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἔξαγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἀτειχίστου οὕσης τῆς Σάμου καὶ ἄμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὄρμουσῶν ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἶη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τάλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. [8.51.2] καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς μέλλουσα, Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη· αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὑστερον ἦκον ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. [8.51.3] δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδῶς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον ταύτα ἐσαγγείας.

[8.52.1] Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλέοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτο πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν ἥισθετο τῶν Πελοποννησίων (ἥδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὅντων αὐτῶν ἐγεγένητο)· ἐν ᾧ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον

είρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἀπάσας πόλεις ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων ὡν ποτὲ καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, ἄτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρνην θεραπεύων προσέκειτο·

[8.53.1] οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου ἀφικόμενοι ἔς τὰς Ἀθήνας λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δῆμῳ κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ὡς ἔξει αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. [8.53.2] ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἄμα ἔχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὔμολπιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν δι ἄπειρ ἔψυγε μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν ἥρωτα ἔνα ἔκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρώιρους ἔχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μὴ τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. [8.53.3] ὥποτε δὲ μὴ φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομεν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὄλιγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον βουλεύσομεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας (ὕστερον γὰρ ἔξεσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μὴ τι ἀρέσκη!), Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἴος τε τοῦτο κατεργάσασθαι.

[8.54.1] ὃ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας καὶ ἄμα ἐπελπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκεν. [8.54.2] καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ [ἄν] αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔξειν τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. [8.54.3] ἄμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγούς ἐπὶ τάς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἰασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις.

[8.54.4] καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἴπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὔσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἀπάσας ἐπελθών καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τὰλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.

[8.55.1] Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἥδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπίπλουν τῇ Ἱόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τάς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐξ δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ἱοδίων νικήσαντες μάχῃ ἀπεχώρησαν ἐξ τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον <ἢ> ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εύφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴ ποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. [8.55.2] Ἡλθε δὲ ἐξ τὴν Ἱόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἥδη ἐπιτετέλεσται, καὶ εἰ μὴ βιοθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσίν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. [8.55.3] ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριος αὐτός τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους πανστρατιᾶι προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι αἰρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν· ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοὶ καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά.

[8.56.1] Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔπι μᾶλλον ἥ πρότερον ἐπολιορκοῦντο καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις ἀφικόμενοι ως τὸν Τισσαφέρνην λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. [8.56.2] Ἀλκιβιάδης δέ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον καὶ ἔπι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπὲκίνου ἐδίδασκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ως μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυμβῆναι. [8.56.3] δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἐώρα ἐκεῖνον καὶ ως οὐ ξυμβησείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ ὡς πεπεισμένωι Τισσαφέρνει καὶ βουλομένωι προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ίκανὰ διδόναι. [8.56.4] ἥτε γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισσαφέρνους, ὥστε τὸ τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅτι

αίτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι· Ἰωνίαν τε γάρ πᾶσαν ἡξίου δίδοσθαι καὶ αὕθις νήσους τε τὰς ἐπικειμένας καὶ ἄλλα, οἵς οὐκ ἔναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἥδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῆ ἀδύνατος ὡν, ναῦς ἡξίου ἔαν βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτοῦ γῆν ὅπηι ἄν καὶ ὅσαις ἄν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι ... ἀλλ ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἔξηπατῆσθαι, δι ὄργης ἀπελθόντες κομίζονται ἐξ τὴν Σάμον.

[8.57.1] Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι παρέρχεται ἐξ τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐξ τὴν Μίλητον καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἄν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιώς μή, ἦν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἢ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθήσωσι τὴν ἡπειρον. [8.57.2] πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὕσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς "Ἐλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὓς τοὺς Πελοποννησίους τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται.

[8.58.1] Τρίτωι καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαιμονίῳ, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένη καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. [8.58.2] χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. [8.58.3] Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μη ἰεναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων χώραν μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. [8.58.4] ἦν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἵη ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἦν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἵη ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. [8.58.5] τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἄν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσιν· [8.58.6] Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἦν βούλωνται, τρέφειν ἐφ ἑαυτοῖς εἶναι. ἦν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἔθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὀπόσα ἄν λάβωσιν. [8.58.7] ἐπὴν

δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἱ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων καθ ὅτι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἦν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.

[8.59.1] Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἔγενοντο, καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τάλλα ὄσαπερ ὑπέσχετο, καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.

[8.60.1] Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἥδη τοῦ χειμῶνος Ὡρωπὸν εἶλον προδοσίαι, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριῶν τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὡρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εύβοιας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὃν ἀδύνατα ἦν Ἀθηναίων ἔχόντων μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρέτριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. [8.60.2] ἔχοντες οὖν ἥδη τὸν Ὡρωπὸν ἀφικνοῦνται ἐς Ρόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννήσους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὅρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ρόδου ἔπλεον. [8.60.3] καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ἐώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἵον τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ είκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

[8.61.1] Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους ἄμα τῷ ἥρι εὐθὺς ἀρχομένῳ Δερκυλίδας τε ἀνήρ Σπαρτιάτης στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ Ἑλλησπόντου Ἀβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι), καὶ οἱ Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἡπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἡναγκάσθησαν.

[8.61.2] ἔτυχον δὲ ἔτι ἐν Ρόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα καὶ ναῦς δώδεκα, αἱ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὕσαι, ὃν ἥσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες καὶ μία Ἀναιπίτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. [8.61.3] ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἄμα ἔξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων ἐναυμάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι (ἥδη γὰρ καὶ ὄψε ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

[8.62.1] μετὰ δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῆι ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος Ἀβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὑστερον.

[8.62.2] Στρομβιχίδης δὲ ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρις καὶ εἴκοσιν, ὡν καὶ στρατιώτιδες ἥσαν ὄπλιτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὔσαν ἔλων, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα ἀρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπὶ Ἀβυδον ἥλθεν. [8.62.3] καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν οὔτε προσβάλλων ἐδύνατο ἐλεῖν, ἐξ τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἦν ποτε Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

[8.63.1] Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χιοὶ τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα ἐθάρσησεν. [8.63.2] καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐξ Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς καὶ ξυμπάσαις ἥδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐξ τὴν Μίλητον. [8.63.3] Ὑπὸ γάρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθηναῖς δημοκρατίᾳ κατελέυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐξ τὴν Σάμον ἥλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προουτρέψαντο τοὺς δυνατωτάτους ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὄλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὄλιγαρχῶνται· [8.63.4] καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μέν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἔστιν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐξ ὄλιγαρχίαν ἐλθεῖν), αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἥδη καὶ κινδυνεύοντας, ὄραν ὅτι τρόπωι μηδὲ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ιδίων οἰκων προθύμως χρήματα καὶ ἦν τι ἄλλο δέηι, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἡ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας.

[8.64.1] παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπὶ οἴκου πράξοντας τάκει, καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πόλεων αἵς ἂν προσσχῶσιν ὄλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δὲ ἡμίσεις ἐξ τᾶλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλληι διέπειμπον, [8.64.2] καὶ Διειτρέψῃ ὅντα περὶ Χίον, ἡρημένον δὲ ἐξ τὰς ἐπὶ Θραϊκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐξ τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσεν. [8.64.3] καὶ ἀπέλθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσιοι

δευτέρωι μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὀστηρέαι προσδεχόμενοι· [8.64.4] καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἐπρασσε ναῦς τε κομίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. Ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἡ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὄρθιοῦσθαι καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. [8.64.5] περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τάναντία τοῖς τὴν ὄλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἔχωρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν τῆς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου εύνομίας οὐ προτιμήσαντες.

[8.65.1] Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς δῆμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυσον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ ὧν χωρίων καὶ ὀπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἥλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. [8.65.2] καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἄνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὥσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἔξηλασε, καὶ αὐτὸν κατ ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἔνεκα καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλον τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνήλωσαν. [8.65.3] λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς ὡς οὕτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους οὕτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλέοσιν ἢ πεντακισχίλιοις, καὶ τούτοις οἱ ἄν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἵοι τε ὦσιν.

[8.66.1] ἦν δὲ τοῦτο εὔπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἔξειν γε τὴν πόλιν οἴπερ καὶ μεθίστασαν ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο· ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅτι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἥσαν καὶ τὰ ῥήθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προύσκεπτο. [8.66.2] ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιώς καὶ ὄρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων οὕτε ζήτησις οὔτε εἰ ὑποπτεύοιντο δικαιώσις ἐγίγνετο, ἀλλ ἥσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγώη, ἐνόμιζεν. [8.66.3] καὶ τὸ ξυνεστηκός πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὃν ἥσσωντο ταῖς γνώμαις, καὶ ἔξευρεν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως

καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον [αύτοὶ ἔξευρεῖν]. [8.66.4] κατὰ δὲ ταῦτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαι τινὶ ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἡ γὰρ ἀγνῶτα ἄνηρεν ὃι ἐρεῖ ἡ γνώριμον ἄπιστον. [8.66.5] ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσήσαν οἱ τοῦ δῆμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ὕιετο ἐξ ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν καὶ πλεῖστα ἐξ τὴν τῶν ὄλιγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἄπιστίαν τῷ δῆμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

[8.67.1] Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες εὔθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες εἴπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἐλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐξ τὸν δῆμον ἐξ ἡμέραν ὥρητὴν καθ ὅτι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται· [8.67.2] ἐπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐξ τὸν Κολωνόν (ἔστι δὲ ίερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα), καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνατεί εἰπεῖν γνώμην ἦν ἄν τις βούληται· ἦν δέ τις τὸν εἰπόντα ἡ γράψηται παρανόμων ἡ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ βλάψη, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. [8.67.3] ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἥδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθοφορεῖν προέδρους τε ἐλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ ἐλέσθαι ἐκατὸν ἄνδρας, καὶ τῶν ἐκατὸν ἔκαστον πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐξ τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἄν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν ὅπόταν αὐτοῖς δοκῇ.

[8.68.1] ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἄλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἄπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐξ τοῦτο καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν ἀνήρ Ἀθηναίων τῶν καθ ἑαυτὸν ἀρετῆι τε οὐδενὸς ὕστερος καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος καὶ ἡ γνοίη εἰπεῖν, καὶ ἐξ μὲν δῆμον οὐ παριών οὐδὲ ἐξ ἄλλον ἀγῶνα ἐκούσιος οὐδένα, ἀλλ ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δῆμῳ πλεῖστα εῖς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτο τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. [8.68.2] καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ μετέστη ἡ δημοκρατία καὶ ἐξ ἀγῶνας κατέστη τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὕστερῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δῆμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθείς, ὡς

ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. [8.68.3] παρέσχε δὲ καὶ ὁ Φρύνιχος ἐαυτὸν πάντων διαφερόντων προθυμότατον ἔς τὴν ὄλιγαρχίαν, δεδιώς τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἐπραξεῖ, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπὸ ὄλιγαρχίας κατελθεῖν πολύ τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. [8.68.4] καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἀγγωνος ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὕτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος, ὥστε ἀπὸ ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως καίπερ μέγα ὃν προυχώρησεν· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἐπὶ ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπῆκοον ὅντα, ἀλλὰ καὶ ὑπέρ ἡμίσυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰώθότα.

[8.69.1] Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἥδη ὕστερον τρόπωι τοιωδίες ἔς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν [δ] Ἀθηναῖοι πάντες αἱεὶ οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δὲ ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἔνεκα ἐφ ὄπλοις· [8.69.2] τῇ οὖν ἡμέραι ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴσασαν ὕσπερ εἰώθεσαν ἀπελθεῖν, τοῖς δὲ ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ μὴ ἐπ αὐτοῖς τοῖς ὄπλοις, ἀλλὰ ἀπωθεν περιμένειν, καὶ ἦν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὄπλα μὴ ἐπιτρέπειν. [8.69.3] ἦσαν δὲ καὶ Ἀνδριοι καὶ Τήνιοι καὶ Καρυστίων τριακόσιοι καὶ Αίγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν οἰκίσσοντας, ἐπὶ αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἐαυτῶν ὄπλοις, οἵτινες ταύτα προείρητο. [8.69.4] τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἔκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ αὐτῶν [Ἐλληνες] νεανίσκοι, οἵτινες ἔχρωντο εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὓσιν ἐν τῷ βουλευτήριῳ καὶ εἴπον αὐτοῖς ἐξίεναι λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ καὶ ἔξιοῦσιν ἐδίδοσαν.

[8.70.1] ὡς δὲ τούτωι τῷ τρόπῳ ἡ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλὰ ἡσύχαζον, οἱ [δὲ] τετρακόσιοι ἐσελθόντες ἔς τὸ βουλευτήριον τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εύχαις καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἔς τὴν ἀρχὴν ἔχρήσαντο, ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως (πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον τοῦ Ἀλκιβιάδου ἔνεκα) τά τε ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. [8.70.2] καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἵτινες

έδόκουν ἐπιτήδειοι εῖναι ύπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο· πρός τε Ἱγίν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα ὅντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἐπεκτηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστωι δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν.

[8.71.1] ὁ δὲ νομίζων τὴν πόλιν ούχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὔθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἵδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἑλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾶν μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Αθηναίων, ἐλπίσας ἡ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἄν χειρωθῆναι σφίσιν ἢ βιούλονται ἡ καὶ αὐτοβοεὶ ἄν διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον· τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατὰ αὐτὰ ἐρημίαν λήψεως οὐκ ἄν ἀμαρτεῖν. [8.71.2] ὡς δὲ προσέμειξε τε ἐγγὺς καὶ οἱ Αθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδὲ ὄπωστιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες καὶ μέρος τι τῶν ὄπλιτῶν καὶ φιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. [8.71.3] καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον, τοὺς δὲ ἐπελθόντας ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψεν ἐπὶ οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἱγίν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἥσσον, κάκείνου μᾶλλον ἥδη προσδεχομένους καὶ παραινοῦντος ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμονίαν περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

[8.72.1] Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶναι καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ πώποτε Αθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας ἐν ᾧ πεντακισχίλιους ξυνελθεῖν. [8.72.2] ἄλλα τὴν ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὔθὺς μετὰ τὴν ἔαυτῶν κατάστασιν, δείσαντες μή, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικὸς ὄχλος οὗτος αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέληι, σφᾶς τε μὴ ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσιν.

[8.73.1] Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἥδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν,

καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπὸ αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὄνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. [8.73.2] οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὅντες δῆμος μεταβαλλόμενοι αὐθίς καὶ πεισθέντες ὑπὸ τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστῶτων Ἀθηναίων ἐγένοντό τε ἐξ τριακοσίους ξυνωμόται καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δῆμῳ ὅντι ἐπιθήσεσθαι. [8.73.3] καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὀστρακισμένον οὐδὲ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε ἐνὸς τῶν στρατηγῶν καὶ τινῶν τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε πλέοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. [8.73.4] οἱ δὲ αἰσθόμενοι τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἐκόντες διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔφερον τὴν ὄλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλῳ, τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὀπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οὖθις ἐδόκουν αἱεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσιν· καὶ οὐκ ἡξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι τὴν μόνον [μέχρι νῦν] ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐξ τοῦτο ξυνέμεινεν. [8.73.5] οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιωτῶν ἔνα ἕκαστον μετῆισαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηὶ πλέοντας καὶ αἱεὶ δήποτε ὄλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινάς, ὅποτε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. [8.73.6] ὥστε ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλέονες, καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δὲ ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον.

[8.74.1] τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐξ τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐξ τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ἥιδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. [8.74.2] καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἥ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν καὶ μετεμβιβάσαντες ἐξ ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. [8.74.3] ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθὼν πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐξ τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν

πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναικες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὥποσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἴρξειν, ἵνα, ἢν μὴ ύπακούσωσι, τεθνήκωσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν.

[8.75.1] οἱ δὲ ἀκούοντες ἐπὶ τοὺς τὴν ὄλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἔτι τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν, ἔπειτα μέντοι ύπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες καὶ διδαχθέντες μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρώιρων ἐγγὺς ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. [8.75.2] μετὰ δὲ τοῦτο λαμπρῶς ἥδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὡς τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλος (οὗτοι γάρ μάλιστα προειστήκεσαν τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὄρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὄλιγαρχίας μάλιστα, ἢ μὴν δημοκρατήσεσθαι τε καὶ ὅμονοήσειν καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμοι τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι. [8.75.3] ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὄρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἔκεινοις ἀποστροφὴν σωτηρίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ, ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν ἔάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμοι, διαφθαρήσεσθαι.

[8.76.1] ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὄλιγαρχεῖσθαι. [8.76.2] ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εύθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾧ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἐπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὃν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλος ὑπῆρχον. [8.76.3] καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκεν· τούς γάρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. [8.76.4] ἔχόντων γάρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τάς τε ἄλλας πόλεις ὃν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὅμοίως διδόναι καὶ εἰ ἔκειθεν ὥρμῶντο (πόλιν τε γάρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ ἡ παρ ἐλάχιστον δὴ ἥλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμυνεῖσθαι οὕπερ καὶ πρότερον), καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τάς ναῦς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. [8.76.5] καὶ δι ἐαυτοὺς δὲ ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ

ἔσπλου, καὶ νῦν ἐς τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὡστε αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι εἵργειν ἔκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπὲρ ἔκείνων εἵργεσθαι. [8.76.6] βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἴ γε μήτε ἀργύριον εἶχον ἔτι πέμπειν, ἀλλα αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὔπερ ἔνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώιζειν καὶ ἔκείνους πειράσεσθαι προσαναγκάζειν, ὡστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλεύοιεν τι χρηστόν, παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. [8.76.7] Ἀλκιβιάδην τε, ἥν αὐτῷ ἀδειάν τε καὶ κάθιδον ποιήσωσιν, ἀσμενὸν τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό τε μέγιστον, ἥν ἀπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εύρησουσιν.

[8.77.1] τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἔκκλησιάσαντες καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἥσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον [οἱ δέκα πρεσβευταὶ] ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἥδη ὄντες ἥσθαντο, ἥσύχαζον αὐτοῦ.

[8.78.1] Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπὸ τε Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὕτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἔως ἔτι αὐτοὶ τε ἔρρωντο μᾶλλον καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἥν, οὕτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσίν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἐργον, κινδυνεύσειν διατριβῆναι· τὸν δ αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδὲ ἐντελῇ διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν.

[8.79.1] καὶ μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὡστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐστηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατὸν καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῆι κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι ἐπλεον ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην. [8.79.2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὄγδοήκοντα, αἱ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὄρμοῦσαι (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτη ή Σάμος τῆς ἡπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην),

ώς είδον τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς προσπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐξ τὴν Σάμον, οὐ νομίσαντες τῶι πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἵκανοὶ εἶναι. [8.79.3] καὶ ἄμα (προήισθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας) προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἐλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπὶ Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προυπέεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. [8.79.4] καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ τῶν Μιλησίων [8.79.5] καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ ἀγγέλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἐλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐξ τὴν Σάμον.

[8.80.1] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὥποθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἔξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους κακῶς διόδοντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον, ὕσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. [8.80.2] ἐπεκαλεῖτό τε γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος καὶ τροφὴν ἐτοίμος ἦν παρέχειν, καὶ ἄμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκτηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. [8.80.3] καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐξ τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου καὶ ὑστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐξ Μίλητον (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὐθίς ἐξ τὸν Ἐλλήσποντον κομισθεὶς ἥρχεν), αἱ δὲ μετὰ Ἐλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐξ τὸν Ἐλλήσποντον διασωθεῖσαι Βυζάντιον ἀφιστᾶσιν. [8.80.4] καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐξ τὸν Ἐλλήσποντον, καὶ τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

[8.81.1] Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, αἱεὶ γε τῆς αὐτῆς γνώμης ἔχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὕστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, [καὶ] τέλος ἀπὲκκλησίας ἐπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδηι κάθοδον καὶ ἀδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην κατῆγεν ἐξ τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς

μεταστήσειν ἀπὸ Πελοποννησίων. [8.81.2] γενομένης δὲ ἐκκλησίας τήν τε ιδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπηπιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐξ ἐλπίδας τε αὐτοὺς οὐ σμικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἔαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἴ τε οἴκοι τὴν ὄλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῦντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν, οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ώς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. [8.81.3] ὑπισχνεῖτο δοῦν τάδε μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ώς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο ἦ μήν, ἔως ἂν τι τῶν ἔαυτοῦ λείπηται, ἢν Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδὲ ἣν δέητι τελευτῶντα τὴν ἔαυτοῦ στρωμνὴν ἔξαργυρώσαι, τάς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἥδη οὕσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις καὶ οὐ Πελοποννησίοις: πιστεῦσαι δὲ ἂν μόνως Ἀθηναίοις, εἰ σῶς αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο.

[8.82.1] οἱ δὲ ἀκούοντες ταῦτα τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατηγόν τε αὐτὸν εὔθὺς εἷλοντο μετὰ τῶν προτέρων καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν, τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἔκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς ἂν ἡλάξαντο, καὶ ἐτοῖμοι ἥδη ἥσαν διὰ τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. [8.82.2] ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν τοὺς ἔγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων, τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ἥιρητο, πλεύσας ώς Τισσαφέρνην πράξειν. [8.82.3] καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὔθὺς ὥιχετο, ἵνα δοκῆι πάντα μετ ἔκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἄμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἥδη ἥιρηται καὶ εὗ καὶ κακῶς οὗός τέ ἐστιν αὐτὸν [ἥδη] ποιεῖν. Ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἔκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην.

[8.83.1] Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. [8.83.2] Ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ώς οὐκ ἥθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐξ τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστότερον γενόμενον καὶ ἐξ τὸ μισεῖσθαι ὑπὸ αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. [8.83.3] καὶ ξυνιστάμενοι κατ ἀλλήλους οἴάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο καὶ τινες καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων

καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικόν, ὡς οὕτε μισθὸν ἐντελῇ πώποτε λάβοιεν, τό τε διδόμενον βραχὺ καὶ οὐδὲ τούτῳ ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἡ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἔξει, ἀπολέψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον ἐπιφέροντα ὄργας Τισσαφέρνει διὰ Ἱδία κέρδη.

[8.84.1] ὄντων δ αύτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ ξυνηνέχθη καὶ τοιόδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. [8.84.2] τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων ὥσωι μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπήιτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο καὶ ἡπείλησε καὶ τῶι γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. [8.84.3] τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἵα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐκραγέντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον ὥστε βάλλειν· ὁ δὲ προϊδὼν καταφεύγει ἐπὶ βωμὸν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπὸ ἄλλήλων. [8.84.4] ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ ἐνωικοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι λάθραι ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσιν· ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. [8.84.5] ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἡρέσκετο αὐτοῖς ἐφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλήσιους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἔως ἂν τὸν πόλεμον εὗ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι ἄλλα τοιουτότροπα καὶ νόσωι ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὖ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.

[8.85.1] Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαιμονος ἐπῆλθε καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. [8.85.2] ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου καὶ περὶ αὐτοῦ ἄμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τοὺς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῆτι τῇ αὐτοῦ μάλιστα καὶ τὸν Ἐρμοκράτη μετ αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. [8.85.3] ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἐρμοκράτους καὶ ἐτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου,

ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὅντι ἥδη τῷ Ἐρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον καὶ κατηγόρει ἄλλα τε καὶ ως χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχών τὴν ἔχθραν οἱ προθῆποι. [8.85.4] ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἐρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐξ τὴν Λακεδαιμόνα. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἥδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐξ τὴν Σάμον.

[8.86.1] Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων [πρεσβευταῖ], οὓς τότε ἔπειψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφίκινοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν ἐπεχείρουν. [8.86.2] οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἥθελον ἀκούειν, ἀλλ ἀποκτείνειν ἐβόῶν τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας, ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες ἥκουσαν. [8.86.3] οἱ δὲ ἀπήγγελλον ως οὕτε ἐπὶ διαφθορᾶι τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γίγνοιτο, ἀλλ ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὕθ ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ (ἔξειναι γάρ, ὅτε ἑσέβαλον ἥδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι), τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οίκειοι αὐτῶν οὕθ ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγειλεν, οὕτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἔκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. [8.86.4] ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδέν μᾶλλον ἐσήκουσον, ἀλλ ἔχαλέπαινον καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ δοκεῖ Ἀλκιβιάδης πρῶτον τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὥφελῆσαι· ὥρμημένων γάρ τῶν ἐν Σάμῳ Αθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ οἱ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὔθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτῆς γενέσθαι. [8.86.5] καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ ἄν εἰς ἴκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τὸν ἐπίπλου ἔπαισε καὶ τοὺς ιδίαι τοῖς πρέσβεσιν ὄργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν. [8.86.6] αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἀπαλλάσσειν ἐκέλευεν αὐτοὺς καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐξ εὔτέλειάν τι ξυντέτμηται ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. [8.86.7] καὶ τάλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις· πρὸς μὲν γάρ σφᾶς αὐτοὺς σωιζομένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι, εἰ δὲ ἄπαξ τὸ ἔτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ ἡ ἐκεῖνοι, οὐδ ὅτι διαλλαγήσεται τις ἔτι ἔσεσθαι. [8.86.8] Παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Αθηναίων δῆμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι οὕτως ἀπέπεμπεν. [8.86.9] ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἵ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηὶ

ύπο τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαιμόνια ἀπὸ τῶν τετρακοσίων [πεμπτοῦ] πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν, [οἵ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ Ἀργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὅντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἀργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἥπερ εῖχον τριήρει.

[8.87.1] Τοῦ δ αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τάλλα καὶ διά την Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἥχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς ἥδη ἀπτικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἔδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἀσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευεν· τῇ δὲ στρατιᾳ προστάξειν ἐφη Τάμων ἐαυτοῦ ὑπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. [8.87.2] λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταύτο, οὐδὲ ῥάιδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἀσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἥγαγε τὰς ναῦς, [8.87.3] ὅτι μὲν γάρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἐπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές ἐστι, διότι δὲ οὐκ ἥλθον πολλαχῆι εἰκάζεται. οἱ μὲν γάρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθών, ὥσπερ καὶ διενοίθη, τὰ τῶν Πελοποννήσιων (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Τάμως, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν), οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὸν ἐς τὴν Ἀσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς (καὶ γάρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι), ἄλλοι δ ὡς καταβοῖς ἔνεκα τῆς ἐς Λακεδαιμόνια, τοῦ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. [8.87.4] ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι διατρίβῆς ἔνεκα καὶ ἀνοκωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μέν, ἐν ὅσῳ παρήιει ἐκεῖσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέροις προσθέμενος ισχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεί, εἴ γε ἐβουλήθη, διαπολεμῆσαι <ἄν> ἐπιφανεῖς δῆπου οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γάρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἴ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἡ ὑποδεεστέρως τῶι ναυτικῶι ἀνθώρημουν. [8.87.5] καταφωρᾶι δὲ μάλιστα καὶ ἦν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς, ἔφη γάρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὃ δὲ χάριν ἂν δῆπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὕτ ταναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως τά τε αὐτὰ ἀπὸ ἐλασσόνων πράξας. [8.87.6] ἐς δ οὖν τὴν Ἀσπενδον ἡτινιδὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς κελεύσαντος αὐτοῦ Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσιν.

[8.88.1] Ἀλκιβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ἥισθετο παρίόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς λαβὼν τρεῖς καὶ δέκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν (ἢ γὰρ αὐτὸς ἔξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν), εἰδὼς, ὡς εἰκός, ἐκ πλέονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην ὅτι οὐκ ἔξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν ἐαυτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν ἄρας εὔθυ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

[8.89.1] Οἱ δὲ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κάκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἡδέως ἄν ἀπαλλαγέντας πηὶ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. [8.89.2] καὶ ξυνίσταντό τε ἥδη καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ [στρατηγῶν] τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένη τε τὸν Ἀγνωνός καὶ Ἀριστοκράτη τὸν Σκελίου καὶ ἄλλους, οἵ μετέσχον μὲν ἐν τοῖς πρῶτοι τῶν πραγμάτων, φοβουμένοι δέ, ὡς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους [ἔπειμπον], μή τι ἄνευ τῶν πλεόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλαξεῖν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργωι καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύαι καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. [8.89.3] ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ ἴδιας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧ περ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχίᾳ ἐκ δημοκρατίας γενομένῃ ἀπόλλυται· πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιούσιν οὓς ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἔκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥάϊον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὄμοιών ἐλασσούμενός τις φέρει. [8.89.4] σαφέστατα δ αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι· ἡγωνίζετο οὖν εἴς ἔκαστος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι.

[8.90.1] οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἴδει καὶ προεστῶτες Φρύνιχός τε, δῆς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος

καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ τὴν ὁμολογίαν προυθυμοῦντο καὶ τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνείᾳ καλουμένη τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἥλθον, ὄρῶντες τούς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους. [8.90.2] καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ ὅστις καὶ ὅπωσοῦ ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, [8.90.3] ώικοδόμους δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὔτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἦν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. [8.90.4] χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἡετιωνεία, καὶ παρ αὐτὴν εύθὺς ὁ ἐσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἥπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὄλιγων ἄρχειν τοῦ ἐσπλου· ἐπι αὐτὸν γάρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἔτερον πύργον ἐτελεύτα τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἥπειρον καὶ τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. [8.90.5] διωικοδόμησαν δὲ καὶ στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ ἐγγύτατα τούτου εύθὺς ἔχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἥρχον αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἦν καὶ τὸν σῖτον ἡνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἔξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν.

[8.91.1] Ταῦτο οὖν ἐκ πλέονός τε ὁ Θηραμένης διεθρόει καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. [8.91.2] ἄμα γάρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον Εὔβοεών ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ᾧ ἥσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ Λοκρῶν Ίταλώτιδες καὶ Σικελικαὶ τινες, ὅρμοῦσαι ἥδη ἐπὶ Λαὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοοῦν (ἥρχε δὲ αὐτῶν Ἀγησανδρίδας Ἀγησάνδρου Σπαρτιάτης)· ἄς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὔβοιαί μᾶλλον ἡ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἡετιωνείαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἥδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. [8.91.3] ἦν δέ τι καὶ τοιούτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἔχοντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γάρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, τάς τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι, ἔξειργόμενοι δὲ καὶ τούτου μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δῆμου γε

αῦθις γενομένου αύτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὀπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται.

[8.92.1] διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεσαγωγάς τῶν πολεμίων ἐτείχιζόν τε προθύμως καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἔξεργασάμενοι. [8.92.2] πρότερον μὲν οὖν κατὸλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἡκων ἐκ τῆς ἑς Λακεδαιμονίας πρεσβείας πληγείς ύπε ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἔξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέψυγεν, ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργείος ἄνθρωπος ληφθεὶς καὶ βασανίζομενος ύπο τῶν τετρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα τοῦ κελεύσαντος εἶπεν οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατὸικίας ξυνιόντας, τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπὸ αὐτοῦ νεωτέρου καὶ ὁ Θηραμένης ἥδη θρασύτερον καὶ Ἀριστοκράτης καὶ δσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἔξωθεν ἥσαν ὁμογνώμονες ἥσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. [8.92.3] ἄμα γάρ καὶ ἀπὸ τῆς Λαζί αἱ νῆες ἥδη περιπελευκυῖαι καὶ ὄρμισάμεναι ἔς τὴν Ἐπίδαιρον τὴν Αἴγιναν κατεδεδραμήκεσαν· καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπὶ Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς ἔς Αἴγιναν κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὄρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ οἴσπερ καὶ αὐτὸς αἱεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἴον τε εἶναι ἡσυχάζειν. [8.92.4] τέλος δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων καὶ ἔργωι ἥδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων· οἱ γάρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἡετιωνείας τεῖχος ὀπλῖται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἔκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμένον, καὶ ἔς οἰκίαν ἀγαγόντες εἵρξαν. [8.92.5] ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἄμα καὶ ἄλλοι καὶ Ἔρμων τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνιχίασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὀπλιτῶν τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο. [8.92.6] ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι), εὐθύς, πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτη ἦν, ἐτοῖμοι ἥσαν ἔς τὰ ὅπλα ιέναι καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ αὐτοῦ ἡπείλουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἐτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ιέναι ἥδη. καὶ παραλαβὼν ἔνα τῶν στρατηγῶν ὃς ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων ἔχώρει ἔς τὸν Πειραιᾶ· ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἵππεων νεανίσκοι. [8.92.7] ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός· οἱ τε γάρ ἐν τῷ ἄστει ἥδη ὕιοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι, οἱ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ τοὺς

έκ τοῦ ἄστεως ὅσον οὕπια ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. [8.92.8] μόλις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλύοντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ ὄπλα φερομένους καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἐκάστοις γιγνομένου καὶ ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. [8.92.9] καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν ἐξ τὸν Πειραιᾶ (ἥν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός), ὅσον καὶ ἀπὸ βοῆς ἔνεκα, ώργίζετο τοῖς ὄπλιταις· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ ἀληθεῖ ἔχαλέπαινον. [8.92.10] οἱ δὲ ὄπλιται ὁμόσε τε ἔχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ τὸν Θηραμένη ἥρωτῶν εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπὶ ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δέ, εἰπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἐαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὔθὺς ἀναβάντες οἱ τε ὄπλιται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. [8.92.11] ἥν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρή, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, ιέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γάρ ὅμως ἔπι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὄνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὡσὶ καὶ πρός τινα εἰπών τίς τι ἀγνοίαί σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἥθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτε εἶναι οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους ἄντικρυς ἀν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ δ αὖ ἀφανές φόβον ἐξ ἀλλήλους παρέξειν.

[8.93.1] Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐξ τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δὲ ἐν τῷ Πειραιῇ ὄπλιται τὸν τε Ἀλεξικλέα ὃν ξυνέλαβον ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες ἐξ τὸ πρὸς τῇ Μουνιχίαι Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἐξεκλησίασαν, καὶ δόξαν αὐτοῖς εὔθὺς ἔχώρουν ἐξ τὸ ἄστο καὶ ἔθεντο αὖ ἐν τῷ ἄνακειώι τὰ ὄπλα. [8.93.2] ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινές ἡριμένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνήρι ἀνδρὶ διελέγοντό τε καὶ ἐπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς αὐτούς τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει ἦν ἀν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῆι τούς τετρακοσίους ἔσεσθαι, τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν μηδ ἐξ τοὺς πολεμίους ἀνῶσαι. [8.93.3] τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὄπλιτῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων ἡπιώτερον ἥν ἡ πρότερον καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ· ξυνεχώρησάν τε ὥστε ἐξ ἡμέραν ρήτῃ ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὅμονοίας.

[8.94.1] ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ [ἐν Διονύσου] ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ

ξυνειλεγμένοι ἡσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν· καὶ πᾶς τις [τῶν πολλῶν ὄπλιτῶν] αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ αὐτοῦ, ὡς ἐξ τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι. [8.94.2] ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μέν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περὶ τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι ἐλπίδος ὡς κἄν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. [8.94.3] οἱ δ αὖ θηναῖοι, ὡς ἡγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἔχώρουν, ὡς τοῦ ἴδιου πολέμου μείζονος [ἢ] ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὅντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν.

[8.95.1] αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον ὄρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ Πρασιῶν, ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ωρωπόν. [8.95.2] Αθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἴσα πόλεώς τε στασιαζούσης καὶ περὶ τοῦ μεγίστου ἐν τάχει βουλόμενοι βοηθῆσαι (Εὔβοια γάρ αὐτοῖς ἀποκεκλημένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν), πέμπουσι Θυμοχάρη στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρετρίαν, [8.95.3] ὃν ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εύβοιᾳ οὕσαις ἔξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἡναγκάζοντο· ὁ γάρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ωρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς· ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ωρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριῶν πόλεως θαλάσσης μέτρον ἔξικοντα σταδίους. [8.95.4] ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Αθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀριστον ἐπιστιζόμενοι (οὐδὲν γάρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριῶν), ἀλλ ἐκ τῶν ἐπ ἔσχατα τοῦ ἀστεως οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες καὶ ἔξαναγκάσειαν τοὺς Αθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ωρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὅπότε χρή ἀνάγεσθαι, ἥρθη. [8.95.5] διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ Αθηναῖοι ἀναγαγόμενοι καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριῶν ὄλιγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον, ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. [8.95.6] καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριῶν ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν φονεύόμενοι ὑπ αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ τείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. [8.95.7] λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ

εῖκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες τροπαῖον ἔστησαν. καὶ ὑστερὸν οὐ πολλῷ Εὔβοιάν [τε] ἄπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ωρεοῦ (ταύτην δὲ αὔτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον) καὶ τἄλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

[8.96.1] Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ως ἥλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὕτε γάρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλῃ τότε δόξασα εἶναι, οὕτε ἄλλο ούδεν πω οὕτως ἐφόβησεν. [8.96.2] ὅπου γάρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος ἄλλων τε νεῶν οὐκ ούσῶν ούδε τῶν ἐσβησομένων αὐτῶν τε στασιαζόντων καὶ ἄδηλον ὃν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾧ ναῦς τε καὶ τὸ μέγιστον Εὔβοιαν ἀπωλωλέκεσαν, ἐξ ἣς πλείω ἡ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πᾶς οὐκ εἰκότως ἡθύμουν; [8.96.3] μάλιστα δ αὐτοὺς καὶ δι έγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότες εύθὺ σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἐρῆμον ὅντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἦδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι. [8.96.4] ὅπερ ἂν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥαιδίως ἀν ἐποίησαν, καὶ ἡ διέστησαν ἀν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες ἡ, εἰ ἐποιλιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ Ίωνίας ναῦς ἡνάγκασαν ἀν καίπερ πολεμίας ούσας τῇ ὀλιγαρχίαι τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι· καὶ ἐν τούτῳ Ἐλλήσποντός τε ἀν ἦν αὐτοῖς καὶ Ίωνίᾳ καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέχρι Εύβοίας καὶ ως εἰπεῖν ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. [8.96.5] ἀλλ οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς διάφοροι γάρ πλεῖστον ὅντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς, οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειρηταί, οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ἐν ἀρχῇ ναυτικῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακούσιοι μάλιστα γάρ ὄμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

[8.97.1] Ἐπὶ δ οῦν τοῖς ἡγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εύθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὕπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν, ἐν ᾧ περ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι (εἶναι δὲ αὐτῶν ὄπόσοι καὶ ὅπλα παρέχονται) καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾶ ἀρχῆι· εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. [8.97.2] ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὑστερὸν πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἄλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἦκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὗ πολιτεύσαντες· μετρίᾳ γάρ ἡ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο

καὶ ἐκ πονήρων τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. [8.97.3] ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ αὐτοῦ κατιέναι καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

[8.98.1] Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εύθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα ὑπεξέρχονται ἐξ τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γάρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους ἔχωρει πρὸς τὴν Οἰνόην. [8.98.2] ἡν δὲ Αθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος, ἐποιιόρκουν δ αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι ἐθελοντῆδόν, προσπαρακάλεσαντες τοὺς Βοιωτούς. [8.98.3] κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τάλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κάκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γάρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δὲ πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι ὑπόσπονδοι ἔξερχονται. [8.98.4] τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ Οἰνόην τε ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον καὶ ἡ ἐν ταῖς Αθήναις ὀλιγαρχίᾳ καὶ στάσις ἐπαύσατο.

[8.99.1] Ὅπο δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε [ὅτε ἐπὶ τὴν Ἀσπενδὸν παρήιε] προσταχέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης τέως που ἥκον, ὃ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ καὶ ἄλλος Ἰπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὃν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο πάντα τε ἀδικοῦντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἐαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Αθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ αὐτοῦ, οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἴφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἐβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον (πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἐκκαίδεκα ἐξ αὐτὸν νῆες ἐσέπλευσαν, αἱ καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον)· χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐξ τὴν Ἰκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἡ ἔξη ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐξ τὴν Χίον.

[8.100.1] Ὁ δὲ Θράσυλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ

τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὔθὺς πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐξ τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. [8.100.2] αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῦντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς δὲ ἐξ τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας ἄλφιτά τε καὶ τὰλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν ὡς, ἦν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. [8.100.3] ἅμα δὲ (Ἐρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει) ἐβούλετο ἐπὶ αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἔξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες διακομίσαντες ἔκ τε τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὀπλίτας ὡς πεντήκοντα καὶ τῶν ἐκ τῆς ἡπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Άναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἥγουμένου, προσέβαλον πρῶτον Μηθύμνηι, καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουρούς προελθόντας αὔθις ἔξω μάχηι ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες ἀφιστᾶσι τὴν Ἐρεσον. [8.100.4] πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλος ἐπὶ αὐτὴν πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι· προαφιγμένος δὲ αὐτόσε ήν καὶ ὁ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὡς ἡγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερήσας δ ἐπὶ τὴν Ἐρεσον ἐφώρμει ἐλθών, [8.100.5] προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπὶ οἴκου ἀνακομιζόμεναι καὶ Μηθυμναίαι <πέντε>· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἐπτὰ καὶ ἔξηκοντα, ἀφ ὧν τῶι στρατεύματι παρεσκευάζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ, ἦν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ἐρεσον.

[8.101.1] Ό δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων αἱ νῆες ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέραιν καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστὰς ἔκαστος Χίας τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου <ού> πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσωι ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἡπειρον. [8.101.2] καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐξ τὸν ἐν Καρτερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις τῆς ἡπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. [8.101.3] ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἡπείρου ἐξ Ἀρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λεκτὸν καὶ Λάρισαν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτηι χωρία ἀφικνοῦνται ἐξ Ροίτειον ἥδη τοῦ Ἑλλησπόντου πρωτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτηι χωρίων.

[8.102.1] Οι δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἱ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον καὶ ήσθάνοντο τὰ πυρὰ ἔξιφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομείζαντες τῇ Χερσονήσῳ παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐξ τὴν εύρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. [8.102.2] καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἔξουσιν, ἦν ἐκπλέωσιν· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἔωι κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὔθὺς ποιουμένων οὐ φθάνουσι πάσαις, ἀλλ οἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα. [8.102.3] καὶ μίαν μὲν ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ιέρον τοῦ Πρωτεσιλάου αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἐτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἰμβρῳ κενήν κατακαίουσιν.

[8.103.1] μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἔξ καὶ ὄγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐξ Ἀβυδον. [8.103.2] Οι δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ ἀν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ἥσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐξ τὸν Ἑλλήσποντον· [8.103.3] καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἱ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπεσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέραι ὕστερον ἀφικόμενοι ὄρμίζονται ἐξ τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἰμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται καὶ ἐξ τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο.

[8.104.1] μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπωι τοιωδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αύτοί. [8.104.2] καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτειναν τὸ κέρας οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες ἔξ καὶ ἐβδομήκοντα, οἱ δὲ αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ἔξ καὶ ὄγδοήκοντα. [8.104.3] κέρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιοι, τὸ δὲ ἔτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἀριστα πλέουσαι, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἔκαστοι διετάξαντο. [8.104.4] ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερον τε ξυμμεῖξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν

τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αύτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῆσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἔξωσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἐκάς οὔσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ἥι μὲν ἐβούλοντο ἀποφάρξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ, [8.104.5] τὸ δε εύωνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἥδη τὴν ἄκραν ἡ Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὄξειαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι.

[8.105.1] προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον ἔξεωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. [8.105.2] ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὕθ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο οὕθ οἱ περὶ τὸν Θράσυλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου (ἀφανές τε γάρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἄμα οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι εἴργον αὐτούς), πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν ἥρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. [8.105.3] γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἥδη τοῦ κέρως καὶ ἐπαναστρέψαντες εὐθὺς ἡμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας ἔκοπτόν τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἱ τε Συρακόσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἥδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὄρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἐώρων.

[8.106.1] γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἀβυδὸν, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γάρ ὁν ὁ Ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε), τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. [8.106.2] φοβούμενοι γάρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφοράν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. [8.106.3] ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίας μὲν ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων μίαν ἐκάστων· αὐτοὶ

δὲ πέντε καὶ δέκα ναῦς ἀπολλύασιν. [8.106.4] στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκραι οὖ τὸ Κυνὸς σῆμα καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι καὶ νεκροὺς τοῖς ἑναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες ἀπέστειλαν καὶ ἐξ τῆς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. [8.106.5] οἱ δὲ ἀφικομένης τῆς νεώς καὶ ἀνέλπιστον τὴν εύτυχιαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἦν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

[8.107.1] Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέραι τετάρτηι ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν τῇ Σηστῷ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκοῦν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὄκτὼ ναῦς ὄρμούσας, ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ ἔλαβον τὰς ναῦς, ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάγοντο πάλιν καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. [8.107.2] ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν), καὶ ἐξ τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἰπποκράτη καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

[8.108.1] Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασῆλιδος ἐξ τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποστρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. [8.108.2] καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν Ἀλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἔξεπραξε καὶ Κῶν ἐτείχισεν. ταῦτα δὲ πράξας καὶ ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἥδη ἐξ τὴν Σάμον κατέπλευσεν. [8.108.3] Καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὃς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐξ τὸν Ἐλλήσποντον πεπλευκύιας, ἀνάζεύξας ἥλαυνεν ἐπὶ τῆς Ιωνίας. [8.108.4] ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἐλλησπόντῳ, Ἄντανδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἱδης τοῦ ὄρους ὀπλίτας ἐσηγάγοντο ἐξ τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον κατοικήσαντας ὅτε ὑπὸ Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἔξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίαι καὶ ξυμμαχίαι, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἐαυτοῦ κατηκόντισεν. [8.108.5] φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ

ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἂ φέρειν οὐκ ἔδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως.

[8.109.1] ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γάρ αὐτοῦ ἔξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί), διαβεβλῆσθαι τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἑλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Αθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηται τε τῶν περὶ τὴν Ἀντανδρὸν γεγενημένων καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὔπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἐφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Αρτέμιδι. [8.109.2] [ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἐν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]